Gospodarska zbornica Slovenije

Chamber of Commerce and Industry of Slovenia

Marko Djinović

Peter Rižnik

Mednarodna prodaja blaga

Konvencija Združenih narodov o pogodbah o mednarodni prodaji blaga

priročnik za prakso

Gospodarska zbornica Slovenije

Marko Djinović

Peter Rižnik

Mednarodna prodaja blaga

Konvencija Združenih narodov o pogodbah o mednarodni prodaji blaga

priročnik za prakso

december 2009

Mednarodna prodaja blaga
Konvencija Združenih narodov o pogodbah o mednarodni prodaji blaga

Priročnik za prakso

Avtorja posameznih vsebinskih sklopov:

Marko Djinović, Pravna služba GZS:
(1) Namesto uvoda: o trgovanju, trgovcih in njihovem pravu; (2) Uvodne opombe in namen priročnika; (3.2) Temeljne značilnosti CISG; (3.3) Vsebina CISG; (3.5) Pomen poznavanja CISG v poslovni praksi; (4) Komentar členov CISG s primeri iz sodne prakse in priporočili za poslovno prakso: členi 7 do 13 (I. del/II. poglavje), členi 14 do 24 (II. del), členi 66 do 70 (III. del/IV. poglavje), člen 78 (III. del/V. poglavje/III. odsek), členi 89 do 101 (IV. del).

Peter Rižnik, Pravna služba GZS:
Abstract; (3.1) Zgodovina nastajanja CISG; (3.4) Uporaba CISG; (4) Komentar členov CISG s primeri iz sodne prakse in priporočili za poslovno prakso: členi 1 do 6 (I. del/I. poglavje), členi 25 do 66 (III. del/I., II. in III. poglavje), členi 71 do 88 (III. del/V. poglavje – razen člena 78).

Recenziral: **prof. dr. Matjaž Tratnik**, redni profesor mednarodnega gospodarskega prava na Pravni fakulteti Univerze v Mariboru

Priloge zbrala in uredila: Vesna Uršič, Pravna služba GZS

Lektorirala: Bojana Vajt

Oblikovanje in postavitev: Samo Grčman, GZS

Naklada 800 izvodov, prvi natis

Tisk: Tiskarna Formatisk d.o.o., Ljubljana

Izdala: Gospodarska zbornica Slovenije, Pravna služba

Za izdajatelja: Nina Globočnik, vodja Pravne službe GZS

Ljubljana, december 2009

© Vse pravice pridržane

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

339.5(094.2)

DJINOVIĆ, Marko
Mednarodna prodaja blaga : konvencija Združenih narodov o pogodbah o mednarodni prodaji blaga : priročnik za prakso / Marko Djinović, Peter Rižnik. - 1. natis. - Ljubljana : Gospodarska zbornica Slovenije, 2009

ISBN 978-961-6666-30-5
1. Rižnik, Peter
248479744

Knjigi na pot

Dr. Jernej Sekolec*

Pravna podlaga največjega dela izvoznih in uvoznih poslov je pogodba, ki se v naši zakonodaji in tudi marsikje drugje imenuje *prodajna pogodba*. V praksi se za take pogodbe uporabljajo različni izrazi kot so npr. dobava, nakup, kupoprodaja, izvozno-uvozna pogodba in mnogi drugi. Ne glede na uporabljen izraz se za vse te pogodbe uporabijo pravila o prodajni pogodbi, če gre za dobavo blaga proti plačilu cene. Taka pravila ima tudi naš Obligacijski zakonik.

Kadar gre za mednarodne prodajne pogodbe, se bodo zanje praviloma uporabila bodisi pravila prodajalčevega prava, bodisi kupčevega prava, dogovorjenega prava ali *Konvencije Združenih narodov o pogodbah o mednarodni prodaji blaga*, o kateri govori ta knjiga.

Če se uporabi domače pravo ene od strank ali neko tretje pravo, bo to pravo praviloma vsaj za eno stranko tuje in neznano. Tudi če bi v takih primerih slovenski stranki uspelo s pogodbo zagotoviti merodajnost slovenskega prava, kar verjetno ne bo pogosto, tuja stranka slovenskega prava praviloma ne bo poznala. Ker v takih primerih vsaka stranka izhaja iz drugačnih pravnih izhodišč, lahko uporaba nacionalnega sistema pravil prodajnega prava pripelje do nesporazumov, trenj in sporov. Tako za razumnega slovenskega gospodarstvenika tudi uporaba slovenskega prava ni najbolj praktična rešitev, kajti v mednarodnem poslu je bolj pomembno, da sta obe stranki seznanjeni s pravili, ki veljajo za njuno pogodbo, in da pogodbo v skladu s temi pravili tudi izpolnjujeta, kot pa da bo konec koncev slovenska stranka po dolgotrajnem sporu zmagala v skladu s slovenskim pravom. K takim težavam je treba dodati še dejstvo, da (za razliko od slovenskega) mnogi nacionalni obligacijski pravni sistemi izvirajo iz zakonodaje z začetka 20. ali celo 19. stoletja, da so zastareli in neprilagojeni mednarodni praksi.

Konvencija predstavlja sodoben sistem pravil, ki upošteva potrebe mednarodne trgovine in so jo sprejele skoraj vse države, s katerimi Slovenija intenzivno trguje, npr. vse države Evropske unije (z izjemo Velike Britanije), ZDA, Kitajska, Rusija itd.

Seveda predstavlja za vsako podjetje seznanitev s temeljnimi načeli Konvencije napor in strošek. Vendar, ko komercialisti v podjetju Konvencijo spoznajo, imajo enkrat za vselej znanje, ki je koristno za skoraj vso izvozno-uvozno trgovino podjetja.

---

* Dr. Jernej Sekolec, med leti 2001 in 2008 Sekretar Komisije Združenih narodov za mednarodno gospodarsko pravo – UNCITRAL (The United Nations Commission on International Trade Law) in direktor Oddelka za mednarodno gospodarsko pravo v Uradu Združenih narodov za pravne zadeve, trenutno član Sodišča Londonske mednarodne arbitraže in arbiter Stalne arbitraže pri Gospodarski zbornici Slovenije.

Upoštevaje prednosti uporabe Konvencije v praksi – o čemer govori ta knjiga – velja omeniti klavzule, ki se tu in tam še pojavljajo v prodajnih pogodbah, s katerimi stranke izrecno izključujejo uporabo Konvencije. Če je v pogodbi taka klavzula, bo za pogodbo veljal eden od nacionalnih pravnih sistemov, npr. prodajalčevo ali kupčevo pravo ali kako tretje pravo. Tovrstne klavzule je bilo morda mogoče razumeti v prvih letih po letu 1989, ko je Konvencija stopila v veljavo in je bilo število članic Konvencije še majhno, pa še takrat pogosto niso imele pravega smisla. Danes te klavzule nimajo nobenega smisla več; kjer obstajajo, so ostanek preteklosti. Celo nasprotno, danes pomeni izključitev uporabe Konvencije nesmotrno poslovno odločitev, ki ni v prid pravno varne in stabilne poslovne prakse.

Eno od najpomembnejših vprašanj za vsakega gospodarstvenika je, ali uporaba Konvencije terja kako spremembo v načinu poslovanja ali spremembo pogodbenih besedil ali splošnih pogojev poslovanja. Če bi Konvencija to terjala, bi marsikdo morda pomislil, da je pomembneje in ceneje nadaljevati ustaljeno poslovno prakso, kot razmišljati, kako se prilagoditi Konvenciji. Odgovor na to vprašanje je jasen – strankam ni treba v ničemer spreminjati svoje ustaljene prakse. Obstoječe formulacije v pogodbah bodo v vsakem primeru izpodrinile določbe Konvencije. Enako velja za običaje, o katerih sta se stranki zedinili, in za prakso, ki sta jo stranki vzpostavili v svojem medsebojnem poslovanju (gl. 6. in 12. člen Konvencije). Eno od temeljnih načel Konvencije je, da njene določbe le dopolnjujejo voljo strank in se umaknejo, kadar sta stranki svoje razmerje v pogodbi uredili, kakor želita, ali če se stranki držita ustaljenih običajev v določeni industrijski panogi ali prakse v bilateralnih poslovnih odnosih. Seveda pa velja hkrati poudariti, da je koristno, če stranke, s Konvencijo v mislih, v lastnem interesu ocenijo besedila svojih splošnih pogojev poslovanja in jih prilagodijo svojim interesom upoštevaje tisto, kar določa Konvencija.

Pomembno je poudariti, da je mogoče v pravilih slovenskega Obligacijskega zakonika, ki urejajo prodajno pogodbo, zaznati vpliv Enotnega zakona o mednarodni prodaji blaga (*Uniform Law on the International Sale of Goods – ULIS*) iz leta 1964, ki sicer sedaj ne velja več, a so bile mnoge njegove vsebine po kritični analizi prenesene v Konvencijo o pogodbah o mednarodni prodaji blaga iz leta 1980. Slovenski gospodarstvenik tako v Konvenciji ne bo naletel na določbe, ki bi bile naši pravni in poslovni kulturi tuje ali presenetljive. Kljub temu je treba vedeti, da se Konvencija razlikuje od slovenskega prava in je zato pomembno, da jo pravniki in komercialisti razumejo, da osvojijo njena temeljna načela, in da lahko vsak trenutek v logično urejenem besedilu Konvencije najdejo odgovor.

Pričujoča knjiga bo v tem smislu slovenski gospodarski praksi služila kot koristen priročnik. Toplo jo priporočam kot osnovo za samoizobraževanje, za seminarje v podjetjih – pa tudi širše. Odločitev Gospodarske zbornice Slovenije za izdajo te knjige je prava zlasti zato, ker pomeni dobro pomoč podjetjem pri iskanju odgovorov na strokovna vprašanja pri mednarodnem poslovanju.

Spremna beseda

Prof. dr. Matjaž Tratnik*

Mednarodna trgovina je v zadnjih desetletjih doživela izredno velik razmah. Vedno večji obseg mednarodnih trgovinskih transakcij pa zahteva tudi določen vsebinski konsenz glede medsebojnih pravic in obveznosti med pogodbenimi strankami. Tako so se v dolgoletni mednarodni trgovinski praksi razvila običajnopravna pravila, kakor tudi določena standardizirana terminologija. Kljub temu pa najdemo vrsto primerov, ko je šlo za pomembne spore med strankami, ki so imeli vsaj za eno od njih resne ekonomske posledice. Tako je postalo očitno, da je vrsta problemov v zvezi z mednarodno prodajo blaga pogojenih z razlikami med nacionalnimi pravnimi ureditvami prodajne pogodbe. Medtem ko so se v zadnjih desetletjih zmanjšali riziki glede menjave blaga med strankami v zahodni in vzhodni Evropi, še vedno obstajajo fundamentalne razlike med notranjimi ureditvami prodajne pogodbe zlasti med pravnimi redi kontinentalnoevropske pravne družine na eni strani in pravnimi redi s *common law* tradicijo na drugi. Prav tako se najdejo bistvene razlike znotraj kontinentalnoevropske pravne družine, na primer med nemškim in francoskim pravom. Individualni kupci in prodajalci se razlik v pravnih ureditvah dostikrat ne zavedajo dovolj ali jih podcenjujejo, kar lahko vodi do zelo velikih negativnih presenečenj, celo glede tako pomembnih vprašanj kot je izbira pravnih sredstev v primeru kršitve prodajne pogodbe (tako na primer pravni redi iz *common law* tradicije izpolnitvenega zahtevka praviloma ne priznavajo, medtem ko je ta v kontinentalnem pravu temeljna sankcija kupca).

Dejstvo je, da je najbolj učinkovit instrument za bistveno zmanjšanje rizikov mednarodnih transakcij, ki izhajajo iz različnosti nacionalnih pravnih ureditev, poenotenje materialnopravnih pravil glede mednarodnih pogodb. Vendar pa je poenotenje materialnega prava dolgotrajen in težaven proces, saj se države težko odpovedo svojim lastnim pravnim pravilom, ki jih pogosto štejejo za »najboljša«. Tako se je tudi delo na poenotenju prava mednarodne prodajne pogodbe začelo razmeroma pozno. S poenotenjem prava mednarodne prodajne pogodbe je najtesneje povezano ime *Ernsta Rabela* (1874–1955), ki je bil pred drugo svetovno vojno profesor prava na univerzah v Leipzigu, Baslu, Kielu, Göttingenu, Münchnu in Berlinu, dokler ni zaradi svojega židovskega rodu izgubil službe in bil prisiljen emigrirati v ZDA, kjer je bil profesor na univerzah v Ann Arborju in Harvardu. Leta 1928 je Rabel pri inštitutu Unidroit v

* Prof. dr. Matjaž Tratnik, redni profesor na Pravni fakulteti Univerze v Mariboru. Magistriral in doktoriral na Pravni fakulteti Rijksuniversiteit Limburg v Maastrichtu, kjer je delal kot asistent in docent. Kasneje izredni profesor na University of Aruba. Trenutno nosilec predmetov na Pravni fakulteti Univerze v Mariboru in na Karl-Franzens-Universität v Gradcu ter Faculty of Administrative and European studies v Podgorici.

Rimu dal pobudo za začetek dela na poenotenju prava mednarodne prodajne pogodbe. Unidroit je leta 1930 v ta namen ustanovil posebno komisijo, ki so je sestavljali predstavniki štirih »poglavitnih pravnih redov« – Francije, Nemčije, Velike Britanije in skandinavskih držav. Komisija je v tridesetih letih objavila dva osnutka, nakar sta nacizem v Nemčiji in druga svetovna vojna začasno preprečila nadaljevanje dela. Šele leta 1950 je vodstvo Unidroit prepričalo nizozemsko vlado, da je novembra 1951 sklicala diplomatsko konferenco, na kateri je bilo odločeno, da se delo na poenotenju prava mednarodne prodaje blaga nadaljuje. Tako sta bili leta 1964 sprejeti dve konvenciji, in sicer o Enotnem zakonu o mednarodni prodaji blaga (*Uniform Law on the International Sale of Goods* – ULIS) in o Enotnem zakonu o sklenitvi pogodb za mednarodno prodajo blaga (*Uniform Law on the Formation of Contracts for the International Sale of Goods* – ULF, ULFS, ULFIS). Vendar pa ti dve konvenciji nista izpolnili pričakovanj, ker ju je ratificiralo zelo majhno število držav. Poglavitni razlog za neuspeh naj bi bil, da sta premalo upoštevali interese tedanjih socialističnih držav in držav v razvoju, ki niso sodelovale niti pri pripravi osnutkov niti na konferenci leta 1964. Odklonilno stališče so zavzele tudi ZDA, ki prav tako niso sodelovale pri pripravi osnutkov.

Pomemben mejnik v nadaljnjem razvoju je bila ustanovitev Komisije Združenih narodov za mednarodno gospodarsko (trgovinsko) pravo (*United Nations Commission on International Trade Law – Uncitral*), leta 1966. Uncitral je ustanovila Generalna skupščina OZN in je kot razlog za ustanovitev navedla dejstvo, da razlike med nacionalnimi zakonodajami pomenijo oviro za svetovno trgovino. Že na prvem sestanku Komisije leta 1968 je bilo soglasno odločeno, da je ena najpomembnejših prioritet poenotenje prava mednarodne prodajne pogodbe. Ustanovljena je bila delovna skupina za mednarodno prodajo blaga (*Working Group on the International Sale of Goods*), ki je pripravila besedilo nove, enotne konvencije, ki je bilo sprejeto 10. aprila 1980. Konvencija je začela veljati 1. januarja 1988, ko jo je ratificiralo prvih enajst držav. Doslej jo je ratificiralo 74 držav, ki pomenijo okrog 80 odstotkov svetovne trgovine (med njimi tudi 24 držav članic EU). Od ekonomsko najpomembnejših držav ni članica le Velika Britanija.

Razlog za uspeh CISG v primerjavi z njenima predhodnicama je predvsem v tem, da je bila pripravljena v okviru Uncitral, ki je organ OZN. Pravila glede sestave Uncitral zagotavljajo, da so bili tako v Uncitral kakor tudi v delovni skupini, ki je pripravila osnutek CISG, enakovredno zastopani predstavniki vseh pravnih redov (kontinentalno-evropskih, skandinavskih, anglo-ameriških, tedanjih socialističnih pravnih redov in tudi predstavniki pravnih redov držav v razvoju). Tudi po vsebinski plati vsebuje CISG vrsto kompromisnih rešitev, ki so bile sprejemljive za vse »udeležene« pravne rede.

CISG ne predstavlja unifikacije celotnega kupoprodajnega prava držav pogodbenic. Gre samo za unificirano pravo v primeru, da gre za mednarodno kupno pogodbo (čl. 1/1 CISG). To je pogodba, pri kateri imata stranki sedež (prebivališče) v različnih državah. Notranje pogodbe pa se še vedno obravnavajo po

internem pravu držav članic, ki je dostikrat vsaj deloma drugačno kot CISG. Res pa je, da je CISG (že v fazi osnutka) vplivala na primer na nizozemski civilni zakonik (1992), kasneje pa tudi na naš Obligacijski zakonik.

Posebej je treba izpostaviti, da se CISG uporablja vselej, ko imata obe pogodbeni stranki svoja sedeža v državah članicah in njene uporabe nista izključili. CISG se uporablja tudi ne glede na sedeža strank, če mednarodno zasebno pravo napotuje na pravo države članice. Gledano iz evropske perspektive bo to vselej, ko stranki izbereta pravo države članice ali v odsotnosti izbire, če ima prodajalec svoj sedež v državi članici. Glede na pravkar povedano in ob upoštevanju dejstva, da velika večina slovenske zunanjetrgovinske menjave poteka z državami članicami CISG je izredno presenetljivo, da je odločb slovenskih sodišč, kjer je bila uporabljena konvencija, manj kot prstov na obeh rokah. V sosednji Avstriji je na primer že odločb Zveznega vrhovnega sodišča (*Bundesgerichtshof*) več kot 100. Edina možna razlaga za stanje v Sloveniji je, da so naša sodišča v celi vrsti sporov namesto CISG uporabila bodisi slovensko notranje pravo (OZ) bodisi notranje pravo kakšne tuje države. Neuporaba CISG, kadar so podani pogoji za njeno uporabo, pa pomeni napačno uporabo materialnega prava. Ugotoviti je torej treba, da je CISG dobrih dvajset let po njeni uveljavitvi tako za našo poslovno prakso, kot tudi za celo vrsto odvetnikov in sodnikov, še vedno velika neznanka, in da v naši praksi še ni (povsem) zaživela.

Tako menim, da je posebej treba pozdraviti odločitev Gospodarske zbornice Slovenije kot izdajatelja, zlasti pa seveda avtorjev Marka Djinovića in Petra Rižnika, da se izda priročnik, ki naj bi naši poslovni (in pravni praksi) približal CISG. Priročnik je globalno razdeljen na dva dela: (1) uvodna pojasnila in (2) obrazložitev določb posameznih členov konvencije, z izjemo nekaterih končnih določb, ki za poslovno prakso niso (dovolj) relevantne. Drugi del je koncipiran v slogu komentarja. Priročnik bi lahko označili tudi kot »kratki« ali »praktični« komentar konvencije. V drugem delu je besedilo posameznih členov vključeno tako v angleščini, ki je eno od šestih avtentičnih besedil CISG, kot tudi v uradnem slovenskem prevodu. Ta odločitev je zelo smiselna iz dveh razlogov. Prvi je ta, da je le avtentično besedilo konvencije podlaga za njeno razlago, medtem ko vse druge jezikovne verzije lahko služijo le kot pripomoček za razlago avtentičnih besedil. Drugi razlog pa je, da je slovenski uradni prevod dokaj pomanjkljiv in mestoma celo nerazumljiv.

Komentarji posameznih členov so kratki in jedrnati. Povsem v skladu s temeljnim konceptom priročnika se avtorja, ki se sicer pokažeta kot dobra poznavalca obravnavane materije ne spuščata v teoretično razpravljanje o posameznih pravnih institutih. Povzemata ključno vsebino posameznih določb, ki jo dopolnjujeta s praktičnimi primeri, ki jih praviloma črpata iz bogate tuje sodne in arbitražne prakse v zvezi s CISG. V opombah je najti tudi reference k pomembnejšim domačim in tujim delom, ki obravnavajo konvencijo.

Posebej velja omeniti paralele, ki jih avtorja na več mestih potegneta z našo notranjo ureditvijo prodajne pogodbe v Obligacijskem zakoniku. Praktično

uporabnost priročnika močno povečujejo »priporočila za poslovno prakso«, ki jih avtorja podajata glede vprašanj, kjer je pričakovati probleme v praksi in kjer je potrebna posebna pozornost strank, ki sklepajo mednarodne prodajne pogodbe, zlasti pa glede členov 6, 11, 25, 26, 30, 66 in 72. Tu bi zlasti izpostavil stališče avtorjev, da strankam odsvetujeta izključitev CISG po členu 6. Konvencija vsebuje vrsto uravnovešenih rešitev, ki posebej upoštevajo specifičnosti mednarodnih prodajnih pogodb. Zato je uporaba konvencije za tovrstne pogodbe primernejša kot uporaba katerekoli notranje ureditve. Še posebej je priporočljiva uporaba konvencije za stranke iz majhnih držav, ki bi se sicer pogosto morale podrediti uporabi domačega prava njihovih največkrat ekonomsko močnejših pogodbenih partnerjev iz velikih držav. Tudi Mednarodna trgovinska zbornica v Parizu (na primer v svoji modelni prodajni pogodbi) odsvetuje izključitev uporabe CISG v korist notranjega nacionalnega prava.

Priročnik ima tri priloge, in sicer: (1) seznam držav članic CISG, (2) statistične podatke Statističnega urada Republike Slovenije o obsegu izvoza in uvoza po državah članicah CISG, ter (3) integralno besedilo CISG v slovenskem in angleškem jeziku. Še posebej so zanimivi statistični podatki, ker je iz njih zelo nazorno razviden praktičen pomen konvencije za slovenska uvozno-izvozna podjetja. Ti podatki močno podkrepljujejo tezo, da naša sodišča v celi vrsti sporov iz mednarodnih prodajnih pogodb ne uporabijo CISG, čeprav so to dolžna storiti.

Priročnik po mojem mnenju pomeni velik prispevek k večji prepoznavnosti CISG pri nas. Namenjen je poslovni praksi, to pa je segment, ki je v naši literaturi v zvezi s konvencijo v pretežni meri še nepokrit, saj so dosedanje publikacije namenjene predvsem ožji pravniški strokovni javnosti in so težje dostopne širšemu krogu uporabnikov. Kljub temu pa ne dvomim, da bo priročnik lahko koristno uporabil tudi prenekateri študent prava ali pravnik v praksi.

Maribor, 27. november 2009

Abstract

There are an ever-increasing number of commercial contracts governed by the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG). The treaty came into effect on 1 January 1988 and as at the time of writing, has 74 member states and applies in more than 70 percent of contracts in the international trade. Presumably, the high number of contracts that it governs is due to its default application in the event that the contracting parties have their places of business in different contracting states. The CISG is also enlivened if, independent from the default mechanism, the rules of private international law lead to the application of the law of a contracting state.

According to Article 8 of the Constitution of the Republic of Slovenia, ratified and published treaties shall be directly applied. However, although CISG has been in force in Slovenia for more than twenty years, the scope of its application is still relatively unknown. This is especially so amongst parties who contract for the international sale of goods.

As international trade is one of the most important branches of the Slovenian economy, it is particularly important that parties are properly informed of the CISG provisions that govern many aspects of their contractual relationship, be it in the phase of contract formation or when ascertaining their rights following a breach of contract.

Hence, instead of discussing the rationale and underlying theories of the CISG provisions, the intention of this work is to serve as a day-to-day handbook for businesses making international contracts for the sale of goods. It aims to facilitate an improved understanding of both the application of CISG and its individual provisions in this area of commerce.

The content of this work is divided into two sections:

- Introductory notes that aim to acquaint the reader with the fundamental characteristics of the CISG, including its internal structure and the extent of its application and validity; and
- A detailed explanation of individual provisions, containing a short commentary with particular emphasis on recommendations to the contracting parties and also a selection of case law. The explanation also includes a brief comparison between the CISG provisions and the regulation of the Slovenian national law of sales, which is predominantly contained in the Code of Obligations (Obligacijski zakonik).

Attached to this work is an up-to-date list of the contracting states (the current status of CISG) complete with all declarations and reservations made by the states, data on the extent of trade of goods between Slovenia and other CISG members as well as the full text of the Act of Ratification of the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods.

Kazalo

Knjigi na pot i

Spremna beseda v

Abstract ix

Kratice in okrajšave 1

1. Namesto uvoda: o trgovanju, trgovcih in njihovem pravu 5

2. Uvodne opombe in namen priročnika 7

3. Uvodna pojasnila k CISG 11

3.1 ZGODOVINA NASTAJANJA CISG 11

3.2 TEMELJNE ZNAČILNOSTI CISG 12

3.3 VSEBINA CISG 14

3.4 UPORABA CISG 16

3.4.1 Omejenost na mednarodno prodajo blaga 16

3.4.2 Izključitev uporabe CISG v primeru, ko dejstvo, da imata stranki sedeže v različnih državah, ni razvidno 16

3.4.3 Več sedežev 16

3.4.4 Neposredna uporaba CISG 17

3.4.5 Uporaba CISG na podlagi pravil mednarodnega zasebnega prava 18

3.5 POMEN POZNAVANJA CISG V POSLOVNI PRAKSI 19

4. Komentar členov CISG s primeri iz sodne prakse in priporočili za poslovno prakso 23

KONVENCIJA ZDRUŽENIH NARODOV O POGODBAH O MEDNARODNI PRODAJI BLAGA (1980) 23

I. DEL: PODROČJE UPORABE IN SPLOŠNE DOLOČBE 23

I. POGLAVJE: PODROČJE UPORABE 23

II. POGLAVJE: SPLOŠNE DOLOČBE 33

II. DEL: SKLENITEV POGODBE 51

III. DEL: PRODAJA BLAGA 69
I. POGLAVJE: SPLOŠNE DOLOČBE 69
II. POGLAVJE: OBVEZNOSTI PRODAJALCA 77
I. odsek: Dobava blaga in izročitev listin 79
II. odsek: Istovetnost blaga in pravic ali terjatve tretjih oseb 84
III. odsek: Sredstva, s katerimi razpolaga kupec v primeru, če prodajalec krši pogodbo 101
III. POGLAVJE: OBVEZNOSTI KUPCA 115
I. odsek: Izplačilo kupnine 116
II. odsek: Prevzem dobave 123
III. odsek: Sredstva, s katerimi razpolaga prodajalec, kadar kupec krši pogodbo 124
IV. POGLAVJE: PRENOS RIZIKA 130
V. POGLAVJE: SKUPNE DOLOČBE ZA PRODAJALČEVE IN KUPČEVE OBVEZNOSTI 140
I. odsek: Kršitev pogodbe pred zapadlostjo in pogodbe z zaporednimi dobavami 140
II. odsek: Povrnitev škode 146
III. odsek: Obresti 153
IV. odsek: Oprostitev odgovornosti 156
V. odsek: Učinek razdora 159
VI. odsek: Hramba blaga 164
IV. DEL: KONČNE DOLOČBE 169

Uporabljena literatura 179

Seznam uporabljenih sodnih in arbitražnih odločb 181

PRILOGA I: Seznam držav članic CISG 187

PRILOGA II: Obseg izvoza in uvoza blaga po državah članicah CISG v oziroma iz Slovenije 193

PRILOGA III: Zakon o ratifikaciji Konvencije Združenih narodov o pogodbah o mednarodni prodaji blaga 195

Kratice in okrajšave

Art.	Article / člen
CFR	cost and freight, INCOTERMS
CIETAC	China International Economic and Trade Arbitration Commission
CIF	cost, insurance and freight, INCOTERMS
CIP	carriage and insurance paid to, INCOTERMS
CISG	United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods / Konvencija Združenih narodov o pogodbah o mednarodni prodaji blaga, Uradni list SFRJ, MP št. 10/1984
CPT	carriage paid to, INCOTERMS
DAF	delivered at frontier, INCOTERMS
DDP	delivered duty paid, INCOTERMS
DDU	delivered duty unpaid, INCOTERMS
Direktiva 2000/35/ES	Direktiva 2000/35/ES Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 29. junija 2000 o boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih
DM	Deutsche Mark / nemška marka
DEQ	delivered ex quay, INCOTERMS
DES	delivered ex ship, INCOTERMS
DK	Dunajska konvencija (CISG)
EPO	Enotna pravila in običaji za dokumentarne akreditive
ES	Evropska skupnost
EU	Evropska unija
EUR	Euro
EURIBOR	Euro Interbank Offered Rate
EXW	ex works, INCOTERMS
FAS	free alongside ship, INCOTERMS
FCA	free carrier, INCOTERMS
FOB	free on board, INCOTERMS
GmbH	Gesellschaft mit beschränkter Haftung / družba z omejeno odgovornostjo
GZS	Gospodarska zbornica Slovenije
HG	Handelsgericht
ICC	International Chamber of Commerce / Mednarodna trgovinska zbornica

INCOTERMS	International Commercial Terms, ICC
ipd.	in podobno
itd.	in tako dalje
LIBOR	London Interbank Offered Rate
OZ	Obligacijski zakonik, Ur.l. RS, št. 83/2001, 32/2004, 28/2006 Odl.US: U-I-300/04-25, 29/2007 Odl.US: U-I-267/06-41, 40/2007, 97/2007-UPB1
PRC	People's Republic of China / Ljudska republika Kitajska
PZ	Pomorski zakonik, Ur.l. RS, št. 26/2001, 21/2002, 110/2002-ZGO-1, 2/2004, 37/2004-UPB1, 98/2005, 49/2006, 120/2006-UPB2
SA	Société anonyme / delniška družba
SA pri GZS	Stalna arbitraža pri GZS
SFRJ	Socialistična federativna republika Jugoslavija
t.i.	tako imenovani
t.j.	to je
UCC	Uniform Commercial Code
ULFIS	Uniform Law on the Formation of Contracts for the International Sale of Goods / Enotni zakon o sklenitvi pogodb za mednarodno prodajo blaga
ULIS	Uniform Law of the International Sale of Goods / Enotni zakon o mednarodni prodaji blaga
UN	United Nations / Združeni narodi
UNCITRAL	United Nations Commission on International Trade Law / Komisija Združenih narodov za mednarodno trgovinsko pravo
UNECE	United Nations Commission for Europe / Ekonomska komisija Združenih narodov za Evropo
UNIDROIT	L'Institut international pour l'unification du droit privé / Mednarodni inštitut za poenotenje zasebnega prava
UNILEX	Database on the UN – Convention in Contracts for the International Sale of Goods and the UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts
Ur.l.	Uradni list
Uredba Bruselj I	Uredba Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah

Uredba Rim I	Uredba (ES) št. 593/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o pravu, ki se uporablja za pogodbena obligacijska razmerja
USD	United States dollar / ameriški dolar
ZDA	Združene države Amerike
ZIL	Zakon o industrijski lastnini, Ur.l. RS, št. 45/2001, 96/2002, 7/2003-UPB1, 37/2004, 102/2004-UPB2, 20/2006, 51/2006-UPB3
ZLet	Zakon o letalstvu, Ur.l. RS, št. 18/2001, 110/2002-ZGO-1, 114/2002, 31/2005, 39/2005, 49/2006-ZMetD, 79/2006, 113/2006-UPB1, 10/2007 Skl.US: U-I-280/05-25, 68/2008 Odl.US: U-I-411/06-21, 33/2009
ZMZPP	Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku, Ur.l. RS, št. 56/1999, 45/2008-ZArbit
ZN	Združeni narodi
ZOSRL	Zakon o obligacijskih in stvarnopravnih razmerjih v letalstvu, Ur.l. RS, št. 12/2000, 67/2002, 92/2007
ZVPot	Zakon o varstvu potrošnikov, Ur.l. RS, št. 20/1998 (25/1998 popr.), 23/1999, 110/2002, 14/2003-UPB1, 51/2004, 98/2004-UPB2, 46/2006 Odl.US: U-I-218/04-31, 126/2007, 86/2009

1. Namesto uvoda: o trgovanju, trgovcih in njihovem pravu

V naravi trgovanja je, da se ne omejuje zgolj na administrativno začrtane meje nacionalnih držav ali celo lokalne meje znotraj posamezne države, temveč jih ima ambicijo preseči, t.j. delovati mednarodno. Skokovita globalizacija in internacionalizacija trgovanja gresta z roko v roki. Pri tem kolizija različnih kultur, navad, poslovnih običajev in navsezadnje prava, ki ga udeleženci trgovinskih transakcij nosijo s seboj, sprva zahteva hitre in učinkovite mehanizme za izbiro ustreznih pravnih pravil, ki naj se uporabijo za konkretno razmerje, v nadaljnjih fazah razvoja pa nujno tudi progresivno iskanje skupnih rešitev, ki so z vidika nacionalnih ureditev nevtralne in kot take ustrezajo večini udeleženih strani.

Lahko bi torej rekli, da je trgovanju že v osnovi prirojen mednarodni značaj, in da v končni fazi teži k temu, da se izvije iz okvirov nacionalne pravne ureditve. V prid omenjeni ugotovitvi govori tudi dejstvo, da je mednarodno trgovanje spričo trdne zakoreninjenosti ideje o svobodni trgovini do določene stopnje imuno na klasične suverene interese, ki so lastni nacionalnim državam. Tako v teoriji kot v praksi verjetno ni spora o tem, da eno največjih (umetnih) ovir za razvoj potenciala, ki ga v sebi nosi trgovanje, t.j. mednarodnosti, predstavlja raznoterost pravil igre oziroma pravnih okvirov, v katere je trgovanje vpeto. Na svetu je namreč vsaj toliko različnih pravnih ureditev trgovanja, kolikor je držav, pri čemer se politične meje pogosto ujemajo z mejami kodifikacij.[1] Navkljub številnim razhajanjem, ki so bržkone posledica različnosti pravnega urejanja trgovanja v posameznih nacionalnih državah[2] je potrebno ugotoviti, da je na malokaterem področju med udeleženci, ki pripadajo različnimi kulturam, mogoče najti toliko skupnih točk, kot to velja prav pri trgovanju. Omenjena ugotovitev velja ne glede na to, da v mednarodno trgovinsko transakcijo praviloma vstopajo subjekti, ki so med seboj teritorialno oddaljeni in se ne poznajo. Osnovni principi, načela, in cilji trgovanja so namreč bolj ali manj skupni vsem trgovcem, zato ne preseneča, da je trgovanje eno tistih področij družbenega življenja, kjer je prisoten največji interes za iskanje skupnih rešitev v smislu harmonizacije in unifikacije pravnih pravil, ki v končni fazi vodijo k povečevanju obsega mednarodnega trgovanja in posledično povečevanja (materialnih in nematerialnih) koristi za vse udeležene subjekte.[3]

Trgovinski običaji, ki so se med trgovci spontano izoblikovali skozi prakso mednarodnega trgovanja, med drugim gradijo tudi na nekaterih splošno priznanih

1 GRILC, P.: Lex mercatoria in mednarodno gospodarsko pravo, Podjetje in delo, letnik 1998, št. 6, str. 685-686.

2 O tem obširneje BONELL, M. J. v BIANCA-BONELL Commentary on the International Sales Law, Giuffre, Milan, 1987, str. 1-3.

3 Glej tudi besedilo preambule Konvencije Združenih narodov o pogodbah o mednarodni prodaji blaga, 1980 (dostopno na spletnem naslovu: http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/sale_goods.html).

načelih z univerzalnim značajem, kot so na primer avtonomija volje, načelo dobre vere in poštenja, načelo, da je potrebno spoštovati dogovore, prepoved povzročanja škode drugemu, prepoved zlorabe pravic, načelo, naj se v primeru dvoma pogodba obdrži v veljavi ipd. Univerzalno sprejeti trgovinski običaji so tako uveljavljeni, da se lahko udeleženci trgovinskih transakcij nanje zanesejo in hkrati računajo s tem, da jih bodo sodišča in mednarodne trgovinske arbitraže kot merodajno pravo uporabile pri reševanju sporov, ki izvirajo iz njihovih medsebojnih razmerij.[4] Zaradi tega lahko nanje gledamo kot na nekakšen *lingua franca* trgovcev. Na tem mestu zato ni pretirano trditi, da »posebno pravo trgovcev« od nekdaj obstaja, in da se nenehno razvija.[5]

Zgodovinska izkušnja, pa tudi moderni trendi v mednarodni trgovini jasno nakazujejo, da je prihodnost trgovanja v vse tesnejšem mednarodnem sodelovanju in preseganju medsebojnih razlik, ki izvirajo iz različnih nacionalnih pravnih ureditev, t.j. z intenziviranjem institucionaliziranih mednarodnih procesov, usmerjenih v iskanje skupnih rešitev za trgovce vseh dežel. Enega ključnih dosežkov na tem področju gotovo predstavlja Konvencija Združenih narodov o pogodbah o mednarodni prodaji blaga, ki je podrobneje predstavljena v pričujočem delu.

4 Primerjaj odločitev Stalnega arbitražnega sodišča pri Mednarodni trgovinski zbornici v Parizu: ICC Arbitration Case No. 5713 of 1989 (dostopno na spletnem naslovu: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/895713i1.html).

5 Primerjaj KRANJC, V.: Ali obstaja posebno pravo trgovcev – lex mercatoria?, Pravnik, letnik 49, št. 4/6 (1994), str. 173-179.

2. Uvodne opombe in namen priročnika

Uvodoma velja nekaj besed nameniti samemu naslovu knjige »Mednarodna prodaja blaga« in podnaslovu »Konvencija Združenih narodov o pogodbah o mednarodni prodaji blaga«. Pričujoče delo ni sistemsko delo ali učni pripomoček, kot bi morda na prvi pogled utegnilo izhajati iz njegovega naslova, prav tako pa tudi ne gre za klasičen komentar členov obravnavane konvencije, kot bi utegnil nakazovati podnaslov. Delo je v celoti zasnovano kot priročnik za poslovno prakso, ki združuje elemente oziroma prvine vseh navedenih vrst strokovnih del. Naslov in podnaslov hkrati odražata širše področje, v katerega se obravnavana problematika umešča (mednarodna prodaja blaga) in sam predmet obravnave, ki je nekoliko ožji (pravila konvencije, ki urejajo enotno pravo mednarodne prodaje blaga).

Kot izhaja iz naslova, pričujoče delo vsebinsko obravnava poenoteno pravo mednarodne prodaje blaga, ki ga ureja Konvencija Združenih narodov o pogodbah o mednarodni prodaji blaga, sprejeta 11.04.1980 na diplomatski konferenci na Dunaju (za potrebe te točke: konvencija). Ker je mednarodna prodajna pogodba v svetovnem merilu daleč najpomembnejša gospodarska pogodba, hkrati pa obravnavana konvencija na podlagi 8. člena Ustave Republike Slovenije predstavlja veljavno in zavezujoče pravo, ki se uporablja neposredno, je s tem utemeljena potreba poslovne prakse po natančnem poznavanju njenih vsebinskih rešitev. Poleg objektivne potrebe po dobrem poznavanju vsebinskih rešitev konvencije le-to poslovnim subjektom prinaša tudi nekatere praktične prednosti, ki prihajajo do izraza v vseh fazah življenjskega cikla posla. V fazi, ko potekajo pogajanja o vsebini prodajne pogodbe, je subjektu tako omogočeno, da oceni, ali mu pri ureditvi določene pravice oziroma obveznosti bolj ustreza rešitev iz konvencije, ali pa bo vztrajal pri drugačni rešitvi. V stadiju izvrševanja pogodbe in v primeru nastanka spora pa poznavanje konvencije pomembno pripomore k večji predvidljivosti pravnega razmerja oziroma končne odločitve o sporu.

Pričujoči priročnik je pripravljen predvsem za poslovno prakso, t.j. kot strokovni pripomoček za vsakodnevno sodelovanje udeležencev v mednarodni prodaji blaga. Temu osnovnemu namenu poskušata vseskozi slediti tudi zasnova priročnika in metoda obdelave snovi, ki imata ambicijo doseči čim večjo jasnost, jedrnatost, preglednost, razumljivost in uporabno vrednost. Snov v priročniku je podana na strnjen in jedrnat način s poudarki na vprašanjih poslovne prakse, neobremenjeno s poglobljenimi teoretičnimi razpravami.

Vsebina priročnika se v grobem deli na dva dela, in sicer na:

(i) uvodna pojasnila, ki imajo namen uporabnika seznaniti z bistvenimi značilnostmi konvencije, njeno zgradbo, vprašanji s področja uporabe in veljavnosti konvencije, ter mu na ta način omogočiti osnovni vpogled v veljavno pravno ureditev mednarodne prodaje blaga;

(ii) obrazložitev določb posameznih členov konvencije s primeri iz sodne prakse, poudarki, pomembnimi za poslovno prakso, in primerjavo posameznih rešitev konvencije z ureditvijo po Obligacijskem zakoniku.

Kljub temeljnemu vodilu, da se čim bolj zadosti potrebi po jasnosti in preglednosti, v priročniku sproti navajamo uporabljeno strokovno literaturo. Razlogi za takšen pristop so v velikem, skorajda nepreglednem obsegu (zlasti tuje) literature in temu primernem številu argumentacij oziroma pogledov na različna vprašanja, ter hkrati potrebe po korektnem navajanju stališč posameznih avtorjev. Zahtevnejši uporabniki lahko posežejo po bogati in obsežni tuji ter domači literaturi, ki specializirano in teoretično poglobljeno obravnava posamezne ožje segmente oziroma institute konvencije. Del omenjene literature, ki obsega v glavnem sistemska dela, komentarje in strokovne članke, je naveden v posebnem razdelku na koncu priročnika.

Posamezni vsebinski sklopi oziroma instituti, ki jih obravnava priročnik, so obogateni z novejšo sodno prakso držav članic konvencije. Pri izboru referenčne sodne prakse smo si prizadevali upoštevati načeli aktualnosti in reprezentativnosti. Navedeno pomeni, da smo skušali izbirati predvsem tiste novejše primere iz sodne prakse, ki kar najbolje ponazarjajo jedro oziroma bistvo obravnavanega problema. Zbrana in sistematično urejena sodna praksa za uporabnika predstavlja koristen pripomoček, saj na eni strani pripomore k boljšemu razumevanju posameznih pravnih institutov, na drugi strani pa opozarja na skrite pasti in najpogostejše napake, ki so pogost izvor nesoglasij in sporov v poslovni praksi. V zvezi z referenčno sodno prakso velja še opomba, da gre za odločanje sodišč v konkretnih življenjskih primerih, zato v (bolj ali manj) podobnih primerih ni možna neposredna ali celo mehanična aplikacija stališč, izraženih v sodbah sodišč. V naravi pravnoposlovnih odnosov je, da so unikatni in kot taki zahtevajo individualno obravnavo. Spričo navedenega je potrebno vsebino vsakega pravnega razmerja med strankama presojati glede na njegove karakteristike (t.j. specifičnosti) in se čim bolj izogibati posploševanju.

Uporabniku prav tako dolgujemo pojasnilo, zakaj vzporedno navajamo člene konvencije v slovenskem in angleškem jeziku. Razloga sta v glavnem dva in sicer, da se uradni slovenski prevod konvencije ne šteje za izvirnik besedila, poleg tega pa slovenski prevod konvencije na posameznih mestih ni najbolj zanesljiv oziroma lahko uporabniku služi le kot pripomoček za boljše razumevanje izvirnega besedila konvencije. Pri uradni rabi konvencije se zato vselej velja posluževati enega od šestih izvirnih besedil konvencije[6] (angleško, francosko, špansko, rusko, arabsko in kitajsko besedilo).

Precej razmisleka je bilo namenjenega tudi vprašanju, ali naj se konvencija v priročniku navaja z okrajšavo DK (Dunajska konvencija), ki se je uvelja-

6 Besedila v vseh izvirnih jezikovnih različicah so dostopna na spletnem naslovu: http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/sale_goods.html.

vila v slovenskem govornem prostoru ali z okrajšavo CISG (United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods), ki je uveljavljena v vodilni svetovni literaturi, akademski sferi, pa tudi v praksi. Predvsem zaradi mednarodnega značaja konvencije kot njenega temeljnega atributa je bila sprejeta odločitev, da je primerneje, da se dosledno uporablja okrajšava CISG, ki je navsezadnje tudi s strani Združenih narodov uradno sprejeta okrajšava. V nadaljnjem besedilu priročnika bomo zato konvencijo vselej označevali z okrajšavo CISG.

3. Uvodna pojasnila k CISG

3.1 Zgodovina nastajanja CISG

Razlike v posameznih notranjih pravnih ureditvah

Prav zaradi značilnosti trgovanja z blagom, da se ponavadi ne omejuje na posamezne teritorialne enote, je v zgodovini ob presojanju razmerij strank s sedežem v različnih pravnih redih velikokrat prihajalo do različnega tolmačenja medsebojnih pravic in obveznosti strank. V takšnih primerih lahko rešitev ponudijo pravila mednarodnega zasebnega prava, ki določajo, katero materialno pravo se uporabi v konkretnem primeru.[7] Če npr. Republika Slovenija in Republika Italija ne bi ratificirali CISG, bi se v razmerju italijanskega kupca in slovenskega prodajalca v skladu s pravili mednarodnega zasebnega prava praviloma uporabilo slovensko pravo, ki ureja obligacijskopravna razmerja med strankami pogodbe o prodaji blaga (v tem primeru torej OZ). Vendar pa takšna ureditev z vidika poslovne prakse ni praktična, saj italijanski kupec ne pozna določb slovenskega obligacijskega prava in bo najverjetneje raje sklenil pogodbo, pri tolmačenju katere se bo uporabilo njemu domače, italijansko pravo. Poleg tega bo v primeru kršitve pogodbe slovenski kupec v nekoliko boljšem položaju zaradi boljšega poznavanja materialnega prava.

Dogovor o uporabi notranjega prava tretje države

Takšnim situacijam so se stranke poskušale izogniti z dogovorom o uporabi prava tretje države,[8] vendar pa takšna rešitev ni najbolj primerna, saj postavi obe stranki v položaj, ko prava prodaje ne poznata dobro. Poleg tega bosta stranki na področju, kjer delujeta, težko našli pravnega strokovnjaka, ki bo poznal prodajno pravo tretje države. Prav zaradi tega bi se v zgornjem primeru italijanski kupec, v izogib nevšečnostim zaradi nepoznavanja tujega prava, raje odločil za sklenitev posla s prodajalcem, ki ima sedež v Italiji, to pa bi posledično zaviralo razvoj mednarodne trgovine.

Poenotenje mednarodnega prodajnega prava

Zaradi navedenega je že zgodaj prihajalo do poskusov poenotenja mednarodnega prodajnega prava. Že konec dvajsetih let prejšnjega stoletja so se pričela pripravljalna dela za mednarodno konvencijo, ki bi poenotila pravna pravila o mednarodni prodaji blaga. Mednarodni inštitut za poenotenje zasebnega prava v Rimu (UNIDROIT) je leta 1930 pričel projekt poenotenja in komite evropskih strokovnjakov pod vodstvom avstrijskega profesorja Ernsta Rabla je kmalu za tem objavil dva osnutka konvencij.[9] Na podlagi teh osnutkov sta bili,

7 Glej uvodna pojasnika k CISG, točka 3.4.5 (Uporaba CISG).

8 Takšen dogovor je seveda mogoč tudi, če je tretja država članica CISG, vendar pa se v tem primeru šteje, da sta se stranki dogovorili za uporabo CISG, saj je ta del prava tretje države. Če se stranki želita dogovoriti za uporabo prava, ki ureja prodajo blaga med domačimi strankami, mora to dejstvo biti izrecno določeno v dogovoru ali pa mora iz njega neposredno izhajati.

9 POSCH, W.: Uniform Law of the International Sales of Goods, University of Graz, Institute for Civil Law, Foreign and International Private Law, dostopno na: http://www.pf.uni-mb.si/files/tratnik/CISG-ViennaConvrevd%20-%20Posch.doc.doc.

ULIS, ULFIS

po prekinitvi dela v času druge svetovne vojne, leta 1964 oblikovani Haaški konvenciji o Enotnem zakonu o sklenitvi pogodb za mednarodno prodajo blaga (Uniform Law on the Formation of Contracts for the International Sale of Goods – ULFIS) ter Enotnem zakonu o mednarodni prodaji blaga (Uniform Law of the International Sale of Goods – ULIS). Vendar pa ti konvenciji nista doživeli nadejanega uspeha, saj ju je ratificiralo le 9 držav.[10]

UNCITRAL

Leta 1966 je bila ustanovljena Komisija Združenih narodov za mednarodno trgovinsko pravo (UNCITRAL), ki je na podlagi Haaških konvencij pričela z aktivnostmi za novo poenotenje trgovinskega prava. Delovna skupina je do leta 1978 pripravila osnutek CISG (New Yorški osnutek) s komentarjem, ki je pri tolmačenju določb CISG še vedno uporaben v primerih, ko se določbe niso bistveno spremenile.[11]

Sprejetje CISG

CISG je bila sprejeta na konferenci Združenih narodov na Dunaju 11. aprila 1980. Določba prvega odstavka 99. člena CISG določa, da konvencija stopi v veljavo prvega dne naslednjega meseca po poteku dvanajstmesečnega roka od dneva deponiranja desete listine o ratifikaciji, sprejetju, potrditvi ali pristopu. Ti pogoji so bili izpolnjeni 11. decembra 1986. CISG je tako stopila v veljavo 1. januarja 1988.[12]

CISG ni prva konvencija, ki ureja pravice in obveznosti strank v razmerjih iz mednarodne prodaje blaga, vendar še noben predhodni poskus poenotenja prava ni doživel tolikšne podpore in števila ratifikacij. Doslej (december 2009) je CISG ratificiralo 74 držav, zadnja od njih Japonska, v kateri se je začela uporabljati 1. avgusta 2009.

3.2 Temeljne značilnosti CISG

Svetovno poenotenje prodajnega prava

Kot je bilo natančneje prikazano že v prejšnji točki, se je s sprejemom CISG uresničila vizija tistih začetnikov svetovnega poenotenja prodajnega prava, ki so v prvi polovici dvajsetega stoletja pričeli s procesi, usmerjenimi v njegovo univerzalno kodifikacijo.[13]

Z najbolj splošnimi besedami, CISG predstavlja poenotenje (unifikacijo) prava mednarodne prodaje. Kot instrument unifikacije CISG zagotavlja enoten pravni okvir za čezmejne pogodbe o prodaji blaga, t.j. za tiste pogodbe o prodaji bla-

10 Belgija, Gambija, Nemčija, Izrael, Italija, Luksemburg, Nizozemska, San Marino ter Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske.

11 Besedilo New Yorškega osnutka je dostopno na strani Pace Law School: http://cisg.law.pace.edu/cisg/1978draft.html.

12 SFR Jugoslavija je konvencijo ratificirala med prvimi, in sicer 27. marca 1985. CISG se pri nas tako uporablja za razmerja iz pogodb o mednarodni prodaji blaga, sklenjenih po 1. januarju 1988, seveda v primeru, da so izpolnjeni pogoji iz prvega dela konvencije.

13 GOLDŠTAJN, A. (red.) v uvodu v VILUS, J.: Obvezno pravo, Komentar Konvencije Ujedinjenih Nacija o međunarodnoj prodaji robe, druga knjiga, Informator, Zagreb, 1981, str V.

ga, ki jih med seboj sklepajo poslovni subjekti s sedežem v različnih državah. Izhodiščna značilnost CISG je torej njen mednarodni značaj, ki se kaže v tem, da se CISG uporablja le za pogodbe o mednarodni prodaji blaga, ne pa tudi za t.i. »notranje« pogodbe o prodaji blaga, ki jih med seboj sklepajo domači poslovni subjekti s sedeži na ozemlju iste države. Slednje zapadejo pod nacionalno pravno ureditev.[14]

Mednarodni značaj

CISG kot ratificirana in objavljena mednarodna pogodba na podlagi 8. člena Ustave Republike Slovenije predstavlja veljavno pravo, ki se uporablja neposredno in ima v hierarhiji pravnih aktov primat nad domačo (nacionalno) zakonodajo. Prevlada CISG nad domačo zakonodajo (v našem primeru OZ) se, upoštevaje njen mednarodni značaj, nanaša le na položaje, ko gre za mednarodno prodajo blaga, ne pa tudi na položaje, ko gre »notranjo« prodajo blaga. CISG torej v ničemer ne posega v nacionalne ureditve prodajnega prava, vključno z njihovimi omejevalnimi oziroma zaščitnimi pravili (npr. pri potrošniški prodaji), ki so izraz suverene oblasti posameznih držav.

Neposredna uporabnost CISG

Pravila CISG so v celoti dispozitivna, kar pomeni, da se CISG v praksi dejansko uporabi takrat, kadar so izpolnjeni pogoji za njeno uporabo in stranki njene uporabe ne izključita (opting-out), bodisi izrecno, bodisi konkludentno, t.j. z drugačnim dogovorom. Na tem mestu je potrebo poudariti, da v mednarodni poslovni praksi pretežni del prodaje blaga poteka na podlagi tipskih (standardiziranih) pogodb in splošnih pogojev poslovanja posameznih prodajalcev oziroma njihovih združenj. Če pogodba oziroma splošni pogoji določene pravice in obveznosti strank urejajo drugače kot CISG, je v tem delu uporaba CISG implicite izključena. Dispozitivno naravo določb CISG gre torej v tem kontekstu razumeti tako, da CISG v praksi vsebinsko dopolnjuje dogovor med strankama mednarodne prodajne pogodbe s tem, da zapolnjuje praznine oziroma ponuja odgovore na tista vprašanja, ki jih stranki v pogodbi nista uredili (predvideli).[15] Navedeno je pomembno predvsem v primeru spora med pogodbenima strankama, ko mora sodišče oziroma arbitraža ugotoviti merodajno pravo, po katerem se bo razmerje presojalo. V tem smislu ima CISG v odnosu do pogodbe dopolnjujočo vlogo in v ničemer ne posega v možnost strank, da se prosto dogovarjata o vsebini svojega razmerja in ga morebiti uredita drugače, kot je določeno v CISG, oziroma uporabo CISG celo izrecno (v celoti oziroma deloma) izključita. CISG torej gradi na načelu pogodbene svobode v trgovinsko transakcijo vstopajočih subjektov, ki predstavlja del širše zasebnopravne avtonomije.

Dispozitivnost določb

Nadaljnja temeljna značilnost CISG je njen univerzalni značaj. Univerzalni značaj CISG je utemeljen z dejstvom, da jo je do izida tega priročnika ratificiralo že

Univerzalni značaj

14 Primerjaj BONELL, M. J. v BIANCA-BONELL Commentary on the International Sales Law, Giuffre, Milan, 1987, str. 7-9.

15 Primerjaj HONNOLD, J. O.: Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention, Kluwer Law International, Third Edition, 1999, str. 4.

74 držav članic

74 držav[16] z vseh petih kontinentov (od tega 23 od 27-ih članic EU), ki skupaj opravijo več kot dve tretjini svetovne trgovinske menjave.[17] Med državami članicami CISG so zastopani vsi družbeni, ekonomski in pravni sistemi, saj so vključene tako razvite države, kot tudi države v razvoju, države s tržnim gospodarstvom ter države, ki postulata tržnega gospodarstva še niso privzele.

Več kot 2/3 svetovne trgovinske menjave

S tega vidika CISG predstavlja svojevrsten konsenz in hkrati kompromis med sicer diametralno različnimi rešitvami posameznih vprašanj prodajnega prava, ki so uveljavljene znotraj posameznih nacionalnih pravnih ureditev.[18] Po več kot 25-ih letih dokaj enotne prakse, 74-ih ratifikacijah in nepreglednemu številu referenčnih sodnih ter arbitražnih odločb se zdi, da CISG ne predstavlja le konsenza oziroma kompromisa na papirju, temveč je uspešno prestala tudi preizkus v mednarodni poslovni praksi. CISG s svojimi univerzalnimi, fleksibilnimi in uravnoteženimi rešitvami uspešno zadovoljuje v prostoru in času spreminjajoče se potrebe mednarodne prodajne prakse. Pri tem uspešno odgovarja tudi na izzive tehnološkega napredka, ki se kaže predvsem v izjemni hitrosti, s katero se odvijajo transakcije, njihovi informatizaciji, standardizaciji ter množičnosti. Še več, lahko bi celo rekli, da pomen CISG v mednarodni prodajni praksi nenehno (z vsako nadaljnjo ratifikacijo) narašča.

3.3 Vsebina CISG

Področje urejanja

Uvodoma velja poudariti, da CISG ne pomeni poenotenja celotnega korpusa prava mednarodne prodaje, temveč se po vsebini izrecno omejuje le na dva sklopa vprašanj v zvezi z mednarodno prodajno pogodbo, in sicer:

(i) sklenitev prodajne pogodbe ter

(ii) pravice in obveznosti prodajalca in kupca, ki izvirajo iz prodajne pogodbe (člen 4).

Ureditev vseh ostalih, za pogodbe o mednarodni prodaji blaga relevantnih vprašanj (vidikov) prodajnega prava je iz CISG povečini namenoma izpuščena. Pri posameznih vprašanjih so namreč razhajanja med različnimi pravnimi ureditvami tolikšna, da o njih realno ni mogoče pričakovati konsenza.[19] Nekatere klasične primere tovrstnih vprašanj CISG v členih 4 in 5 zato tudi izrecno iz-

16 Seznam držav, ki so ratificirale Konvencijo Združenih narodov o pogodbah o mednarodni prodaji blaga je dostopen na: http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/sale_goods/1980CISG_status.html.

17 UNCITRAL Digest of Case Law on the United Nations Convention on the International Sale of Goods, United Nations, New York, 2008, str. IX.

18 Primerjaj SCHLECHTRIEM, P. v SCHLECHTRIEM, P. (ur.) et al: Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG), Second Edition, Oxford University Press, New York, 1998, str. 5.

19 O tem obširneje BONELL, M. J. v BIANCA-BONELL Commentary on the International Sales Law, Giuffre, Milan, 1987, str. 11-12.

vzema iz predmeta urejanja; gre za vprašanja veljavnosti pogodbe oziroma njenih določil, prehoda lastninske pravice na blagu s prodajalca na kupca in odgovornosti za produkte v segmentu, ki se nanaša na smrt ali telesne poškodbe, ki jih povzroči prodano blago. Posamezna druga vprašanja, kot so npr. posebni trgovinski izrazi (klavzule) glede izročitve blaga in določanja cene,[20] pa so že ustrezno urejena z avtonomnimi viri mednarodnega gospodarskega prava – International Commercial Terms (INCOTERMS 2000), ki jih je izdala Mednarodna trgovinska zbornica v Parizu (ICC).

Vsebinska struktura CISG

CISG je vsebinsko razdeljena na štiri dele, pri čemer prvi trije deli skupaj (členi 1-88) tvorijo enotno ureditev prodajnega prava za pogodbe o mednarodni prodaji blaga, četrti del (členi 89-101) pa vsebuje končne določbe, ki sodijo na področje mednarodnega javnega prava:

I. Prvi del vsebuje ureditev splošnih predpostavk za veljavnost in področje uporabe CISG (členi 1-6) ter splošne določbe, v okviru katerih so urejena vprašanja razlage CISG, napolnjevanja praznin, razlage izjav pravnoposlovne volje strank, vloge poslovnih običajev, sedeža strank ter obličnosti prodajne pogodbe (členi 7-13).

II. Drugi del (členi 13-24) vsebuje pravila, ki se nanašajo na vprašanja v zvezi s sklenitvijo prodajne pogodbe na podlagi izmenjave ponudbe (oferte) in njenega sprejema (akcepta).

III. Tretji del (členi 25-88) na sistematičen in pregleden način ureja prodajno pravo v ožjem pomenu, t.j. pravice in obveznosti strank prodajne pogodbe ter pravna sredstva za primer kršitve pogodbe. Katalogu prodajalčevih obveznosti (členi 30-44) sledi ureditev kupčevih pravnih sredstev v primeru prodajalčeve kršitve pogodbe (členi 45-52), katalog kupčevih obveznosti (členi 53-60) pa je smiselno nadgrajen s pravnimi sredstvi, ki jih ima prodajalec v primeru kupčeve kršitve pogodbe (členi 61-65). Sledita še ureditev prehoda nevarnosti naključnega uničenja, poškodovanja oziroma izgube blaga (členi 66-70) in skupne določbe, ki veljajo za prodajalčeve in kupčeve obveznosti (členi 71-88).

IV. Četrti del (členi 89-101) vsebuje končne določbe, ki urejajo različna vprašanja mednarodnopravnega značaja, kot so vprašanja v zvezi z ratifikacijo CISG in deponiranjem ratifikacijskih listin, izjavljanje pridržkov glede II. ali III. dela CISG, pričetkom veljavnosti, možnostjo odpovedi CISG itd.

20 Glej tudi TRATNIK, M., FERČIČ, A.: Mednarodno gospodarsko pravo, Univerza v Mariboru, Pravna fakulteta, Maribor, 2002, str. 258.

3.4 Uporaba CISG

3.4.1 Omejenost na mednarodno prodajo blaga

Mednarodni element

Namen ustvarjalcev CISG je bil poenotiti pravo mednarodne prodaje blaga. Zaradi tega prvi odstavek 1. člena določa, da se konvencija uporablja za pogodbe o prodaji blaga, sklenjene med strankama, ki imata svoje sedeže na ozemljih različnih držav. V primeru prodaje med strankama s sedežem na ozemlju iste države se uporabi notranje pravo te države. Za uporabo konvencije se torej uporablja teorija sedeža strank. Poleg tega tretji odstavek 1. člena med drugim določa, da se pri uporabi CISG ne upošteva državljanstva strank.

Specifičnost mednarodnega trgovanja

Smisel uporabe zgolj pri pogodbah o mednarodni prodaji blaga je predvsem v dejstvu, da so določbe CISG prirejene značilnostim mednarodnega trgovanja. Poleg tega CISG nekatere pravne institute, ki so v notranjem pravu neke države dodobra uveljavljeni, zaradi iskanja kompromisov med državami članicami, ureja drugače. Vendar pa se nekatere države že opirajo na določbe konvencije ob spremembah svojega notranjega prodajnega prava.[21]

3.4.2 Izključitev uporabe CISG v primeru, ko dejstvo, da imata stranki sedeže v različnih državah, ni razvidno

Kadar imata stranki sedeže v različnih državah, a to ne izhaja iz same pogodbe oziroma komunikacije med strankama pred ali med sklenitvijo pogodbe, se to dejstvo ne upošteva in se CISG ne uporabi. Smisel takšne ureditve je predvsem zaščititi stranko, ki upravičeno meni, da sklepa pogodbo z nasprotno stranko, ki ima sedež na ozemlju iste države in posledično, da se bo ob presoji razmerij uporabilo notranje pravo.

Prodajalec, slovensko podjetje, sklene pogodbo s kupčevim zastopnikom. Iz pogodbe ni razvidno, da ima kupec sedež v Republiki Avstriji, prodajalec pa za to dejstvo upravičeno ni niti vedel. Šele po sklenitvi pogodbe se izkaže, da je kupec avstrijsko podjetje. V zgornjem primeru se CISG na podlagi drugega odstavka 1. člena ne uporabi, saj je prodajalec utemeljeno pričakoval, da se bo za presojo razmerij iz prodajne pogodbe uporabilo njegovo domače, torej slovensko pravo.

3.4.3 Več sedežev

Sedeži v več državah

Kadar ima ena izmed strank sedeže v več državah, se pojavi vprašanje, kateri sedež se bo upošteval v konkretnem razmerju. Stroka ugotavlja, da je v tem

21 Npr. nordijske države. Več v HONNOLD, J. O.: Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention, Kluwer Law International, Third Edition, 1999, str. 14.

primeru potrebno upoštevati predvsem, kateri sedež ima s pogodbo več skupnega.[22]

Slovenski prodajalec sklene pogodbo s kupcem, ki ima sedeža v Nemčiji in Sloveniji. Kupec je ob pogajanjih deloval s sedeža v Sloveniji, od koder je tudi izpolnil obveznost. V primeru, ko je stranka ob pogajanjih uporabljala sedež v Sloveniji, se za potrebe uporabe CISG šteje, da ima stranka sedež v Sloveniji. V navedenem primeru torej praviloma do uporabe CISG ne bi prišlo, saj se bi štelo, da imata stranki sedež na ozemlju iste države, s tem pa osnovni pogoj za uporabo iz prvega odstavka 1. člena CISG ne bi bil izpolnjen.

3.4.4 Neposredna uporaba CISG

Zagotovitev čim širše uporabljivosti

V skladu s točko *a* prvega odstavka 1. člena se CISG uporabi, ko imata stranki sedeža v različnih državah članicah CISG. V tem primeru se, kljub temu da imata pogodbeni stranki sedež v različnih državah, ne uporabijo pravila mednarodnega zasebnega prava, saj je CISG na podlagi te določbe neposredno uporabljiva. Namen takšne ureditve je predvsem zagotoviti čim širšo uporabljivost CISG, ki je kot takšna del prava držav, ki so jo ratificirale.

Slovenski prodajalec in francoski kupec skleneta pogodbo o prodaji blaga. Ker je CISG del tako slovenskega kot francoskega prava,[23] se pri presojanju razmerij v katerikoli od teh držav v primeru pogodbe o mednarodni prodaji blaga na podlagi določbe točke a prvega odstavka 1. člena CISG uporabijo njene določbe.

Dispozitivnost določb CISG

Določbe CISG o uporabi materialnega prava pa ne vplivajo na pogodbeno svobodo strank, saj lahko le-te z medsebojnim dogovorom njeno uporabo izključita in se dogovorita za uporabo drugega prava. Če stranki zgolj izključita uporabo CISG, pa se ne dogovorita za uporabo drugega prava, se za določitev merodajnega prava uporabijo pravila mednarodnega zasebnega prava.

Če se stranki dogovorita za uporabo prava tretje države, ki je članica CISG, se pri presojanju pravic in obveznosti iz razmerja mednarodne prodajne pogodbe praviloma uporabi CISG. Če hočeta stranki uporabo CISG izključiti, se morata o tem izrecno dogovoriti oziroma mora takšen dogovor z dovoljšnjo stopnjo gotovosti izhajati iz pogodbe oziroma drugih upoštevnih okoliščin (npr. dogovor, da se za presojo pravic in obveznosti iz pogodbe uporablja notranje pravo tretje države).

22 HONNOLD, J. O.: Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention, Kluwer Law International, Third Edition, 1999, str. 30.

23 Republika Francija je CISG podpisala 27. avgusta 1981. Tako je CISG na njenem ozemlju začela veljati 1. januarja 1988.

V primeru, ko imata stranki sedeža v različnih državah članicah CISG, se konvencija uporabi tudi v primeru, ko bi pravila mednarodnega zasebnega prava odkazovala na pravo tretje države. Konvencija se v primeru, ko je izpolnjen pogoj iz točke *a* prvega odstavka ne bi uporabila le pri reševanju spora v državi, ki ni članica CISG, njena pravila mednarodnega zasebnega prava pa odkazujejo na uporabo prava države, ki ni članica CISG. Takšna situacija je dandanes, ko so skoraj vse države, ki pomembno prispevajo k mednarodni trgovini, članice CISG, zelo malo verjetna.

3.4.5 Uporaba CISG na podlagi pravil mednarodnega zasebnega prava

Pravila mednarodnega zasebnega prava

CISG pa se na podlagi pravil mednarodnega zasebnega prava uporabi tudi v primeru, ko ena ali celo nobena od držav, v katerih imata sopogodbenici sedeža, ni njena članica. Določba točke *b* prvega odstavka 1. člena namreč določa, da se CISG uporabi tudi, če pravila mednarodnega zasebnega prava napotujejo na uporabo prava ene od držav članic CISG.

Slovenski prodajalec in kupec s sedežem v Združenem kraljestvu Velike Britanije in Severne Irske skleneta pogodbo o prodaji blaga. Zaradi kršitve pogodbe kupec pred pristojnim sodiščem v Sloveniji vloži tožbo zoper prodajalca, v kateri zahteva izpolnitev pogodbe ter povračilo škode, ki mu je nastala. Stranki iz zgornjega primera imata sicer sedeža v različnih državah, vendar pa Združeno kraljestvo ni članica CISG.[24] Zaradi tega do neposredne uporabe CISG ne bo prišlo, temveč se bodo na podlagi točke b prvega odstavka 1. člena uporabila pravila mednarodnega zasebnega prava. Ker pravda poteka pred slovenskim sodiščem, se bodo uporabile pravila mednarodnega zasebnega prava, ki veljajo v Sloveniji.

Uredba Rim I

Za določanje merodajnega prava v pogodbenih obligacijskih razmerjih, se bo 17. decembra začela uporabljati Uredba Rim I, ki bo nadomestila Rimsko konvencijo o uporabi prava v pogodbenih obligacijskih razmerjih.[25] Ta Uredba v točki *a* prvega odstavka 4. člena določa, da se v primeru, ko stranki nista izbrali merodajnega prava, za prodajno pogodbo uporablja pravo države, v kateri ima običajno prebivališče (ali sedež) prodajalec. Slovensko sodišče (in katerokoli sodišče na ozemlju EU) bi v tem primeru torej uporabilo slovensko pravo, t.j. CISG in ne OZ.

Določba 95. člena CISG daje državam članicam možnost, da konvencijo ratificirajo s pridržkom glede točke *b* prvega odstavka 1. člena. V primeru, da

24 Stanje december 2009.

25 Besedilo uredbe je dostopno na spletnem naslovu: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:177:0006:0016:SL:PDF

pravda poteka pred sodiščem države, ki je izjavila takšen pridržek, to sodišče ob presoji razmerja ni dolžno uporabiti CISG.[26]

Pridržek glede uporabe na podlagi pravil mednarodnega zasebnega prava

Slovenski prodajalec in češki kupec skleneta pogodbo o prodaji blaga. Kupec kupnine ne plača do določenega roka in obenem zatrjuje, da ima blago določene pomanjkljivosti. Zaradi kršitve pogodbe slovenski prodajalec pred pristojnim češkim sodiščem vloži tožbo zoper kupca. V zgornjem primeru bi kršitev pogodbe presojalo sodišče države, ki je izjavila pridržek glede določbe CISG o uporabi pravil mednarodnega zasebnega prava. Vendar pa imata stranki sedeža v različnih državah članicah CISG, torej bi prišlo do neposredne uporabe CISG na podlagi določbe točke a prvega odstavka 1. člena.

Kupec iz Združenega kraljestva sklene pogodbo s prodajalcem iz Združenih držav Amerike. Po dobavi kupec ugotovi, da blago ne ustreza standardom, določenim v pogodbi. Zaradi kršitve pogodbe pred stvarno pristojnim sodiščem na sedežu prodajalca zoper njega vloži tožbo. V navedenem primeru ima ena izmed strank sedež v državi, ki ni članica CISG, torej konvencija ni neposredno uporabljiva. Sodišče bo tako za ugotovitev merodajnega prava uporabilo pravila mednarodnega zasebnega prava, ki veljajo v ZDA. Ker so ZDA glede določbe CISG o njeni uporabi na podlagi odkazovanja norm mednarodnega zasebnega prava sprejele pridržek, sodišče ni dolžno uporabiti CISG. V navedenem primeru bo sodišče najverjetneje uporabilo notranje pravo ameriškega prodajalca (Uniform Commercial Code – UCC).[27]

3.5 Pomen poznavanja CISG v poslovni praksi

Vse pomembne zunanjetrgovinske partnerice Slovenije

Najbolj očiten pokazatelj gospodarskega pomena CISG je število držav članic (74), ki skupaj ustvarijo več kot dve tretjini svetovne trgovinske menjave. Če upoštevamo zgolj dejstva, da CISG predstavlja veljavno pravo v (i) 23-ih državah članicah EU (z izjemo Velike Britanije, Irske, Portugalske in Malte), (ii) vseh državah na območju nekdanje Jugoslavije ter (iii) ZDA, Kanadi, Argentini, Japonski ter Koreji, potem je na dlani, da CISG velja v vseh pomembnih zunanjetrgovinskih partnericah Slovenije. Z vidika slovenskega izvoznika oziroma uvoznika to pomeni, da lahko računa z enotno pravno ureditvijo mednarodne prodaje blaga praktično na vseh tujih trgih, na katerih nastopa. Slovenski izvoznik oziroma uvoznik mora nadalje računati z veliko verjetnostjo, da se bodo za prodajno pogodbo, ki jo bo sklenil s tujim poslovnim partnerjem, uporabljala

26 Na dan 1.12.2009 so te države: Republika Češka, Sv. Vincent in Grenadini, Singapur, Slovaška ter Združene države Amerike.

27 WINSHIP, P. v GALSTON, N.M., SMIT, H.: International Sales: The United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, Matthew Bender, New York, 1984, str. 25.

pravila CISG. Zanj je torej natančno poznavanje vsebine CISG, objektivno gledano nujnost.

Vprašanje pomena poznavanja CISG v poslovni praksi je tesno povezano z nekaterimi temeljnimi značilnostmi CISG, ki so bile natančneje opredeljene v predhodnih točkah teh uvodnih pojasnil:

(i) CISG zagotavlja enoten pravni okvir za čezmejne pogodbe o prodaji blaga;

(ii) CISG predstavlja veljavno pravo v državah, ki so jo ratificirale;

(iii) CISG prevlada nad notranjo, ki ureja prodajo blaga (v našem primeru nad relevantnimi določili OZ);

(iv) pravila CISG so v celoti dispozitivna, zato lahko stranki njihovo uporabo v celoti ali deloma izključita;

(v) CISG se uporablja v večini zunanjetrgovinskih partneric Slovenije.

(Ne)smiselnost izključitve uporabe CISG (opting-out)

Spričo navedenega se poznavanje CISG v poslovni praksi ne bi smelo omejevati zgolj na védenje strank o tem, kako v pogodbi izključiti uporabo CISG, temveč bi se moralo čim bolj približati ravni, na kateri bi bili stranki že v fazi pogajanj o vsebini prodajne pogodbe sposobni oceniti, ali jima pri ureditvi določene pravice oziroma obveznosti bolj ustreza rešitev iz CISG, ali pa bosta vztrajali pri drugačni rešitvi in s tem izključili uporabo CISG (opting-out). Na ta način bi bila kasneje, t.j. v stadiju izvrševanja prodajne pogodbe in v primeru nastanka spora, strankama omogočena večja pravna varnost v smislu večje predvidljivosti pravnega razmerja oziroma končne odločitve o sporu.

Navkljub široki uveljavljenosti, dolgoletni praksi, številnim sodnim in arbitražnim odločbam ter izjemnemu gospodarskemu pomenu CISG se vendarle zdi, da poznavanje CISG v poslovnih krogih še vedno ni doseglo želene ravni. Praksa kaže, da so relativno pogosti primeri, ko poslovni subjekti sklepajo mednarodne pogodbe o prodaji blaga, za katere velja CISG, ne da bi se zavedali njenega obstoja, vsebine ter neposrednega vpliva, ki ga ima na pravice in obveznosti pogodbenih strank. V takšnih situacijah stranki pogosto ugotovita, da se za njuno razmerje uporablja CISG šele v fazi, ko pristojno sodišče oziroma arbitraža pri določanju o sporu ugotovi merodajno pravo, po katerem se bo razmerje presojalo.

Negativne posledice nepoznavanja CISG

Negativne posledice za poslovne subjekte, ki jih utegne imeti nepoznavanje CISG, ilustrativno ponazarja naslednji primer iz sodne prakse,[28] ko sta stranki mednarodne prodajne pogodbe šele v pravdi ugotovili, da se njuna pogodba

28 U.S. District Court, S.D., New York, 91 Civ. 3253 (CLB) z dne 14.04.1992 (Filanto S.p.A. v. Chilewich International Corp.). dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/920414u1.html.

presoja v skladu z določbami CISG, kar je (v škodo tožnika in v korist toženca) bistveno vplivalo na odločitev sodišča o pristojnosti za reševanje njunega spora.

Ameriški kupec je z italijanskim proizvajalcem čevljev (prodajalcem) sklenil več prodajnih pogodb z namenom izpolnitve obveznosti iz temeljne pogodbe, ki jo je poprej sklenil s ruskim partnerjem. V temeljni pogodbi med ameriškim kupcem in njegovim ruskim partnerjem je bila za reševanje sporov dogovorjena pristojnost moskovske arbitraže. Do spora med ameriškim kupcem in italijanskim prodajalcem je prišlo, ko kupec ni plačal celotne kupnine iz ene od prodajnih pogodb in je prodajalec pred sodiščem v New Yorku zoper njega vložil tožbo zaradi kršitve pogodbe. Ameriški kupec je, sklicujoč se na arbitražno klavzulo, vsebovano v temeljni pogodbi, od sodišča zahteval, da se izreče za nepristojno in odločanje o sporu odstopi moskovski arbitraži. Bistveno vprašanje v omenjenem primeru je torej bilo, ali je arbitražna klavzula iz temeljne pogodbe med ameriškim kupcem in njegovim ruskim partnerjem postala sestavni del sporne prodajne pogodbe med ameriškim kupcem in italijanskim prodajalcem. V ta namen je bilo potrebno ugotoviti ali je, skladno z zahtevami Konvencije o priznavanju in izvrševanju tujih arbitražnih odločb (New York, 1958), dejansko prišlo do sklenitve arbitražnega sporazuma med strankama, ki bi določal pristojnost moskovske arbitraže. Za odgovor na omenjeno vprašanje je sodišče najprej moralo ugotoviti merodajno pravo, ki naj se uporabi v konkretnem primeru. Na podlagi dejstva, da sta imeli stranki v času sklenitve pogodbe sedeža v različnih državah, ki sta obe članici CISG (Italija in ZDA) je sodišče v skladu s točko a prvega odstavka 1. člena CISG odločilo, da je za odgovor na omenjeno vprašanje potrebno uporabiti določbe CISG. Sodišče je nadalje štelo, da je italijanski prodajalec soglašal z arbitražnim sporazumom, saj je bil le-ta vsebovan v originalni kupčevi ponudbi, prodajalec pa mu ni oporekal. Sodišče je pri tem upoštevalo stalno poslovno zvezo in poslovno prakso, ki sta jo med seboj vzpostavili stranki (8. člen CISG) ter dejstvo, da sta stranki med tem že pričeli z izvrševanjem svojih pogodbenih obveznosti tako, da je kupec odprl dokumentarni akreditiv, prodajalec pa je delno odposlal naročeno blago. Sodišče je tako z uporabo določb CISG ugotovilo, da je bil med strankama prodajne pogodbe sklenjen veljaven arbitražni sporazum in se izreklo za nepristojno za reševanje konkretnega spora.

4. Komentar členov CISG s primeri iz sodne prakse in priporočili za poslovno prakso

UNITED NATIONS CONVENTION ON CONTRACTS FOR THE INTERNATIONAL SALE OF GOODS (1980)

PART I.

SPHERE OF APPLICATION AND GENERAL PROVISIONS

CHAPTER I.

SPHERE OF APPLICATION

Article 1

(1) This Convention applies to contracts of sale of goods between parties whose places of business are in different States:

(a) when the States are Contracting States; or

(b) when the rules of private international law lead to the application of the law of a Contracting State.

(2) The fact that the parties have their places of business in different States is to be disregarded whenever this fact does not appear either from the contract or from any dealings between, or from information disclosed by, the parties at any time before or at the conclusion of the contract.

(3) Neither the nationality of the parties nor the civil or commercial character of the parties or of the contract is to be taken into consideration in determining the application of this Convention.

KONVENCIJA ZDRUŽENIH NARODOV O POGODBAH O MEDNARODNI PRODAJI BLAGA (1980)[29]

I. DEL

PODROČJE UPORABE IN SPLOŠNE DOLOČBE

I. POGLAVJE

PODROČJE UPORABE

1. člen

(1) Ta konvencija se uporablja za pogodbe o prodaji blaga, sklenjene med stranmi, ki imajo svoje sedeže na ozemljih različnih držav:

(a) če so te države države pogodbenice; ali

(b) če pravila mednarodnega zasebnega prava napotujejo na uporabo prava ene države pogodbenice.

(2) Dejstvo, da imajo strani svoje sedeže v različnih državah, se ne bo upoštevalo, če to ne bo izhajalo iz pogodbe ali iz prejšnjega poslovanja med stranmi ali iz obvestila, ki so ga dale kadarkoli pred ali med sklenitvijo pogodbe.

(3) Pri uporabi te konvencije se ne upoštevajo niti državljanstvo strani niti civilni ali trgovski značaj strani ali pogodbe.

29 Ur. l. SFRJ, Mednarodne pogodbe, št. 10-395/1984.

Mednarodni element kot kriterij za uporabo

1. Namen določbe 1. člena je določitev splošnih pravil uporabe CISG.

2. Osnovni kriterij za uporabo je „mednarodnost“ prodaje blaga, ki torej zahteva, da imata stranki sedeža v različnih državah. Če imata stranki sedeža v isti državi, se praviloma uporabi notranje pravo te države, razen v primeru, če sta se stranki dogovorili drugače. Kadar imata stranki sedeža v različnih državah, pa se CISG uporabi le, če je izpolnjen tudi eden od dodatnih kriterijev iz alinej *a* in *b* prvega odstavka 1. člena. Konvencija se torej uporablja neposredno v primeru, ko imata stranki sedeža v različnih državah članicah.[30] V tem primeru se, kljub temu da imata stranki pogodbe sedež v različnih državah, ne uporabijo pravila mednarodnega zasebnega prava, saj je CISG na podlagi te določbe neposredno uporabljiva. Posredno je CISG uporabljiva v primeru, ko ena, lahko pa tudi nobena od držav, v katerih imata stranki sedeža, ni njena članica.[31] V tem primeru se CISG uporabi, če pravila mednarodnega zasebnega prava napotujejo na uporabo prava ene izmed držav članic CISG.

Če dejstvo, da imata pogodbeni stranki svoje sedeže v različnih državah, ni razvidno na način iz drugega odstavka 1. člena, se to dejstvo ne upošteva. Primer takšnega položaja bi bil, ko ena izmed strank meni, da sklepa pogodbo s stranko, ki ima sedež v isti državi, kasneje pa se izkaže, da je ta stranka le zastopnik tujega „principala“. V takem primeru se CISG ne uporabi.

Teorija sedeža

Ob presoji uporabnosti CISG se ne upoštevajo niti državljanstvo strank niti civilni ali trgovski značaj strank ali pogodbe. Neupoštevanje državljanstva strank izhaja iz teorije sedeža, po kateri se ob uporabi kriterijev iz prvega odstavka tega člena upoštevata zgolj sedeža strank, saj v mednarodnem prometu državljanstvo ponavadi ni bistvenega pomena. Določba o neupoštevanju civilnega ali trgovskega značaja strank ali pogodbe pa pomeni, da se CISG uporabi tudi v primerih, ko stranki nista nujno gospodarska subjekta. Vendar pa je v primeru potrošniških pogodb, kot tudi nekaterih drugih vrst pogodb, uporaba izrecno izključena.[32]

Opredelitev pojma »blago«

Konvencija ne vsebuje izrecne definicije »blaga«, zato je presoja prepuščena sodni praksi. Predvsem je potrebno v zvezi z uporabo CISG ločevati med položaji, ko je predmet pogodbe dobava blaga in položaji, ko se pogodba nanaša na opravljanje določenih storitev. Medtem ko se CISG v primeru prodaje računalniške opreme (hardware) nedvomno uporabi, pa položaj ni tako enostaven ob prodaji programske opreme (software). Okrožno sodišče v Münchnu je v sodbi 8. februarja 1995 sklenilo, da se CISG uporabi tudi v primeru prodaje standardne programske opreme.[33] Vendar pa je uporaba vprašljiva v primeru, ko je prodajalec programsko opremo razvil posebej za kupca.

30 Za seznam držav članic Konvencije glej Prilogo št. I.
31 Glej Uvodna pojasnila k CISG, točka 3.4.5. (Uporaba CISG).
32 Glej 2. člen CISG.
33 Landgericht München, Nemčija, 8 HKO 24667/93 z dne 8.2.1995, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950208g4.html.

Višje sodišče v Kölnu je v sodbi 26. avgusta 1994 odločilo, da po CISG analiza trga ne predstavlja „blaga“ in konvencije ni uporabilo. Izvajalec, švicarsko podjetje, ki se ukvarja z raziskavami trga, je za nemškega naročnika izdelal analizo trga. Po prejetju analize je naročnik zavrnil plačilo z navedbo, da ne ustreza pogojem, za katere sta se stranki ob sklepanju pogodbe dogovorili. Sodišče je ugotovilo, da se CISG ne uporabi, saj se pogodba ni nanašala niti na prodajo blaga po prvem odstavku 1. člena niti na naročilo izdelave blaga po prvem odstavku 3. člena CISG. Kljub temu, da je bilo poročilo natisnjeno na papirju, ki ga je izvajalec izročil naročniku, je bil primarni del obveznosti izvajalca opraviti neko storitev, ne pa dobava njenega materialnega nosilca. Zato se CISG v tem primeru ni uporabil.[34]

Article 2

This Convention does not apply to sales:

(a) of goods bought for personal, family or household use, unless the seller, at any time before or at the conclusion of the contract, neither knew nor ought to have known that the goods were bought for any such use;

(b) by auction;

(c) on execution or otherwise by authority of law;

(d) of stocks, shares, investment securities, negotiable instruments or money;

(e) of ships, vessels, hovercraft or aircraft;

(f) of electricity.

2. člen

Ta konvencija se ne uporablja za prodajo:

(a) blaga, kupljenega za osebno ali družinsko rabo ali za gospodinjstvo, razen če prodajalec kadarkoli pred sklenitvijo pogodbe ali ob sklenitvi pogodbe ni vedel niti bi bil moral vedeti, da se blago kupuje za takšno rabo;

(b) na javni dražbi;

(c) v primeru zaplembe ali kakega drugega postopka sodnih oblasti;

(d) vrednostih papirjev in denarja;

(e) ladij, gliserjev na zračni blazini in letal;

(f) električne energije.

1. Drugi člen izključuje uporabo CISG, kadar so pogoji za uporabo iz prvega člena izpolnjeni, vendar pa gre za prodajo določenih, taksativno naštetih, vrst blaga. CISG izključuje svojo uporabo na tri načine: glede na namen nakupa blaga, glede na tip prodaje ter glede na vrsto blaga, ki se prodaja.

Blago namenjeno osebni ali družinski rabi

2. Pri pogodbah, v katerih je predmet prodaje blago, namenjeno osebni ali družinski rabi, je uporaba CISG praviloma izključena. Razmerja iz prodajnih pogodb, sklenjenih s potrošniki, so namreč večinoma urejena na nacionalni

34 Oberlandesgericht Köln, Nemčija, 19 U 282/93 z dne 26.8.1994, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/940826g1.html, št. 35.

ravni v predpisih o varstvu potrošnikov,[35] pri nas pa tudi z nadnacionalno zakonodajo EU.[36] V primeru, ko je kupec fizična oseba, pa je blago kupil za poslovno uporabo (npr. poklicni fotograf, ki je kupil fotoaparat zaradi uporabe pri delu), se CISG uporabi. Prav tako se CISG uporabi v primeru, ko npr. gospodarski subjekt kupi pripomočke za osebno uporabo svojih zaposlenih. V primeru, ko prodajalec ni vedel oziroma ni bil dolžan vedeti, da se blago kupuje za osebno ali družinsko rabo, se CISG uporabi. Pri tem se ne upošteva, kako kupec blago dejansko uporablja, temveč kupčev namen ob sklenitvi pogodbe.[37]

Ostalo blago, za katerega je uporaba CISG izključena

Uporaba CISG je prav tako izključena pri prodaji stvari, prodanih na javni dražbi. Takšna prodaja je navadno urejena v posebnih pravilih notranjih zakonodaj. Iz istega razloga je izključena uporaba tudi v primeru zaplembe (izvršbe) oziroma drugih postopkov sodnih oblasti. V primeru prodaje vrednostnih papirjev in denarja se konvencija ne uporabi zaradi različnega pojmovanja blaga v različnih pravnih sistemih.

CISG se prav tako ne uporabi v primeru prodaje ladij, gliserjev na zračni blazini in letal zaradi različnega pravnega pojmovanja navedenega v posameznih pravnih redih. V nekaterih pravnih redih je namreč prodaja takšnih stvari urejena v predpisih o prodaji nepremičnin oziroma specialnih predpisih o registraciji navedenih stvari.[38]

CISG se ne uporabi tudi v primeru prodaje električne energije, saj v nekaterih pravnih sistemih le-ta ne predstavlja blaga, ob njeni prodaji pa se pojavijo tudi specifični problemi, katerih CISG ne ureja.[39]

Jugoslovanski prodajalec in kupec s sedežem v državi članici CISG, sta sklenila pogodbo o dobavi ribiške ladje. Pogodba je vsebovala določilo, da

35 Pri nas ta razmerja specialno ureja ZVPot.

36 Med drugim z Direktivo Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah (UL L št. 95 z dne 21. 4. 1993, str. 29), direktivo 1999/44/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. maja 1999 o nekaterih vidikih prodaje potrošniškega blaga in z njim povezanih garancij, Direktivo Sveta 85/577/EGS z dne 20. decembra 1985 za varstvo potrošnika v primeru pogodb, sklenjenih zunaj poslovnih prostorov (UL L št. 372 z dne 31. 12. 1985, str. 31–33), Direktiva 97/7/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 1997 o varstvu potrošnikov glede sklepanja pogodb pri prodaji na daljavo (UL L št. 144 z dne 4. 6. 1997, str. 19).

37 Oberster Gerichtshof, Avstrija, 10 Ob 1506/94 z dne 11.2.1997, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/970211a3.html.

38 Pri nas navedeno urejajo Uredba (ES) št. 216/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. februarja 2008 o skupnih predpisih na področju civilnega letalstva in ustanovitvi Evropske agencije za varnost v letalstvu in razveljavitvi Direktive Sveta 91/670/EGS, Uredbe (ES) št. 1592/2002 in Direktive 2004/36/ES (UL L 79, 19.3.2008, str. 1–49), ZOSRL, ZLET, PZ ter različni podzakonski predpisi.

39 Text of Secretariat Commentary on article 3 of the 1978 Draft, UNCITRAL, dostopno na: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/secomm/secomm-03.html.

bo prodajalec v roku 8 dni po plačilu kupnine plovilo dobavil v črnogorsko pristanišče Bar. Ker prodajalec svoje dolžnosti ni izpolnil in se ni odzival na kupčeve pozive, naj blago dobavi, je kupec v skladu z določili arbitražne klavzule vložil tožbo pred Zunanjetrgovinsko arbitražo pri Gospodarski zbornici Jugoslavije. Ker sta se stranki dogovorili za uporabo jugoslovanskega materialnega prava, bi se praviloma za presojo pravic in obveznosti po mednarodni prodajni pogodbi uporabila CISG. Ker pa je bila predmet pogodbe prodaja ladje, je arbiter v arbitražni odločbi 15. aprila 1999 v skladu s točko e 2. člena ugotovil, da se CISG ne uporabi.[40]

Article 3

(1) Contracts for the supply of goods to be manufactured or produced are to be considered sales unless the party who orders the goods undertakes to supply a substantial part of the materials necessary for such manufacture or production.

(2) This Convention does not apply to contracts in which the preponderant part of the obligations of the party who furnishes the goods consists in the supply of labour or other services.

3. člen

(1) Za prodajne pogodbe se štejejo tudi pogodbe o dobavi blaga, ki ga je treba izdelati ali proizvesti, razen če je stran, ki je blago naročila, prevzela obveznost, da dobavi bistven del materiala, potrebnega za to izdelavo ali proizvodnjo.

(2) Ta konvencija se ne uporablja za pogodbe, v katerih je izvajanje kakšnega dela ali kakšnih storitev pretežni del obveznosti strani, ki dobavlja blago.

1. V tem členu je urejena uporaba CISG v primerih, ko prodajalčeva obveznost poleg dobave blaga vsebuje še druge elemente.

2. Prvi odstavek 3. člena določa, da se kot pogodbe o prodaji blaga štejejo tudi pogodbe, s katerimi naročnik pri izvajalcu naroči izdelavo oziroma proizvodnjo določenega izdelka. Takšno blago je torej po CISG obravnavano enako kot že prej izdelano blago. Vendar pa določba, ki jo vsebuje v nadaljevanju, uporabo CISG izključuje v primerih, ko bi moral naročnik dobaviti bistven del materiala, potrebnega za to izdelavo ali proizvodnjo. V tem primeru namreč ne gre za pogodbo o prodaji blaga temveč za podjemno pogodbo.

Pogodbe o izvajanju storitev

CISG se prav tako ne uporabi, ko pretežni del obveznosti dobavitelja predstavlja izvajanje dela ali storitev, saj tudi v tem primeru ne gre za prodajno pogodbo. Kadar pogodba od prodajalca poleg dobave blaga zahteva tudi dodatno storitev, npr. montažo prodanega stroja oziroma izobraževanje kupčevih delavcev, se CISG uporabi le, če takšne storitve ne predstavljajo pretežnega dela prodajalčevih obveznosti.

40 Spoljnotrgovinska arbitraža pri Privrednoj komori Jugoslavije, Jugoslavija, T-23/97 z dne 15.4.1999, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/990415sb.html.

V sodni praksi se je pojavilo vprašanje, ali se lahko v primeru, ko kupec izdela načrte za izdelavo blaga oziroma prodajalcu daje navodila za izdelavo, takšna storitev šteje kot »material, potreben za izdelavo ali proizvodnjo«. Eden od takšnih primerov je sodba Višjega sodišča v Chambéryu z dne 25. maja 1993. Italijanski kupec je s francoskim prodajalcem sklenil pogodbo o prodaji konektorjev. Pogodba je določala, da bo prodajalec izdelal blago po navodilih ter načrtih kupca. Ker kupec dostavljenega blaga ni plačal, ga je prodajalec tožil. Sodišče je ugotovilo, da je kupec s tem, ko je izdelal načrte za izdelavo, dobavil »bistven del materiala, potrebnega za izdelavo«, ter CISG ni uporabilo.[41]

V zgoraj navedenem primeru gre tudi po slovenskem notranjem pravu za podjemno pogodbo. V prvem odstavku 620. člena OZ je določeno, da gre za podjemno pogodbo v primeru, ko »se podjemnik zavezuje opraviti določen posel, kot je izdelava ali popravilo kakšne stvari, kakšno telesno ali umsko delo ipd., naročnik pa zavezuje, da mu bo za to plačal.« OZ položaj iz prvega odstavka 3. člena CISG ureja podobno, saj v drugem odstavku 620. člena določa, da »pogodba ostane podjemna pogodba, če se je naročnik zavezal dati bistven del materiala, ki je potreben za izdelavo stvari.« Podobno je urejen tudi položaj iz drugega odstavka 3. člena CISG, saj OZ v tretjem odstavku 620. člena določa, da se pogodba vsekakor »šteje za podjemno pogodbo, če sta imela pogodbenika v mislih zlasti podjemnikovo delo.«

Article 4

This Convention governs only the formation of the contract of sale and the rights and obligations of the seller and the buyer arising from such a contract. In particular, except as otherwise expressly provided in this Convention, it is not concerned with:

(a) the validity of the contract or of any of its provisions or of any usage;

(b) the effect which the contract may have on the property in the goods sold.

4. člen

Ta konvencija ureja samo sklenitev prodajne pogodbe ter pravice in obveznosti prodajalca in kupca, ki izvirajo iz take pogodbe. Če ni izrecno drugače določeno s to konvencijo, se ta ne nanaša:

(a) na veljavnost pogodbe ali katerokoli izmed njenih določb ali običajev;

(b) na učinek, ki bi ga pogodba lahko imela za lastnino prodanega blaga.

41 Cour d'appel de Chambéry, Francija, 93-648 z dne 25.5.1993, dostopno na: http://www.unilex.info/case.cfm?pid=1&do=case&id=29&step=FullText.

1. V skladu s to določbo se CISG uporablja le v zvezi s sklenitvijo pogodbe o prodaji blaga ter pravicami in obveznostmi strank, ki iz nje izhajajo.[42] CISG se torej ne uporablja v zvezi z vprašanjem veljavnosti pogodbe ter prenosom lastnine.

Veljavnost pogodbe

2. Določbe CISG se ne ukvarjajo z vprašanjem veljavnosti pogodbe, razen če to ni izrecno drugače določeno v sami CISG. Takšno izjemo predstavljata 11. člen, ki določa, da za veljavnost pogodbe ni potrebna pisna oblika, ter 29. člen, ki ureja spremembo ali razvezo pogodbe.[43] V primeru, da država članica ni izrazila pridržka glede uporabe 11. člena, se tako tudi v primeru, da notranje pravo za veljavnost pogodbe zahteva pisno obliko, uporabi določba 11. člena, ki priznava veljavnost tudi pogodbam, ki niso sklenjene v pisni obliki.

Prenos lastninske pravice s prodajalca na kupca

Zaradi razlik glede ureditev prenosa lastninske pravice v posameznih pravnih redih CISG te problematike, razen določila 30. člena, ki prodajalcu med drugim nalaga obveznost prenosa lastnine na blagu, ne ureja. V nekaterih pravnih redih lastninska pravica namreč preide že s sklenitvijo pogodbe, v drugih pa do prehoda pride kasneje, npr. v trenutku, ko je blago izročeno. V času sprejemanja CISG bi bilo o tem vprašanju nemogoče najti soglasje. Zato se bo pri vprašanju prenosa lastninske pravice najverjetneje uporabilo notranje pravo, ki ga je treba uporabiti na podlagi pravil mednarodnega zasebnega prava.

Višje sodišče v Koblenzu je v sporu med nizozemskim prodajalcem in nemškim kupcem 16. januarja 1992 sklenilo, da se v zvezi z določilom o pridržku lastninske pravice CISG ne uporabi.[44] Zato je za določitev merodajnega prava uporabilo nemška pravila mednarodnega zasebnega prava, ki je kot merodajno pravo določalo nemško pravo. Stranki sta sicer sklenili pogodbo o prodaji jahte, tako da se CISG najverjetneje ne bi uporabila že na podlagi točke e 2. člena.[45]

Ker CISG praviloma ne ureja vprašanja veljavnosti pogodbe, se ta presoja po materialnem pravu, na katerega odkazujejo pravila mednarodnega zasebnega prava. V sporu med slovenskim prodajalcem in kupcem iz druge države članice CISG se bo tako glede veljavnosti pogodbe praviloma

42 Text of Secretariat Commentary on article 4 of the 1978 Draft, UNCITRAL, dostopno na: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/secomm/secomm-04.html.

43 SCHLECHTRIEM, P. v SCHLECHTRIEM, P. (ur.) et al: Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG), Second Edition, Oxford University Press, New York, 1998, str. 211.

44 Pridržek lastninske pravice pri prodajni pogodbi v slovenskem pravu urejata 520. in 521. člen OZ. Pomeni poseben pogodbeni dogovor, s katerim si prodajalec določene premične stvari na njej pridrži lastninsko pravico tudi potem, ko jo je izroči kupcu, vse dotlej, dokler kupec ne plača vse kupnine.

45 Oberlandesgericht Koblenz, Nemčija, 5 U 534/91 z dne 16.1.1992. Dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/920116g1.html.

uporabilo slovensko notranje pravo,[46] t.j. določila OZ, razen, če se stranki dogovorita za uporabo kakšnega drugega nacionalnega prava.

Article 5

This Convention does not apply to the liability of the seller for death or personal injury caused by the goods to any person.

5. člen

Ta konvencija se ne uporablja za odgovornost prodajalca za smrt ali telesne poškodbe, ki bi jih blago utegnilo povzročiti katerikoli osebi.

Izključitev uporabe pri produktni odgovornosti za poškodbe ali smrt

1. V skladu z določbo tega člena se CISG ne uporablja za presojo odgovornosti prodajalca za smrt ali telesne poškodbe. Ta izrecna izključitev je bila sprejeta na predlog Finske, Francije ter Združenih držav Amerike. Prodajalčeva odgovornost za primer smrti oziroma telesnih poškodb namreč v nekaterih pravnih sistemih temelji na pogodbenem razmerju med strankami. V takšnih primerih bi se brez izrecne izključitve v tem členu za presojo te odgovornosti uporabila CISG.

2. Zaradi izključitve pa se tudi v teh pravnih redih v skladu z določbo drugega odstavka 7. člena za presojo te vrste odgovornosti uporabi merodajno notranje pravo, na katerega odkazujejo pravila mednarodnega zasebnega prava.[47] Pri tem ni pomembno, ali je bil poškodovan kupec ali tretja oseba.

Poškodovanje lastnine

Vendar pa uporaba CISG ni izključena v primeru, ko je bila zaradi napake na stvari poškodovana lastnina kupca oziroma tretje osebe. V takšnem primeru mora kupec, da bi ohranil svoj zahtevek (da ni prekludiran), obvestiti prodajalca o pomanjkljivosti blaga, kot to določa 39. člen. Tretja oseba zoper prodajalca nima neposrednega zahtevka, saj z njim ni v pogodbenem razmerju, pač pa ima ta zahtevek kupec, v primeru, da je tretjemu moral povrniti škodo, ki mu je nastala zaradi poškodovanja lastnine.

Švicarski prodajalec je prodal Nemškemu kupcu „komoro za lebdenje“, namenjeno brezteżnostnemu lebdenju. Ker je ta puščala vodo, je na kupčevi hiši nastala škoda, zato kupec ni želel plačati kupnine. Prodajalec ga je tako tožil pred Trgovinskim sodiščem v Zürichu, ki je v sodbi 26. aprila 1995 ugotovilo, da se CISG na podlagi določbe 5. člena ne uporabi za presojo odgovornosti prodajalca za smrt ali telesne poškodbe, vendar pa se uporabi v zvezi s presojo prodajalčeve odgovornosti za škodo, ki je nastala zaradi pomanjkljivosti blaga. Vendar pa je sodišče ugotovilo, da kupec prodajalca ni pravočasno obvestil o pomanjkljivosti blaga. Zato je, kot to določa 39.

46 Glej Uvodna pojasnila k CISG, točka 3.4.5. (Uporaba CISG).

47 LOOKOFSKY, J.: The 1980 United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, Article 5, Product Liability, dostopno na: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/loo5.html.

člen CISG, izgubil pravico do sklicevanja na pomanjkljivost ter posledično tudi do zahtevka za povrnitev škode, ki mu je ob tem nastala.[48]

Article 6

The parties may exclude the application of this Convention or, subject to article 12, derogate from or vary the effect of any of its provisions.

6. člen

Stranke lahko izključijo uporabo te konvencije ali s pridržkom določbe 12. člena odstopijo od katerekoli njene določbe ali spremenijo njihov učinek.

Pogodbena svoboda strank

1. Namen te določbe je zagotoviti pogodbeno svobodo strank, saj se CISG, razen določbe 12. člena, uporablja dispozitivno, torej le, če se stranki glede posameznih pravic in obveznosti nista dogovorili drugače.

Dispozitivnost določb CISG

2. Stranke lahko pogodbeno izključijo uporabo CISG v celoti oziroma njenih posameznih določb. Pri tem določb CISG ni potrebno izrecno izključiti; dovolj je, da stranki razmerje s pogodbenimi določili uredita drugače, kot ga sicer ureja CISG. Vendar pa stranke ne morejo izključiti uporabe 12. člena konvencije. Stranki se tako lahko dogovorita drugače tudi o uporabi prava, ki bo urejalo njuna razmerja. Če se npr. francoski prodajalec in ruski kupec dogovorita za uporabo švedskega Zakona o prodaji blaga iz leta 1990 (Koplagen), bo le ta nadomestil vse določbe CISG.[49]

Francoski kupec in belgijski prodajalec sta sklenila pogodbo o izdelavi in dobavi 30.000 telefonskih pozivnikov, ki je med drugim določala, da se za presojo razmerij, ki izhajajo iz nje, uporablja francosko pravo. Višje sodišče v Gentu je v sodbi z dne 15. maja 2002 poudarilo, da je CISG s tem, ko je 1. januarja 1988 stopila v veljavo v Franciji, postala del francoskega prava. Ker sta se stranki dogovorili za uporabo francoskega prava, se je za presojo njunih razmerij iz prodajne pogodbe uporabila CISG.[50]

Ob dogovarjanju za uporabo notranjega prava posamezne države, ki ureja prodajo blaga, je potrebna previdnost. Če se namreč stranki dogovorita, da se bodo njune pravice in obveznosti iz pogodbe o mednarodni prodaji blaga presojale »po slovenskem pravu«, se bo CISG vseeno uporabila, saj je del slovenskega prava. Če stranki želita uporabo CISG popolnoma izključiti (contracting-out), namesto nje pa določiti uporabo npr. OZ, se

48 Handelsgericht Zürich, Švica, HG 920670 z dne 26.4.1995, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950426s1.html.

49 LOOKOFSKY, J.: The 1980 United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, Article 6, Freedom of Contract: Convention as Supplementary Regime, dostopno na: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/loo6.html.

50 Hof van Beroep, Gent, Belgija, 2001/AR/0180 z dne 15.5.2002. Dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/020515b1.html.

morata za to izrecno dogovoriti oziroma mora to izhajati iz njunih ravnanj. Najbolje je, da stranki v tem primeru v pogodbo vneseta določbo, da se za presojo razmerij, ki izhajajo iz te pogodbe, uporablja OZ.

Vendar pa takšno izključitev uporabe CISG odsvetujemo. Določbe CISG so namreč posebej prirejene razmerjem v mednarodni prodaji blaga in so kot takšne praviloma primernejše od notranjih pravnih pravil posameznih držav.

Tudi v slovenskem obligacijskem pravu velja načelo dispozitivnosti. Obligacijski zakonik namreč v 2. členu določa, da lahko udeleženci oziroma udeleženke uredijo svoje obligacijsko razmerje drugače, kot je določeno v tem zakoniku, če iz posamezne določbe tega zakonika ali iz njenega smisla ne izhaja kaj drugega.

CHAPTER II.
GENERAL PROVISIONS

Article 7

(1) In the interpretation of this Convention, regard is to be had to its international character and to the need to promote uniformity in its application and the observance of good faith in international trade.

(2) Questions concerning matters governed by this Convention which are not expressly settled in it are to be settled in conformity with the general principles on which it is based or, in the absence of such principles, in conformity with the law applicable by virtue of the rules of private international law.

II. POGLAVJE
SPLOŠNE DOLOČBE

7. člen

(1) Pri razlagi te konvencije se bosta upoštevala njen mednarodni značaj in potreba, da se pospeši enotnost njene uporabe in spoštovanje vestnosti v mednarodni trgovini.

(2) Vprašanja glede snovi, urejene s to konvencijo, ki v njej niso izrecno rešena, se bodo reševala po splošnih načelih, na katerih temelji ta konvencija, oziroma če takih načel ni, po pravu, ki ga je treba uporabiti na podlagi pravil mednarodnega zasebnega prava.

Razlaga določb CISG

1. V tem členu so določena osnovna načela za razlago CISG in zapolnjevanje internih (notranjih) praznin.

Kot vsako pravno besedilo tudi CISG vsebuje nedoločene pravne pojme, katerih pomen je odprt za različne razlage, pa tudi posamezne nejasnosti, ki so posledica nujnih kompromisov[51] in terjajo dodatno razlago. Dodatna sistemska pomanjkljivost je, da ne obstaja neka skupna (nadnacionalna) vrhovna instanca, ki bi na avtoritativen način skrbela za poenotenje sodne prakse na podlagi CISG.[52] Spričo navedenega obstaja resna nevarnost, da bi sodišča v posameznih državah članicah določbe CISG razlagala divergentno, v skladu z notranjim pravom sodišča (*lex fori*) oziroma notranjim pravom, na katerega napotujejo pravila mednarodnega zasebnega prava. Razlaga v duhu nacionalnega prava bi namreč vodila v izjalovitev primarnega cilja CISG, t.j. poenotenja prodajnega prava (tudi) v poslovni praksi. Prav tako bi na notranje pravo oprta razlaga utegnila na široko odpreti vrata *forum shoppingu,*[53] t.j. pojavu, ko bi si stranke s spretno izbiro pristojnosti sodišča vnaprej izposlovale želeno (ugodno) končno odločitev sodišča. Prvi odstavek 7. člena zato določa temeljna načela, ki naj zagotovijo avtonomnost in enotnost razlage določb CISG, pri čemer

Pomen enotne razlage

Forum shopping

51 Glej tudi EÖRSI, G. v GALSTON, N.M., SMIT, H. (ur.): International Sales: The United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, Matthew Bender, New York, 1984, str. 2-2.

52 VILUS, J.: Obvezno pravo, Komentar Konvencije Ujedinjenih Nacija o međunarodnoj prodaji robe, Goldštajn, A. (red.), druga knjiga, Informator, Zagreb, 1981, str. 18.

53 Primerjaj Tribunale di Rimini, Italija, 3095 z dne 26.11.2002 (*Al Palazzo S.r.l. v. Bernardaud di Limoges S.A.*), dostopno na: http://www.unilex.info/case.cfm?pid=1&id=823&do=case. Glej tudi HONNOLD, J. O.: Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention, Kluwer Law International, Third Edition, 1999, str. 95.

je jasno, da so naslovniki omenjene določbe predvsem sodišča, v manjši meri pa poslovni subjekti kot stranke prodajne pogodbe.

Zapolnjevanje internih praznin

Eno najtežavnejših in hkrati najpomembnejših vprašanj v praksi predstavlja zapolnjevanje t. i. internih praznin. Pri internih prazninah gre za vprašanja, ki po svoji vsebini sicer sodijo v predmet urejanja CISG (»*matters governed by this Convention*«), vendar pa jih CISG ne ureja izrecno. Že v predhodnih izvajanjih je bilo posebej poudarjeno,[54] da CISG svoj predmet urejanja izrecno omejuje le na dva sklopa vprašanj v zvezi z mednarodno prodajno pogodbo, in sicer na sklenitev prodajne pogodbe ter pravice in obveznosti prodajalca in kupca, ki iz nje izvirajo. Znotraj meja teh dveh vsebinskih sklopov se odpirajo številna vprašanja, ki pa v CISG niso neposredno oziroma izrecno urejena, zato se v praksi pogosto pojavlja potreba po tem, da sodišče, ki rešuje spor, z uporabo analogije zapolni takšne pravne praznine. Vprašanje zapolnjevanje praznin je izrednega pomena za krepitev mednarodnega značaja CISG ter pospeševanja njene enotne uporabe v praksi, zato je uporaba nacionalnega prava za zapolnjevanje praznin lahko le skrajno sredstvo. V drugem odstavku 7. člena so zato določena osnovna načela in metodologija, po kateri se ravna zapolnjevanje internih praznin v CISG. Tudi v tem primeru so primarni pravni naslovniki norme sodišča.

Osnovna načela razlage

2. V prvem odstavku 7. člena so določena osnovna načela, po katerih se ravna razlaga določb CISG: (i) upoštevanje njenega mednarodnega značaja, (ii) pospeševanje enotnosti njene uporabe in (iii) spoštovanje vestnosti in poštenja v mednarodni trgovini.

Spoštovanje mednarodnega značaja CISG

Zahteva po spoštovanju mednarodnega značaja CISG je bila v besedilo vključena v želji, da bi se se zagotovila avtonomnost[55] razlage določb CISG. Navedeno pomeni, da se mora sodišče pri razlagi določb CISG čim bolj distancirati od pristopov oziroma konceptov, uveljavljenih v posameznih nacionalnih pravnih ureditvah. Za CISG je značilno, da gradi na lastnih (avtonomnih) vrednostnih izhodiščih in načelih, ki so posebej prirejena mednarodni prodaji. Tudi s pravno-terminološkega vidika CISG pomeni kompromisno rešitev, ki meri na to, da bi poenoteno prodajno pravo očistili tradicionalnega izrazoslovja, značilnega za posamezne države. Vsa ta dejstva je potrebno upoštevati pri razlagi določb CISG.

Pospeševanje enotnosti uporabe CISG

Potreba po vzpodbujanju enotne uporabe CISG je neločljivo povezana z osnovnim motivom vsake unifikacije prava. Enotna pravna ureditev določenega področja namreč lahko doseže svoj namen le, če jo sodišča razlagajo na enoten način, in če jo poslovna praksa tako dojema ter sprejema. Če kateri od omenjenih predpogojev ni izpolnjen, utegne to povzročiti ponovno partikularizacijo pravne ureditve mednarodne prodaje. Sodišča zato pri razlagi določb CISG ne

54 Glej Uvodna pojasnila k CISG, točka 3.3 (Vsebina CISG) in komentar k 4. členu CISG.

55 FERRARI, F.: Gap-filling and the Interpretation of the CISG: Overview of International Case Law, 7 Vindobona Journal of International Commercial Law & Arbitration, 2003, str. 65-67.

smejo delovati izolirano, temveč se morajo nujno ozirati tudi na odločitve, ki so jih sodišča v drugih državah članicah CISG sprejela v podobnih primerih.[56] Ugotavlja se, da sodišča v svojih odločbah pogosto upoštevajo in citirajo odločitve sodišč drugih držav članic CISG.[57]

Načelo vestnosti in poštenja v mednarodni trgovini

Uvrstitev načela vestnosti in poštenja v mednarodni trgovini v določbe o razlagi CISG s pravnosistemskega vidika verjetno ni najbolj ustrezna in je predmet številnih razprav.[58] V kontinentalnem pravnem sistemu se načelo vestnosti in poštenja ponavadi pojmuje kot vodilna maksima za presojo ravnanja strank v odnosu do nasprotne stranke[59] v sklenitveni (stipulacijski) in izpolnitveni (solucijski) fazi pogodbe, ne pa kot vodilo sodišču za razlago pomena pravnih pravil. Besedna interpretacija obravnavane določbe nas namreč privede do tega, da morajo sodišča z razlago določb CISG utrjevati načelo vestnosti in poštenja v mednarodni trgovini. Kljub (kompromisni) uvrstitvi načela v kontekst razlage CISG je v literaturi[60] in številnih sodnih odločbah moč zaslediti stališča, po katerih se vestnost in poštenje v mednarodni trgovini vendarle ne omejuje le na ravnanje sodišča, ko le-to razlaga določbe CISG, temveč se razteza tudi na vedenje in ravnanje pogodbenih strank. V samem besedilu CISG je bolj ali manj očitne izpeljave načela vestnosti in poštenja v mednarodni trgovini moč zaznati na številnih mestih.[61] Pri obravnavanem načelu po vsebini ne gre za vestnost in poštenje, kot ga različno urejajo in razumejo v posameznih državah (npr. nemški *Treu und Glauben*), temveč gre za vestnost in poštenje v mednarodni trgovini. Pri napolnjevanju vsebine omenjenega načela CISG se je zato potrebno opreti predvsem na avtonomne vire mednarodnega trgovinskega prava, kot so npr. načela UNIDROIT za mednarodne gospodarske pogodbe,[62] Enotna pravila in običaji za dokumentarne akreditive (EPO 600), ki jih je pripravila Mednarodna trgovinska zbornica (ICC) iz Pariza ipd.[63]

Način zapolnjevanja internih praznin

Drugi odstavek 7. člena ureja način zapolnjevanja internih praznin. V omenjeni določbi je postavljeno pravilo, po katerem je pri iskanju odgovorov na vprašanja, ki po svoji vsebini sicer sodijo v predmet urejanja CISG, vendar pa jih CISG izrecno ne ureja, potrebno (i) primarno izhajati iz splošnih načel, na katerih

56 Primerjaj Tribunale di Rimini, Italija, 3095 z dne 26.11.2002 (*Al Palazzo S.r.l. v. Bernardaud di Limoges S.A.*), dostopno na: http://www.unilex.info/case.cfm?pid=1&id=823&do=case.

57 UNCITRAL Digest of Case Law on the United Nations Convention on the International Sale of Goods, United Nations, New York, 2008, str. 28.

58 Podrobneje o tem HONNOLD, J. O.: Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention, Kluwer Law International, Third Edition, 1999, str. 99.

59 Primerjaj 5. člen OZ.

60 Glej HERBER, R. v SCHLECHTRIEM, P. (ur.) et al: Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG), Second Edition, Oxford University Press, New York, 1998, str. 61-63.

61 Primerjaj člene 16 (2) (b), 19 (2), 21 (2), 29 (2), 37, 40, 46, 47 (2), 64 (2), 82, 85, 86, 87, 88 CISG.

62 Besedilo dostopno na spletni strani: http://www.unidroit.org/english/principles/contracts/main.htm.

63 SCHLECHTRIEM, P., MOŽINA, D.: Pravo mednarodne prodaje, Uradni list RS, Ljubljana, 2006, str. 37.

temelji CISG, (ii) v primeru njihove odsotnosti pa uporabiti pravo, na katerega napotujejo pravila mednarodnega zasebnega prava.

Najprej je potrebno identificirati sámo praznino, pri čemer je treba pojem praznine v skladu s potrebo po enotni uporabi CISG razlagati restriktivno in zmerno. Če posamezno vprašanje ne sodi v predmet urejanja, ki ga zamejuje 4. člen ali zapade pod izključitev iz 5. člena, potem ne gre za interno praznino in se presoja v skladu z notranjim pravom, na katerega napotujejo pravila mednarodnega zasebnega prava. Določitev meje med vprašanji, ki jih CISG ureja ter vprašanji, ki v CISG niso urejena, se v praksi pogosto izkaže za zelo težavno.

Temeljna načela CISG

V nadaljevanju je potrebno ugotoviti, katera so temeljna načela, na katerih počiva CISG, in katera od njih so relevantna za odločitev v konkretnem primeru. Temeljna načela CISG gre izhodiščno iskati v osnovnih idejah, ki so bile inspiracija za poenotenje prava mednarodne prodaje (npr. ideja o svobodni trgovinski menjavi). Temeljna načela CISG nadalje izhajajo iz zgodovine nastajanja, pripravljalnih oziroma delovnih dokumentov in nenazadnje iz samega besedila CISG. V skladu z večinskim stališčem so nekatera najpomembnejša načela, na katerih temelji CISG, načelo vestnosti in poštenja (*good faith*), načelo avtonomije strank (*party autonomy*), načelo neformalnosti – neobličnosti (*informality*), načelo, da se pogodba obdrži v veljavi (*favor contractus*), zavezujoča narava poslovnih običajev (*binding usages*) itd.[64]

Dikcija drugega odstavka 7. člena ne dopušča nikakršnega dvoma o tem, da se mora sodišče pri zapolnjevanju praznin najprej opreti na temeljna načela CISG. Šele v primeru, ko praznine ni bilo mogoče zapolniti z uporabo temeljnih načel, se lahko sodišče pri iskanju odgovora zateče k notranjemu pravu, na katerega napotujejo pravila mednarodnega zasebnega prava. Pravila mednarodnega zasebnega prava, ki so relevantna za določitev merodajnega prava, so vsebovana v Uredbi Rim I.

Article 8

(1) For the purposes of this Convention statements made by and other conduct of a party are to be interpreted according to his intent where the other party knew or could not have been unaware what that intent was.

(2) If the preceding paragraph is not applicable, statements made by and other conduct of a party are to be interpreted according to the understan-

8. člen

(1) Po tej konvenciji se bodo izjave in drugo ravnanje posamezne strani razlagale v skladu z njenim namenom, kadar je druga stran vedela za ta namen ali ji ta namen ni mogel biti neznan.

(2) Če se prejšnji odstavek ne more uporabiti, se izjave in drugo ravnanje posamezne strani razlagajo tako, kot bi jih razumna oseba enakih lastnosti kot druga stran razumela v enakih okoliščinah.

64 UNCITRAL Digest of Case Law on the United Nations Convention on the International Sale of Goods, United Nations, New York, 2008, str. 29-30.

ding that a reasonable person of the same kind as the other party would have had in the same circumstances.

(3) In determining the intent of a party or the understanding a reasonable person would have had, due consideration is to be given to all relevant circumstances of the case including the negotiations, any practices which the parties have established between themselves, usages and any subsequent conduct of the parties.

(3) Pri ugotavljanju namena ene strani ali pojmovanja razumne osebe se upoštevajo vse relevantne okoliščine primera, vštevši njihova pogajanja, prakso, ki so jo strani vzpostavile, običaje in poznejše vsako ravnanje strani.

1. S tem členom so določena pravila za razlago izjav in pravno relevantnih ravnanj strank.

Pravila razlage pravnoposlovnih izjav in ravnanj strank

Tako kot poprej obravnavani 7. člen tudi 8. člen določa pravila razlage, pri čemer med njima obstaja bistvena razlika, saj gre za razlagi, ki se odvijata na različnih ravneh. Razlaga iz 7. člena se nanaša na vsebino določb CISG, razlaga iz 8. člena pa na izjave poslovne volje, ravnanje strank[65] in sámo vsebino pogodbe.[66]

Pravila za razlago pogodb so nujna, saj se v poslovni praksi pogosto dogaja, da posamezna pogodbena določila niso dovolj jasna oziroma so formulirana na način, ki dopušča različna tolmačenja volje strank. Določbe 8. člena so primarno namenjene sodiščem, ki se v okviru odločanja o konkretni zadevi soočajo s potrebo po razlagi pomena izjav poslovne volje in najrazličnejših ravnanj strank, usmerjenih v nastanek pravnih posledic (npr. ponudba, akcept, zavrnitev, preklic, grajanje napak, razdor pogodbe, specifikacija ipd.). V tem smislu je razlaga predvsem v funkciji ugotavljanja, ali je bila prodajna pogodba veljavno sklenjena, in natančni razjasnitvi njene vsebine, od katere so odvisne pravice in obveznosti strank. Pravila CISG o razlagi izjav in ravnanj strank so torej pomembno sredstvo utrjevanja pravne varnosti udeležencev v mednarodni prodaji blaga. Kljub primarni usmeritvi pravil o razlagi k sodiščem ne gre prezreti vloge, ki jo imajo pri razlagi pogodbe stranke same. Stranke namreč v zvezi s posameznimi pogodbenimi določili oblikujejo lastna prepričanja oziroma poglede (pogosto divergentne), in v skladu z njimi se ravna tudi njihovo razumevanje pogodbenih določil, v končni fazi pa tudi izjave ter pravno relevantna ravnanja strank.

Subjektivno-objektivna teorija razlage pogodb

V 8. členu je sprejeta t.i. subjektivno-objektivna teorija razlage pogodb,[67] pri

65 EÖRSI, G. v GALSTON, N.M., SMIT, H. (ur.): International Sales: The United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, Matthew Bender, New York, 1984, str. 2-2.

66 FARNSWORTH, E. A. v BIANCA-BONELL Commentary on the International Sales Law, Giuffre, Milan, 1987, str. 97.

67 VILUS, J.: Obvezno pravo, Komentar Konvencije Ujedinjenih Nacija o međunarodnoj prodaji robe, Goldštajn, A. (red.), druga knjiga, Informator, Zagreb, 1981, str. 23.

čemer pa CISG daje prednost subjektivnemu kriteriju (prvi odstavek) pred objektivnim (drugi odstavek).

Pravi namen (volja) stranke

2. V prvem odstavku 8. člena je postavljeno pravilo, po katerem se pravnoposlovne izjave in ravnanja strank primarno razlagajo v skladu z njihovim (subjektivnim) namenom pod pogojem, da je druga stranka za ta namen vedela ali bi zanj morala vedeti. Iz navedenega pravila izhaja, da mora sodišče pri razlagi pogodbe ugotoviti predvsem pravi namen oziroma voljo izjavljajoče stranke. Le-ta je pravno relevantna za razlago ob predpostavki, da je nasprotna stranka zanjo vedela ali bi morala vedeti. Če npr. stranki z namenom, da bi zaobšli davčne predpise, v pogodbi izkazujeta ceno 7.000 namesto resnične cene 10.000, za katero sta se dogovorili, se bo pogodbeno določilo o ceni razlagalo v skladu z resničnim namenom oziroma voljo strank, t.j. ceno 10.000. Sodišče mora ugotavljati namen stranke, ki ga je imela v trenutku, ko je podala predmetno izjavo oziroma ravnala na določen način, ne pa namen, ki ga stranka izjavi oziroma pripisuje ravnanju v trenutku, ko že teče spor.[68] Ugotavljanje pravega namena oziroma volje je v praksi nemalokrat težavno, saj se le-ta pogosto ne sklada s strankinimi izjavami oziroma ravnanji (nesoglasje med izjavo in voljo). Prav tako je ugotavljanje pravega namena oziroma volje oteženo spričo dejstva, da stranka nima celovitega vpogleda v notranje dogajanje sopogodbenika in se zato pogosto v dobri veri zanese na zunanji izraz izjavljene volje oz. ravnanja.[69] CISG torej daje prednost pravemu namenu oziroma volji pred izjavo, kadar je nasprotna stranka vedela za pravi namen ali bi zanj morala vedeti. V praksi to praviloma pomeni večjo zaščito za izjavitelja v primerjavi s prejemnikom izjave. Vendar pa tisti, ki se sklicuje na dejstvo, da je nasprotna stranka za pravi namen njegove izjave oziroma ravnanja vedela ali bi zanj morala vedeti, praviloma nosi dokazno breme v zvezi s takšno trditvijo. Zaradi omenjenih ovir dejanske narave se bo v praksi večinoma uporabil objektivni kriterij drugega odstavka 8. člena.

Standard razumne osebe enakih lastnosti

Drugi odstavek 8. člena ureja položaje, ko pravega namena oziroma volje izjavljajoče stranke ni mogoče ugotoviti. V teh primerih je pravnoposlovne izjave in ravnanja strank potrebno razlagati tako, kot bi jih razumna oseba (*reasonable person*) enakih lastnosti kot nasprotna stranka razumela v enakih okoliščinah. Objektivizirani test »razumne osebe enakih lastnosti kot nasprotna stranka« predpostavlja, da gre za hipotetično osebo, ki ima enaka poklicna znanja in kvalifikacije, se ukvarja z istovrstnimi posli oziroma je dejavna v isti stroki in se hkrati znajde v identičnih okoliščinah.

Tretji odstavek 8. člena primeroma navaja dodatne (pomožne) kriterije, ki se upoštevajo pri (i) ugotavljanju pravega namena oziroma volje strank, iz prvega odstavka 8. člena ali (ii) napolnjevanju vsebine pravnega standarda »razumne osebe enakih lastnosti kot nasprotna stranka« iz drugega odstavka 8. člena.

68 FARNSWORTH, E. A. v BIANCA-BONELL Commentary on the International Sales Law, Giuffre, Milan, 1987, str. 98.

69 Primerjaj CIGOJ, S.: Teorija obligacij, Uradni list RS, Ljubljana, 2003, str. 114-115.

Gre zlasti za vse relevantne okoliščine primera, pogajanja, prakso, ki sta jo stranki vzpostavili, običaje in poznejše ravnanje strank. Pri tem ni izključena možnost, da bi se sodišča ali arbitraže lahko oprli tudi na kaka druga dejstva, ki jih v konkretnem primeru štejejo za pravno relevantna. V praksi bodo praviloma imele največjo težo izjave in ravnanja strank, ki so bila podana v predpogodbeni fazi, zlasti v fazi pogajanj,[70] saj je iz njih pogosto mogoče razbrati poslovni namen, ki ga stranki zasledujeta s sklenitvijo pogodbe (komunikacija med strankama, punktacije, pisma o nameri ipd.).

Nemški prodajalec je švicarskemu kupcu prodal rabljen (12 let star) stroj za tiskanje na tekstil. Kupec je stroj predhodno pregledal, v pogodbi pa je bilo tudi izrecno navedeno, da stroj ustreza kupčevim potrebam, in da je takoj po pregledu pripravljen za uporabo. Glede plačilnih pogojev je bil dogovorjen 30% avans, preostanek kupnine pa naj bi kupec plačal po dobavi stroja. Po plačilu avansa je kupec ugotovil, da stroj ne ustreza njegovim potrebam v celoti, in da bi ga bilo potrebno nadgraditi z dodatno opremo, če bi želel doseči želene karakteristike. Ker bi takšna nadgradnja kupcu povzročila dodatne stroške, je prodajalcu alternativno predlagal sporazumno razvezo pogodbe ali znižanje kupnine. Prodajalec je oba predloga zavrnil in vztrajal pri izpolnitvi pogodbe (t.j. plačilu preostanka kupnine). Ker kupec ni plačal preostanka kupnine, je prodajalec razdrl pogodbo in (kot s pogodbo dogovorjeno sankcijo) zadržal plačani avans. Kupec je nato zoper prodajalca vložil tožbo za vračilo vplačanega avansa, skupaj z zamudnimi obrestmi. Pri odločanju je sodišče izhajalo iz 35. člena CISG in kot odločilno opredelilo vprašanje, katere lastnosti je kupec razumno lahko pričakoval glede na v pogodbi določene pogoje. Ker sta stranki imeli popolnoma različni razumevanji pomena pogodbenih določil, je sodišče njuno pravnoposlovno voljo razlagalo v skladu z drugim odstavkom 8. člena CISG, t.j. na način, kot bi jo razumna oseba enakih lastnosti kot kupec razumela v enakih okoliščinah. Sodišče je v konkretnem primeru ugotovilo, da je kupec izkušen trgovec z zadevnim blagom, zaradi česar je prodajalec lahko razumno pričakoval, da se kupec zaveda možnosti, da 12 let star stroj ne bo izpolnjeval vseh tehničnih zahtev, ki jih izpolnjujejo novi stroji iste vrste. Sodišče je zato štelo, da bi moral kupec kot izkušen trgovec z zadevnim blagom stroj natančneje pregledati, preden je podal izjavo, da ustreza njegovim potrebam. Sodišče je zavrnilo kupčev zahtevek za vračilo avansa skupaj z zamudnimi obrestmi.[71]

Stranki lahko vnaprej zožita polje interpretacije pogodbe tako, da vanjo vneseta klavzulo, v skladu s katero »je pogodba popoln in izključen zapis

70 JUNGE, W. v SCHLECHTRIEM, P. (ur.) et al: Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG), Second Edition, Oxford University Press, New York, 1998, str. 70.

71 Bundesgericht, Švica, 4C.296/2000/rnd, z dne 22.12.2000 (*Roland Schmidt GmbH v. Textil-Werke Blumenegg AG*), dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/001222s1.html.

volje pogodbenih strank, ki razveljavlja vse poprejšnje pisne in ustne dogovore, ki so obstajali med strankama v zvezi s predmetom pogodbe«.

Stranki lahko precej zmanjšata vpliv nejasnih in pomensko odprtih določb z uporabo standardiziranih pogodb oziroma klavzul, ki jih pripravljajo npr. Mednarodna trgovinska zbornica (ICC) v Parizu, Ekonomska komisija Združenih narodov za Evropo (UNECE), različna mednarodna trgovska združenja (npr. International Wool Textile Organization, Grain and Feed Trade Association) ipd.

Article 9

(1) The parties are bound by any usage to which they have agreed and by any practices which they have established between themselves.

(2) The parties are considered, unless otherwise agreed, to have impliedly made applicable to their contract or its formation a usage of which the parties knew or ought to have known and which in international trade is widely known to, and regularly observed by, parties to contracts of the type involved in the particular trade concerned.

9. člen

(1) Strani vežejo običaji, o katerih sta se zedinili, in praksa, vzpostavljena med njima.

(2) Če ni drugače določeno, se šteje, da sta strani molče sprejeli za svojo pogodbo ali njeno sklenitev običaj, ki jima je bil znan ali bi jima moral biti znan in ki je splošno znan v mednarodni trgovini ter ga pogodbenice redno spoštujejo v istovrstnih pogodbah zadevne stroke.

Poslovni običaji in praksa, vzpostavljena med strankama

1. Ta člen določa pogoje, pod katerimi so stranke vezane s poslovnimi običaji in prakso, ki so jo med seboj vzpostavile.

Drugače kot v tretjem odstavku 8. člena, kjer so bili poslovni običaji primeroma navedeni kot eden izmed upoštevnih kriterijev za razlago izjav in pravno relevantnih ravnanj strank, imajo v kontekstu 9. člena poslovni običaji povsem drugačno funkcijo, t.j. določanje vsebine pogodbenega razmerja.

Pomen poslovniih običajev

V mednarodnih konvencijah kot je CISG se poslovnim običajem praviloma pripisuje velik pomen. Pri snovanju mednarodnih konvencij je praktično nemogoče, da bi njihovi ustvarjalci vnaprej predvideli vse možne položaje oziroma potrebna ravnanja strank in jih tudi podrobno normirali. Že na (ožjem) področju prodaje blaga je namreč pri posameznih vprašanjih mogoče zaslediti številne razlike in specifike, značilne za prodajo posameznih vrst blaga (npr. žito, kovine, volna, kavčuk, nafta ipd.). Prepodrobno pravno urejanje ni niti smotrno, saj utegne imeti za posledico toga pravila, ki se niso sposobna prilagajati dinamiki poslovnega prometa in kot taka delujejo zaviralno na razvoj poslovne prakse.[72] Bistvenega pomena je zato iskanje pravega razmerja med splošnimi (skupnimi) vprašanji mednarodne prodaje in specifičnimi vprašanji, ki terjajo

72 Podrobneje o tem KRANJC, V.: Poslovni običaji v mednarodnih pravilih gospodarskega pogodbenega prava, Podjetje in delo, letnik XXII, št. 1/1996, str. 16-17.

specifične odgovore. Prva so predmet konvencijskega urejanja, slednja pa je potrebno prepustiti poslovnim običajem.[73] Poslovni običaji med drugim tudi pomembno pripomorejo k standardizaciji pravnoposlovnih odnosov,[74] hitrosti njihovega odvijanja v praksi ter neformalnosti.

Vključitev poslovnih običajev v pogodbeno razmerje

Izhodišče CISG je, da poslovni običaji vežejo stranki le, če sta jih vključili v svoje pogodbeno razmerje, pri čemer lahko stranki to storita izrecno ali molče (konkludentno). Poslovni običaji, ki so postali del pogodbenega razmerja, v primeru konflikta prevladajo nad določili CISG.[75] V skladu z 9. členom sta torej stranki vezani s poslovnimi običaji, bodisi na podlagi izrecnega dogovora o njihovi vključitvi v pogodbeno razmerje (prvi odstavek), bodisi na podlagi njihovega konkludentnega sprejema v pogodbeno razmerje (drugi odstavek).

Stranki veže tudi praksa, ki sta jo med seboj vzpostavili.

2. Prvi odstavek 9. člena postavlja osnovno pravilo, po katerem stranki mednarodne prodajne pogodbe vežejo poslovni običaji, za katere sta se izrecno dogovorili in praksa, ki sta jo med seboj vzpostavili.

Poslovni običaji, za katere sta se stranki izrecno dogovorili

Možnost, da stranki z izrecnim dogovorom v pogodbeno razmerje vključita poslovne običaje, je v skladu z načelom avtonomije volje strank (6. člen).[76] Klasičen primer tovrstnega dogovora je pogodbeno določilo, s katerim se stranki dogovorita za uporabo trgovinske klavzule INCOTERMS 2000.[77] Prav tako se lahko stranki sporazumno podvržeta tudi tistim poslovnim običajem, ki niso splošno znani v mednarodni trgovini in redno upoštevani v zadevni stroki (npr. nacionalnim, regionalnim, lokalnim običajem).

Praksa, vzpostavljena med strankama

V skladu s prvim odstavkom 9. člena stranki veže tudi praksa, ki sta jo med seboj vzpostavili. Na tem mestu velja posebej opozoriti, da se medsebojna praksa kot obvezna upošteva tudi, če s stranki o tem nista sporazumeli. To logično izhaja že iz same dikcije določbe, pa tudi iz dejstva, da sta prakso ustvarili stranki sami, zato o tem ni potreben poseben dogovor.[78] Tako je npr. v nekem primeru Stalno arbitražno sodišče pri Mednarodni trgovinski zbornici v Parizu odločilo, da je prodajalec dolžan kupcu takoj (brez odlašanja) zagotoviti rezervne dele za prodano blago, ker je to v teku trajanja njunega poslovnega

73 GOLDŠTAJN, A.: Jednoobrazni zakoni o međunarodnoj kupoprodaji i autonomno privredno (trgovačko) pravo, Institut za uporedno pravo, Beograd, 1966, str. 178.

74 EÖRSI, G. v GALSTON, N.M., SMIT, H. (ur.): International Sales: The United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, Matthew Bender, New York, 1984, str 2-22.

75 JUNGE, W. v SCHLECHTRIEM, P. (ur.) et al: Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG), Second Edition, Oxford University Press, New York, 1998, str. 76.

76 Primerjaj 6. člen CISG.

77 HONNOLD, J. O.: Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention, Kluwer Law International, Third Edition, 1999, str. 125.

78 VILUS, J.: Obvezno pravo, Komentar Konvencije Ujedinjenih Nacija o međunarodnoj prodaji robe, Goldštajn, A. (red.), druga knjiga, Informator, Zagreb, 1981, str. 28.

razmerja postala običajna praksa med strankama.[79] Zanimiv je tudi primer, ko je sodišče zavrnilo prodajalčevo sklicevanje na prvi odstavek 18. člena CISG, po katerem molka ni moč šteti za sprejem ponudbe, z utemeljitvijo, da sta stranki vzpostavili medsebojno prakso, po kateri je prodajalec redno realiziral vsa kupčeva naročila, ne da bi jih izrecno sprejel.[80] V poslovnih krogih je vedno aktualno vprašanje, kje se nahaja tista točka, ko je določeno prakso mogoče šteti za vzpostavljeno in jo kot tako ločiti od bolj ali manj naključnih ter sporadičnih ravnanj strank. V samem besedilu CISG odgovora na to vprašanje ni mogoče najti, zato je potrebno odgovor iskati od primera do primera glede na njegove specifične lastnosti. Največkrat se bo določena praksa vzpostavila po tem, ko se bo med strankama v določenem daljšem časovnem obdobju redno potrjevala skozi številne realizirane prodajne pogodbe. Kar zadeva vprašanje dokaznega bremena praviloma velja, da mora stranka, ki zatrjuje obstoj določene zavezujoče prakse, le-to tudi dokazati,[81] sicer takšna (domnevna) praksa ne vzpostavlja obveznosti.

Kdaj se praksa šteje za vzpostavljeno

Konkludentni sprejem poslovnih običajev v pogodbeno razmerje

Medtem, ko uporaba poslovnih običajev v primeru izrecnega dogovora o njihovi vključitvi v pogodbeno razmerje v praksi praviloma ne povzroča večjih nejasnosti, pa je drugače v primerih njihovega konkludentnega sprejema, ki ga ureja drugi odstavek 9. člena. Obstaja namreč nevarnost, da bosta stranki zavezani določenim poslovnim običajem, ki jih v času, ko sta sklenili pogodbo, dejansko nista poznali. V drugem odstavku 9. člena so določeni trije pogoji, ki morajo biti hkrati izpolnjeni, da se posamezen poslovni običaj šteje za molče sprejet v pogodbeno razmerje: (i) strankama je bil znan ali bi jima moral biti znan, (ii) je splošno znan v mednarodni trgovini in (iii) pogodbenice ga redno spoštujejo v istovrstnih pogodbah zadevne stroke. Izpolnjenost kriterija, da je bil poslovni običaj strankama znan ali bi jima moral biti znan, sodišča in arbitraže pogosto utemeljujejo z dejstvom, da imata stranki svoj sedež na geografskem območju, kjer je zadevni poslovni običaj uveljavljen ali pa na tem območju dlje časa nepretrgano poslujeta.[82] CISG ne zahteva, da bi običaj moral biti mednaroden, zato pridejo v poštev tudi različni običaji, ki so se pri čezmejni prodaji izoblikovali npr. na posameznih blagovnih borzah, sejmih, v skladiščih, lukah, če le izpolnjujejo zgoraj navedena pogoja pod (ii) in (iii). Na tem mestu velja opozoriti še na praktičen pomen razmerja med drugim odstavkom 9. člena in nekaterimi splošno uveljavljenimi avtonomnimi viri mednarodnega trgovinskega prava, zlasti trgovinskimi klavzulami INCOTERMS in načeli UNIDROIT za mednarodne gospodarske pogodbe. V številnih primerih

79 ICC Court of Arbitration, award No. 8611/HV/JK z dne 23.01.1997, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/978611i1.html.

80 Cour d'appel de Grenoble, Francija, 96J/00101 z dne 21.10.1999 *(Sté Calzados Magnanni v. Sarl Shoes General International, S.G.I.,)*, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/991021f1.html.

81 UNCITRAL Digest of Case Law on the United Nations Convention on the International Sale of Goods, United Nations, New York, 2008, str. 41.

82 Glej npr. odločbo avstrijskega vrhovnega sodišča (Oberster Gerichtshof, Avstrija, 10 Ob 344/99g, z dne 21.03.2000, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/000321a3.html).

so namreč sodišča in mednarodne trgovinske arbitraže štele, da omenjeni viri izpolnjujejo pogoje iz drugega odstavka 9. člena in jih v konkretnih primerih tudi uporabile.[83] Za prodajno prakso je pomemben predvsem primer,[84] ko je arbitražno sodišče pri zvezni ruski gospodarski zbornici štelo, da INCOTERMS predstavljajo sestavni del pogodbe med strankama, čeprav v sami pogodbi nanje ni bilo izrecnega sklica.

V sporu med nemškim prodajalcem in avstrijskim kupcem se je zastavilo vprašanje, ali lokalni poslovni običaji za prodajo lesa (Tegernseer Gebräuche) predstavljajo sestavni del pogodbenega razmerja. Prodajalec je zatrjeval, da so omenjeni poslovni običaji postali del pogodbenega razmerja, kupec pa je to zanikal. Sodišče je ugotovilo, da se Tegernseer Gebräuche redno uporabljajo (spoštujejo) pri mednarodni prodaji lesa med nemškimi in avstrijskimi poslovnimi subjekti, da se je prodajalec pri sprejemu kupčeve ponudbe izrecno skliceval na njihovo uporabo, in da je v preteklosti prodajalec istemu kupcu že dobavljal les. Navedeno je zadoščalo za odločitev sodišča, da poslovni običaji kupcu niso mogli niti neznani, in da so na podlagi drugega odstavka 8. člena CISG postali sestavni del pogodbenega razmerja.[85]

Prodajalec iz Hong Konga je z avstrijskim kupcem sklenil pogodbo o prodaji tantalovega prahu, pri čemer sta se stranki dogovorili za periodične dobave blaga v obdobju dveh let. Stranki sta osnovno pogodbo sklenili v angleškem jeziku, posamezna kupčeva naročila blaga pa so vsebovala izrecen sklic na kupčeve splošne pogoje, ki so bili natisnjeni v nemškem jeziku na njihovi hrbtni strani. Na podlagi kupčevih naročil je prodajalec redno dobavljal blago, ne da bi naročila izrecno potrjeval oziroma jih podpisoval. Kasneje je med strankama nastal spor o tem, ali so kupčevi splošni pogoji postali del prodajne pogodbe med strankama. Čeprav CISG vprašanja vključitve splošnih pogojev v pogodbo posebej ne ureja, iz 8. člena CISG implicite izhaja, da mora biti namen stranke, da splošni pogoji postanejo del pogodbe, jasno izražen (npr. s sklicevanjem nanje), in da mora nasprotna stranka za ta namen vedeti oziroma ji ni mogel biti neznan. Na izpolnjenost tega pogoja lahko kaže bodisi sklicevanje na splošne pogoje v pogodbi, bodisi praksa, ki sta jo stranki med seboj vzpostavili. V pričujočem primeru je sodišče ugotovilo, da se je med strankama izoblikovala ustaljena praksa v skladu s prvim odstavkom 9. člena CISG, po kateri je prodajalec molče (konkludentno)

83 UNCITRAL Digest of Case Law on the United Nations Convention on the International Sale of Goods, United Nations, New York, 2008, str. 42.

84 Tribunal of International Commercial Arbitration at the Russian Federation Chamber of Commerce and Industry, Ruska federacija, št. 406/1998 z dne 06.06.2000, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/000606r1.html.

85 Oberster Gerichtshof, Avstrija, 10 0b 344/99g z dne 21.3.2000, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/000321a3.html.

sprejemal kupčeve splošne pogoje, natisnjene na hrbtni strani naročila. Konkludenten sprejem kupčevih splošnih pogojev je sodišče utemeljilo s tem, da jim prodajalec ni nikoli oporekal, prav tako pa ni nikoli zahteval njihovega prevoda oziroma pojasnil v zvezi z njimi (tretji odstavek 8. člena CISG).[86]

Če stranki iz kakršnih koli razlogov ne želita biti vezani s posamezno prakso oziroma praksami, ki sta jih med seboj vzpostavili v svojem preteklem sodelovanju, je priporočljivo (potrebno), da to na jasen in nedvoumen način izjavita, preden se spustita v posel.

Article 10

For the purposes of this Convention:

(a) if a party has more than one place of business, the place of business is that which has the closest relationship to the contract and its performance, having regard to the circumstances known to or contemplated by the parties at any time before or at the conclusion of the contract;

(b) if a party does not have a place of business, reference is to be made to his habitual residence.

10. člen

Po tej konvenciji:

(a) se upošteva, če ima stran več sedežev, tisti sedež, ki je najtesneje povezan s pogodbo in njeno izpolnitvijo, pri čemer se upoštevajo okoliščine, ki so bile znane stranema ali ki sta jih strani upoštevali kadarkoli pred sklenitvijo pogodbe ali ob sklenitvi pogodbe;

(b) se upošteva stalno prebivališče strani, če nima sedeža.

1. S tem členom se določajo pravila, po katerih se v primerih, ko ima stranka več sedežev, določi upoštevni sedež ter pravilo za primer, ko stranka nima sedeža.

Sedež in predpostavke za uporabo CISG

Na vprašanje sedeža se vežejo številne pravne posledice,[87] predvsem pa izpolnjenost predpostavk za uporabo CISG iz 1. člena.[88] Zaradi tega je določbe 10. člena potrebno brati skupaj z določbami 1. člena.

2. Točka *a* 10. člena ureja položaje, ko ima ena izmed strank sedež v več državah in se zastavi vprašanje, kateri sedež se bo upošteval v konkretnem razmerju.

Stranka s sedeži v več državah

Zaradi internacionalizacije poslovanja so v praksi vse pogostejši primeri, ko imajo posamezne stranke prodajne pogodbe sedeže v več državah (npr. preko podružnic). V tovrstnih primerih je potrebno uporabiti načelo najtesnejše zve-

86 Oberster Gerichtshof, Avstrija, 7 Ob 175/05v z dne 31.08.2005, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/050831a3.html.
87 Primerjaj tudi člene 12, 20 (2), 24, 31 (c), 42 (1) (b), 57 (1) (a), 69 (2), 96 CISG.
88 Glej Uvodna pojasnila k CISG, točka 3.4 (Uporaba CISG) in komentar k 1. členu CISG.

ze (koneksnosti),[89] ki pomeni, da se upošteva tisti sedež, ki kaže največ stičnih (naveznih) točk s pogodbo in njeno izpolnitvijo. Nadaljnji pogoj je, da mora biti strankama dejstvo, da imata sedeža v različnih državah, znano bodisi iz pogodbe sáme ali iz ravnanja, izjav oziroma obvestil, ki so bila dana v času pred ali ob sklenitvi pogodbe. Smisel takšne ureditve je predvsem v zaščiti interesov stranke, ki je upravičeno menila, da sklepa pogodbo z nasprotno stranko, ki ima sedež na ozemlju iste države in je zato računala z uporabo notranjega prava.[90] Vzemimo na primer, da prodajalec s sedežem v Sloveniji sklene pogodbo s kupcem, ki ima sedeža v Italiji in Sloveniji, pri čemer kupec v fazi pogajanj deluje s sedeža podružnice v Sloveniji in od tod tudi izvrši plačilo kupnine. V omenjenem primeru bo sodišče zaradi povezanosti sedeža s pogodbo in njeno izpolnitvijo ter dejstev, ki so bila znana pred in ob sklenitvi pogodbe, za potrebe uporabe CISG po vsej verjetnosti štelo, da ima kupec sedež v Sloveniji. V navedenem primeru do uporabe CISG zato ne bo prišlo, ker imata stranki domicil v isti državi, s tem pa odpade osnovna predpostavka za uporabo CISG, t.j. mednarodni element – čezmejnost.

Načelo najtesnejše zveze

V točki *b* 10. člena je določeno, da se v primeru, ko stranka nima sedeža, upošteva njeno stalno bivališče. Tovrstni primeri so v poslovni praksi sicer redki, so pa mogoči, zlasti kadar gre za fizične osebe, ki nastopajo kot stranke mednarodne prodajne pogodbe, pri čemer ne gre za prodajo blaga za osebno, družinsko ali gospodinjsko rabo v skladu s točko *a* 2. člena.

Upoštevanje stalnega bivališča stranke

Britanski kupec je preko svojega švicarskega agenta sklenil prodajno pogodbo z ruskim prodajalcem. Med strankama je kasneje prišlo do spora, v katerem je arbitraža najprej morala ugotoviti, po katerem pravu naj se razmerje presoja. V ta namen je bilo potrebno rešiti preliminarno vprašanje, kateri od prodajalčevih sedežev je v konkretnem primeru pravno relevanten glede na to, da Velika Britanija ni članica CISG, Švica pa je. Arbitraža je ugotovila, da je pogodba najtesneje povezana s švicarskim podjetjem, ki je v konkretnem primeru delovalo kot agent kupca, saj je s sedeža tega podjetja potekala vsa komunikacija v zvezi s sklenitvijo pogodbe (na pečatu v pogodbi je bil naveden naslov agenta), prav tako pa je bilo od tod izvršeno tudi plačilo kupnine. Oboje je zadostovalo za sklep arbitraže, da je pravno relevanten sedež kupca v Švici, s čemer je izpolnjen pogoj za uporabo CISG po točki a prvega odstavka njenega 1. člena.[91]

89 Več o načelu največje koneksnosti v mednarodnem zasebnem pravu v CIGOJ, S.: Mednarodno pravo osebnih in premoženjskih razmerij, ČZ , Uradni list SR Slovenije, Ljubljana, 1984, str. 108-109.

90 VILUS, J.: Obvezno pravo, Komentar Konvencije Ujedinjenih Nacija o međunarodnoj prodaji robe, Goldštajn, A. (red.), druga knjiga, Informator, Zagreb, 1981, str. 35.

91 Tribunal of International Commercial Arbitration at the Russian Federation Chamber of Commerce and Industry, Ruska federacija, 2/1995, 11.05.1997, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/970511r1.html.

Article 11

A contract of sale need not be concluded in or evidenced by writing and is not subject to any other requirement as to form. It may be proved by any means, including witnesses.

11. člen

Prodajne pogodbe ni treba skleniti niti potrditi v pisni obliki, zanjo ne veljajo niti kake druge zahteve glede oblike. Pogodba se lahko dokazuje na kakršenkoli način, tudi s pričami.

Načelo neobličnosti prodajne pogodbe

1. V tem členu je vsebovano načelo neobličnosti (neformalnosti) prodajne pogodbe.

Obličnost v luči potreb poslovne prakse

Hitrost odvijanja transakcij ter njihova množičnost od poslovne prakse pogosto zahtevata sklepanje prodajnih pogodb na neformalen način. Številni so tudi primeri, ko stranki naknadno potrdita svoj dogovor v pisni obliki[92] z namenom, da naredita svoje razmerje bolj transparentno in si v primeru spora olajšata dokazovanje. Tudi v fazi izvajanja prodajne pogodbe je mnoga vprašanja oziroma zaplete potrebno reševati nemudoma, z neposredno komunikacijo, kar utegne imeti za posledico določene modifikacije pogodbe. Praksa kaže, da je formalizem bolj ali manj smotrn predvsem takrat, kadar je neizogibno potreben za uspešno realizacijo posla ali pa stranki varuje pred povečanimi tveganji, ki izhajajo iz narave posla. V prvem primeru gre največkrat za to, da stranki z obliko skušata zadostiti določenim tehnično-administrativnim zahtevam (npr. carine, davki ipd.) ali pa zahtevam finančnih institucij, od katerih je v končni fazi pogosto odvisna izvedljivost posla (npr. odprtje dokumentarnega akreditiva, pridobitev posojila, kreditno zavarovanje ipd.). V drugem primeru gre praviloma za kompleksne posle z visoko pogodbeno vrednostjo, katerih predmet je prodaja določenih specifičnih vrst blaga (npr. strojne opreme, surovin ipd.). V slednjem primeru je pisna oblika primerna tudi zato, ker se pri tovrstnih poslih v pogodbe redno vključujejo arbitražne klavzule.[93]

Domet načela neobličnosti

2. Načelo neobličnosti je pojmovano široko in ima v besedilu CISG številne izpeljave. Neobličnost se ne nanaša zgolj na pravnoposlovne izjave v zvezi s sklenitvijo[94] in potrditvijo pogodbe, temveč tudi na izjave, usmerjene v njene spremembe, sporazumno razvezo[95] ter druga pravno relevantna ravnanja strank.[96] Tudi za potrebe dokazovanja obstoja prodajne pogodbe se ne zahteva nikakršna oblika.

Načelo neobličnosti pomeni, da CISG ne predpisuje pisne oblike kot pogoja za veljavnost prodajne pogodbe. To pomeni, da lahko stranki v skladu z 11.

92 Glej tudi SCHLECHTRIEM, P. v SCHLECHTRIEM, P. (ur.) et al: Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG), Second Edition, Oxford University Press, New York, 1998, str. 85.

93 VILUS, J.: Obvezno pravo, Komentar Konvencije Ujedinjenih Nacija o međunarodnoj prodaji robe, Goldštajn, A. (red.), druga knjiga, Informator, Zagreb, 1981, str. 38, op. 109.

94 Primerjaj člene 14., 18. in 19. CISG.

95 Primerjaj 29. člen CISG.

96 Primerjaj tudi 12. člen CISG.

členom prodajno pogodbo veljavno skleneta, dopolnita, spremenita oziroma razvežeta na neformalen način, t.j. že z ustnim dogovorom.

Pomen načela neobličnosti

Neformalnost prodajne pogodbe ponazarja primer finskega prodajalca in nemškega kupca, ki sta se dogovorila za prodajo 3000 ton nikelj-bakrovih katod, pri čemer pa je pogodbeno listino podpisal le kupec. Prodajalec je dobavil blago v skladu z dogovorom, kupec pa ga ni plačal, zato je prodajalec zoper njega pred nemškim sodiščem vložil tožbo za plačilo kupnine. Kupec je v sporu ugovarjal, da do sklenitve pogodbe ni prišlo, ker je prodajalec ni podpisal. Za odločitev o prodajalčevem zahtevku je sodišče moralo rešiti preliminarno vprašanje, ali je bila pogodba veljavno sklenjena kljub temu, da je nista podpisali obe stranki. Izhajajoč iz dejstev, da je prodajalec naročeno blago odposlal, kupec pa ga je prevzel, je sodišče je sklenilo, da je volja strank, da se zavežeta s pogodbo, jasno izkazana, za kar ni potrebna potrditev v pisni obliki. Pri tem se je sodišče oprlo na 11. člen CISG, ki za sklenitev prodajne pogodbe in za dokazovanje lete ne zahteva nikakršne oblike (načelo neformalnosti). Sodišče je zato kupca obsodilo na plačilo kupnine.[97]

Prisilni predpisi posameznih držav o obličnosti pogodb

Načelo neformalnosti, vsebovano v 11. členu, v ničemer ne posega v prisilne predpise posameznih držav članic CISG, ki s pisno obliko predpisujejo zaradi administrativnega nadzora mednarodnega blagovnega prometa oziroma iz davčnih, carinskih ali drugih razlogov. V posameznih državah torej obstaja možnost upravnega sankcioniranja stranke zaradi kršitve omenjenih pravil ne glede na to, da je bila pogodba veljavno sklenjena in je v razmerju do nasprotne stranke tudi iztožljiva.[98]

V povezavi z 11. členom je potrebno opozoriti, da CISG v svojem 96. členu državam članicam, katerih zakonodaje zahtevajo, da se prodajne pogodbe sklenejo ali potrdijo v pisni obliki, omogoča, da v skladu z 12. členom na omenjeno določbo izjavijo pridržek.[99]

V primeru nemškega prodajalca opreme in švicarskega kupca se je sodišče ukvarjalo z vprašanjem, ali je nepodpisan kupčev faksimile, s katerim je pri prodajalcu naročil opremo, mogoče šteti za ponudbo. Sodišče je na podlagi 11. člena CISG odločilo, da iz kupčevega faksa jasno in nedvoumno izhaja volja, da se v primeru prodajalčevega akcepta zaveže k nakupu, da je naročilo dovolj določeno, in da se za sklenitev pogodbe ne zahteva podpisa strank ali kakršne koli druge formalnosti.[100]

97 Oberlandesgericht München, 7 U 5460/94 z dne 08.03.1995 *(Russian German joint venture v. Fa. Va. Gesellschaft für Wirtschaftskooperation mbH),* dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950308g1.html.

98 UNCITRAL Digest of Case Law on the United Nations Convention on the International Sale of Goods, United Nations, New York, 2008, str. 46.

99 Glej komentar k 12. in 96. členu CISG.

100 Handelsgericht St. Gallen, HG 45/1994 z dne 05.12.1995, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/951205s1.html.

Stranki lahko kadarkoli izključita uporabo 11. člena. To lahko storita izrecno ali pa z dogovorom, ki zahteva, da mora biti pogodba, vključno z njenimi spremembami, dopolnitvami in odpovedjo, sklenjena v pisni obliki. Stranki se lahko dogovorita tudi za pomen oblike, ki jo lahko postavita kot pogoj za veljavnost ali pa je namenjena lažjemu dokazovanju. V dvomu je šteti, da je bila oblika dogovorjena v dokazne namene.

Article 12

Any provision of article 11, article 29 or Part II of this Convention that allows a contract of sale or its modification or termination by agreement or any offer, acceptance or other indication of intention to be made in any form other than in writing does not apply where any party has his place of business in a Contracting State which has made a declaration under article 96 of this Convention. The parties may not derogate from or vary the effect of this article.

12. člen

Nobena določba 11. člena, 29. člena, ali II. dela te konvencije, s katero je dovoljeno, da se prodajna pogodba sklene, spremeni ali sporazumno razveže oziroma ponudba, sprejetje ali druga indikacija o namenu opravi kako drugače ne pa pisno, se ne bo uporabljala v primeru, ko ima katerakoli stran svoj sedež v državi pogodbenici, ki je dala izjavo na podlagi 96. člena te konvencije. Strani morajo uporabljati ta člen in ne smejo spremeniti njegovega učinka.

Izključitev uporabe načela neobličnosti

1. Ta člen skupaj s 96. členom določa mehanizem, ki državam članicam, katerih notranje zakonodaje zahtevajo, da se prodajne pogodbe sklenejo ali potrdijo v pisni obliki, omogoča, da z izjavo pridržka izključijo uporabo načela neobličnosti prodajne pogodbe iz 11. člena.[101]

Kogentna narava določbe 12. člena

V nadaljevanju tega člena je določeno, da stranki ne moreta izključiti njegove uporabe ali spremeniti njegovega učinka.

2. Prvi stavek 12. člena je v neposredni zvezi z 11. členom, ki ureja načelo neobličnosti prodajne pogodbe. Skupaj s 96. členom državam članicam omogoča, da izjavijo pridržek, ki ima za posledico, da načelo neformalnosti za sklenitev, spremembe, sporazumno razvezo ter z njimi povezane pravnoposlovne izjave ne velja, kadar ima katera koli stranka svoj sedež v državi članici, ki je izjavila pridržek. V teh primerih se, v skladu z večinskim mnenjem, glede vprašanja obličnosti, uporabi notranje pravo, na katerega napotujejo pravila mednarodnega zasebnega prava.[102] Obveznost pisne oblike obstaja le takrat, ko pravila

101 VILUS, J.: Obvezno pravo, Komentar Konvencije Ujedinjenih Nacija o međunarodnoj prodaji robe, Goldštajn, A. (red.), druga knjiga, Informator, Zagreb, 1981, str. 41.

102 SCHLECHTRIEM, P. v SCHLECHTRIEM, P. (ur.) et al: Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG), Second Edition, Oxford University Press, New York, 1998, str. 91-92. Glej tudi EÖRSI, G. v GALSTON, N.M., SMIT, H. (ur.): International Sales: The United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, Matthew Bender, New York, 1984, str. 2-33. Glej tudi UNCITRAL Digest of Case Law on the United Nations Convention on the International Sale of Goods, United Nations, New York, 2008, str. 46 in 48.

mednarodnega zasebnega prava napotujejo na notranje pravo države članice, ki je uveljavila pridržek, in notranje pravo te države za prodajne pogodbe in z njimi povezane pravnoposlovne izjave predpisuje obvezno pisno obliko.[103]

Odstop od načela avtonomije strank

Drugi stavek 12. člena predstavlja odstop od načela avtonomije strank, izražene v 6. členu, saj določa, da stranki z dogovorom ne moreta izključiti uporabe 12. člena ali kakor koli spremeniti njegovega učinka. To v praksi pomeni, da se 12. člen uporabi neodvisno od volje strank, četudi ima katera koli stranka svoj sedež v državi članici, ki je izjavila pridržek. Stranki se mimo določbe 12. člena ne moreta dogovoriti za neobličnost prodajne pogodbe.

Nemški prodajalec in madžarski kupec sta se po telefonu sporazumela o dobavi blaga. Prodajalec je blago dobavil kupcu, kupec pa ni plačal kupnine. Prodajalec je zoper kupca pred madžarskim sodiščem vložil tožbo za plačilo kupnine, kupec pa se je v svoji obrambi skliceval na to, da morajo biti prodajne pogodbe po madžarskem pravu sklenjene v pisni obliki, in da je Madžarska izjavila pridržek v skladu z 96. členom CISG, ki varuje njene predpise o obvezni pisni obliki. Sodišče je najprej moralo ugotoviti, katero pravo naj se glede vprašanja oblikovnih zahtev uporabi v konkretnem primeru. Madžarska pravila mednarodnega zasebnega prava so sodišče napotila na prodajalčevo, t.j. nemško pravo. Ker nemško pravo za veljavnost prodajne pogodbe ne zahteva nikakršne obličnosti, je sodišče pritrdilo zahtevku prodajalca za plačilo kupnine.[104]

Pri poslovanju s partnerjem, ki ima sedež v državi članici CISG, ki je izjavila pridržek v skladu z 12. in 96. členom, velja v izogib negativnim posledicam posebno pozornost nameniti vprašanju obličnosti pogodbe.

Od držav članic CISG so pridržek v skladu z 12. in 96. členom do sedaj uveljavile Argentina, Armenija, Belorusija, Čile, Madžarska, Latvija, Litva, Paragvaj, Ruska federacija in Ukrajina.

103 TRATNIK, M., FERČIČ, A.: Mednarodno gospodarsko pravo, Univerza v Mariboru, Pravna fakulteta, Maribor, 2002, str. 268. Glej tudi SCHLECHTRIEM, P., MOŽINA, D.: Pravo mednarodne prodaje, , Uradni list RS, Ljubljana, 2006, str. 50.

104 Fovárosi Biróság Budapest, Madžarska, AZ12.G.41.471/1991/21 z dne 24.03.1992 (*Adamfi Video Production GmbH v. Alkotók Studiósa Kisszövetkezet*), dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/920324h1.html. Primer je smiselno povzet po HONNOLD, J. O.: Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention, Kluwer Law International, Third Edition, 1999, str. 140.

Article 13

For the purposes of this Convention »writing« includes telegram and telex.

13. člen

Po tej konvenciji sta v izrazu »pisno« zajeta telegram in teleks.

Izenačenost telegrama in teleksa s pisno obliko

1. Namen določbe 13. člena je v tem, da se vsem pravnoposlovnim izjavam in sporočilom med strankama, izvršenim v obliki telegrama in teleksa, prizna kvaliteta pisne oblike.

2. CISG se na dveh mestih izrecno sklicuje na pisno obliko - zapozneli sprejem ponudbe s pismom ali drugo pisno listino (drugi odstavek 21. člena) in pisne pogodbe, ki vsebujejo določbo, da mora vsaka sprememba ali razveza biti pisna (drugi odstavek 29. člena). Pri določbi 13. člena gre torej za dopolnilo omenjenim določbam[105] z namenom odprave dvomov o tem, ali sta v teh primerih telegram ali teleks izenačena s pisno obliko.

Glede na stanje tehnologije v današnjem času je omenjena določba zastarela, saj ne predvideva npr. telefaksa in elektronske pošte, ki sta v poslovnih krogih uveljavljeni in nepogrešljivi sredstvi komuniciranja. Kljub navedeni pomanjkljivosti pa se je do tovrstne rešitve mogoče dokopati z razlago po 7. členu.[106]

> *Pri poslovanju s partnerjem, ki sicer ima sedež v državi članici CISG, a je izjavila pridržek v skladu z 12. in 96. členom, velja dodatna previdnost, saj se v primeru spora utegne dogoditi, da v skladu s predpisi o obliki v tej državi s telegramom, teleksom, telefaksom ali elektronsko pošto ne bo zadoščeno zahtevi po pisni obliki.*

105 HONNOLD, J. O.: Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention, Kluwer Law International, Third Edition, 1999, str. 141.

106 CISG Advisory Council Opinion No. 1 Electronic Communications Under CISG, dostopno na: http://www.cisgac.com/default.php?sid=143&ifkCat=128&ipkCat=128.

PART II.

FORMATION OF THE CONTRACT

Article 14

(1) A proposal for concluding a contract addressed to one or more specific persons constitutes an offer if it is sufficiently definite and indicates the intention of the offeror to be bound in case of acceptance. A proposal is sufficiently definite if it indicates the goods and expressly or implicitly fixes or makes provision for determining the quantity and the price.

(2) A proposal other than one addressed to one or more specific persons is to be considered merely as an invitation to make offers, unless the contrary is clearly indicated by the person making the proposal.

II. DEL

SKLENITEV POGODBE

14. člen

(1) Predlog, za sklenitev pogodbe, poslan eni osebi ali več določenim osebam, velja kot ponudba, če je dovolj določen in če izraža namen ponudnika, da se bo v primeru sprejetja zavezal. Predlog je dovolj določen, če je v njem navedeno blago in izrecno ali molče določena količina in cena, ali če vsebuje elemente za njihovo določitev.

(2) Predlog, poslan nedoločenemu številu oseb, se šteje samo kot vabilo, da se dajo ponudbe, razen če oseba, ki daje tak predlog, jasno ne opozori na nasprotno.

1. Ta člen določa pogoje, ki jih mora izpolnjevati ponudba (*offer*) in njene bistvene sestavine.

Predpostavke za ponudbo po CISG

V prvem odstavku 14. člena so navedeni pogoji, ki jih mora izpolnjevati predlog za sklenitev pogodbe, da ga lahko štejemo za ponudbo: (i) poslan mora biti eni ali več določenim osebam, (ii) biti mora dovolj določen in (iii) izražati mora namen ponudnika, da se bo v primeru njegovega sprejetja zavezal. V nadaljevanju prvega odstavka so opredeljeni kriteriji za izpolnjenost pogoja določenosti.

Drugi odstavek 14. člena ureja položaje, ko je predlog za sklenitev pogodbe poslan nedoločenemu številu oseb.

Eden ali več določenih naslovnikov

2. Prvi pogoj, ki se zahteva za ponudbo je, da mora biti naslovljena na enega ali več določenih naslovnikov. Pri tem skupno število naslovnikov ni relevantno, če so le določeni tako, da je mogoča individualizacija vsakega posameznega naslovnika. Ni pa izpolnjen ta pogoj, če je predlog za sklenitev pogodbe poslan nedoločenemu številu oseb oziroma splošni javnosti (npr. katalogi, oglasni letaki, poziv na internetu ipd.). V tovrstnih primerih se tak predlog praviloma obravnava zgolj kot vabilo k dajanju ponudb (*public offer*). S tako rešitvijo se varuje tako pravni položaj prejemnikov takšnega predloga kot tudi ponudnika, ki bi se sicer utegnil zavezati preko svojih zmožnosti.

Določenost predloga za sklenitev pogodbe

Nekoliko zahtevnejše je vprašanje, kdaj je predlog za sklenitev pogodbe dovolj določen. V skladu z dodatnimi kriteriji, ki jih postavlja prvi odstavek 14. člena, je predlog za sklenitev pogodbe dovolj določen, če vsebuje navedbo predmeta, količine in cene, ali vsaj elemente oziroma parametre za njihovo določitev. Iz

navedenega izhaja, da za potrebe ponudbe zadostuje že določljivost predmeta in cene kot bistvenih sestavin prodajne pogodbe.

Prodaja s specifikacijo

Kriteriju določljivosti predmeta je zadoščeno tudi v primerih t.i. prodaje s specifikacijo,[107] pri kateri je kupec po pogodbi dolžan do določenega datuma specificirati (t.j. določiti) obliko, mere ali druge značilnosti blaga, ki je predmet prodajne pogodbe.

Določljivost cene

V zvezi z določljivostjo cene je zanimiv primer prodaje činčiljih krzen, v katerem je sodišče štelo, da določitev razpona cene med 35 in 65 DEM za krzna srednje oziroma najboljše kakovosti z vidika določljivosti zadostuje, saj je natančno ceno mogoče izračunati s pomnožitvijo količine krzen določene kakovosti z ustrezno ceno.[108] Prav tako je sodišče kot določljiv štelo dogovor, po katerem se bo cena blaga usklajevala z gibanji cen zadevnega blaga na trgu.[109] Določljivost cene je podana tudi, če sta se stranki v pogodbi sklicevali na ceno, ki je v času dobave v veljavi na določeni blagovni borzi ali pa sta se dogovorili, da bo ceno določil nekdo tretji. V skladu s prvim odstavkom 14. člena torej predlog za sklenitev pogodbe, v katerem cena ni vsaj določljiva, pravno-formalno ne pomeni ponudbe.[110] Kljub temu pa lahko stranki v posameznih primerih skleneta prodajno pogodbo, ne da bi določili ceno oziroma kriterije za njen izračun. Potrebno je namreč upoštevati, da je praviloma cena določene vrste blaga na trgu v vsakem trenutku določljiva. Tej (gospodarski) logiki sledi tudi 55. člen, ki izrecno predvideva situacije, ko v veljavno sklenjeni pogodbi cena za prodano blago ni ne izrecno ne molče določena, niti niso v njej določeni kriteriji, na podlagi katerih bi se lahko določila. V tovrstnih primerih se v odsotnosti drugačnega dogovora uporabi formula, po kateri se šteje, da sta stranki molče pristali na ceno, ki se je v trenutku sklenitve pogodbe redno zaračunavala v zadevni stroki za takšno blago, prodano v podobnih okoliščinah.[111] Iz navedenega izhaja, da lahko prodajna pogodba po volji strank veljavno nastane tudi, če ne vsebuje cene oziroma kriterijev za njeno določitev.[112] V teh primerih kupec dolguje »običajno tržno ceno«, ob upoštevanju časa

107 Primerjaj tudi 65. člen CISG.

108 Oberster Gerichtshof, Avstrija, 2 Ob 547/93 z dne 10.11.1994, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/941110a3.html. Primer povzet po UNCITRAL Digest of Case Law on the United Nations Convention on the International Sale of Goods, United Nations, New York, 2008, str. 59.

109 Cour de Cassation, Francija, 92-16.993 z dne 04.01.1995 (Société Fauba v. Société Fujitsu), dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950104f1.html.

110 O tem obširneje v HONNOLD, J. O.: Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention, Kluwer Law International, Third Edition, 1999, str. 150-156. Drugače Handelsgericht des Kantons St. Gallen, Švica, HG 45/1994 z dne 05.12.1995, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/951205s1.html.

111 Glej tudi komentar k 55. členu CISG.

112 Primerjaj Handelsgericht des Kantons St. Gallen, Švica, HG 45/1994 z dne 05.12.1995, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/951205s1.html. Glej tudi EÖRSI, G. v BIANCA-BONELL Commentary on the International Sales Law, Giuffre, Milan, 1987, str. 144.

sklenitve pogodbe in drugih pravno relevantnih okoliščin posla,[113] zlasti kraja izpolnitve. Takšna rešitev je v skladu s potrebami poslovne prakse. V enem primeru je sodišče pri določitvi cene upoštevalo prodajne pogodbe, ki sta jih stranki v zvezi z zadevnim blagom sklenili v preteklosti.[114]

Namen ponudnika, da se v primeru akcepta zaveže

Tretji konstitutivni element ponudbe je izražen namen ponudnika, da se v primeru akcepta zaveže, t.j. da v primeru sprejema ponudbe pride do sklenitve prodajne pogodbe. Ponudnikov namen, da se zaveže, je potrebno ugotavljati od primera do primera, v polnem kontekstu,[115] upoštevaje pogajanja, poslovne običaje, prakso, ki sta jo stranki med seboj vzpostavili in vse relevantne okoliščine primera. Tako je npr. sodišče v enem od primerov štelo, da iz kupčeve ponudbe, ki je vsebovala besedni zvezi »naročamo« in »dobaviti takoj«, izhaja njegov namen, da se v primeru akcepta zaveže.[116]

Avstrijski kupec in ukrajinski prodajalec sta se s pomočjo teleksa dogovovarjala o prodaji določene količine blaga, pri čemer pa nista določila cene, niti kriterijev za njeno določitev. V zvezi s ceno sta se dogovorila zgolj to, da se bosta o ceni sporazumela deset dni pred novim letom. Do spora med njima je prišlo, ko prodajalec ni dobavil blaga in ga je kupec tožil na odškodnino. Prodajalec se je v postopku pred arbitražo skliceval na neobstoj pogodbe. Arbitraža je ugotovila, da omenjeni dogovor strank ne zadošča z vidika zahteve po določljivosti cene iz 14. člena CISG, saj na njegovi podlagi ni moč dognati cene. Prav tako je arbitraža štela, da v konkretnem primeru ni mogoče uporabiti 55. člena CISG, ker sta stranki dogovor o ceni zavestno odložili v prihodnost, zaradi česar do sklenitve pogodbe ni prišlo.[117]

Zaradi možnih različnih rešitev, ki izhajajo iz 14. in 55. člena CISG, je priporočljivo, da ponudba vselej vsebuje ceno (kupnino) ali vsaj kriterije za njeno določitev. V nasprotnem primeru utegne sodišče ali arbitražni senat razsoditi, da pogodba ni bila veljavno sklenjena.

Tudi v slovenskem pravu je določenost oziroma določljivost splošna predpostavka za veljavnost pogodbe. V skladu s 35. členom OZ je pogodba nična, če je predmet pogodbe nedoločen ali nedoločljiv. Po prvem odstavku

113 Glej tudi SCHLECHTRIEM, P., MOŽINA, D.: Pravo mednarodne prodaje, Uradni list RS, Ljubljana, 2006, str. 58.

114 Fővárosi Bíróság Budapest, Madžarska, AZ12.G.41.471/1991/21 z dne 24.03.1992 (*Adamfi Video Production GmbH v. Alkotók Studiósa Kisszövetkezet*), dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/920324h1.html.

115 HONNOLD, J. O.: Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention, Kluwer Law International, Third Edition, 1999, str. 147.

116 Handelsgericht des Kantons St. Gallen, Švica, HG 45/1994 z dne 05.12.1995, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/951205s1.html.

117 Tribunal of International Commercial Arbitration at the Russian Federation Chamber of Commerce and Industry, Ruska federacija, 309/93, z dne 03.03.1995, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950303r2.html.

38. člena OZ je predmet obveznosti določljiv, če vsebuje pogodba podatke, s katerimi ga je mogoče določiti, ali če sta stranki prepustili nekomu tretjemu, naj ga določi.

Kriteriju določljivosti predmeta je zadoščeno tudi v primerih prodaje s specifikacijo iz 519. člena OZ. Če je v pogodbi kupcu pridržana pravica, da pozneje določi obliko, mero ali kakšne druge podrobnosti stvari, kupec pa tega ne stori do dogovorjenega dne ali do preteka primernega roka, šteto od prodajalčeve zahteve, naj to stori, lahko prodajalec bodisi odstopi od pogodbe ali pa opravi specifikacijo glede na tisto, kar mu je znano o kupčevih potrebah. V primeru zamude je torej izbira prodajalčeva. Če opravi specifikacijo prodajalec sam, mora obvestiti kupca o njenih podrobnostih ter mu določiti primeren rok, da sam določi drugačno. Če kupec kljub obvestilu ne izrabi te možnosti, je zavezujoča specifikacija, ki jo je napravil prodajalec.

Primere, ko kupnina ni določena, obravnava 442. člen OZ. V skladu s prvim odstavkom omenjenega člena se šteje, da pogodba ni nastala, če kupnina v pogodbi ni določena in tudi ni v njej dovolj podatkov, na podlagi katerih bi jo bilo mogoče določiti. Nekoliko drugačna je ureditev pri gospodarskih prodajnih pogodbah iz drugega odstavka istega člena (t.j. prodajnih pogodbah, ki jih med seboj sklepajo gospodarski subjekti). Če v gospodarski prodajni pogodbi kupnina ni niti določena niti ni v njej dovolj podatkov, na podlagi katerih bi jo bilo mogoče določiti, mora kupec plačati kupnino, ki jo je prodajalec običajno zaračunaval ob sklenitvi pogodbe, če te ni, pa primerno kupnino. Za primerno kupnino se šteje dnevna cena ob sklenitvi pogodbe, če te ni mogoče ugotoviti, pa cena, ki jo ugotovi sodišče glede na okoliščine primera.

Article 15

(1) An offer becomes effective when it reaches the offeree.

(2) An offer, even if it is irrevocable, may be withdrawn if the withdrawal reaches the offeree before or at the same time as the offer.

15. člen

(1) Ponudba učinkuje od trenutka, ko prispe naslovniku.

(2) Ponudba, tudi če je nepreklicna, se lahko umakne, če je naslovnik prejel umik, preden je prejel ponudbo, ali sočasno z njo.

Učinkovanje ponudbe ter njenega umika

1. V tem členu sta urejeni vprašanji učinkovanja ponudbe in njenega umika.

2. Iz dikcije prvega odstavka 15. člena izhaja, da CISG glede vprašanja učinkovanja ponudbe sprejema t.i. prejemno teorijo (*receipt theory*). Ponudba tako prične učinkovati v trenutku, ko jo naslovnik prejme. S prejemno teorijo se ščiti pravni položaj prejemnika.

Umik ponudbe

Drugi odstavek 15. člena ureja vprašanje umika ponudbe (*withdrawal*), pri čemer ne razlikuje med preklicnimi in nepreklicnimi ponudbami. Umik ponudbe je veljaven, če ga je naslovnik prejel, preden je prejel ponudbo, ali sočasno z njo. Umik ponudbe mora torej prehiteti ponudbo ali doseči naslovnika vsaj sočasno z njo. Pri tem vprašanje, ali gre za preklicno ali nepreklicno (trdno) ponudbo, ne igra nikakršne vloge, saj v fazi, ko je preklic mogoč (t.j. dokler je

naslovnik ne prejme), ponudba še ni pridobila pravnih učinkov. Možnost umika ponudbe prav tako v ničemer ne posega v pravni položaj naslovnika, saj le-ta v fazi, ko je umik ponudbe še mogoč, z njeno vsebino ni seznanjen in se nanjo ne zanaša.

Pomen razlikovanja med umikom in preklicem ponudbe

V poslovni praksi se umik ponudbe (*withdrawal*) pogosto zamenjuje z njenim preklicem (*revocation*), ki ga ureja 16. člen.[118] Med obema institutoma so bistvene razlike v pravnih posledicah: (i) umik ponudbe povzroči, da ponudba nikoli ne začne učinkovati, (ii) preklic ponudbe pa povzroči, da ponudba, ki je že pričela učinkovati, ugasne.[119] V primerih, ko gre za preklicno ponudbo, ima tovrstno razlikovanje manjši praktični pomen, saj bo prepozen umik (ki ga je naslovnik prejel po prejemu ponudbe) večinoma mogoče interpretirati kot preklic ponudbe v skladu s 16. členom.

Prejemna teorija

Določbe o učinkovanju ponudbe in njenem umiku je potrebno brati skupaj z interpretativno določbo 24. člena, po kateri se šteje, da je prejemnik prejel ponudbo oziroma kako drugo izjavo, če mu je bila le-ta sporočena ustno ali mu je bila vročena osebno, na njegovemu sedežu, poštnem naslovu ali stalnem prebivališču.

> *Enako kot drugi odstavek 15. člena CISG, tudi drugi odstavek 25. člena OZ določa, da lahko ponudnik umakne ponudbo samo, če je naslovnik prejel umik, preden je prejel ponudbo, ali sočasno z njo.*

Article 16

(1) Until a contract is concluded an offer may be revoked if the revocation reaches the offeree before he has dispatched an acceptance.

(2) However, an offer cannot be revoked:

(a) if it indicates, whether by stating a fixed time for acceptance or otherwise, that it is irrevocable; or

(b) if it was reasonable for the offeree to rely on the offer as being irrevocable and the offeree has acted in reliance on the offer.

16. člen

(1) Dokler pogodba ni sklenjena, se lahko ponudba prekliče, če je naslovnik prejel preklic, preden je poslal svojo izjavo o sprejemu.

(2) Ponudba pa se ne more preklicati:

(a) če je v njej z določitvijo roka za sprejem ali drugače označeno, da je nepreklicna;

(b) če je naslovnik razumno verjel, da je ponudba nepreklicna, in ravnal v skladu s tem.

Pogoji za preklic ponudbe

1. Ta člen ureja pogoje, pod katerimi lahko ponudnik prekliče ponudbo, ki jo je naslovnik že prejel in primere, ko ponudbe ni mogoče preklicati.

Prvi odstavek ureja načelo preklicnosti ponudbe, v drugem odstavku pa so določene izjeme od tega načela. CISG je torej uveljavil t.i. sistem netrdne (nečvrste) ponudbe z izjemami.

118 Več o preklicu ponudbe v komentarju k 16. členu CISG.

119 UNCITRAL Digest of Case Law on the United Nations Convention on the International Sale of Goods, United Nations, New York, 2008, str. 63.

2. Prvi odstavek 16. člena veže možnost preklica ponudbe na trenutek sklenitve pogodbe, pod pogojem, da je naslovnik prejel preklic ponudbe, še preden je odposlal svojo izjavo o sprejemu. Z dodatnim pogojem, da mora naslovnik prejeti[120] preklic ponudbe, še preden je odposlal svojo izjavo o sprejemu (oddajna teorija – *mailbox rule, dispatch rule*), se naslovnika skuša obvarovati pred tveganjem, da bi zaradi preklica ponudbe utrpel škodo v tistih primerih, ko je po oddaji akcepta (v roku za sprejem ponudbe) morebiti že angažiral svoja sredstva, opravil določena pripravljalna dejanja oziroma pričel pogajanja s svojimi odjemalci ipd. Če je npr. naslovnik sprejem ponudbe po pošti odposlal 1. oktobra in ga je ponudnik prejel 5. oktobra, je bila prodajna pogodba sklenjena 5. oktobra,[121] medtem, ko je ponudnikova pravica do preklica ponudbe ugasnila že 1. oktobra, ko je bil sprejem ponudbe odposlan. Iz navedenega primera je razvidno, da je bil naslovnikov pravni položaj varovan v obdobju od 1. do 5. oktobra. Na tem mestu velja opomba, da je v primeru uporabe sodobnih elektronskih sredstev komunikacije to vmesno obdobje praviloma krajše, kar je vsekakor v interesu ponudnika.[122]

Oddajna teorija

Izjemi od načela preklicnosti ponudbe

V drugem odstavku 16. člena sta določena dva položaja, v katerih ponudbe ni mogoče preklicati, in sicer: (i) če je v ponudbi z določitvijo roka za sprejem ali drugače označeno, da je nepreklicna in (ii) če je naslovnik razumno verjel, da je ponudba nepreklicna, in ravnal v skladu s tem prepričanjem.

Pri prvi izjemi gre za situacije, ko že iz same ponudbe izhaja njena nepreklicnost, pri čemer je v praksi najpogostejši način fiksiranja ponudbe ta, da ponudnik določi rok za njen sprejem. S tem ko ponudnik enostransko postavi rok za sprejem ponudbe, na drugi strani ustvari zaupanje v trdnost ponudbe. Zaradi tega je, z namenom zaščite naslovnikovih interesov, ponudniku načeloma potrebno odvzeti možnost preklica.

V skladu z drugo izjemo je ponudba nepreklicna v primeru, če je naslovnik razumno verjel, da je ponudba nepreklicna, in ravnal v skladu s tem prepričanjem. Nadaljnjih kriterijev za ugotovitev, v katerih primerih je moč razumno šteti, da je ponudba nepreklicna, CISG ne ponuja, se je pa pri tem opreti na 8. člen, ki ureja razlago pravnoposlovnih izjav in ravnanj strank. Vendar pa zgolj dejstvo, da je naslovnik razumno verjel v nepreklicnost ponudbe, samo po sebi ne zadošča. Za nepreklicnost se namreč zahteva dodaten pogoj in sicer, da je naslovnik že ravnal v skladu s tem prepričanjem v smislu, da je že pričel s predpogodbenimi dejavnostmi (npr. opravil določena pripravljalna dejanja, pričel pogajanja s svojimi odjemalci). Za takšen primer bi šlo, če bi kupec v ponudbi navedel npr. »blago odpošljite takoj«, prodajalec pa bi nemudoma pričel z logističnimi pripravami na posel.

120 Primerjaj 24. člen CISG.

121 Primerjaj drugi odstavek 18. člena CISG.

122 Primerjaj EÖRSI, G. v BIANCA-BONELL Commentary on the International Sales Law, Giuffre, Milan, 1987, str. 156 in 160, ki na tem mestu govori o »elementu presenečenja« na strani ponudnika.

Izhajajoč iz prvega odstavka 16. člena ponudba postane nepreklicna tudi takrat, ko naslovnik odpošlje svojo izjavo o sprejemu.

V nasprotju s prvim odstavkom 16. člena CISG, OZ v prvem odstavku 25. člena uveljavlja sistem trdne (čvrste) ponudbe. V skladu z omenjeno določbo ponudba praviloma ponudnika zavezuje, razen če je izključil svojo obveznost, da ostane pri ponudbi, ali če ta izključitev izhaja iz okoliščin posla.

V skladu s prvim odstavkom 26. člena OZ ponudba, v kateri je določen rok, do katerega mora biti sprejeta, veže ponudnika do izteka tega roka.

Article 17

An offer, even if it is irrevocable, is terminated when a rejection reaches the offeror.

17. člen

Tudi če je ponudba nepreklicna, neha veljati, ko ponudniku prispe izjava o njeni zavrnitvi.

Izjava o zavrnitvi ponudbe

1. V tem členu je urejeno vprašanje prenehanja veljavnosti ponudbe v primeru njene zavrnitve, pri čemer CISG ne razlikuje med preklicnimi in nepreklicnimi ponudbami.

Prejemna teorija

2. V 17. členu je urejeno osnovno pravilo, po katerem ponudba vselej preneha veljati (ugasne) v primeru, ko jo naslovnik zavrne. Prenehanje veljavnosti ponudbe se veže na trenutek, ko je ponudnik prejel izjavo o njeni zavrnitvi (prejemna teorija). Določba je v praksi pomembna predvsem z vidika ponudnika, ki se mu v primeru zavrnitve ponudbe ni potrebno bati, da bi se naslovnik kasneje premislil in ga nepričakovano zavezal z akceptom ponudbe.

Tudi omenjeno določbo je potrebno brati skupaj s 24. členom, po katerem se šteje, da je prejemnik prejel ponudbo oziroma kako drugo izjavo, če mu je bila le-ta sporočena ustno ali mu je bila vročena osebno, na njegovemu sedežu, poštnem naslovu ali stalnem prebivališču.

Article 18

(1) A statement made by or other conduct of the offeree indicating assent to an offer is an acceptance. Silence or inactivity does not in itself amount to acceptance.

(2) An acceptance of an offer becomes effective at the moment the indication of assent reaches the offeror. An acceptance is not effective if the indication of assent does not reach the offeror within the time he has fixed or, if no time is fixed, within a reasonable time, due account being taken of the circumstances of the transaction, including the rapidity of the means of communication employed

18. člen

(1) Izjava ali drugo obnašanje naslovnika, ki kaže na, soglasje s ponudbo, se šteje kot sprejem. Če naslovnik molči ali je nedejaven, to še ne pomeni, da sprejema ponudbo.

(2) Sprejem ponudbe učinkuje od trenutka, ko ponudnik prejme izjavo o soglasju. Sprejem pa ne učinkuje, če ponudnik ne prejme izjave o soglasju v roku, ki ga je določil, oziroma če ni določil roka, v razumnem roku, pri čemer se upoštevajo okoliščine posla in hitrost komunikacijskih sredstev, ki jih je ponudnik uporabil. Ustna ponudba mora

by the offeror. An oral offer must be accepted immediately unless the circumstances indicate otherwise.

(3) However, if, by virtue of the offer or as a result of practices which the parties have established between themselves or of usage, the offeree may indicate assent by performing an act, such as one relating to the dispatch of the goods or payment of the price, without notice to the offeror, the acceptance is effective at the moment the act is performed, provided that the act is performed within the period of time laid down in the preceding paragraph.

biti sprejeta takoj, razen če iz okoliščin ne izhaja nasprotno.

(3) Če pa naslovnik lahko na podlagi ponudbe, prakse, ki so jo strani medsebojno vzpostavile, ali na podlagi običajev izrazi, da sprejema ponudbo, z nekim dejanjem, kot je na primer pošiljanje blaga ali plačilo cene, ne da bi obvestil ponudnika, sprejem učinkuje v trenutku, ko je bilo dejanje storjeno, če je bilo storjeno v rokih, določenih v prejšnjem odstavku.

1. V tem členu so urejena temeljna vprašanja v zvezi s sprejemom ponudbe (akceptom): (i) načini sprejema ponudbe, (ii) učinkovanje sprejema in (iii) rok za sprejem.

Izrecen in konkludenten sprejem ponudbe

2. V skladu s prvim odstavkom 18. člena se pojem akcepta razlaga široko. Poleg izrecne izjave o sprejemu (izrecen sprejem) pride v upoštev tudi kakršnokoli ravnanje oziroma obnašanje naslovnika, ki jasno kaže na njegov sprejem ponudbe oziroma ujemanje volj strank (konkludenten sprejem). Pri slednjem se upoštevajo poslovni običaji in praksa, ki sta jo stranki med seboj vzpostavili.[123] Za poslovno prakso tipična in najpogostejša konkludentna ravnanja strank, ki kažejo na sprejem ponudbe, so npr. delno ali popolno plačilo kupnine, delna ali popolna odprema blaga, odprtje dokumentarnega akreditiva,[124] predložitev potrjenega računa finančni organizaciji zaradi financiranja posla[125] ipd. Na drugi strani zgolj potrditev prejema ponudbe ali izražen interes za dogovor ne zadoščata za akcept.[126] V nadaljevanju prvega odstavka 18. člena je vsebovano pravilo, po katerem se molk ali nedejavnost naslovnika sama po sebi ne štejeta za sprejem ponudbe. Če naslovnik ponudbe molči oziroma se na ponudbo ne odzove, je mogoče utemeljeno šteti, da ponudbe ne namerava sprejeti. Tega ne spremeni niti morebitna izrecna navedba v ponudbi, po kateri »bo ponudnik štel, da je ponudba sprejeta, če mu naslovnik v določenem roku ne odgovori«. Takšna rešitev je v interesu pravne varnosti. Na tem mestu velja posebej opozoriti na razliko med molkom v smislu popolne neaktivnosti na-

Pravne posledice molka oziroma nedejavnosti naslovnika

123 Glej komentar k 9. členu CISG.

124 VILUS, J.: Obvezno pravo, Komentar Konvencije Ujedinjenih Nacija o međunarodnoj prodaji robe, Goldštajn, A. (red.), druga knjiga, Informator, Zagreb, 1981, str. 51, op. 41.

125 Glej Cámara Nacional de Apelaciones en lo Comercial, Argentina, 45.626 z dne 14.10.1993 *(Inta S.A. v. MCS Officina Meccanica S.p.A.)*, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/931014a1.html.

126 FARNSWORTH, E. A. v BIANCA-BONELL Commentary on the International Sales Law, Giuffre, Milan, 1987, str. 166.

slovnika in molčečim (konkludentnim) sprejemom ponudbe, kjer gre za molk v povezavi z nekim drugim aktivnim ravnanjem naslovnika.[127] Medtem, ko prvi pojmovno ne more pomeniti akcepta, pa na podlagi drugega v poslovni praksi redno prihaja do sklenitve prodajnih pogodb, zlasti na osnovi ustaljene prakse med strankama.

Učinkovanje sprejema ponudbe

Drugi odstavek 18. člena ureja učinkovanje sprejema ponudbe in rok za sprejem ponudbe. Enako kot pri ponudbi, CISG tudi v zvezi z vprašanjem učinkovanja akcepta sprejema prejemno teorijo (*receipt theory*),[128] po kateri sprejem ponudbe učinkuje od trenutka, ko ponudnik prejme izjavo o sprejemu. Tudi določbe o učinkovanju sprejema ponudbe se neposredno navezujejo na 24. člen, po katerem se šteje, da je prejemnik prejel ponudbo oziroma kako drugo izjavo, če mu je bila le-ta sporočena ustno ali mu je bila vročena osebno, na njegovemu sedežu, poštnem naslovu ali stalnem prebivališču. V nadaljevanju drugega odstavka je urejeno vprašanje roka za sprejem ponudbe, pri čemer je te določbe potrebno brati skupaj z 20. členom, ki ureja tek roka za sprejem ponudbe.[129] Za veljavnost akcepta se zahteva, da ponudnik prejme izjavo o sprejemu pravočasno, t.j. (i) v roku, ki je določen v ponudbi, oziroma (ii) če rok v ponudbi ni določen, v razumnem roku, pri čemer se upoštevajo okoliščine posla in hitrost komunikacijskih sredstev, ki jih je ponudnik uporabil. Pri ustni ponudbi se načeloma zahteva takojšen sprejem razen, če iz okoliščin posla ne izhaja kaj drugega. Tudi pri ustni ponudbi lahko ponudnik svobodno določi rok za sprejem ponudbe, vendar pa je takšen rok v praksi težko dokazljiv in utegne generirati nesporazume.

Prejemna teorija

Pravočasen sprejem ponudbe

Tretji odstavek 18. člena ureja vprašanje, kdaj začne učinkovati sprejem ponudbe v zgoraj omenjenih primerih, ko je bila ponudba sprejeta s konkludentnim ravnanjem (zlasti s plačilom kupnine in odpremo blaga). V teh primerih sprejem učinkuje v trenutku, ko je bilo dejanje storjeno (npr. plačilo opravljeno, blago odposlano), pod pogojem, da je bilo takšno dejanje opravljeno pravočasno, t.j. v roku za sprejem ponudbe iz drugega odstavka 18. člena.

Nemški prodajalec je italijanskemu kupcu poslal ponudbo za prodajo 22.000 steklenih epruvet v kakovostnem razredu »Fiolax«. Kupec je na ponudbo odgovoril z naročilom, ki pa se je od ponudbe razlikovalo v tem, da se je nanašalo na višji kakovostni razred »Duran«. Prodajalec je kljub temu dobavil dogovorjeno število epruvet v kakovostnem razredu »Fiolax« ter od kupca zahteval plačilo. Kupec je zoper prodajalčev zahtevek ugovarjal, da je naročil epruvete višjega kakovostnega razreda »Duran«. Sodišče je ugotovilo, da do sklenitve pogodbe ni prišlo, ker je manjkal kupčev sprejem ponudbe, ki ga zahteva 18. člen CISG (stranki se nista zedinili glede kakovosti epruvet).

127 Primerjaj SCHLECHTRIEM, P., MOŽINA, D.: Pravo mednarodne prodaje, Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana, 2006, str. 63.
128 Primerjaj 15. člen CISG.
129 Glej komentar k 20. členu CISG.

Svojo odločitev je utemeljilo s tem, da kupčevo naročilo v bistvenem delu (t.j. glede kakovosti blaga) spreminja prodajalčevo ponudbo, zato ga ni mogoče šteti za akcept. Prodajalčev zahtevek za plačilo kupnine je sodišče zavrnilo.[130]

Ponudnik lahko v ponudbi jasno določi, na kakšen način oziroma s kakšnim sredstvom komunikacije naj naslovnik sprejme ponudbo, da bo akcept veljaven. V ponudbi lahko določi tudi alternativne možnosti sprejema ponudbe.

V izogib težavam, ki utegnejo nastati zaradi različnega tolmačenja »razumnega roka za sprejem ponudbe« je priporočljivo, da ponudnik v ponudbi natančno opredeli rok za sprejem ponudbe.

V skladu z 28. členom OZ je ponudba sprejeta, (i) ko ponudnik prejme izjavo naslovnika, da sprejema ponudbo, ali (ii) ko naslovnik pošlje stvar ali plača ceno, ali če stori kaj drugega, kar na podlagi ponudbe, prakse, vzpostavljene med strankama ali običaja lahko šteje za izjavo o sprejemu.

Po OZ molk načeloma ne pomeni sprejema ponudbe (prvi odstavek 30. člena OZ). Določilo v ponudbi, da bosta molk naslovnika ali kakšna druga njegova opustitev (na primer, če ne zavrne ponudbe v določenem roku, ali če poslane stvari, za katero mu je dana ponudba, ne vrne v določenem času) veljala za sprejem ponudbe (prvi odstavek 30. člena OZ), je brez učinka. Bistvena razlika med CISG in OZ pri vprašanju molka je v tem, da OZ v določenih primerih molk šteje za sprejem ponudbe. V skladu s tretjim odstavkom 30. člena OZ se v primeru, ko je naslovnik glede določenega blaga v stalni poslovni zvezi s ponudnikom šteje, da je naslovnik sprejel ponudbo, ki se nanaša na takšno blago, če je ni takoj ali v danem roku zavrnil.

Article 19

(1) A reply to an offer which purports to be an acceptance but contains additions, limitations or other modifications is a rejection of the offer and constitutes a counteroffer.

(2) However, a reply to an offer which purports to be an acceptance but contains additional or different terms which do not materially alter the terms of the offer constitutes an acceptance, unless the offeror, without undue delay, objects orally to the discrepancy or dispatches a notice to that effect. If he does not so object, the terms of the contract

19. člen

(1) Če odgovor na ponudbo vsebuje izjave o sprejemu, hkrati pa tudi podatke, omejitve ali druge spremembe, se šteje, da je ponudba zavrnjena, odgovor pa pomeni nasprotno ponudbo.

(2) Odgovor na ponudbo, ki izraža sprejem, toda vsebuje dopolnilne ali različne pogoje, ki bistveno ne spreminjajo pogojev ponudbe, pa pomeni sprejem, razen če ponudnik brez neopravičenega odlašanja ustno ugovarja razlikam ali o tem pošlje obvestilo. Če ne ravna tako, se pogodba sklene

130 Oberlandesgericht Frankfurt am Main, Nemčija, 25 U 185/94 z dne 31.03.1995, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950331g1.html.

are the terms of the offer with the modifications contained in the acceptance.

(3) Additional or different terms relating, among other things, to the price, payment, quality and quantity of the goods, place and time of delivery, extent of one party's liability to the other or the settlement of disputes are considered to alter the terms of the offer materially.

v skladu z vsebino ponudbe s spremembami, ki so navedene v izjavi o sprejemu.

(3) Če se dopolnilni ali različni pogoji nanašajo med drugim na ceno, plačilo, kakovost in količino blaga, kraj in čas dobave, obseg odgovornosti ene pogodbenice v primerjavi z drugo ali na reševanje sporov, se šteje, da bistveno spreminjajo pogoje ponudbe.

Sprejem ponudbe s spreminjevalnimi pogoji

1. Ta člen ureja institut sprejema ponudbe z dopolnitvami in spremembami, pri čemer glede pravnih posledic ločuje med: (i) položaji, ko gre za spremembe in dopolnitve, ki bistveno spreminjajo (*materially alter*) pogoje ponudbe ter (ii) položaji, ko se pogoji ponudbe bistveno ne spreminjajo.

Formularji in splošni pogoji poslovanja

V poslovni praksi so redki primeri popolne identitete med ponudbo in akceptom, zlasti zato, ker stranke tovrstne izjave običajno dajejo na lastnih, vnaprej pripravljenih formularjih, ki (navadno na hrbtni strani) vsebujejo njihove splošne pogoje poslovanja. Prav tako se stranke v praksi pogosto ne menijo za druga razhajanja med ponudbo in akceptom, razen za tista, ki se nanašajo na ceno, plačilne pogoje, količino, kakovost ter kraj in čas dobave. V preobremenjenosti z ekonomskimi vidiki posla se torej pogosto pozablja na številna pomembna pravna vprašanja, ki v primeru spora odigrajo odločilno vlogo.

Nasprotna ponudba

2. V prvem odstavku 19. člena je določeno splošno pravilo, po katerem se odgovor na ponudbo, ki odraža sprejem, hkrati pa vsebuje tudi spreminjevalne pogoje[131] (omejitve, dopolnitve, spremembe), šteje za zavrnitev ponudbe z nasprotno ponudbo (*counteroffer*). Navedeno pravilo izhaja iz splošno sprejetega načela, da je za sklenitev pogodbe potrebno soglasje volj pogodbenih strank, ki se manifestira v ujemanju (identiteti) med ponudbo in akceptom v vseh bistvenih elementih (pravilo zrcalne slike – *mirror image rule)*.[132] Za pravilno razumevanje tega odstavka je nujno potrebno, da ga obravnavamo skupaj z drugim in tretjim odstavkom 19. člena, saj vsakršni spreminjevalni pogoji še ne pomenijo zavrnitve ponudbe z nasprotno ponudbo. Takšen učinek imajo samo spreminjevalni pogoji, ki bistveno spreminjajo (*materially alter*) pogoje ponudbe. V ta namen interpretativna določba tretjega odstavka 19. člena primeroma navaja tiste elemente ponudbe, ki se štejejo za bistvene in katerih sprememba dejansko pomeni novo ponudbo. Gre zlasti za ceno, plačilne pogoje, kakovost in količino blaga, kraj in čas dobave, obseg odgovornosti strank ali način oziroma postopek reševanja sporov. Poleg navedenih se kot bistvena pogoja ponudbe v poslovni praksi obravnavata tudi izbira merodajnega prava

Spreminjevalni pogoji, ki bistveno spreminjajo ponudbo

131 Glej TRATNIK, M., FERČIČ, A.: Mednarodno gospodarsko pravo, Univerza v Mariboru, Pravna fakulteta, Maribor, 2002, str. 267.

132 FARNSWORTH, E. A. v BIANCA-BONELL Commentary on the International Sales Law, Giuffre, Milan, 1987, str. 178.

in obvezna pisna oblika *ad valorem* (t.j. pisna oblika kot pogoj za veljavnost). V primerih, ko spreminjevalni pogoji merijo na katerega od navedenih elementov se šteje, da bistveno spreminjajo pogoje ponudbe, kar ima, kot rečeno, za posledico zavrnitev ponudbe z nasprotno ponudbo. Vzemimo za primer, da nemški prodajalec slovenskemu kupcu pošlje ponudbo, v kateri je za primer spora določena krajevna pristojnost sodišča po sedežu prodajalca, slovenski kupec pa ponudbo sprejme, pri čemer pa njegova izjava o sprejemu vsebuje tudi klavzulo, da se morebitni spori rešujejo pred Stalno arbitražo pri Gospodarski zbornici Slovenije. V takšnem primeru gre v skladu s 3. odstavkom 19. člena za sprejem ponudbe s spremembo, ki bistveno spreminja pogoje ponudbe, saj namesto sodne pristojnosti za reševanje sporov predvideva pristojnost arbitraže. Takšno izjavo slovenskega kupca je zato treba šteti kot zavrnitev ponudbe z nasprotno ponudbo. Za veljavno sklenitev pogodbe bo moral nemški prodajalec sprejeti (novo) nasprotno ponudbo slovenskega kupca.

Tipizirana arbitražna klavzula Stalne arbitraže pri GZS

Konflikt splošnih pogojev (battle of terms)

V praksi so zgoraj navedeni (bistveni) pogoji praviloma vsebovani v splošnih pogojih prodajalca oziroma kupca, na katere se ponudbe in sprejemi ponudb redno sklicujejo. Težave nastanejo, ko ponudnik dá ponudbo v skladu s svojimi splošnimi pogoji, naslovnik pa ponudbo sprejme, sklicujoč se na lastne splošne pogoje. V praksi zato vsakodnevno prihaja do t. i. konflikta splošnih pogojev (*battle of terms*). Vprašanje konflikta splošnih pogojev CISG ne ureja posebej [133], je pa glede na vsebino splošnih pogojev pričakovati, da bo konflikt splošnih pogojev v veliki večini primerov mogoče okvalificirati kot zavrnitev ponudbe z nasprotno ponudbo po prvem odstavku 19. člena. Razrešitev konflikta splošnih pogojev v korist ene ali druge stranke bo največkrat odvisna od nadaljnjega ravnanja strank oziroma od tega, katera stranka bo podala zadnjo nasprotno ponudbo (zavrnitev nasprotne ponudbe, izrecni ali konkludentni sprejem splošnih pogojev ene od strank, drugačen dogovor strank).[134]

Sprejem ponudbe z nebistvenimi dopolnitvami in spremembami

Drugi odstavek 19. člena ureja primere, ko naslovnik izrazi sprejem ponudbe z dopolnitvami in spremembami, ki pa bistveno ne posegajo v pogoje ponudbe. V tovrstnih primerih se šteje, da je bila ponudba sprejeta, razen če ponudnik nemudoma ugovarja spremembam. Če torej ponudnik nemudoma ne ugovarja, se pogodba sklene v skladu z vsebino ponudbe s spremembami, ki so navedene v izjavi o sprejemu. Ponudniku je dana možnost, da se s takojšnjo zavrnitvijo sprememb upre sklenitvi pogodbe pod pogoji, ki se razlikujejo od tistih, ki jih je prvotno ponudil, t.j. možnost, da odloči o usodi pogodbe. Posledično so v praksi pogosti primeri, ko je ena stranka prepričana, da je bila ponudba sprejeta, druga pa, da je bila zavrnjena. Zato je takšna rešitev tudi interesu varnosti pravnega prometa, saj zmanjšuje negotovost pravnega položaja strank s tem, ko ponudniku nalaga dolžnost aktivnega ravnanja, če ne želi biti zavezan

133 UNCITRAL Digest of Case Law on the United Nations Convention on the International Sale of Goods, United Nations, New York, 2008, str. 68.

134 Podrobneje o problematiki konflikta splošnih pogojev v SCHLECHTRIEM, P., MOŽINA, D.: Pravo mednarodne prodaje, Uradni list RS, Ljubljana, 2006, str. 65-67.

pod spremenjenimi pogoji. V tem primeru molk ponudnika dejansko pomeni njegovo strinjanje s spremenjenimi pogoji, pri čemer je nanj v celoti preneseno tudi tveganje pravilnosti ocene, ali gre za bistvene ali nebistvene spremembe pogojev ponudbe.[135] Do ocene, da posamezne spremembe oziroma dopolnitve ne posegajo bistveno v pogoje ponudbe, se v konkretnem primeru dokopljemo s pomočjo razlage po 8. členu in ob upoštevanju domneve glede bistvenih elementov ponudbe iz tretjega odstavka 19. člena. V poslovni praksi obstajajo mejni primeri, v katerih je tovrstna ocena izredno težka (npr. način pakiranja blaga, kontrola blaga, izbira modalitete prevoza blaga, klavzula o poslovni skrivnosti, klavzula o višji sili).

Tveganje pravilnosti ocene (ne)bistvenosti sprememb

Nizozemski prodajalec in nemški kupec sta se ustno dogovorila za prodajo programske opreme. Tri dni zatem je kupec pisno potrdil vsebino naročila (letter of confirmation), pri čemer je bilo v opombi vsebovano določilo o pristojnosti nemškega sodišča. Sledila je prodajalčeva potrditev po faksu, v kateri je bilo navedeno, da se njegovi splošni pogoji uporabljajo za vsa vprašanja, ki niso urejena v kupčevi potrditvi. Prodajalec je kupcu posredoval tudi kopijo svojih splošnih pogojev, slednji pa jim ni ugovarjal. Kasneje je med strankama prišlo do spora in prodajalec je v skladu z določilom o pristojnosti iz svojih splošnih pogojev vložil tožbo pred nizozemskim sodiščem. Kupec je ugovarjal nepristojnost nizozemskega sodišča, sklicujoč se na lastno klavzulo o pristojnosti nemškega sodišča, vsebovano v potrditvi. Nizozemsko sodišče je ugotovilo, da je prodajalec v potrditvi izrecno izključil uporabo svojih splošnih pogojev za vsa tista vprašanja, ki so v kupčevi potrditvi drugače urejena (tudi vprašanje pristojnosti za reševanje sporov). S tem je prodajalec med drugim sprejel tudi kupčevo določilo o pristojnosti nemškega sodišča. Zaradi tega je nizozemsko sodišče odločilo, da je v konkretnem primeru potrebno uporabiti kupčevo določilo o pristojnosti in se izreklo za nepristojno.[136]

Nemški kupec je italijanskemu prodajalcu poslal ponudbo za nakup desetih partij pakirane šunke. Prodajalčev sprejem ponudbe se je nanašal na nepakirano šunko, kupec pa v potrditvi ni ugovarjal spreminjevalnim pogojem glede pakiranja. Po tem, ko je prodajalec že dobavil štiri partije šunke, je kupec zavrnil prevzem nadaljnjih pošiljk, zato je prodajalec razdrl pogodbo in opravil kritno prodajo šunke pod dogovorjeno (in tržno) ceno. V odškodninski tožbi, ki je sledila, je sodišče ugotovilo, da zaradi spreminjevalnih pogojev glede pakiranja blaga prodajalčevega odgovora na kupčevo ponudbo ni moč šteti za sprejem ponudbe v skladu s prvim odstavkom 18. člena CISG, temveč za nasprotno ponudbo po prvem odstavku 19. člena

135 VILUS, J.: Obvezno pravo, Komentar Konvencije Ujedinjenih Nacija o međunarodnoj prodaji robe, Goldštajn, A. (red.), druga knjiga, Informator, Zagreb, 1981, str. 68.

136 Gerechtshof Hertogenbosch, Nizozemska, 770/95/HE z dne 19.11.1996 *(ICT GmbH v. Princen Automatisiering Oss BV)*, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/961119n1.html.

CISG. Kupčeva potrditev, v kateri ni oporekal spreminjevalnim pogojem glede pakiranja blaga, pa je sodišče okarakteriziralo kot sprejem nasprotne ponudbe. Posledično je bila pogodba sklenjena glede nepakirane šunke, zato je kupec kršil pogodbo, ko blaga ni prevzel.[137]

V mejnih primerih, ko ni povsem jasno, ali gre za bistvene ali nebistvene spremembe pogojev ponudbe je smotrno, da se ponudnik nemudoma izjasni, ali takšne spremembe ponudbe sprejema ali ne. V vsakem primeru ima namreč ponudnik možnost, da s takojšnjim protestiranjem prepreči sklenitev prodajne pogodbe pod spremenjenimi pogoji.

Če se splošni pogoji naslovnika, na katere se sklicuje akcept, v bistvenih elementih razlikujejo od tistih, ki jih navaja ponudba, in to za ponudnika iz kakršnihkoli razlogov ni sprejemljivo, potem je priporočljivo, da ponudnik nemudoma ugovarja zoper njihovo vključitev v pogodbo. V primeru ponudnikove pasivnosti utegne priti do konkludentnega sprejema naslovnikovih splošnih pogojev, zlasti, če ponudnik odpošlje blago, odpre dokumementarni akreditiv ali stori kaj drugega, kar se običajno ali na podlagi prakse, vzpostavljene med strankama, šteje za sprejem (nasprotne) ponudbe.

Določbe 19. člena CISG in 29. člena OZ so vsebinsko enake.

Article 20

(1) A period of time of acceptance fixed by the offeror in a telegram or a letter begins to run from the moment the telegram is handed in for dispatch or from the date shown on the letter or, if no such date is shown, from the date shown on the envelope. A period of time for acceptance fixed by the offeror by telephone, telex or other means of instantaneous communication, begins to run from the moment that the offer reaches the offeree.

(2) Official holidays or non-business days occurring during the period for acceptance are included in calculating the period. However, if a notice of acceptance cannot be delivered at the address of the offeror on the last day of the period because that day falls on an official holiday or a non-business day at the place of business of the offeror, the period is extended until the first business day which follows.

20. člen

(1) Rok za sprejem, ki ga je določil ponudnik v telegramu ali pismu, začne teči od trenutka, ko je bila brzojavka poslana, ali od datuma v pismu ali, če v pismu ni datuma, od datuma, ki je na pisemski ovojnici. Rok za sprejem, ki ga je določil ponudnik po telefonu, s teleksom ali z drugimi neposrednimi sredstvi sporočanja, začne teči od trenutka, ko naslovnik prejme ponudbo.

(2) Državni prazniki in dnevi, ko se ne dela, ki padejo v čas, določen za sprejem, se vračunajo v ta čas. Če pa obvestila o sprejemu ni mogoče vročiti na naslov ponudnika zadnji dan roka zaradi državnega praznika ali dneva, ko se ne dela v kraju ponudnika, se rok podaljša do prvega naslednjega delavnika.

137 Oberlandesgericht Hamm, Nemčija, 19 U 97/91 z dne 22.09.1992, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/920922g1.html.

1. V tem členu sta urejeni vprašanji začetka teka roka za sprejem ponudbe, odvisno od sredstva komunikacije in vštevanja državnih praznikov ter dela prostih dni v rok za sprejem.

Pričetek teka roka za akcept

2. Prvi odstavek 20. člena ureja pričetek teka roka za sprejem ponudbe, pri čemer loči med (i) položaji, ko je bila ponudba naslovniku posredovana s telegramom ali pismom in (ii) položaji, ko je bila ponudba naslovniku sporočena po telefonu ali s teleksom. V prvem primeru rok za sprejem ponudbe začne teči od trenutka, ko je bila brzojavka poslana, ali od datuma v pismu oziroma, če v pismu ni datuma, od datuma, ki je na pisemski ovojnici. V primeru neposrednih sredstev komunikacije (*means of instantaneous communication*) rok začne teči od trenutka, ko naslovnik prejme ponudbo.

Različna ureditev glede na sredstva komunikacije

V skladu z drugim odstavkom 20. člena se državni prazniki in dela prosti dnevi, ki padejo v rok za sprejem ponudbe, vračunajo vanj. S tem pravilom se državni prazniki in dela prosti dnevi (za potrebe računanja časa) enačijo z drugimi, t.j. delovnimi dnevi. Če obvestila o sprejemu ponudbe ni mogoče vročiti na naslov ponudnika zadnji dan roka zaradi državnega praznika ali dela prostega dneva v kraju ponudnika, se rok podaljša do prvega naslednjega delavnika.

Vračunavanje državnih praznikov in dela prostih dni v rok za sprejem ponudbe

> *Kadar je ponudba poslana s pomočjo klasične pošte, jo je priporočljivo datirati, saj se v nasprotnem primeru tek roka za sprejem ponudbe veže na datum, ki ga pošta odtisne na kuverti. Pri slednjem utegne biti problematično to, da naslovniki kuverte pogosto (nehote) zavržejo, ponudnik pa dvojnika kuverte nima in je zato dokazovanje roka bistveno oteženo.*

> *Tretji odstavek 62. člena OZ določa, da se v primeru, ko zadnji dan roka sovpada z dnem, ko se po zakonu ne dela, za zadnji dan roka šteje naslednji delavnik.*

Article 21

(1) A late acceptance is nevertheless effective as an acceptance if without delay the offeror orally so informs the offeree or dispatches a notice to that effect.

(2) If a letter or other writing containing a late acceptance shows that it has been sent in such circumstances that if its transmission had been normal it would have reached the offeror in due time, the late acceptance is effective as an acceptance unless, without delay, the offeror orally informs the offeree that he considers his offer as having lapsed or dispatches a notice to that effect.

21. člen

(1) Z zamudo sprejeta ponudba je vendar sklenjena, če ponudnik o tem nemudoma ustno obvesti naslovnika ali mu o tem pošlje pisno obvestilo.

(2) Če je iz pisma ali druge pisne listine, ki vsebuje sprejem z zamudo razvidno, da je bilo poslano v takih okoliščinah, da bi ga ponudnik prejel pravočasno, če bi bil njegovo prenos reden, se šteje, da je pogodba sprejeta, razen če ponudnik nemudoma ustno obvesti naslovnika, da meni, da je ponudba ugasnila, ali mu o tem pošlje obvestilo.

Sprejem ponudbe z zamudo

1. Ta člen ureja sprejem ponudbe z zamudo in njegove pravne posledice, pri čemer loči med zamudo, do katere je prišlo zaradi subjektivnih razlogov na strani naslovnika ter zamudo, ki so jo povzročila objektivna dejstva, t.j. težave v komunikaciji.

V zvezi z vprašanjem pravočasnosti akcepta je potrebno upoštevati določbe drugega odstavka 18. člena.

Pogoj za učinkovanje z zamudo sprejete ponudbe

2. V prvem odstavku 21. člena je vsebovano splošno pravilo, po katerem z zamudo sprejeta ponudba ustvarja pravne učinke pod pogojem, da ponudnik o tem nemudoma obvesti naslovnika. Z drugimi besedami to pomeni, da se za učinkovanje akcepta po poteku roka za sprejem zahteva ponudnikova dodatna potrditev, ki mora slediti nemudoma. V primeru sprejema z zamudo je torej ponudnik tisti, ki lahko s takojšnjo intervencijo ovrže negativno domnevo, da ponudba ni sprejeta in prodajno pogodbo perfekcionira. Tveganja v zvezi z zapoznelim sprejemom ponudbe tako v celoti nosi naslovnik. Vzemimo kot primer ponudbo, ki določa, da rok za sprejem poteče 10. januarja. Če naslovnik odpošlje svoj akcept zadnji dan (t.j. 10. januarja), ob predpostavki, da reden prenos pisemske pošiljke traja najmanj tri dni, potem je na dlani, da gre za sprejem z zamudo, saj bo ponudnik v najboljšem primeru akcept prejel 13. januarja. V tem primeru se v skladu s prvim odstavkom 21. člena šteje, da pogodba ni bila sklenjena, razen, če ponudnik nemudoma obvesti naslovnika, da je pogodba sklenjena.

Objektivne ovire pri prenosu informacij med strankama

Drugi odstavek 21. člena ureja položaje, ko do zamude pri sprejemu ponudbe pride zaradi tehničnih težav pri prenosu informacij med strankama, pri čemer iz določbe smiselno izhaja, da se ne nanaša na t. i. sredstva neposredne komunikacije. Če so torej tehnične težave, kljub (izkazanemu) pravočasnem odpošiljanju, botrovale temu, da je ponudnik prejel naslovnikov akcept po poteku roka za sprejem, se šteje, da je ponudba sprejeta, razen če ponudnik nemudoma sporoči naslovniku, da se ne čuti vezanega s ponudbo. Za razliko od prvega odstavka je tu določena pozitivna pravna domneva, da je bila ponudba sprejeta. Vendar pa je tudi v tem primeru ponudnik tisti, ki lahko domnevo o učinkovanju akcepta izpodbije s takojšnjo intervencijo in na ta način prepreči sklenitev pogodbe. Če bi v zgornjem primeru naslovnik odposlal svoj akcept že 1. januarja (kar bi izhajalo iz žiga na kuverti), pa bi zaradi težav v prenosu ponudnik akcept prejel šele 15. januarja, potem bi se v skladu z drugim odstavkom 21. člena pogodba štela za sklenjeno, razen če bi ponudnik nemudoma protestiral pri naslovniku.

> *Uporaba sodobnih načinov elektronskega komuniciranja omogoča večjo hitrost komuniciranja, po drugi strani pa tudi relativno zanesljiv prenos informacij in učinkovito sledenje.*

> *OZ glede zapoznelega sprejema ponudbe v prvem odstavku 31. člena določa, da se z zamudo sprejeta ponudba šteje za novo ponudbo naslovnika, razen če mu ponudnik takoj sporoči, da velja pogodba za sklenjeno po prvi ponudbi.*

Article 22

An acceptance may be withdrawn if the withdrawal reaches the offeror before or at the same time as the acceptance would have become effective.

22. člen

Sprejem se lahko prekliče,[138] če ponudnik prejme preklic pred izjavo o sprejemu ali sočasno z njo.

Pogoji za umik sprejema ponudbe

1. Ta člen ureja pogoje, pod katerimi lahko naslovnik umakne (*withdrawal*) svoj sprejem ponudbe (akcept).

Prejemna teorija

2. V zvezi z učinkovanjem umika sprejema ponudbe CISG na enak način kot pri umiku ponudbe[139] uveljavlja t.i. prejemno teorijo (*receipt theory*), pri čemer možnost umika veže na trenutek sklenitve pogodbe. Umik akcepta torej prične učinkovati v trenutku, ko ga ponudnik prejme, pod pogojem, da je ponudnik prejel umik pred izjavo o sprejemu ali sočasno z njo. Če npr. naslovnik izjavo o akceptu ponudniku pošlje po navadni pošti in jo nato umakne po telefaksu, še preden je ponudnik prejel pisemsko pošiljko, je tak umik veljaven in do sklenitve pogodbe ne pride.

Tudi po tretjem odstavku 28. člena OZ se sprejem ponudbe lahko umakne, če ponudnik prejme izjavo o umiku pred izjavo o sprejemu ali sočasno z njo.

Article 23

A contract is concluded at the moment when an acceptance of an offer becomes effective in accordance with the provisions of this Convention.

23. člen

Prodajna pogodba je sklenjena, ko se sprejme ponudba v skladu z določbami te konvencije.

Čas sklenitve pogodbe

1. Ta člen ureja čas sklenitve pogodbe.

Ker sklenitev prodajne pogodbe časovno sovpada s trenutkom sprejema ponudbe, je določbo 23. člena potrebno brati skupaj z 18. členom, ki ureja temeljna vprašanja v zvezi s sprejemom ponudbe, zlasti z njegovim učinkovanjem. S tega vidika gre pri 23. členu za ponavljanje pravila, ki smiselno izhaja že iz drugega in tretjega odstavka 18. člena.

2. V skladu s 23. členom je prodajna pogodba sklenjena v trenutku, ko je ponudba sprejeta v skladu z določbami CISG.[140]

138 Na tem mestu velja opozorilo, da 22. člen ne ureja »preklica« sprejema ponudbe, kot to izhaja iz slovenskega prevoda besedila CISG, temveč ureja »umik« sprejema ponudbe (*withdrawal*). Primerjaj tudi 22. člen ter prvi odstavek 15. člena CISG v angleškem izvirniku besedila.

139 Primerjaj komentar k 15. členu CISG.

140 Gre za določbe 18., 19., 20., 21. in 22. člena CISG, ki urejajo sprejem ponudbe. Primerjaj tudi komentar k omenjenim določbam CISG.

Poleg izrecne izjave o sprejemu (izrecen sprejem) pride v upoštev tudi kakršnokoli ravnanje oziroma obnašanje naslovnika, ki jasno kaže na njegov sprejem ponudbe oziroma ujemanje volj strank (konkludenten sprejem).

> *V skladu s splošnim pravilom iz 15. člena OZ je pogodba sklenjena, ko se pogodbeni stranki sporazumeta o njenih bistvenih sestavinah.*

Article 24

For the purposes of this Part of the Convention, an offer, declaration of acceptance or any other indication of intention »reaches« the addressee when it is made orally to him or delivered by any other means to him personally, to his place of business or mailing address or, if he does not have a place of business or mailing address, to his habitual residence.

24. člen

Po tem delu konvencije je prejemnik »prejel« ponudbo, izjavo o sprejemu ali kako drugače izražen namen, če mu je bila sporočena ustno ali kako drugače osebno vročena ali vročena njegovemu sedežu ali na njegov poštni naslov ali, če nima sedeža oziroma poštnega naslova, v njegovem stalnem prebivališču.

1. Ta člen natančneje pojasnjuje pomen besede »prejel«, ki se neposredno veže na ponudbo, izjavo o sprejemu (akcept) oziroma druge pravnoposlovne izjave volje strank.[141]

2. Določbe tega člena so interpretativne narave in služijo večji jasnosti vseh tistih določb II. dela CISG, ki v zvezi z učinkovanjem pravnoposlovnih izjav volje strank sprejemajo prejemno teorijo.[142] V tem smislu je določba za poslovno prakso dobrodošla, saj odpravlja nekatere dvome v zvezi z vprašanjem, kdaj je posamezna stranka prejela izjavo nasprotne stranke.

Domet določbe 24. člena je omejen le na komunikacijo pred oziroma do sklenitve pogodbe.[143]

Sodobni načini elektronskega komuniciranja

Ker CISG ne predvideva sodobnih načinov elektronskega komuniciranja, se v praksi lahko zastavi vprašanje, kdaj se šteje, da je prejemnik prejel določeno izjavo, ki mu je bila posredovana z uporabo teh sredstev. V tovrstnih položajih bi lahko zavzeli stališče, da se izjava šteje za prejeto v trenutku, ko za naslovnika postane dostopna na elektronskem naslovu, ki ga je naslovnik določil za potrebe komuniciranja.[144]

141 Glej tudi komentar k 15., 16., 17. in 22. členu CISG.

142 Glej tudi VILUS, J.: Obvezno pravo, Komentar Konvencije Ujedinjenih Nacija o međunarodnoj prodaji robe, Goldštajn, A. (red.), druga knjiga, Informator, Zagreb, 1981, str. 80.

143 UNCITRAL Digest of Case Law on the United Nations Convention on the International Sale of Goods, United Nations, New York, 2008, str. 74.

144 Primerjaj drugi odstavek 10. člena Konvencije Združenih narodov o uporabi elektronskih komunikacij v mednarodnih pogodbah (United Nations Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts, 2005). Dostopno na: http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/electcom/ch_X_18.pdf.

PART III.
SALE OF GOODS

CHAPTER I.
GENERAL PROVISIONS

Article 25

A breach of contract committed by one of the parties is fundamental if it results in such detriment to the other party as substantially to deprive him of what he is entitled to expect under the contract, unless the party in breach did not foresee and a reasonable person of the same kind in the same circumstances would not have foreseen such a result.

III. DEL
PRODAJA BLAGA

I. POGLAVJE
SPLOŠNE DOLOČBE

25. člen

Šteje se, da je kršitev pogodbe, ki jo stori ena stran, bistvena, če je s tem drugi strani povzročena taka škoda, da je ta dejansko ostala brez tistega, kar je opravičeno pričakovala od pogodbe, razen če stran, ki je storila kršitev, ni predvidela take posledice, niti bi jo v enakih okoliščina predvidela razumna oseba enakih lastnosti.

Bistvena kršitev pogodbe

1. Oškodovana stranka lahko uveljavlja nekatere pravice iz naslova kršitve pogodbe le, če je nasprotna stranka bistveno kršila pogodbo. Od dejstva, ali je bila pogodba bistveno kršena, je odvisno, ali bo kupec imel na voljo določena pravna sredstva,[145] kot tudi nekateri pogledi prehoda nevarnosti.[146]

Kriteriji za presojo

2. Ta člen tako vsebuje definicijo bistvene kršitve pogodbe in s tem določa mejo med položaji, ki v primeru kršitve pogodbe pogodbi zvesti stranki omogočajo uporabo »običajnih« pravnih sredstev,[147] ter tistimi, ki zahtevajo strožja sredstva, kot je npr. razdor pogodbe.[148] Osnovni kriterij za presojo, ali je bila kršitev bistvena, je, ali je bila s kršitvijo druga stranka prikrajšana tako, da je dejansko ostala brez tistega, kar je upravičeno pričakovala od pogodbe. Bistvenost kršitve je tako potrebno presojati v vsakem primeru posebej, pri tem pa je potrebno upoštevati okoliščine, kot je npr. celotna monetarna vrednost pogodbe, škoda, ki je nastala s kršitvijo pogodbe, vpliv, ki jo je imela kršitev pogodbe na ostale poslovne dejavnosti stranke, ipd.

---

145 Ta sredstva določajo: drugi odstavek 46. člena, prvi odstavek 48. člena, točka *a* prvega odstavka 49. člena, drugi odstavek 51. člena, točka *a* prvega odstavka 64. člena, 72. člen ter prvi ter drugi odstavek 73. člena. Povzeto po Text of Secretariat Commentary on article 23 of the 1978 Draft, UNCITRAL, dostopno na: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/secomm/secomm-25.html.

146 Glej 70. člen CISG.

147 Npr. zgolj zahtevek za povračilo škode ali znižanje kupnine.

148 2008 UNCITRAL Digest of case law on the United Nations Convention on the International Sale of Goods, Digest of Article 25, str. 1, dostopno na: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/digest-art-25.html. V vsakem primeru ima prikrajšana stranka pravico od stranke, ki je kršila pogodbo, zahtevati tudi odškodnino, kupec na podlagi točke *b* prvega odstavka 45. člena CISG, prodajalec pa na podlagi točke *b* prvega odstavka 61. člena CISG.

Pri tem ni pomembno, ali je bila kršena obveznost, ki jo ima stranka neposredno na podlagi določb CISG, ali kaka druga obveznost, za katero sta se stranki posebej dogovorili. Stranka je lahko namreč bistveno prikrajšana tudi v primeru kršitve stranske obveznosti po pogodbi.[149] Višje sodišče v Frankfurtu je v sodbi 17. septembra 1991 odločilo, da je prodajalec bistveno kršil pogodbo, s tem, ko je na sejmu razstavil blago z blagovno znamko, za uporabo katere je imel licenco kupec, in tudi po kupčevem pozivu blaga ni umaknil z razstave. Pogodba je namreč določala, da ima kupec ekskluzivno pravico do trženja in prodaje blaga, sodišče pa je presodilo, da so s tem izpolnjeni pogoji za obstoj bistvene kršitve po določbah 25. člena.[150]

Kriterij predvidljivosti

Da se kršitev šteje za bistveno, pa mora biti izpolnjen tudi kriterij predvidljivosti. Če stranka, ki je kršila pogodbo, posledice kršitve ni predvidela oziroma bila dolžna predvideti, se kršitev ne šteje za bistveno. Stranka mora v tem primeru dokazati, da takšne kršitve ni bila dolžna predvideti ter, da je tudi razumna oseba enakih lastnosti v enakih okoliščinah ne bi predvidela. Vendar pa CISG ne vsebuje določila o času, ko bi morala stranka, ki je kršila pogodbo, posledice kršitve predvideti.

Italijanski prodajalec je kupcu s sedežem v Nemčiji prodal določeno količino čevljev. Do poteka dogovorjenega roka dobave je dobavil le del dogovorjenega blaga ter zahteval delno plačilo blaga v skladu z določbo prvega odstavka 51. člena.[151] Višje sodišče v Düsseldorfu je v sodbi 24. aprila 1997 ugotovilo, da lahko kupec pogodbo po prvem odstavku 49. člena razdre, če prodajalec bistveno krši pogodbo oziroma, če ne dobavi blaga niti po poteku primernega dodatnega roka, ki mu ga je kupec določil v skladu s 47. členom. Ker kupec ni določil dodatnega roka, je sodišče presojalo, ali prodajalčeva delna neizpolnitev pomeni bistveno kršitev pogodbe. Če prodajalec namreč dobavi samo del blaga, lahko kupec razdre pogodbo le, če delna dobava predstavlja bistveno kršitev pogodbe. Ker prodajalec dela blaga ni dobavil pravočasno, je sodišče presojalo, ali je prodajalec s tem bistveno kršil pogodbo. Ugotovilo je, da bi takšna neizpolnitev prodajalčeve obveznosti pomenila bistveno kršitev pogodbe le, ko bi imel kupec za pravočasno dobavo blaga poseben interes, ki je bil prodajalcu znan oziroma bi mu moral biti znan v trenutku sklepanja pogodbe. Odločilo je, da mora kupec plačati kupnino za del blaga, ki je bil dostavljen, vključno z obrestmi.[152]

149 LOOKOFSKY, J.: Understanding the CISG, Kluwer Law International, Alphen aan den Rijn 2008, stran 117.

150 Oberlandesgericht Frankfurt am Main, Nemčija, 5 U 164/90 z dne 17.9.1991, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/910917g1.html.

151 Ta določba daje kupcu pravico do uporabe sredstev, ki so mu na voljo zaradi prodajalčeve kršitve pogodbe, le glede dela blaga, ki ga prodajalec ni dostavil oziroma ni istoveten blagu iz pogodbe. Glej 51. člen CISG.

152 Sodišče je pri izračunu obresti uporabilo obrestno mero, ki jo določa italijansko pravo. Ker višine obrestne mere CISG ne ureja, se pri njeni določitvi uporabi pravo, na katerega odka-

Če prodajalec ne dobavi blaga do določenega dobavnega roka, je v dvomu, ali gre za bistveno ali nebistveno kršitev, smiselno, da mu kupec v skladu z določbami 47. člena določi primeren dodaten rok za izpolnitev, če je to mogoče. Če prodajalec tudi po poteku tega roka blaga ne dobavi oziroma izjavi, da ga do takrat ne bo dobavil, lahko kupec izjavi, da razdira pogodbo podobno, kot bi to storil, če bi šlo za bistveno kršitev pogodbe. V vsakem primeru pa je kupec upravičen do povračila škode, ki mu je nastala zaradi zamude z dobavo blaga na dan, ko je potekel prvotni dobavni rok.

V primeru, ko stranka ne izpolni svojih obveznosti po pogodbi oziroma konvenciji, CISG kršitve obveznosti deli na bistvene in nebistvene in se pri tem opira na angloameriško pravo,[153] OZ pa kršitve deli na neizpolnitev, izpolnitev z zamudo, izpolnitev s stvarnimi in pravnimi napakami ter delno izpolnitev.[154] Njihove posledice tudi različno ureja.

Article 26

A declaration of avoidance of the contract is effective only if made by notice to the other party.

26. člen

Izjava o razvezi pogodbe učinkuje samo, če je o njej obveščena[155] druga stran.

Učinkovanje izjave o razdoru pogodbe

1. Ker ima razdor pogodbe ponavadi resne posledice za pogodbi nezvesto stranko, 26. člen določa, da izjava o razdoru pogodbe učinkuje le, če je oškodovana stranka nasprotno stranko o tem obvestila.[156] Namen tega obvestila je, da stranka, ki je kršila pogodbo, ve, ali pogodba še obstaja, torej ali sta stranki še vedno zavezani k izpolnitvi njunih pogodbenih obveznosti ali ne.

Oddajna teorija

2. Ta člen v angleški različici, ki je ena od merodajnih jezikovnih verzij CISG, določa, da izjava o razdoru učinkuje, če je stranka o tem nasprotno stranko obvestila. Za učinkovanje razdora torej ni potrebno, da nasprotna stranka obvestilo dejansko prejme, vendar pa mora biti poslano s komunikacijskim sredstvom, ki je primerno glede na okoliščine primera. Prav tako CISG tudi ne predpisuje potrebne oblike za podajo izjave o razdoru pogodbe, zato je le-ta lahko podana

zujejo pravila mednarodnega zasebnega prava. Glej Uvodna pojasnila k CISG, točka 3.4.5. (Uporaba CISG) ter drugi odstavek 7. člena CISG. Glej tudi komentar k 78. členu CISG.

153 TRATNIK, M., FERČIČ, A.: Mednarodno gospodarsko pravo, Univerza v Mariboru, Pravna fakulteta, Maribor, 2002, str. 289.

154 KRANJC, V.: Gospodarsko pogodbeno pravo, GV Založba, Pravna fakulteta Univerze v Mariboru, Ljubljana 2006, str. 278.

155 Na tem mestu velja opomba, da se je potrebno zanesti na angleško različico besedila, saj se slovenski prevod od nje znatno razlikuje. Medtem, ko angleško besedilo govori, da izjava o razdoru učinkuje samo, če je *sporočena* nasprotni stranki, pa slovenski prevod zahteva, da je nasprotna stranka o njej *obveščena*. Izvirno angleško besedilo torej za učinkovanje izjave o razdoru pogodbe ne zahteva, da bi jo nasprotna stranka dejansko prejela.

156 UNCITRAL Secretariat Commentary on article 24 of the 1978 Draft, dostopno na: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/secomm/secomm-26.html.

tudi ustno. Če je v danih okoliščinah primernih več načinov prenosa izjave, lahko pošiljatelj izbere tistega, ki mu najbolj ustreza.

Vsebina obvestila

Prav tako ni potrebno, da obvestilo vsebuje izrecno izjavo o razdoru pogodbe, vendar pa mora biti iz njega razvidna volja stranke, da pogodba zaradi kršitve druge stranke ni več v veljavi.

Kupec iz ZR Nemčije in avstrijski prodajalec sta sklenila pogodbo o prodaji določene količine plina butana, v kateri sta se med drugim dogovorila, da kupec plina ne sme prodajati v deželah Beneluksa. Pogodba je glede dogovora strank o kraju, času ter načinu dobave blaga vsebovala klavzulo FOB (INCOTERMS 1990).[157] Kupec je kljub pogodbenemu določilu plin prodajal v deželah Beneluksa ter tako kršil svoje pogodbene obveznosti. Prodajalec je v skladu s 26. členom razdrl pogodbo zaradi kupčeve bistvene kršitve. Vrhovno sodišče Republike Avstrije je v sodbi 6. februarja 1996 v zvezi s prodajalčevo izjavo ugotovilo, da je izjava o razdoru pogodbe enostranska izjava oškodovane stranke, za njeno veljavo pa ni zahtevana nikakršna obličnost, torej je lahko dana tudi ustno.[158]

V dokazne namene je praviloma bolje, da pogodbi zvesta stranka poda izjavo o razdoru pogodbe pisno oziroma na način, ki ji bo omogočil dokazovanje dejstva, da je izjavo (pravočasno) podala.

Article 27

Unless otherwise expressly provided in this Part of the Convention, if any notice, request or other communication is given or made by a party in accordance with this Part and by means appropriate in the circumstances, a delay or error in the transmission of the communication or its failure to arrive does not deprive that party of the right to rely on the communication.

27. člen

Zamuda ali napaka pri prenosu sporočila ali dejstvo, da sporočilo ni prispelo, strani ne odvzema pravice, da se sklicuje nanj, če je kako obvestilo, zahtevo ali drugo sporočilo dala ali storila v skladu s tem delom konvencije in na način, ki ustreza danim okoliščinam, razen če je izrecno drugače določeno v tem delu konvencije.

Oddajna teorija

1. To pravilo se uporablja neposredno le v zvezi s sporočili, danimi po določbah tretjega dela CISG, saj drugi del, ki se nanaša na sklenitev pogodbe, glede prenosa sporočil vsebuje posebne določbe.[159] Katerokoli obvestilo, zahteva

157 Stranki sta se dogovorili za klavzulo FOB (INCOTERMS 1990), kot jo je določala predhodna zbirka klavzul iz leta 1990. Več o zbirki klavzul INCOTERMS iz leta 2000 v priročniku Incotermsi 2000, Gospodarska zbornica Slovenije, Ljubljana 2000.

158 Oberster Gerichtshof, Avstrija, 10 Ob 518/95 z dne 6.2.1996. Dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/960206a3.html.

159 SCHLECHTRIEM, P. v SCHLECHTRIEM, P. (ur.) et al: Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG), Second Edition, Oxford University Press, New York,

ali drugo sporočilo dano v skladu s tretjim delom CISG (torej po sklenitvi pogodbe) praviloma učinkuje tudi, kadar ga nasprotna stran ni prejela, če je bilo poslano na način, ki ustreza danim okoliščinam, razen če je to v tem delu CISG določeno drugače.

Tveganje zamude ter napak pri prenosu

2. Tveganje, povezano z zamudo ali napakami pri prenosu navedenih sporočil, nosi naslovnik, torej glede učinkovanja poslanih obvestil velja oddajno načelo. Sporočilo iz tega dela CISG namreč začne učinkovati takoj, ko ga pošiljatelj odpošlje na primeren način. Ureditev je drugačna kot v določbi 18. člena o učinkovanju sprejema ponudbe, ker tretji del konvencije ureja drugačno problematiko kot drugi del.

Prodajalec je kupcu dobavil blago, ki ni bilo v skladu s pogodbo. Kupec je blago pregledal takoj, ko je bilo to mogoče[160] in prodajalcu v primernem roku od trenutka, ko je pomanjkljivost odkril, poslal obvestilo o napaki na blagu[161] ter zahteval znižanje cene v skladu z določbo 44. člena. Kupec je obvestilo poslal na primeren način, vendar pa iz neznanih razlogov prodajalca ni doseglo. Neprimerno bi bilo, da bi kupec izgubil pravico do sklicevanja na neskladnost blaga s pogodbo zgolj zaradi dejstva, da obvestilo prodajalca ni doseglo. Prodajalcu je namreč obvestilo poslal v primernem roku od trenutka, ko je pomanjkljivost odkril ali bi jo bil moral odkriti.

Prejemna teorija

Vendar pa nekatere določbe tretjega dela CISG izrecno določajo, da se pri sporočilih v skladu s prav temi določbami uporablja prejemna teorija (*receipt theory*), po kateri sporočila učinkujejo šele, ko jih naslovnik prejme.[162] Primeri iz sodne prakse so pokazali, da mora pošiljatelj dokazati, da je sporočilo dejansko odposlal ter pri tem navesti metodo ter datum pošiljanja,[163] vendar pa mu ni potrebno dokazati, da je naslovnik sporočilo dejansko prejel.[164]

Article 28

If, in accordance with the provisions of this Convention, one party is entitled to require performance of any obligation by the other party, a court is not bound to enter a judgement for spe-

28. člen

Če ima ena stran v skladu s to konvencijo pravico, da od druge strani zahteva izpolnitev kakšne obveznosti, sodišče ni dolžno izdati sodbe o izvršbi v naturi,[165] razen če bi to storilo po pravilih svojega

1998, str. 191.

160 Primerjaj 38. člen CISG.

161 Primerjaj prvi odstavek 39. člena CISG.

162 Glej drugi odstavek 47. člena, četrti odstavek 48. člena, tretji odstavek 63. člena, 65. člen ter četrti odstavek 79. člena CISG.

163 Oberster Gerichtshof, Avstrija, 1 Ob 273/97x z dne 30.6.1998, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/980630a3.html.

164 Oberlandesgericht Naumburg, Nemčija, 9 U 146/98 z dne 27.4.1999, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/990427g1.html.

165 Na tem mestu velja opomba, da »izvršba v naturi« ni ustrezen prevod izvirne angleške sintagme »judgement for specific performance«. V navedenem primeru gre dejansko za obsodbo na izpolnitev obveznosti.

cific performance unless the court would do so under its own law in respect of similar contracts of sale not governed by this Convention.

lastnega prava za podobne prodajne pogodbe, na katere se ta konvencija ne nanaša.

Izpolnitveni zahtevek

1. Po določilih CISG ima, podobno kot v večini kontinentalnih pravnih redov, oškodovana stranka izpolnitveni zahtevek zoper stranko, ki je kršila pogodbo.

2. Prvi odstavek 46. člena tako določa, da lahko kupec od prodajalca zahteva, naj izpolni svoje obveznosti,[166] 62. člen pa določa, da lahko prodajalec zahteva od kupca, da plača kupnino, prevzame dobavo ali izpolni druge obveznosti.[167]

Če prodajalec dobavi blago, ki ni v skladu s pogodbo, lahko kupec v skladu s prvim odstavkom 46. člena praviloma zahteva od prodajalca, naj dobavi blago, ki bo skladno s pogodbo oziroma, naj že dobavljeno blago popravi.

Common law privilege

Vendar pa sodišče ni dolžno obsoditi stranke na izpolnitev obveznosti, razen če bi to storilo po pravilih svojega lastnega prava za podobne prodajne pogodbe, na katere se CISG ne nanaša. Ta določba je namenjena predvsem sodiščem v državah angloameriških pravnih redov (*Common law privilege*), saj ti praviloma izpolnitvenega zahtevka ne priznavajo. V takem primeru bo sodišče tožeči stranki praviloma dosodilo odškodnino, če za to obstajajo potrebne predpostavke.

Article 29

(1) A contract may be modified or terminated by the mere agreement of the parties.

(2) A contract in writing which contains a provision requiring any modification or termination by agreement to be in writing may not be otherwise modified or terminated by agreement. However, a party may be precluded by his conduct from asserting such a provision to the extent that the other party has relied on that conduct.

29. člen

(1) Pogodba se lahko spremeni ali razveže z enostavnim sporazumom strani.

(2) Če pisna pogodba vsebuje določbo, da morajo vsaka sprememba ali razveza biti pisne, se ta pogodba ne more drugače spremeniti ali sporazumno razvezati. Zaradi svojega ravnanja pa lahko pogodbenica kljub temu izgubi pravico, da se sklicuje na takšno določbo, če se je druga stran oprla na takšno ravnanje.

Naknadne spremembe in razveza pogodbe

1. Določba, da lahko stranki tudi po sklenitvi pogodbe to spreminjata ali razvežeta zgolj z enostavnim sporazumom, v mednarodni trgovini z blagom odpravlja neskladje med angloameriškimi ter kontinentalnimi pravnimi redi. Medtem ko večina kontinentalnih pravnih redov poleg spreminjanja obveznosti obeh strank dovoljuje tudi spreminjanje obveznosti le ene izmed njiju, takšno ravnanje v angloameriških pravnih redih praviloma ne bi bilo pomenilo veljavne

166 Če ne uporabi kakšnega sredstva, ki bi nasprotovalo taki zahtevi.
167 Če se prodajalec ne opredeli za sredstvo, ki je v nasprotju s takšnimi zahtevami.

spremembe pogodbe, če stranki ne bi primerno spremenili tudi obveznosti druge stranke. Ta določba torej sledi zgledu kontinentalnega prava, saj lahko stranki poljubno spremenita pogodbo zgolj s soglasjem. Velikokrat stranki po sklenitvi pogodbe to spremenita v zvezi s specifikacijo blaga ali količino, cena pa ostane enaka. Tudi, če takšna sprememba poviša stroške, ki jih bo z izpolnitvijo pogodbe imela le ena od strank, je bila pogodba praviloma veljavno spremenjena.[168]

Načelo neobličnosti

2. Stranki lahko torej pogodbo spremenita ali razvežeta zgolj z enostavnim sporazumom.

Pogodbeni dogovor o pisni obliki, ad valorem

Drugi odstavek tega člena omejuje domet določbe prvega odstavka v primeru, ko pogodba zahteva, da mora biti vsaka sprememba ali razveza pisna. V tem primeru enostavni ustni sporazum strank ne zadošča, saj morata stranki pri spremembi ali razvezi pogodbe upoštevati njena določila. Vendar pa lahko stranka, ki se sklicuje na neveljavnost spremembe ali razveze, to pravico izgubi na podlagi svojega ravnanja, če se je druga stranka na takšno ravnanje oprla.

Stranki se dogovorita za dobavo 10.000 določenih izdelkov v skladu s specifikacijami, ki jih je posredoval kupec in so del pogodbe. Pogodba določa: »Ta pogodba je lahko spremenjena le pisno, takšna sprememba pa mora vsebovati podpise obeh strank«. Preden prodajalec začne s proizvodnjo, se stranki v telefonskem pogovoru dogovorita, da se specifikacije spremenijo. Potem, ko prodajalec izdela 2.000 izdelkov po novih specifikacijah, kupec zavrne sprejem teh izdelkov in zatrjuje, da niso skladni s specifikacijami v pisni pogodbi.[169] Ob tem se sklicuje na pogodbeno določilo, ki je zahtevalo spremembe pogodbe v pisni obliki. Vendar pa lahko prodajalec zaradi dejstva, da se je v telefonskem pogovoru s kupcem dogovoril o spremembi pogodbe, izgubi pravico sklicevanja na to pogodbeno določilo, saj je ravnal v nasprotju z namenom pogodbene določbe, kupec pa se je na takšno ravnanje zanesel.

Ruski kupec in bolgarski prodajalec sta sklenila pogodbo o prodaji blaga v pisni obliki. Ker prodajalec kupnine ni prejel, je zoper kupca pričel arbitražni postopek. Kupec je zatrjeval, da sta stranki po sklenitvi pogodbe v pisni obliki, to ustno spremenili. Arbitražni senat je v odločbi 16. februarja 1998 ugotovil, da stranki pogodbe zgolj z ustnim dogovorom ne moreta veljavno spremeniti, saj je Ruska Federacija v skladu z določbami 12. ter 96. člena CISG[170] ohranila pridržek glede neobličnosti pogodbe, ki ga je izjavila bivša Sovjetska zveza. Če ima katerakoli od strank svoj sedež v državi, ki je tak pridržek izjavila, pogodba, njena sprememba oziroma razveza,

168 Text of Secretariat Commentary on article 27 of the 1978 draft, UNCITRAL, dostopno na: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/secomm/secomm-29.html.

169 Primer je smiselno povzet po: HONNOLD, J. O.: Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention, Kluwer Law International, Third Edition, 1999, stran 230.

170 Glej 11., 12., 29. ter 96. člen CISG.

ki ni opravljena v pisni obliki, ni veljavna. Ker je zaradi pridržka izključena uporaba 29. člena CISG, bi stranki pogodbo lahko veljavno spremenili le pisno.[171]

V dokazne namene je praviloma najprimerneje, da se stranki o spremembi ali razvezi pogodbe dogovorita pisno oziroma na drug način, ki omogoča dokazovanje vsebine dogovora strank. V zgornjem primeru je namreč težko dokazati, da sta se stranki v telefonskem pogovoru dejansko sporazumeli o spremembi pogodbe.

171 Vysshi Arbitrazhnyi Sud Rossyiskoi Federatsii, Ruska federacija, Information Letter No. 29 z dne 16.2.1998, dostopno na: http://www.unilex.info/case.cfm?pid=1&do=case&id=365&step=Abstract.

CHAPTER II.

OBLIGATIONS OF THE SELLER

Article 30

The seller must deliver the goods, hand over any documents relating to them and transfer the property in the goods, as required by the contract and this Convention.

II. POGLAVJE

OBVEZNOSTI PRODAJALCA

30. člen

Prodajalec je dolžan, da na način, določen v pogodbi in tej konvenciji, dobavi blago, izroči listine, ki se nanašajo na blago, in prenese lastnino na blagu.

Temeljne obveznosti prodajalca

1. Ta člen določa temeljne obveznosti prodajalca v zvezi z blagom. Te obveznosti so dobava blaga, izročitev morebitnih listin, ki se nanašajo na blago in prenos lastnine na njem.[172] Prodajalec jih mora izpolniti na način, ki je določen v pogodbi in v tej konvenciji. Vendar pa se tudi določbe CISG glede prodajalčevih obveznosti uporabijo le, kadar pogodba ne določa drugače. Določba 6. člena strankama dovoljuje, da uporabo CISG izključita oziroma odstopita od katerekoli njene določbe ali spremenita njen učinek. Zaradi tega je potrebno v primeru konflikta med določbami CISG in pogodbe prednost dati slednjim.[173]

Dobava blaga

2. Prodajalčeva primarna obveznost je dobava blaga.[174] Podrobnosti glede te obveznosti ureja določba 31. člena, ki predpisuje, da je prodajalec dolžan blago blago odpremiti oziroma ga dati na razpolago, če se stranki glede dobave blaga nista dogovorili drugače. V tem primeru se seveda upošteva dogovor strank.

Modalitete dobave

Stranke se pri mednarodnih prodajnih pogodbah pogosto dogovorijo za dobavo pod pogoji, ki jih določajo posamezne trgovinske klavzule INCOTERMS. Te klavzule predstavljajo zgoščena gesla z določeno vsebino, njihova prednost pa je, da je njihova vsebina podrobno opredeljena v pisni obliki v publikaciji Mednarodne trgovinske zbornice (ICC).[175] Te natančne opredelitve znatno zmanjšujejo negotovost zaradi različnega tolmačenja pomena pogodbenih določil.

Klavzule INCOTERMS urejajo pravice in obveznosti strank prodajne pogodbe v zvezi z izročitvijo blaga (t.j. glede same izročitve, prehoda nevarnosti, zavarovanja, transporta, carinskih formalnosti, pristaniških pristojbin ipd).[176]

---

172 TRATNIK, M., FERČIČ, A.: Mednarodno gospodarsko pravo, Univerza v Mariboru, Pravna fakulteta, Maribor, 2002, str. 269.

173 Text of Secretariat Commentary on article 28 of the 1978 Draft, UNCITRAL, dostopno na: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/secomm/secomm-30.html.

174 Podrobneje HUBER, U. v SCHLECHTRIEM, P. (ur.) et al: Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG), Second Edition, Oxford University Press, New York, 1998, stran 217.

175 Podrobneje v KRANJC, V.: Gospodarsko pogodbeno pravo, GV Založba, Pravna fakulteta Univerze v Mariboru, Ljubljana 2006, str. 260.

176 TRATNIK, M., FERČIČ, A.: Mednarodno gospodarsko pravo, Univerza v Mariboru, Pravna fakulteta, Maribor, 2002, str. 224.

Trgovinske klavzule INCOTERMS

Klavzule so razdeljene v štiri skupine:[177]

- skupina E, ki vsebuje klavzulo EXW (EX Works – franko tovarna), po kateri prodajalec blago dá kupcu oziroma prevozniku na razpolago v svojih prostorih;
- skupina F, ki od prodajalca zahteva, da dobavi blago prevozniku, ki ga določi kupec in vsebuje klavzule FCA, FAS ter FOB;
- skupina C, po kateri mora prodajalec skleniti prevozno pogodbo, vendar ne prevzema nevarnosti izgube ali poškodovanja blaga ali dodatnih stroškov, ki nastanejo zaradi dogodkov, ki nastopijo potem, ko je bilo blago naloženo in odpravljeno. Ta skupina vsebuje klavzule CFR, CIF, CPT in CIP
- skupina D, ki določa obveznost prodajalca nositi vse stroške in nevarnost ob dostavi blaga v namembni kraj ter vsebuje klavzule DAF, DES, DEQ, DDU in DDP.

Stranki se poleg obveznosti iz posamezne klavzule INCOTERMS lahko dogovorita tudi za dodatne obveznosti. Primer takšnega dogovora je npr. »EXW, Sedež prodajalca, Celje, INCOTERMS 2000 z dodano obveznostjo naložitve blaga na kupčevo vozilo.«

Podrobnosti glede listin, ki jih mora prodajalec izročiti kupcu, bo ponavadi določala pogodba, lahko pa ta prodajalčeva obveznost izhaja tudi iz običajev, ki so splošno znani in uporabljeni v mednarodni trgovini, oziroma prakse, vzpostavljene med strankama, kot to izhaja iz 9. člena, ob upoštevanju načela vestnosti v mednarodni trgovini, ki temelji na določbi prvega odstavka 7. člena. Če stranki modalitete dobave blaga uredita s klavzulo INCOTERMS, ta običajno podrobneje določa, katere listine mora prodajalec izročiti kupcu.[178]

Obveznost prenosa lastnine na blagu

Kljub temu, da ta člen obvezuje prodajalca k prenosu lastnine na blagu, točka *b* 4. člena določa, da se CISG, če sama drugače ne določa, ne nanaša na učinek, ki bi ga pogodba lahko imela za lastnino prodanega blaga. Prenos lastnine tako ureja materialno pravo, na katerega napotujejo pravila mednarodnega zasebnega prava,[179] ta člen pa določa zgolj prodajalčevo obveznost prenosa lastnine.

> *Ob dogovoru za uporabo klavzule INCOTERMS naj stranki opredelita tudi različico zbirke klavzul. V primeru obrazca za naročilnico ali tipske pogodbe se kaj lahko zgodi, da se le-ta sklicuje na katero od starejših različic INCOTERMS, druga stranka pa to spregleda. Različice se namreč*

177 Več o klavzulah INCOTERMS v publikaciji Incotermsi 2000, Gospodarska zbornica Slovenije, Ljubljana 2000.

178 HUBER, U. v SCHLECHTRIEM, P. (ur.) et al: Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG), Second Edition, Oxford University Press, New York, 1998, stran 218.

179 Glej Uvodna pojasnila k CISG, točka 3.4.5. (Uporaba CISG).

glede pravic in obveznosti strank v marsičem razlikujejo. Zato se je vedno potrebno dogovoriti, katera različica se uporabi (npr. INCOTERMS 2000).

Section I.

Delivery of the goods and handing over of documents

Article 31

If the seller is not bound to deliver the goods at any other particular place, his obligation to deliver consists:

(a) if the contract of sale involves carriage of the goods - in handing the goods over to the first carrier for transmission to the buyer;

(b) if, in cases not within the preceding subparagraph, the contract relates to specific goods, or unidentified goods to be drawn from a specific stock or to be manufactured or produced, and at the time of the conclusion of the contract the parties knew that the goods were at, or were to be manufactured or produced at, a particular place - in placing the goods at the buyer's disposal at that place;

(c) in other cases - in placing the goods at the buyer's disposal at the place where the seller had his place of business at the time of the conclusion of the contract.

I. odsek

Dobava blaga in izročitev listin

31. člen

Če prodajalec ni dolžan dobaviti blaga v kakem drugem določenem kraju, je njegova obveznost glede dobave v tem:

(a) da izroči blago prvemu prevozniku, da bi ga prepeljal kupcu - če je po prodajni pogodbi treba prepeljati blago;

(b) da mora dati blago na razpolago v nadaljnjem besedilu te točke določenem kraju - če so v primerih, na katere se ne nanaša prejšnja točka, predmet pogodbe posamično določene stvari, ali stvari, določene po vrsti, ki jih je treba izločiti iz določene mase, ali proizvesti ali izdelati, med sklenitvijo pogodbe pa sta strani vedeli, da je blago v določenem kraju ali pa da ga je treba izdelati ali proizvesti v določenem kraju;

(c) da mora dati blago na razpolago kupcu v kraju, v katerem je imel prodajalec ob sklenitvi pogodbe svoj sedež - v vseh drugih primerih.

Dobava blaga in izročitev listin

1. Prodajalčeva primarna obveznost v zvezi s pogodbo o prodaji blaga je dobava blaga. Ta določba določa načine ter kraj, na katerem naj prodajalec izpolni to svojo obveznost. Njen namen je določiti pravilo glede kraja dobave v primeru, ko se stranki nista dogovorili za kraj izpolnitve oziroma ta ne izhaja niti iz običajev, ki so splošno znani v mednarodni trgovini in jih stranke v tovrstnih pogodbah redno spoštujejo, niti iz prakse vzpostavljene med strankama.[180] Prehod nevarnosti v teh primerih ureja določba 67. člena. Obenem kaže poudariti, da se stranki o času, kraju in načinu dobave pogosto dogovorita s pomočjo klavzul INCOTERMS.[181]

180 Glej tudi komentar k 9. členu CISG.
181 Primerjaj tudi komentar k 30. členu CISG.

Distančna prodaja

2. V večini primerov bosta stranki transport blaga zaupali neodvisni tretji osebi, prevozniku.[182] Določba točke *a* tega člena se torej ne uporabi, ko za prevoz blaga poskrbi ena od strank.[183] V primeru, da bo blago prepeljalo več zaporednih prevoznikov, se šteje, da je prodajalec dobavil blago, ko ga je izročil prvemu od njih. Prodajalec mora izročiti blago prvemu prevozniku oziroma ga dati na razpolago v kraju, kjer se nahajajo posamično določene stvari, če pogodba oziroma ta konvencija ne določa drugače. Tako se ta določba uporablja dispozitivno, torej le, če se stranki nista dogovorili za drug kraj izpolnitve.

Ostali primeri določitve kraja dobave

Če se stranki nista dogovorili za transport blaga po prevozniku, mora prodajalec blago dati na voljo kupcu v kraju, kjer se blago nahaja, če sta stranki ob sklepanju pogodbe vedeli za ta kraj. V primeru, da je potrebno blago izdelati ali proizvesti, mora prodajalec blago dati na voljo v kraju, kjer ga je bilo treba izdelati ali proizvesti, tudi v tem primeru pa mora biti izpolnjen pogoj, da sta stranki ob sklepanju pogodbe vedeli za ta kraj.

V vseh ostalih primerih, torej ko ne gre niti za transport blaga po prevozniku niti stranki nista vedeli, kje se blago nahaja, oziroma kje ga je potrebno izdelati, mora prodajalec dati blago na razpolago v kraju, v katerem je imel ob sklenitvi pogodbe svoj sedež.

Švicarski kupec je pri italijanskem prodajalcu večkrat naročil različne količine knjig. Ker kupec tudi po poteku dogovorjenega roka ni plačal kupnine, ga je prodajalec tožil. Kupec je vložil nasprotno tožbo in v njej med drugim zahteval odškodnino zaradi prepozne dobave katalogov, namenjenih uporabi na razstavi knjig. Da bi zagotovil čimprejšnjo dobavo, je prodajalec prevoz katalogov naročil pri podjetju, ki je zagotovilo pravočasno dostavo blaga, vendar pa je kataloge vseeno dostavilo prepozno. Sodišče je ugotovilo, da je v skladu s točko a 31. člena CISG prodajalec blago dobavil s tem, ko ga je izročil prvemu prevozniku. Tako je prodajalec izpolnil svojo dolžnost dobave blaga in ni odgovoren za zamudo, ki jo je povzročil prevoznik. Sodišče je upoštevalo, da je prodajalec svojo obveznost dobave izpolnil pravočasno s tem, ko je blago pravočasno odpremil. Dejstvo, da je blago na cilj prispelo prepozno, je z vidika izpolnitve prodajalčeve obveznosti dobave neupoštevno.[184]

182 LOOKOFSKY, J.: Understanding the CISG, Kluwer Law International, Alphen aan den Rijn 2008, stran 71. Več o t.i. pošiljatvenem dolgu v SCHLECHTRIEM, P., MOŽINA, D.: Pravo mednarodne prodaje, Uradni list RS, Ljubljana, 2006, str. 86, 87.

183 HONNOLD, J. O.: Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention, Kluwer Law International, Third Edition, 1999, stran 239; 2008 UNCITRAL Digest of case law on the United Nations Convention on the International Sale of Goods, Article 31, dostopno na: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/digest-art-31.html.

184 Handelsgericht Zürich, Švica, HG 970238.1 z dne 10.2.1999, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/990210s1.html.

Stranki se lahko izogneta nesporazumom glede kraja dobave blaga oziroma kraja izpolnitve katerekoli druge obveznosti, tako da se zanj natančno dogovorita. Medsebojne pravice in obveznosti v zvezi z dobavo blaga, prehodom nevarnosti ter stroški v zvezi s prevozom, zavarovanjem ter carinjenjem blaga, lahko stranki enostavno uredita z vključitvijo klavzule INCOTERMS v pogodbo.[185]

Določitev kraja izpolnitve je v OZ urejena podobno kot v CISG. Prvi odstavek 451. člena OZ določa splošno pravilo o kraju izpolnitve. Če pogodba ne določa drugače, je namreč treba stvar izročiti v kraju, v katerem je imel prodajalec ob sklenitvi pogodbe sedež oziroma prebivališče. Če je bilo strankama ob sklenitvi znano, kje se stvar nahaja oziroma, kje bo izdelana, je treba stvar izročiti v tem kraju. Poleg tega tudi OZ posebej ureja določitev kraja izpolnitve v primeru, ko je treba blago prepeljati. V tem primeru se namreč šteje, da je izročitev opravljena z izročitvijo prevozniku ali tistemu, ki organizira odpravo, če pogodba drugače ne določa.

Article 32

(1) If the seller, in accordance with the contract or this Convention, hands the goods over to a carrier and if the goods are not clearly identified to the contract by markings on the goods, by shipping documents or otherwise, the seller must give the buyer notice of the consignment specifying the goods.

(2) If the seller is bound to arrange for carriage of the goods, he must make such contracts as are necessary for carriage to the place fixed by means of transportation appropriate in the circumstances and according to the usual terms for such transportation.

(3) If the seller is not bound to effect insurance in respect of the carriage of the goods, he must, at the buyer's request, provide him with all available information necessary to enable him to effect such insurance.

32. člen

(1) Če izroči prodajalec v skladu s pogodbo ali to konvencijo prevozniku blago, ki na njem, v prevoznih listinah ali drugače ni jasno označeno kot blago, namenjeno za izpolnitev pogodbe, mora prodajalec poslati kupcu obvestilo o odpravi, v katerem natančneje opredeli blago.

(2) Če mora prodajalec poskrbeti za prevoz blaga, mora skleniti vse pogodbe, ki so potrebne za prevoz blaga do določenega kraja s prevoznimi sredstvi, ki so v danih okoliščinah ustrezna, in pod običajnimi pogoji za tovrstni prevoz.

(3) Če prodajalec ni dolžan zavarovati blaga pri prevozu, mora kupcu na njegovo zahtevo poslati vse razpoložljive podatke, ki jih potrebuje za zavarovanje blaga.

Distančna prodaja

1. Ta določba ureja ravnanje prodajalca v treh različnih situacijah, ki jim je skupno to, da bo blago prepeljal prevoznik.

185 Glej komentar k 30. členu CISG.

Obveznosti prodajalca v zvezi s prevozom

2. Prodajalec mora blago, ki ga je odpremil, primerno označiti. Ponavadi zadostuje, da v prevozni list vnese kupčev naziv ter popis blaga, ki mu je namenjeno, lahko pa se takšne označbe nahajajo tudi na blagu samem.[186] Če blago teh označb ne vsebuje, prodajalec pa ga tudi v prevoznih listinah ne specificira, določba prvega odstavka tega člena od njega zahteva, da mora kupcu poslati obvestilo o odpremi, v katerem mora blago natančneje opredeliti.

Drugi odstavek tega člena se uporabi v primerih, ko mora za prevoz blaga poskrbeti prodajalec. Če obveznosti, ki mu jih nalaga ta določba, ne izpolni, se šteje, da je kršil pogodbo, kupčeva pravna sredstva pa so odvisna od tega, ali ta kršitev v posameznih okoliščinah predstavlja bistveno kršitev ali ne.[187] Če prodajalec ni dolžan zagotoviti zavarovanja blaga pri prevozu, mora po določilih 3. odstavka kupcu poslati podatke, ki jih ta potrebuje za zavarovanje.

Article 33

The seller must deliver the goods:

(a) if a date is fixed by or determinable from the contract, on that date;

(b) if a period of time is fixed by or determinable from the contract, at any time within that period unless circumstances indicate that the buyer is to choose a date; or

(c) in any other case, within a reasonable time after the conclusion of the contract.

33. člen

Prodajalec mora dobaviti blago:

(a) na dan, ki je določen ali se lahko določi na podlagi pogodbe;

(b) če je določeno časovno obdobje ali če se lahko določi na podlagi pogodbe, kadarkoli med tem obdobjem, razen če iz okoliščin ne izhaja, da je bila kupcu prepuščena določitev datuma; ali

(c) v vsakem drugem primeru v primernem roku po sklenitvi pogodbe.

Rok za dobavo blaga

1. Ta člen določa rok, v katerem mora prodajalec dobaviti blago. Točki *a* in *b* predpostavljata, da čas dobave blaga pogodbe prvenstveno urejajo določila pogodbe.[188] V primeru, da ga iz njih ni mogoče razbrati, točka *c* določa, da se uporabi pravilo CISG, ki od prodajalca zahteva, da blago dobavi v primernem roku. Kljub temu, da 33. člen govori le o prodajalčevi obveznosti dobave, se smiselno nanaša tudi na morebitne ostale prodajalčeve obveznosti.[189]

Datum dobave

2. Točka *a* se uporabi, ko stranki določita datum dobave oziroma je ta datum določljiv na podlagi pogodbe, npr. z določilom, da je rok za dobavo blaga "15

186 HONNOLD, J. O.: Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention, Kluwer Law International, Third Edition, 1999, stran 246.

187 HONNOLD, J. O.: Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention, Kluwer Law International, Third Edition, 1999, stran 247.

188 Primerjaj 6. člen CISG.

189 2008 UNCITRAL Digest of case law on the United Nations Convention on the International Sale of Goods, Article 33, dostopno na: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/digest-art-33.html.

dni po Veliki noči".[190] Obenem se nanaša tudi na primere, ko datum dobave izhaja iz prakse, vzpostavljene med strankama oziroma običajev v mednarodni trgovini, kot to določa 9. člen CISG.

Dobava blaga v določenem časovnem obdobju

Če mora prodajalec dobaviti blago v določenem časovnem obdobju, lahko to v skladu s točko *b* 33. člena stori kadarkoli v tem časovnem obdobju. Primer pogodbenega določila, ki zahteva dobavo v določenem obdobju, bi bil npr. „Prodajalec se zavezuje, da bo dobavil blago do konca leta 2009". Če se stranki dogovorita oziroma iz te konvencije izhaja, da bo datum dobave določil kupec, mora prodajalec blago dobaviti do tako določenega roka.

Primerni rok po sklenitvi pogodbe

Če datum oziroma časovno obdobje dobave ne izhajata niti iz pogodbe, niti iz te konvencije, mora prodajalec dobaviti blago v primernem roku po sklenitvi pogodbe. Takšen rok je odvisen od okoliščin primera, predvsem od vrste blaga ter posledično od časa, v katerem je takšna vrsta blaga ponavadi dobavljiva.

Prodajalec s sedežem v Italiji je s švicarskim kupcem sklenil pogodbo o prodaji rabljenega buldožerja, ki je vsebovala določilo, da kupec plača kupnino na obroke. Prodajalec je buldožer dostavil v dveh tednih po sklenitvi pogodbe. Kupec do dogovorjenega roka ni plačal zadnjih dveh obrokov in je med drugim zatrjeval, da je prodajalec blago dobavil prepozno. Ker se stranki nista dogovorili o roku dobave, je sodišče uporabilo točko c 33. člena in izvedlo test „razumnosti časa za dobavo". Ugotovilo je, da je prodajalec s tem, ko je dobavil blago v roku dveh tednov po sklenitvi pogodbe, zadostil zahtevi te točke, torej je blago dobavil pravočasno.[191]

Da se stranki izogneta nejasnosti glede datuma dobave, je praviloma najprimerneje, da se zanj izrecno dogovorita v pogodbi.

Tudi v slovenskem prodajnem pravu velja načelo dispozitivnosti nekaterih določb OZ.[192] V skladu s 447. členom OZ je prodajalec dolžan izročiti stvar kupcu v času in na kraju, ki sta določena v pogodbi. Če dan izročitve stvari ni določen, mora prodajalec izročiti stvar kupcu v primernem roku po sklenitvi pogodbe, glede na naravo stvari in na druge okoliščine. Podobna kot v CISG je tudi ureditev časa izročitve, ko je zanjo določeno časovno obdobje. Če ni določeno, katera stranka bo imela pravico določiti dan izročitve v mejah tega časovnega obdobja, ima to pravico prodajalec, razen če iz okoliščin primera izhaja, da je bila določitev dneva izročitve prepuščena kupcu.[193]

190 Prav tam.
191 Tribunal Cantonal Valais, Švica, C1 97 167 z dne 28.10.1997, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/971028s1.html.
192 Primerjaj 3. člen OZ.
193 Primerjaj 449. člen OZ.

Article 34

If the seller is bound to hand over documents relating to the goods, he must hand them over at the time and place and in the form required by the contract. If the seller has handed over documents before that time, he may, up to that time, cure any lack of conformity in the documents, if the exercise of this right does not cause the buyer unreasonable inconvenience or unreasonable expense. However, the buyer retains any right to claim damages as provided for in this Convention.

34. člen

Če je prodajalec dolžan izročiti listine, ki se nanašajo na blago, jih mora izročiti v času, kraju in obliki, kot je določeno s pogodbo. Če izroči listin pred tem rokom, lahko prodajalec do takrat popravi vsako njihovo pomanjkljivost glede istovetnosti pod pogojem, da ta njegova pravica kupcu ne povzroči neprimernih neugodnosti niti neprimernih stroškov. Kupec pa obdrži pravico zahtevati odškodnino, predvideno s to konvencijo.

Obveznost izročitve listin

1. Ta določba podrobneje ureja prodajalčevo obveznost izročiti listine, ki se nanašajo na blago, iz 30. člena CISG, če ta obveznost obstaja. Umeščenost tega člena poudarja močno povezanost med izročitvijo listin ter dobavo blaga.[194]

2. Prodajalec mora izročiti listine na način, v kraju in v roku, ki ga določa pogodba. CISG ne vsebuje določil, katere listine mora prodajalec izročiti, saj te ponavadi izhajajo iz pogodbe ali pa jih je prodajalec dolžan izročiti na podlagi določb 9. člena. Prodajalčeva pravica, da lahko odpravi pomanjkljivosti listin, če jih izroči kupcu pred dogovorjenim rokom, je analogna njegovi pravici iz 37. člena, ki se nanaša na dobavo blaga.

Section II.

Conformity of the goods and third party claims

Article 35

(1) The seller must deliver goods which are of the quantity, quality and description required by the contract and which are contained or packaged in the manner required by the contract.

(2) Except where the parties have agreed otherwise, the goods do not conform with the contract unless they:

II. odsek

Istovetnost[195] blaga in pravic ali terjatve tretjih oseb

35. člen

(1) Prodajalec je dolžan dobaviti tako količino, kakovost in vrsto blaga, kot je določeno v pogodbi, in sicer pakirano ali zavarovano na način, kot je določeno v pogodbi.

(2) Razen če se strani nista drugače sporazumeli, se šteje, da blago ni istovetno blagu iz pogodbe, če:

194 2008 UNCITRAL Digest of case law on the United Nations Convention on the International Sale of Goods, Article 34, dostopno na: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/digest-art-34.html.

195 Zaradi uveljavljenosti v slovenski pravni terminologiji, namesto besedne zveze »istovetnost blaga« uporabljamo besedno zvezo »skladnost blaga«. Primerjaj tudi prevod angleške besede *conformity*.

(a) are fit for the purposes for which goods of the same description would ordinarily be used;

(b) are fit for any particular purpose expressly or impliedly made known to the seller at the time of the conclusion of the contract, except where the circumstances show that the buyer did not rely, or that it was unreasonable for him to rely, on the seller's skill and judgement;

(c) possess the qualities of goods which the seller has held out to the buyer as a sample or model;

(d) are contained or packaged in the manner usual for such goods or, where there is no such manner, in a manner adequate to preserve and protect the goods.

(3) The seller is not liable under subparagraphs (a) to (d) of the preceding paragraph for any lack of conformity of the goods if at the time of the conclusion of the contract the buyer knew or could not have been unaware of such lack of conformity.

(a) ni primerno za namene, za katere se istovrstno blago običajno uporablja;

(b) ni primerno za posebni namen, s katerim je bil prodajalec izrecno ali molče seznanjen med sklenitvijo pogodbe razen če iz okoliščin ne izhaja, da se kupec ni oprl, niti je bilo razumno opreti se na strokovnost in razsojanje prodajalca;

(c) blago ni tako kakovostno, kot ga je prodajalec prikazal kupcu v vzorcu ali modelu;

(d) ni pakirano ali zavarovano na način, običajen za takšno blago ali če tega ni, na ustrezen način, da se ohrani in zavaruje blago.

(3) Prodajalec ne bo odgovarjal na podlagi točke (a) do (d) prejšnjega odstavka za kakršnokoli neistovetnost blaga, če je med sklenitvijo pogodbe kupec vedel za to neistovetnost ali mu ni mogla biti neznana.

Kriteriji za presojo skladnosti blaga s pogodbo

1. Določbe tega člena ustvarjajo kriterije, po katerih se presoja, ali je dobavljeno blago skladno z blagom iz pogodbe. Blago se torej šteje za skladno s pogodbo, če po vrsti, količini, kakovosti ter načinu pakiranja ustreza blagu, ki ga je bil prodajalec po pogodbi dolžan dobaviti.

Dispozitivnost

2. Prvi odstavek 35. člena poudarja načelo dispozitivnosti, kot ga določa 6. člen. Prodajalec je tako dolžan dobaviti takšno količino, kakovost in vrsto blaga, kot je določeno v pogodbi in ga v skladu z določili pogodbe tudi zapakirati. Prav tako se določba uporabi, ko je glede količine blaga določeno maksimalno odstopanje, npr. 5 odstotkov. Če blago teh pogojev ne izpolnjuje, se šteje, da ni skladno s pogodbo ter, da je prodajalec pogodbo kršil. Posebni primer predstavlja prodajalčeva obljuba glede lastnosti blaga, npr. da bo stroj deloval vsaj 10.000 ur. Če se stroj pokvari, preden čas delovanja doseže navedeno vrednost, se šteje, da ni skladen s pogodbo.[196]

Primernost blaga za običajno uporabo

Vendar pa se stranki o specifikaciji iz prvega odstavka 35. člena ob sklepanju pogodbe velikokrat ne domenita. Tudi kupčev namen, za katerega blago kupuje, prodajalcu velikokrat ni znan. Prodajalec mora v tem primeru dobaviti blago, ki je primerno za namene, za katere se istovrstno blago običajno uporablja. Standard primernosti blaga se tako določi glede na to, kakšna pričakovanja

196 LOOKOFSKY, J.: The 1980 United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, Article 35 Conformity of the Goods, dostopno na: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/loo35.html.

imajo običajno kupci ob naročanju istovrstnega blaga. Če je blago namenjeno preprodaji, ga mora biti mogoče preprodati pod običajnimi pogoji, ki veljajo v primeru takšne prodaje. Če blago ni primerno za vse namene, za katere se istovrstno blago običajno uporablja, mora prodajalec kupca vprašati, za kakšne namene blago kupuje. Če je primerno za kupčev namen, se bo ob dobavi štelo, da je prodajalec dobavil blago, skladno s pogodbo.[197]

Primernost blaga za kupčeve posebne namene

Ni potrebno, da je blago primerno za kupčev poseben namen, razen če je bil prodajalec z njimi izrecno ali molče seznanjen med sklenitvijo pogodbe. Prodajalec mora torej dobaviti blago, ki je uporabno za poseben kupčev namen, če je kupec pred ali med sklenitvijo pogodbe prodajalca o takšnem namenu obvestil oziroma ga je nakazal na način, ki ga je prodajalec lahko razumel. Takšen položaj praviloma nastane, ko kupec ne ve točno, blago kakšnih specifikacij bo ustrezalo njegovemu namenu, zato prodajalcu svoj namen opiše. Ta namen mora biti prodajalcu znan do trenutka sklenitve pogodbe, da lahko sklenitev pogodbe zavrne, če blaga, ki bi bilo za kupca primerno, ne more dobaviti.[198] Če kupec ni nakazal, da namerava blago uporabljati za poseben namen, bi bilo od prodajalca nerazumno pričakovati, da bo dobavil blago, primerno za ta namen. Vendar pa prodajalec za neustreznost blaga posebnemu namenu kupca ne odgovarja tudi v primeru, ko je za ta namen ob sklepanju pogodbe vedel, pa se kupec ni oprl na njegovo strokovnost in presojo, niti bi se na njegovo strokovnost in presojo bilo razumno opreti.

Vzemimo za primer kupca, ki pri prodajalcu naroči točno določeno vrsto blaga in prodajalcu sporoči, da blago potrebuje za poseben namen. Ker meni, da blago takšne vrste ni primerno za poseben kupčev namen, prodajalec kupca na to opozori, vendar kupec vseeno vztraja pri določeni specifikaciji. Če prodajalec ve oziroma je dolžan vedeti za neprimernost uporabe takšnega blaga za kupčev poseben namen, ga mora na to dejstvo opozoriti.[199] Ker je kupec kljub prodajalčevemu opozorilu vztrajal pri nakupu navedenega blaga, se šteje, da se ni oprl na strokovnost in presojo prodajalca. Zato se ne bo štelo, da blago ni skladno s pogodbo, čeprav ni primerno za kupčev posebni namen.

Prav tako prodajalec ne odgovarja za neskladnost blaga s pogodbo, če blago ni primerno za kupčev posebni namen, kadar ta namen sicer pozna, a izjavi, da ne ve, ali je blago za ta namen uporabljivo ali ne.

Velikokrat prodajalec kupcu že pred sklenitvijo pogodbe predstavi vzorec ali model blaga. Če nato na podlagi tega vzorca ali modela stranki skleneta pogodbo, mora biti blago enako kakovostno kot vzorec ali model, če se stranki nista dogovorili drugače oziroma to ni izhajalo iz njunega ravnanja.

---

197 Text of Secretariat Commentary on article 33 of the 1978 Draft, UNCITRAL, dostopno na: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/secomm/secomm-35.html.

198 Prav tam.

199 Ta obveznost izhaja iz določbe prvega odstavka 7. člena CISG, ki določa upoštevanje načela vestnosti v mednarodni trgovini.

Prodajalec mora blago tudi primerno zapakirati, da se ohrani in zavaruje. Vendar pa se tudi v primeru, da blaga ni zapakiral na običajen način, pač pa na način, ki blago zaščiti bolje, šteje, da je svoje obveznosti glede pakiranja pravilno izpolnil.

Prodajalec pa ni odgovoren za neskladnost blaga s pogodbo, če je kupec med sklenitvijo pogodbe za takšno neskladnost vedel oziroma mu ni mogla biti neznana. Kupec med oziroma pred sklenitvijo pogodbe ni dolžan ugotavljati, ali je blago skladno s pogodbo, vendar pa izgubi pravico do ugovora glede skladnosti blaga, če so mu bila dejstva o blagu zlahka na voljo.[200]

Kupec s sedežem v Nemčiji in švicarski prodajalec sta se dogovorila o prodaji 1.750 kg novozelandskih školjk brez lupine po ceni 3,70 USD za kilogram. Prodajalec je školjke dobavil februarja 1992. Vsebnost kadmija v školjkah je bila višja od zakonsko predpisane (0,5mg/kg), zato jih je zvezni urad za zdravje označil za nevarne. Kupec je zavrnil plačilo kupnine in izjavil, da bo blago vrnil prodajalcu, kar je ta zavrnil in proti kupcu vložil tožbo na plačilo glavnice 6.475 USD ter pripadajočih zakonitih zamudnih obresti. Višje sodišče v Frankfurtu je v sodbi 20. aprila 1994 odločilo, da prodajalec ni kršil pogodbe, saj je zakonsko predpisana vrednost 0,5mg/kg predstavljala priporočeno vrednost in ne maksimalne dovoljene vrednosti. Poleg tega je bilo blago še vedno primerno za uporabo, saj so bile kljub povišani vrednosti kadmija školjke užitne. Sodišče je ugotovilo, da je blago skladnos pogodbo, saj je bilo primerno za namene, za katere se istovrstno blago običajno uporablja, kot to določa drugi odstavek 35. člena CISG.[201]

Da bi se stranki izognili negotovosti ob presojanju, kakšno blago je bil prodajalec dolžan dobaviti, naj se o lastnostih blaga čim podrobneje dogovorita.

Določbe OZ sicer ne urejajo podrobno, kakšno blago mora prodajalec dobaviti,[202] *vendar pa prodajalec kupcu praviloma odgovarja za stvarne napake na stvari. V skladu s 459. členom je napaka stvarna, če stvar nima lastnosti, ki so potrebne za njeno običajno rabo ali za promet, če stvar nima lastnosti, ki so potrebne za kupčevo posebno rabo, ki pa je bila prodajalcu znana ali bi mu bila morala biti znana, če stvar nima izrecno ali molče dogovorjenih oziroma predpisanih lastnosti in odlik ter če se stvar ne ujema z vzorcem ali modelom, razen če je bil vzorec ali model pokazan le zaradi obvestila. Napake, za katere prodajalec ne odgovarja, določa 460. člen OZ.*

200 HONNOLD, J. O.: Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention, Kluwer Law International, Third Edition, 1999, stran 260.

201 Oberlandesgericht Frankfurt, Nemčija, 13 U 51/93 z dne 20.4.1994, dostopno na: http://www.cisg-online.ch/cisg/urteile/125.htm.

202 Določba 448. člena med drugim določa, da mora prodajalec kupcu izročiti stvar v brezhibnem stanju.

Article 36

(1) The seller is liable in accordance with the contract and this Convention for any lack of conformity which exists at the time when the risk passes to the buyer, even though the lack of conformity becomes apparent only after that time.

(2) The seller is also liable for any lack of conformity which occurs after the time indicated in the preceding paragraph and which is due to a breach of any of his obligations, including a breach of any guarantee that for a period of time the goods will remain fit for their ordinary purpose or for some particular purpose or will retain specified qualities or characteristics.

36. člen

(1) Prodajalec odgovarja v skladu s pogodbo in to konvencijo za vsako pomanjkljivost glede istovetnosti v trenutku prehoda rizika na kupca celo tedaj, ko je pomanjkljivost glede istovetnosti postala očitna pozneje.

(2) Prodajalec odgovarja tudi za vsako pomanjkljivost glede istovetnosti, ki se pojavi v trenutku,[203]

določenem v prejšnjem odstavku, in ki se lahko pripiše kršitvi katerekoli njegove obveznosti, tudi kršitvi jamstva glede tega, da bo blago določen čas primemo za redno pa tudi posebno uporabo ali da bo ohranilo določene lastnosti ali značilnosti.

Trenutek presoje skladnosti blaga s pogodbo

1. Ta člen ureja trenutek presoje skladnosti blaga s pogodbo.[204]

Prehod nevarnosti na kupca

2. Prvi odstavek 36. člena določa, da prodajalec odgovarja za vse pomanjkljivosti blaga, ki so obstajale v trenutku prehoda nevarnosti na kupca.[205] To velja tudi, ko se neskladnost blaga s pogodbo pokaže kasneje. Pomanjkljivost blaga namreč velikokrat postane očitna šele po prehodu nevarnosti na kupca, npr. ko ta blago začne uporabljati. Pri pogodbah, ki vključujejo prevoz blaga, nevarnost preide na kupca, ko prodajalec blago dobavi, torej ko izroči blago prvemu prevozniku, razen kadar je dogovorjeno drugače. Kupec je v skladu z določbo drugega odstavka 38. člena dolžan blago pregledati šele, ko ga prevoznik dostavi, vendar pa prodajalec odgovarja za neskladnost blaga s pogodbo, če je ta obstajala že pred prehodom nevarnosti, torej pred izročitvijo prevozniku. Za neskladnost blaga, ki je posledica dogodkov po tem, ko je prodajalec blago izročil prevozniku, prodajalec ne odgovarja, če ni drugače dogovorjeno. Praviloma bo v tem primeru kupcu za poškodbe, izgubo ali uničenje blaga odgovarjal prevoznik. V poslovni praksi se transportni riziki redno zavarujejo pri zavarovalnicah.

Drugi odstavek ureja situacije, ko se pomanjkljivost blaga pojavi po trenutku prehoda nevarnosti, če je pomanjkljivost posledica kršitve katere od prodajalčevih obveznosti, npr. ko prodajalec obljubi, da bo blago določene lastnosti obdržalo tudi določen čas po prehodu nevarnosti, pa se to izkaže za neresnič-

203 Primerjaj izvirno angleško besedilo 36. člena CISG, ki za razliko od slovenskega prevoda določa, da prodajalec odgovarja tudi za vsako neskladnost s pogodbo, ki se pojavi *po* trenutku, določenem v prvem odstavku tega člena.

204 LOOKOFSKY, J.: Understanding the CISG, Kluwer Law International, Alphen aan den Rijn 2008, str. 72.

205 Glede prehoda nevarnosti glej komentar k členom 66 - 70 CISG.

no. Ta določba je potrebna zaradi pravila iz prvega odstavka 36. člena, po katerem je potrebno skladnost blaga presojati v trenutku prehoda nevarnosti.[206]

Sodišče v Duisburgu je v sodbi 13. aprila 2000 ugotovilo, da prodajalec ne odgovarja za pomanjkljivosti na blagu, ki so nastale med njegovim prevozom. Italijanski prodajalec in nemški kupec sta sklenila več zaporednih pogodb o dobavi kartonske embalaže za pice. Ena izmed pošiljk je do kupca prispela poškodovana, zato ta naslednje pošiljke ni želel plačati. Prodajalec ga je tožil, kupec pa je v nasprotni tožbi od njega zahteval odškodnino zaradi pomanjkljivosti blaga. Sodišče je ugotovilo, da je do prehoda nevarnosti prišlo, ko je prodajalec blago izročil prevozniku. Zaradi tega prodajalec za škodo ni odgovarjal, kupec pa je moral plačati celotno kupnino.[207]

Ureditev po določbi prvega odstavka 36. člena CISG ustreza ureditvi po našem pravu. Določba 462. člena OZ namreč med drugim določa, da lahko kupec uveljavlja pravice iz naslova odgovornosti za stvarne napake tudi, če se napaka pokaže potem, ko je kupec prevzel stvar, pa tega z običajnim pregledom ni bilo mogoče ugotoviti (skrita napaka). Če gre za gospodarsko pogodbo, mora mora kupec o napaki obvestiti prodajalca nemudoma, ko napako opazi (subjektivni rok), v vsakem primeru pa prodajalec odgovarja le za napake, ki se pokažejo v šestih mesecih od izročitve stvari (objektivni rok), razen če pogodba ne določa daljšega roka oziroma ta ni določen v drugem predpisu, katerega uporaba ima v posameznem primeru prednost pred uporabo te določbe. Pri potrošniški prodaji mora kupec prodajalca po določbi 37.a člena ZVPot o napakah na blagu obvestiti v dveh mesecih po njihovem odkritju (subjektivni rok). Prodajalec pa v skladu s 37.b členom ZVPot ne odgovarja za stvarne napake na blagu, ki se pokažejo potem, ko mineta dve leti, odkar je bila stvar izročena (objektivni rok). Če je predmet pogodbe med prodajalcem in potrošnikom rabljena stvar, pa prodajalec ne odgovarja za stvarne napake na blagu, ki se pokažejo po poteku enega leta od izročitve.

Article 37

If the seller has delivered goods before the date for delivery, he may, up to that date, deliver any missing part or make up any deficiency in the quantity of the goods delivered, or deliver goods in replacement of any non-conforming goods delivered or remedy any lack of conformity in the goods delivered, provided that the exercise of

37. člen

Če prodajalec izroči blago pred potekom dobavnega roka, lahko do datuma, določenega za dobavo, dobavi manjkajoči del ali količino ali zamenja neistovetno blago z novim, istovetnim blagom, ali odpravi pomanjkljivost glede istovetnosti dobavljenega blaga, pod pogojem, da ta njegova pravica ne povzroči kupcu neprimernih neugodnosti

206 Text of Secretariat Commentary on article 34 of the 1978 Draft, UNCITRAL, http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/secomm/secomm-36.html.

207 Amtsgericht Duisburg, Nemčija, 49 C 502/0013 z dne 3.4.2000, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/000413g1.html.

this right does not cause the buyer unreasonable inconvenience or unreasonable expense. However, the buyer retains any right to claim damages as provided for in this Convention.

niti neprimernih stroškov. Kupec pa obdrži pravico zahtevati odškodnino, predvideno s to konvencijo.

Predčasna dobava

1. Prodajalec, ki dobavi blago, ki ni skladno s pogodbo, je praviloma odgovoren za pomanjkljivosti blaga. Vendar pa določbe 37. člena dajejo prodajalcu možnost odpraviti neskladnost blaga s pogodbo, če je pomanjkljivo blago dobavil pred potekom roka za dobavo.[208] Prodajalec tako lahko odpravi pomanjkljivosti blaga do poteka roka za dobavo, tako da npr. dobavi manjkajoči del blaga, nadomestno blago, ki je v skladu s pogodbo, ali pa tako, da blago popravi.[209]

Prodajalčeva pravica odpraviti neskladnost blaga s pogodbo

2. CISG tako tudi ob predčasni dobavi blaga prodajalcu daje možnost odpraviti neskladnosti s pogodbo.[210] Ker je prodajalec dolžan brezhibno blago dobaviti do določenega roka dobave, mu mora biti priznana tudi pravica do odprave morebitnih napak na blagu, če blago dobavi prej. Kupec zaradi neskladnosti blaga s pogodbo te ne more razdreti, dokler ne poteče rok za dobavo, razen če je očitno da prodajalec pomanjkljivosti blaga ne bo odpravil, npr. če prodajalec to izjavi oziroma je to razvidno iz njegovega ravnanja, oziroma če prodajalec pomanjkljivosti ne more odpraviti, ne da bi kupcu s tem v zvezi povzročil nerazumne stroške.[211]

Če zaradi prodajalčeve kršitve pogodbe kupec utrpi škodo, lahko zahteva njeno povrnitev.

Article 38

(1) The buyer must examine the goods, or cause them to be examined, within as short a period as is practicable in the circumstances.

(2) If the contract involves carriage of the goods, examination may be deferred until after the goods have arrived at their destination.

(3) If the goods are redirected in transit or redispatched by the buyer without a reasonable opportunity for examination by him and at the time of the conclusion of the contract the seller knew

38. člen

(1) Kupec je dolžan pregledati blago ali ga odvisno od okoliščin dati v pregled v čimkrajšem možnem roku.

(2) Če je v pogodbi predviden prevoz blaga, se pregled lahko odloži, dokler blago ne prispe v namembni kraj.

(3) Če je kupec med prevozom blaga spremenil smer ali ga je odpremil naprej, ni pa imel primerne možnosti, da ga pregleda, in če je bila prodajalcu v trenutku sklenitve pogodbe znana ali bi mu

208 LOOKOFSKY, J.: Understanding the CISG, Kluwer Law International, Alphen aan den Rijn 2008, stran 121.

209 Text of Secretariat Commentary article 35 of the 1978 Draft, UNCITRAL, dostopno na: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/secomm/secomm-37.html.

210 Primerjaj drugi stavek 34. člena CISG, ki daje prodajalcu možnost naknadno odpraviti pomanjkljivosti listin, če jih je izročil pred potekom roka za izročitev.

211 LOOKOFSKY, J.: Understanding the CISG, Kluwer Law International, Alphen aan den Rijn 2008, stran 121.

or ought to have known of the possibility of such redirection or redispatch, examination may be deferred until after the goods have arrived at the new destination.

morala biti znana možnost te spremembe smeri ali nadaljnje odprave, se pregled blaga lahko preloži, dokler blago ne prispe v nov namembni kraj.

Rok za pregled blaga

1. Ta člen določa trenutek, ko mora kupec pregledati blago oziroma ga dati pregledati. Če kupec blaga ne pregleda pravočasno, lahko v skladu s prvim odstavkom 39. člena izgubi pravico do sklicevanja na neskladnost blaga s pogodbo. Vendar pa CISG ne ureja načina pregleda. Kupec mora zato blago pregledati s skrbnostjo, ki je razumna v okoliščinah posameznega pogodbenega razmerja, ponavadi pa ni dolžan opraviti podrobnega pregleda, ki bi razkril vsakršno mogočo napako. V večini primerov se presojajo okoliščine kot sta vrsta blaga ter lastnosti strank. Če kupec nima znanja oziroma opreme, da bi preveril skladnost blaga s pogodbo glede skritih napak, se od njega ne pričakuje, da bo pregledal, ali na blagu obstajajo napake, ki so razvidne le z uporabo takšnega znanja oziroma opreme. Posrednik, ki kupuje blago za preprodajo v zapečateni embalaži torej praviloma ni dolžan izvesti laboratorijske analize blaga, preden ga proda svojemu kupcu.[212]

Dolžina roka

2. Prvi odstavek tega člena določa splošno pravilo, da mora kupec blago pregledati oziroma ga dati pregledati v čim krajšem možnem času, ki je še primeren v okoliščinah posameznega primera.

Če je v pogodbi predviden prevoz blaga, kupec blaga ni dolžan pregledati, dokler to ne prispe v namembni kraj. Ker prvi odstavek 31. člena določa, da se šteje, da je prodajalec blago dobavil, ko ga je izročil prvemu prevozniku, prodajalec odgovarja za pomanjkljivosti blaga, ki so se pojavile do te izročitve. Ker pa kupec praviloma v trenutku, ko prodajalec blago izroči prevozniku, ni prisoten, ta odstavek iz praktičnih razlogov določa, da kupec blaga ni dolžan pregledati, preden to prispe v namembni kraj, vendar pa mora to storiti čimprej po prispetju.

Preusmeritev blaga in nezmožnost pregleda blaga

Če kupec blago preusmeri med prevozom ali od trenutka dobave do ponovne odprave blaga nima razumne možnosti, da bi blago pregledal, se lahko pregled odloži, dokler blago ne prispe v nov namembni kraj, vendar le, če je prodajalec vedel oziroma bi bil moral vedeti, da bo blago preusmerjeno oziroma, da obstaja ta možnost.

Kupec v skladu z določbo tretjega odstavka 58. člena ni dolžan plačati kupnine, dokler ni imel priložnost za pregled blaga, razen če načini dobave ali plačila, s katerimi sta se stranki strinjali, izključujejo to možnost.

Francoski kupec je pri nemškem prodajalcu 5. decembra 1994 kupil jeklene pletenice za dvigala. Prodajalec je blago dobavil 9. januarja 1995

212 LOOKOFSKY, J.: Understanding the CISG, Kluwer Law International, Alphen aan den Rijn 2008, stran 88.

na kolutih, ki niso ustrezali pogodbenim pogojem, zato jih je kupec 17. januarja prepakiral in poslal svojemu kupcu, podjetju, ki skrbi za dvigala na Eifflovem stolpu. Med montažo pletenic je to podjetje opazilo, da ima blago napake in o tem obvestilo svojega dobavitelja, kupca iz prvotne prodajne pogodbe. Ta je 7. oktobra zoper prodajalca vložil tožbo. Višje sodišče v Parizu je 6. novembra 2001 ugotovilo, da (prvi) kupec blaga ni pregledal v čimkrajšem možnem roku, kot to od njega zahteva prvi odstavek 38. člena. Blago bi bil moral pregledati najkasneje, ko ga je prepakiral, torej 17. januarja 1995. Ker je obvestilo o sklicevanju na napake blaga prodajalcu poslal šele 16. marca 1995, potem ko je napake ugotovil njegov kupec, je v skladu z določbo 39. člena izgubil pravico do sklicevanja na napake.[213]

Da se kupec izogne negotovosti, ali se bo v primeru spora njegov pregled štel kot pravočasen, naj dobavljeno blago pregleda čimprej, ko je to mogoče, saj bo drugače izgubil pravico do sklicevanja na neskladnost blaga s pogodbo.

Kupec je v skladu s 461. členom OZ dolžan prejeto stvar na običajen način pregledati ali jo dati v pregled, brž ko je to po normalnem teku stvari mogoče. Če je kupec odpravil stvar naprej, ne da bi jo preložil, prodajalcu pa je bila ob sklenitvi pogodbe znana ali bi mu morala biti znana možnost takšne nadaljnje odprave, je pregled mogoče odložiti, dokler stvar ne prispe v novi namembni kraj.

Article 39

(1) The buyer loses the right to rely on a lack of conformity of the goods if he does not give notice to the seller specifying the nature of the lack of conformity within a reasonable time after he has discovered it or ought to have discovered it.

(2) In any event, the buyer loses the right to rely on a lack of conformity of the goods if he does not give the seller notice thereof at the latest within a period of two years from the date on which the goods were actually handed over to the buyer, unless this time-limit is inconsistent with a contractual period of guarantee.

39. člen

(1) Kupec izgubi pravico, da se sklicuje na pomanjkljivost glede istovetnosti blaga, če o tem prodajalcu ni poslal obvestila, v katerem je navedel naravo pomanjkljivosti, v primernem roku od trenutka, ko jo je odkril ali bi jo bil moral odkriti.

(2) Kupec v vsakem primeru izgubi pravico, da se sklicuje na pomanjkljivost glede istovetnosti blaga, če o njej ni obvestil prodajalca najpozneje v dveh letih, računano od dneva dejanske izročitve blaga kupcu, razen če ta rok ni v skladu z rokom o pogodbenem jamstvu.

213 Cour d'appel Paris, Francija, 1996/74776 z dne 6.11.2001 (*Traction Levage SA v. Drako Drahtseilerei Gustav Kocks GmbH*), dostopno na: http://www.cisg-france.org/decisions/061101v.htm.

1. Če je prodajalec dobavil blago, ki ni v skladu s pogodbo, lahko kupec praviloma uveljavlja pravice, ki mu jih dajejo določbe 45. člena. Vendar pa v primeru, da prodajalca o napaki ne obvesti pravočasno, to pravico izgubi.

Subjektivni rok

2. Prvi odstavek tega člena določa, da mora kupec prodajalcu poslati obvestilo, v katerem navaja naravo pomanjkljivosti blaga, če želi ohraniti pravico do sklicevanja na neskladnost blaga s pogodbo. To mora storiti v razumnem roku od trenutka, ko je pomanjkljivost odkril ali bi jo bil moral odkriti (subjektivni rok).

Objektivni rok

V vsakem primeru pa kupec izgubi pravico do sklicevanja na neskladnost blaga s pogodbo, če o tem prodajalca ne obvesti najpozneje po poteku dveh let od dneva, ko mu je bilo blago izročeno, razen če pogodba določa drugače (objektivni rok). Kljub temu, da je pomembno zaščititi kupčevo pravico, da se sklicuje na pomanjkljivost blaga tudi po preteku daljšega časa, je potrebno zaščititi tudi prodajalca pred zahtevki, ki nastanejo dolgo po tem, ko je bilo blago izročeno kupcu.

Grški kupec in nizozemski prodajalec sta sklenila pogodbo o prodaji kunjega krzna. Kmalu po dobavi so bila krzna posredovana v obdelavo tretji osebi, ki je ugotovila, da na delu krzna obstajajo pomanjkljivosti. Kupec je prodajalca tožil in zahteval razdor pogodbe ter povračilo škode, ki mu je nastala zaradi tega, ker je bil del blaga neskladen s pogodbo. Prodajalec je trdil, da napaka ne obstaja, ter da kupec, tudi če napaka obstaja, ni izpolnil svoje dolžnosti obvestiti prodajalca v primernem roku, kot to zahtevajo določbe 39. člena. Višje sodišče v Hertogenboschu je v sodbi 15. decembra 1997 potrdilo sodbo sodišča prve stopnje, ki je ugotovilo, da kupec prodajalcu ni poslal obvestila o pomanjkljivosti blaga v primernem roku od trenutka, ko jo je odkril ali bi jo bil moral odkriti, saj je prodajalca o njej obvestil tri tedne po dobavi blaga, ko je bilo blago že v obdelavi.[214]

Določbe OZ stvarne napake delijo na očitne in skrite. Določbe 461. člena OZ določajo, da mora kupec o očitnih napakah prodajalca obvestiti v roku osmih dni, pri gospodarskih pogodbah pa nemudoma po pregledu, sicer izgubi pravico, ki mu gre iz tega naslova. Če je kupec stvar odpravil naprej, ne da bi jo preložil, mora prodajalca o očitnih napakah obvestiti, brž ko je po normalnem teku stvari lahko zvedel zanje od svojih odjemalcev. Če gre za skrito napako, mora kupec prodajalca o njej obvestiti v osmih dneh od dneva, ko je napako opazil, pri gospodarskih pogodbah pa mora to storiti nemudoma. Po določbah OZ pa prodajalec ne odgovarja za napake, ki se pokažejo potem, ko mine šest mesecev, odkar je bila stvar izročena, razen če je bil v pogodbi določen daljši rok.

214 Arrondissementsrechtbank Hertogenbosch, Nizozemska, C9700046/HE z dne 15.12.1997 (*Nurka Furs v. Nertsenfokkerij de Ruiter*), dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/971215n1.html.

Pravo varstva potrošnikov kupčev rok za obvestilo prodajalca o stvarnih napakah ureja specialno. Tako lahko potrošnik uveljavlja svoje pravice iz naslova stvarne napake, če o napaki obvesti prodajalca v roku dveh mesecev od dneva, ko je bila napaka odkrita. Prodajalec ne odgovarja za stvarne napake na blagu, ki se pokažejo po poteku dveh let, odkar je bila stvar izročena, v primeru da gre za rabljeno stvar pa po poteku enega leta.[215]

Article 40

The seller is not entitled to rely on the provisions of articles 38 and 39 if the lack of conformity relates to facts of which he knew or could not have been unaware and which he did not disclose to the buyer.

40. člen

Prodajalec nima pravice uporabiti določb 38. in 39. člena, če se pomanjkljivost glede istovetnosti nanaša na dejstva, ki so mu bila znana ali mu niso mogla biti neznana, kupcu pa jih ni odkril.

Izguba pravice do sklicevanja na pomanjkljivost

1. V skladu z 38. in 39. členom kupec, ki prodajalca o neskladnosti blaga s pogodbo ne obvesti (pravočasno), izgubi pravico do sklicevanja na pomanjkljivosti. Vendar pa se prodajalec, ki ve za pomanjkljivost oziroma mu dejstvo, da blago ni skladno s pogodbo, ne bi moglo biti neznano, ne more sklicevati na določila 38. in 39. člena.

Načelo vestnosti v mednarodni trgovini

2. Skozi to določbo se odraža splošni princip upoštevanja načela vestnosti v mednarodni trgovini.

Nepošteni (slaboverni) prodajalec

Neprimerno bi namreč bilo, da se lahko nepošteni prodajalec, ki mu je bila pomanjkljivost blaga znana oziroma bi mu morala biti znana, skliceval na kupčevo zamudo pri uveljavljanju pravic, ki jih ima iz naslova neskladnosti blaga s pogodbo. Pri presojanju, ali bi prodajalcu dejstva, na katera se nanaša pomanjkljivost glede skladnosti blaga s pogodbo, morala biti znana, je potrebno upoštevati okoliščine posameznega primera, predvsem prodajalčev položaj, naravo blaga ter vrsto pomanjkljivosti. V upoštev je potrebno vzeti predvsem dejstvo, ali je prodajalec proizvajalec blaga, ali le preprodajalec. Praviloma se namreč šteje, da ima proizvajalec več znanja o blagu, od njega pa se pričakuje, da kakovost blaga tudi preverja, še posebej, če bi se ta dala ugotoviti s preprostimi testi. Če pa je prodajalec zgolj preprodajalec blaga, se praviloma od njega posebni testi glede skritih napak ne pričakujejo. Obenem bo prodajalec, če blago trži že dlje časa, za pomanjkljivosti glede skritih napak vedel tudi zaradi zahtevkov zaradi z neskladnosti blaga s pogodbo, ki so jih uveljavljali njegovi prejšnji kupci.[216]

215 Primerjaj člena 37.*a* ter 37.*b* ZVPot.

216 SCHWENZER, I. v SCHLECHTRIEM, P. (ur.) et al: Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG), Second Edition, Oxford University Press, New York, 1998, str. 322.

Italijanski prodajalec je nemškemu kupcu prodal določeno količino vina po ceni 20.639 DM. Po dobavi se je izkazalo, da je bila vinu primešana voda v razmerju 9%, zato so nemške oblasti blago zasegle in uničile. Ker mu kupec ni hotel plačati kupnine, ga je prodajalec tožil. Kupec je v odgovoru na tožbo zatrjeval pomanjkljivosti glede skladnosti blaga s pogodbo. Sodišče v Trieru je v sodbi 12. oktobra 1995 ugotovilo, da se lahko kupec, kljub temu, da prodajalca o pomanjkljivosti blaga ni opozoril pravočasno, vseeno sklicuje nanjo, saj prodajalcu ni moglo biti neznano, da je bila vinu primešana voda.[217]

Določba 465. člena OZ določa, da kupec ne izgubi pravice do sklicevanja na napako niti tedaj, ko ni izpolnil svoje obveznosti, da bi bil stvar nemudoma pregledal, ali obveznosti, da bi bil v določenem roku obvestil prodajalca o napaki, in niti tedaj, ko se je napaka pokazala šele po šestih mesecih od izročitve stvari, če je bila prodajalcu napaka znana ali mu ni mogla ostati neznana.

Article 41

The seller must deliver goods which are free from any right or claim of a third party, unless the buyer agreed to take the goods subject to that right or claim. However, if such right or claim is based on industrial property or other intellectual property, the seller's obligation is governed by article 42.

41. člen

Prodajalec je dolžan dobaviti blago, do katerega kdo tretji nima pravice ali terjatve, razen če kupec ni privolil, da sprejme blago pod omenjenimi pogoji. Če pa takšna pravica ali terjatev temelji na industrijski ali drugi intelektualni lastnini, se ta obveznost prodajalca ureja po 42. členu.

Pravice tretjih oseb na blagu

1. Določba 30. člena med drugim določa tudi prodajalčevo obveznost prenosa lastnine na blagu. Na tej temeljni obveznosti smiselno temelji tudi določba 41. člena, ki ureja prodajalčevo obveznost dobave blaga, na katerem tretje osebe nimajo pravic oziroma terjatev. Ta člen ureja primere, ko prodajalec dobavi blago, ki ima pravne napake, tako da: (i) ne izpolni svoje obveznosti prenosa lastnine na blagu, saj ni njegov lastnik, ali (ii) dobavi blago, na katerem ima tretja oseba kake stvarne pravice oziroma terjatve. Vendar pa se določba 41. člena ne uporablja v primerih, ko te pravice ali terjatve temeljijo na intelektualni lastnini, saj takšne primere urejajo določbe 42. člena.

Seznanjenost kupca s pravicami ali terjatvami trejtih oseb

2. Določba tretjega odstavka 35. člena glede odgovornosti prodajalca za stvarne napake blaga določa, da prodajalec ne odgovarja za neskladnost blaga s pogodbo, če je kupec za to neskladnost vedel oziroma mu ni mogla biti neznana med sklepanjem pogodbe. Drugače pa je v primeru pravnih napak,

217 Landgericht Trier, Nemčija, 7 HO 78/95 z dne 12.10.1995, dostopno na: http://www.cisg-online.ch/cisg/urteile/160.htm.

saj lahko kupec uveljavlja pravice iz 45. člena, ki jih ima zaradi prodajalčeve kršitve določbe 41. člena, tudi ko je za dejstvo, da ima blago pravne napake, vedel oziroma mu to dejstvo ni moglo biti neznano (to pa ne velja za pravice in terjatve, ki temeljijo na intelektualni lastnini). Te pravice izgubi le, če privoli v sprejem blaga pod omenjenimi pogoji, takšna privolitev pa je lahko izrecna ali izhaja iz okoliščin primera.[218]

Terjatve tretjih oseb

Določba 41. člena pa kupca ščiti tudi pred terjatvami tretjih oseb v zvezi z blagom. Razlog za uvedbo takšnega pravila je predvsem v dejstvu, da je kupec v primeru takšnih terjatev izpostavljen možnosti sprožitve sodnega postopka zoper njega, ki je večinoma povezan s stroški in lahko vpliva tudi na kupčevo možnost preprodaje oziroma uporabe blaga.

Article 42

(1) The seller must deliver goods which are free from any right or claim of a third party based on industrial property or other intellectual property, of which at the time of the conclusion of the contract the seller knew or could not have been unaware, provided that the right or claim is based on industrial property or other intellectual property:

(a) under the law of the State where the goods will be resold or otherwise used, if it was contemplated by the parties at the time of the conclusion of the contract that the goods would be resold or otherwise used in that State; or

(b) in any other case, under the law of the State where the buyer has his place of business.

(2) The obligation of the seller under the preceding paragraph does not extend to cases where:

(a) at the time of the conclusion of the contract the buyer knew or could not have been unaware of the right or claim; or

(b) the right or claim results from the seller's compliance with technical drawings, designs, formulae or other such specifications furnished by the buyer.

42. člen

(1) Prodajalec je dolžan dobaviti blago, do katerega kdo tretji nima nikakršne pravice ali terjatve, ki temelji na industrijski ali drugi intelektualni lastnini, kar mu je bilo v trenutku sklenitve pogodbe znano ali mu ne bi moglo biti neznano, pod pogojem, da pravica ali terjatev temeljita na industrijski ali drugi intelektualni lastnini:

(a) po pravu države, v kateri se bo blago naprej prodajalo ali drugače uporabljalo, če sta strani med sklenitvijo pogodbe upoštevali, da se bo blago naprej prodajalo ali drugače uporabljalo v omenjeni državi; oziroma

(b) v vsakem drugem primeru po pravu države, v kateri ima kupec svoj sedež.

(2) Obveznost prodajalca na podlagi prejšnjega odstavka se ne nanaša na primere, v katerih:

(a) je kupec v trenutku sklenitve pogodbe vedel ali mu ni moglo biti neznano, da obstajajo takšne pravice ali terjatve; ali

(b) so takšne pravice ali terjatve posledica ravnanja prodajalca po tehničnih načrtih, risbah, formulah ali drugih podobnih specifikacijah, ki mu jih je poslal kupec.

218 Text of Secretariat Commentary on article 39(1) of the 1978 Draft, UNCITRAL, dostopno na: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/secomm/secomm-41.html.

1. Zaradi nekoliko drugačnih posledic, pravice in terjatve tretjih oseb, ki temeljijo na intelektualni lastnini, niso zajete v določbi 41. člena, temveč jih CISG posebej ureja v 42. členu.

Pravice in terjatve tretjih oseb ki temeljijo na intelektualni lastnini

2. Tudi v primerih, ko gre za pravice, ki temeljijo na intelektualni lastnini, CISG kupca ščiti pred terjatvami tretjih oseb. Vzemimo za primer prodajalca, ki kupcu proda blago, ki nosi blagovno znamko, podobno zaščiteni blagovni znamki tretje osebe, in pri tem meni, da ni tveganja za nastanek zmede v javnosti, ki bi nastala zaradi povezovanja z zaščiteno blagovno znamko tretje osebe. Tretja oseba meni nasprotno in v skladu s predpisi o intelektualni lastnini s tožbo zahteva prenehanje kršitve ter uničenje predmetov kršitve. V tem primeru je prodajalec dolžan dokazati, da je tožbeni zahtevek tretje osebe neutemeljen, drugače se šteje, da obveznosti iz določb 42. člena ni izpolnil ter je s tem kršil pogodbo.

Terjatve

Vendar pa CISG glede prodajalčeve odgovornosti za obstoj pravic in terjatev tretjih oseb, ki temeljijo na intelektualni lastnini, postavlja dodatne pogoje, ki se pri odgovornosti za ostale pravice na blagu iz 41. člena ne zahtevajo. Ker se kršitve pravic intelektualne lastnine tretjih oseb večinoma pojavljajo zunaj prodajalčeve države, od prodajalca ni mogoče pričakovati poznavanja pravic intelektualne lastnine v drugih državah, ki bi jih njegovo blago utegnilo kršiti. Poleg tega se lahko kupec odloči, da bo blago posredoval v tretjo državo. Zaradi tega točki *a* in *b* omejujeta prodajalčevo obveznost glede dobave blaga, prostega pravic ali terjatev, ki temeljijo na intelektualni lastnini. Prodajalec za kršitev pogodbe namreč odgovarja le, če dobavljeno blago ni prosto pravic ali zahtevkov intelektualne lastnine tretjih oseb. Dodatna predpostavka za odgovornost je tudi, da te pravice in zahtevki izhajajo iz prava države, kjer se bo blago prodajalo naprej ali drugače uporabljalo, če sta stranki to dejstvo upoštevali ob sklepanju pogodbe. V nasprotnem primeru bo prodajalec odgovarjal, če blago ni prosto pravic ali terjatev tretje osebe, ki temeljijo na intelektualni lastnini, po pravu države, v kateri ima kupec svoj sedež.

Dodatne predpostavke prodajalčeve odgovornosti

Prodajalčevo odgovornost pa po določbi prvega odstavka 42. člena lahko omejuje tudi dejstvo, da prodajalec ni vedel oziroma ni bil dolžan vedeti, da na stvari obstajajo pravice intelektualne lastnine tretjih oseb.

Seznanjenost prodajalca

Nasprotno od ureditve v 41. členu, drugi odstavek 42. člena določa, da je prodajalec prost obveznosti, ki izhajajo iz prvega odstavka 42. člena, če je kupec v trenutku sklenitve pogodbe za obstoj teh pravic vedel ali mu te niso mogle biti neznane, ali pa so te pravice oziroma zahtevki posledica ravnanja po tehničnih načrtih, risbah, formulah ali drugih podobnih specifikacijah, ki mu jih je poslal kupec. Vendar pa je prodajalec dolžan kupca na to dejstvo opozoriti, če je zanj vedel oziroma bi bil moral vedeti.

Seznanjenost kupca

Španski prodajalec in francoski kupec sta se dogovorila za prodajo čevljev, ki so imeli vezalke, pri katerih so bile kršene pravice, ki izhajajo iz zaščitene blagovne znamke tretje osebe. Kupec je moral zaradi tega imetniku plačati 300.000 frankov, nato pa je ta denar s tožbo zahteval od prodajalca.

Francosko vrhovno sodišče je v sodbi 19. marca 2002 odločilo, da kupec do prodajalca ne more uveljavljati zahtevka za povrnitev škode, saj se prodajalčeva obveznost iz prvega odstavka 42. člena ne nanaša na primere, ko je kupec v trenutku sklenitve pogodbe vedel ali mu ni moglo biti neznano, da obstajajo takšne pravice. Kupec bi namreč kot profesionalec na področju prodaje čevljev moral vedeti, da so pri vezalkah kršene pravice, ki izhajajo iz zaščitene blagovne znamke. Na podlagi tega dejstva torej prodajalec ni imel obveznosti dobave blaga, ki je prosto pravic ali terjatev tretjih oseb, utemeljenih na intelektualni lastnini, kot to določa prvi odstavek 42. člena.[219]

Article 43

(1) The buyer loses the right to rely on the provisions of article 41 or article 42 if he does not give notice to the seller specifying the nature of the right or claim of the third party within a reasonable time after he has become aware or ought to have become aware of the right or claim.

(2) The seller is not entitled to rely on the provisions of the preceding paragraph if he knew of the right or claim of the third party and the nature of it.

43. člen

(1) Kupec izgubi pravico do uporabe določbe 41. ali 42 .člena, če potem, ko je izvedel ali bi bil moral izvedeti, da obstajajo takšne pravice ali terjatve, prodajalcu v primernem roku ne pošlje obvestila o pravici ali terjatvi koga tretjega, v katerem navede njihovo naravo.

(2) Prodajalec nima pravice uporabiti določb prejšnjega odstavka, če je vedel za pravico ali terjatev koga tretjega in za njuno naravo.

Obvestilo prodajalcu

1. Če prodajalec ne izpolni svoje obveznosti dobave blaga, ki je prosto pravic ali zahtevkov tretjih oseb, ga mora kupec o tem obvestiti, podobno kot to v primeru pomanjkljivosti blaga določa 39. člen. V nasprotnem primeru kupec izgubi pravico do sklicevanja na prodajalčevo kršitev pogodbe in ne more uveljavljati pravic iz 45. člena.

Pravočasnost obvestila in njegova vsebina

2. Če kupec izve oziroma bi bil moral izvedeti, da na blagu obstajajo pravice ali terjatve vključno s takimi, ki temeljijo na intelektualni lastnini, pa prodajalcu tega ne sporoči pravočasno, izgubi možnost uveljavljati svoje pravice iz 41. in 42. člena. Šteje se, da je kupec pravočasno obvestil prodajalca, če je to storil v razumnem roku, ki izhaja iz okoliščin posameznega primera.[220] Tako bi npr. kupec, ki je prodajalca obvestil o obstoju pravic iz 41. in 42. člena po posvetovanju s svojim odvetnikom, to storil pravočasno. Obvestilo mora torej vsebovati vse potrebne informacije, ki jih ima kupec in bi lahko prodajalcu v postopku zoper tretjega pomagale pri dokazovanju neobremenjenosti blaga

219 Cour de Cassation, Francija, T 00-14.414, Arrêt no. 526 F-P z dne 19.3.2002, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/020319f1.html.

220 Primerjaj prvi odstavek 39. člena CISG.

s pravicami oziroma terjatvami, npr. naravo pravice oziroma zahtevka, opis ravnanja tretjega itd.[221]

Prodajalčeva seznanjenost s kršitvijo

Določilo drugega odstavka 43. člena določa, da kupec tudi v primeru, ko se ni pravočasno skliceval na prodajalčevo kršitev obveznosti iz 41. in 42. člena, ne izgubi pravice sklicevanja nanjo v primeru, če je prodajalec za pravico ali terjatev koga tretjega ter njuno naravo, vedel. Ta določba je podobna določbi 40. člena, ki ureja primere, ko prodajalec ve oziroma bi bil moral vedeti za pomanjkljivost blaga, pa je kupcu ne razkrije. Vendar pa za uporabo drugega odstavka 43. člena ne zadošča, da je prodajalec bil dolžan vedeti za pravice ali terjatve tretjega, temveč je moral zanje tudi dejansko vedeti.

Article 44

Notwithstanding the provisions of paragraph (1) of article 39 and paragraph (1) of article 43, the buyer may reduce the price in accordance with article 50 or claim damages, except for loss of profit, if he has a reasonable excuse for his failure to give the required notice.

44. člen

Ne glede na prvi odstavek 39. člena in prvi odstavek 43. člena lahko kupec zniža ceno v skladu s 50. členom ali zahteva odškodnino, razen za izgubljeni dobiček, če ima primerno opravičilo, zakaj ni poslal zahtevanega obvestila.

1. Na podlagi določb prvega odstavka 39. člena ter prvega odstavka 43. člena kupec, ki prodajalcu obvestila o njegovi kršitvi pogodbe ne pošlje pravočasno, izgubi pravico do sklicevanja na to kršitev. Vendar pa kupec vseeno lahko uveljavlja nekatere pravice iz naslova prodajalčeve kršitve pogodbe, če ima za zamudo pri obveščanju prodajalca primerno opravičilo.

Objektivni rok

2. Ta določba se ne nanaša na položaj iz drugega odstavka 39. člena. Kupec tako v vsakem primeru izgubi pravico do sklicevanja na pomanjkljivost glede skladnosti blaga s pogodbo, če o njej ne obvesti prodajalca v roku dveh let od dejanske izročitve blaga, razen če se stranki nista dogovorili drugače, ne glede na to, ali ima za to primerno opravičilo ali ne.

Izguba kupčevih pravnih sredstev

Vendar pa kupec vseeno izgubi možnost za uveljavljanje večine pravic, ki bi jih ob pravočasnem opozorilu imel na podlagi prodajalčeve kršitve pogodbe; tako ne more zahtevati izpolnitve obveznosti, kot to določa 46. člen, razdreti pogodbe po določilih 49. ter 73. člena ter zahtevati povračila škode zaradi izgubljenega dobička, kot to določa točka *b* prvega odstavka 45. člena v povezavi s 74. členom. Zahteva lahko torej le znižanje cene v skladu z določbo 50. člena ter povrnitev navadne škode za kršitev pogodbe, ki je enaka pretrpljeni škodi, povrnitve škode zaradi izgubljenega dobička pa, kot rečeno, ne more zahtevati.

221 Tako ENDERLEIN, F., MASKOW, D.: International Sales Law, United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, Convention on the Limitation Period in the International Sale of Goods; Oceana Publications, New York, London, Rome, 1992, str. 171.

Pravni standard »primernosti« opravičila

Primernost opravičila se zopet presoja po kriteriju razumnosti, torej ob upoštevanju okoliščin posameznega primera ter presoje, kako bi v enakem primeru ravnala razumna oseba enakih lastnosti kot kupec. Pri tem se poleg objektivnih ovir (stavka, razpad vseh komunikacijskih poti) upoštevajo tudi določene subjektivne okoliščine (npr. če je npr. institut grajanja napak v kupčevi državi popolnoma neznan).[222]

Iranski kupec ter nemški prodajalec sta sklenila pogodbo o prodaji rabljene opreme za mlin. V pogodbi je bilo dogovorjeno, da bo prodajalec dobavil opremo določenih nemških proizvajalcev. Po sklenitvi pogodbe je kupec predlagal spremembo specifikacije blaga, kar je prodajalec potrdil. Vendar pa zaradi te spremembe prodajalec ni mogel dobaviti opreme določenih nemških proizvajalcev, temveč je uporabil dele, proizvedene v Rusiji in Turčiji, česar kupcu ni razkril. Po dobavi je kupec blago tri leta skladiščil, saj stavba mlina še ni bila dokončana. Med montažo opreme čez nekaj let, je kupec ugotovil, da je prodajalec dobavil pomanjkljivo blago, saj je bila oprema proizvedena drugje, kot sta se stranki dogovorili. Poleg tega je odkril tudi, da nadzorna enota ni bila združljiva z ostalo opremo. Zoper prodajalca je vložil tožbo, v kateri je v skladu s 44. členom zahteval znižanje kupnine ter odškodnino.

V zvezi s pomanjkljivostmi nadzorne enote je Višje sodišče v Zweibrücknu v sodbi 2. februarja 2004 ugotovilo, da se kupec na neskladnost blaga s pogodbo ne more sklicevati, saj prodajalca o njej ni obvestil v primernem roku. Presodilo je, da kupec za dejstvo, da obvestila ni poslal pravočasno, nima primernega opravičila, saj prodajalcu dejstva, da bo blago toliko časa skladiščeno, ni razkril.

Glede neskladnosti opreme zaradi tega, ker je bila izdelana drugje, kot je bilo dogovorjeno, je sodišče razsodilo, da se prodajalec v skladu s 40. členom na določbe 38. in 39. člena ne more sklicevati. Pomanjkljivost je bila namreč posledica dejstev, ki so bila prodajalcu znana, kupcu pa jih ni odkril. Kupec je tako ohranil pravico sklicevanja na pomanjkljivost glede skladnosti blaga, s pogodbo zato mu je sodišče prisodilo odškodnino ter pravico znižanja kupnine.[223]

222 SCHLECHTRIEM, P., MOŽINA, D.: Pravo mednarodne prodaje, Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana, 2006, str. 102.

223 Oberlandesgericht Zweibrücken, Nemčija, 7 U 4/03 z dne 2.2.2004, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/040202g1.html.

Section III.

Remedies for breach of contract by the seller

Article 45

(1) If the seller fails to perform any of his obligations under the contract or this Convention, the buyer may:

(a) exercise the rights provided in articles 46 to 52;

(b) claim damages as provided in articles 74 to 77.

(2) The buyer is not deprived of any right he may have to claim damages by exercising his right to other remedies.

(3) No period of grace may be granted to the seller by a court or arbitral tribunal when the buyer resorts to a remedy for breach of contract.

III. odsek

Sredstva, s katerimi razpolaga kupec v primeru, če prodajalec krši pogodbo

45. člen

(1) Če prodajalec ne izpolni katerekoli svoje obveznosti, ki jo ima na podlagi pogodbe ali te konvencije, lahko kupec:

(a) uveljavlja pravice iz 46. do 52. člena;

(b) zahteva odškodnino, predvideno v 74. do 77. členu.

(2) Kupcu ni prikrajšana pravica, da zahteva odškodnino, čeprav je uporabil drugo sredstvo.

(3) Če je kupec uporabil sredstvo, ki je predvideno za kršitev pogodbe, sodišče ali arbitraža prodajalcu ne more odobriti podaljšanja roka.

Pravna sredstva strank v primeru kršitve pogodbe

1. Pravna sredstva v primeru kršitve pogodbe CISG za vsako stranko ureja v posebnem odseku. Tretji odsek drugega poglavja določa pravna sredstva, ki jih ima na voljo kupec v primeru prodajalčeve kršitve pogodbe, prodajalčeva pravna sredstva pa so urejena v tretjem odseku tretjega poglavja.[224]

Kupčeva pravna sredstva

Določba 45. člena navaja kupčeva pravna sredstva, poleg tega pa določa tudi njegovo pravico, da lahko poleg uporabe drugih pravnih sredstev od prodajalca, ki je pogodbo kršil, v vsakem primeru zahteva tudi odškodnino.

2. Prvi odstavek našteva pravna sredstva, ki jih lahko kupec uporabi v primeru, ko je prodajalec kršil svoje obveznosti po pogodbi, pri tem pa napotuje na posamezne člene tretjega odseka (členi 46 do 52) ter člene 74 do 77, ki urejajo povračilo škode. Točka *b* prvega odstavka predstavlja podlago za kupčevo pravico zahtevati povračilo škode, ki je nastala zaradi prodajalčeve kršitve pogodbe.

Objektivna odgovornost za neizpolnitev

Poleg tega dikcija prvega odstavka kaže na to, da kupcu med drugim ni potrebno dokazovati prodajalčeve krivde, »če prodajalec ne izpolni katerekoli svoje obveznosti, ki jo ima na podlagi pogodbe ali te konvencije«, saj ta za neizpolnitev pogodbe odgovarja objektivno. Za presojo, ali kupcu pripadajo pravice

224 O smiselnosti ločenega urejanja kupčevih ter prodajalčevih pravnih sredstev podrobneje v: SCHLECHTRIEM, P., MOŽINA, D.: Pravo mednarodne prodaje, Uradni list RS, Ljubljana, 2006, str. 109.

iz prvega odstavka 45. člena, je tako pomembno le objektivno dejstvo, ali je prodajalec izpolnil svoje obveznosti, ki jih ima na podlagi pogodbe ali CISG.[225]

Kupec ima ob prodajalčevi kršitvi pogodbe na voljo tudi pravna sredstva iz členov 71 do 73, saj točka *a* prvega odstavka 45. člena pravnih sredstev ne našteva taksativno. Vendar pa kupec nima na voljo pravnih sredstev po notranjem pravu, saj CISG izvzema njegovo uporabo glede področij, ki jih sama ureja.[226]

Prepoved sodnega podaljšanja dobavnega roka

V nekaterih pravnih sistemih lahko sodišče ali arbitraža prodajalcu, ki je zamudil z dobavo blaga, rok za dobavo podaljša tako, da določi nov rok, če prodajalec za to zaprosi. Tretji odstavek takšno podaljšanje izrecno izključuje, zato sodišče oziroma arbitraža v primerih, ko se CISG uporabi, dobavnega roka ne more podaljšati. Takšno podaljševanje rokov je v mednarodni trgovini neprimerno, manevrski prostor, ki ga imajo pri tem sodišča, pa bi lahko omogočal priviligiranje domačih strank.[227] Seveda pa se stranki lahko kadarkoli sami dogovorita za nov rok dobave. Obenem lahko kupec v skladu z določbo 47. člena prodajalcu določi primerno dolg dodatni rok. Če namreč zamuda prodajalca z dobavo sama po sebi še ne pomeni bistvene kršitve pogodbe, lahko kupec pogodbo razdre le, če prodajalec tudi v primernem dodatnem roku ne izpolni svojih pogodbenih obveznosti.

Article 46

(1) The buyer may require performance by the seller of his obligations unless the buyer has resorted to a remedy which is inconsistent with this requirement.

(2) If the goods do not conform with the contract, the buyer may require delivery of substitute goods only if the lack of conformity constitutes a fundamental breach of contract and a request for substitute goods is made either in conjunction with notice given under article 39 or within a reasonable time thereafter.

(3) If the goods do not conform with the contract, the buyer may require the seller to remedy the lack of conformity by repair, unless this is unreasonable having regard to all the circumstances. A

46. člen

(1) Kupec lahko od prodajalca zahteva, naj izpolni svoje obveznosti, če ne uporabi kakšnega sredstva, ki bi nasprotovalo taki zahtevi.

(2) Če blago ni istovetno blagu iz pogodbe, ima kupec pravico zahtevati dobavo drugega blaga kot zamenjavo le, če je bila s pomanjkljivostjo glede istovetnosti bistveno kršena pogodba, zahteva za zamenjavo pa je bila dana hkrati z obvestilom, danim na podlagi 39. člena ali v primernem roku po tem obvestilu.

(3) Če blago ni istovetno blagu iz pogodbe, lahko kupec zahteva od prodajalca, da s popravilom odpravi pomanjkljivost, razen če bi bilo to glede na vse okoliščine neprimerno. Zahtevo po popravilu je treba dati sočasno z obvestilom, danim na

225 Vendar sta stranki lahko oproščeni odgovornosti za neizpolnitev obveznosti v skladu z določbami 79. in 80. člena CISG.

226 Primerjaj Federal District Court New York, United States, 99 CIV 3607 (RWS) z dne 10.5.2002 (*Geneva Pharmaceuticals Tech. Corp. v. Barr Labs. Inc.*), dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/020510u1.html.

227 SCHLECHTRIEM, P., MOŽINA, D.: Pravo mednarodne prodaje, Uradni list RS, Ljubljana, 2006, str. 109.

request for repair must be made either in conjunction with notice given under article 39 or within a reasonable time thereafter.

podlagi 39. člena, ali v primernem roku po tem obvestilu.

Izpolnitveni zahtevek

1. Če prodajalec ne izpolni svojih obveznosti iz pogodbe, je kupcu prvenstveno dana možnost izpolnitvenega zahtevka. Kupec namreč velikokrat blago potrebuje, pri drugem prodajalcu pa ga zaradi pomanjkanja časa oziroma drugih okoliščin ne more naročiti. Še posebej to velja pri mednarodni prodaji blaga, ko so tudi drugi dobavitelji zadevnega blaga v drugih državah. To pravno sredstvo je analogno prodajalčevemu zahtevku iz 62. člena, ki določa, da lahko prodajalec zahteva od kupca, da plača kupnino, prevzame dobavo ali izpolni svoje obveznosti.[228]

2. Prvi odstavek 46. člena vsebuje splošno pravilo glede kupčeve pravice, da zahteva izpolnitev prodajalčevih obveznosti. V skladu z določbo tega odstavka ima kupec pravico od prodajalca zahtevati, naj izpolni svoje obveznosti, če ne uporabi kakega sredstva, ki bi taki zahtevi nasprotovalo. Kot takšno sredstvo bi se lahko štela uporaba pravice zmanjšanja kupnine v skladu s 50. členom ali kupčeva izjava, da razdira pogodbo po 49. členu.

Kupec lahko izpolnitev zahteva vedno, ko prodajalec krši svoje obveznosti po pogodbi, razen v primerih, ki so urejeni v drugem in tretjem odstavku 46. člena. Vendar pa tudi v primeru, ko kupec od prodajalca pravilno zahteva izpolnitev obveznosti, sodišče v skladu z 28. členom prodajalca ni dolžno obsoditi na izpolnitev pogodbene obveznosti, če tega ne bi storilo po pravilih svojega lastnega prava za podobne prodajne pogodbe, na katere se CISG ne nanaša.[229]

Zahtevek za povračilo škode

Poleg izpolnitvenega zahtevka ima kupec na podlagi drugega odstavka 45. člena tudi pravico, da zahteva odškodnino za vso škodo, ki mu je nastala zaradi prodajalčeve kršitve pogodbe. Če specifična izpolnitev ni mogoča, kupec ne more več zahtevati izpolnitve, še vedno pa lahko zahteva povračilo škode. Vzemimo za primer slovenskega kupca in belgijskega prodajalca, ki se dogovorita za prodajo točno določene umetniške slike, ki jo kupec namerava razstaviti v svojih prostorih. Stranki se glede prehoda nevarnosti ne dogovorita ničesar. Še preden prodajalec sliko odpremi, je ta uničena v požaru. Kupec v tem primeru seveda ne more zahtevati izpolnitve, saj je bil predmet pogodbe uničen. Od prodajalca pa lahko zahteva povračilo škode, ki mu je nastala, ker prodajalec slike ni dobavil. Slika je bila uničena še pred prehodom nevarnosti, saj ta preide na kupca ob dobavi blaga, če ni dogovorjeno kaj drugega. Zato bo škodo, ki je nastala zaradi uničenja predmeta pogodbe, trpel prodajalec.

228 Glej 62. člen CISG.
229 Primerjaj komentar k 28. členu CISG.

Zahtevek za zamenjavo blaga

Če prodajalec dobavi blago, neskladno s pogodbo, ima kupec pravico zahtevati dobavo drugega blaga kot zamenjavo. Vendar pa določba drugega odstavka 46. člena omejuje domet te pravice na primere, ko je zaradi pomanjkljivosti glede skladnosti pogodba bistveno kršena.[230] Obenem mora kupec zamenjavo zahtevati hkrati z obvestilom, danim na podlagi 39. člena ali v primernem roku po tem obvestilu, prodajalcu pa mora biti pripravljen vrniti dobavljeno blago, ki ni v skladu s pogodbo. Vse stroške, ki mu pri tem nastanejo, lahko od prodajalca zahteva na podlagi točke *b* prvega odstavka 45. člena. Pri tem pa je potrebno upoštevati še določbo prvega odstavka 82. člena, ki določa, da kupec izgubi pravico do razdora pogodbe ali zahteve za zamenjavo blaga, če ga ne more vrniti v bistveno podobnem stanju, v kakršnem ga je prejel. Kupec pa te pravice ne izgubi, ko so izpolnjeni pogoji iz drugega odstavka 82. člena.[231]

Zahtevek za popravilo blaga

Kupec ima pravico od prodajalca zahtevati tudi popravilo pomanjkljivega blaga. Vendar pa tretji odstavek 46. člena določa, da kupec tega pravnega sredstva ne more uporabiti, če bi bilo to glede na vse okoliščine neprimerno. V primeru, ko bi kupec lahko popravil blago sam oziroma bi naročil njegovo popravilo drugje in bi bilo to bistveno primerneje in ceneje, kot če bi popravilo zahteval od prodajalca, bo zahtevek kupca za popravilo praviloma neprimeren. V vsakem primeru pa mora prodajalec kupcu na podlagi drugega odstavka 45. člena povrniti stroške, ki so mu s tem nastali.[232]

Nemški prodajalec in švicarski kupec sta se dogovorila za prodajo zamrznjenega mesa. Prodajalec je dobavil meso, ki je vsebovalo preveč maščob in vode in je bilo posledično vredno 25,5 odstotkov manj, kot bi bilo vredno meso, ki bi bilo v skladu s pogodbo. Švicarsko vrhovno sodišče je presojalo, ali je bil kupec upravičen pogodbo razdreti, torej, ali je prodajalčeva dobava blaga, ki ni bilo v skladu s pogodbo, predstavljala bistveno kršitev. V sodbi 28. oktobra 1998 je ugotovilo, da prodajalec pogodbe ni bistveno kršil, saj bi lahko kupec blago naprej prodal po nižji ceni, zaradi kršitve pa bi lahko zahteval povračilo škode, ki mu je pri tem nastala, torej razliko v ceni ter izgubljen dobiček.[233]

OZ v členih 116. in 117. določa, da se v primerih, ko postane izpolnitev obveznosti ene stranke dvostranske pogodbe nemogoča zaradi dogodka, za katerega ni odgovorna niti prva niti druga stranka, praviloma ugasne tudi obveznost druge stranke. Če pa je ta že izpolnila del svoje obveznosti, lahko zahteva vrnitev po pravilih o vračanju tistega, kar je bilo neupravičeno pridobljeno.

230 Primerjaj komentar k 25. členu CISG.
231 Primerjaj 82. člen CISG.
232 Primerjaj Oberlandesgericht Hamm, Nemčija, 11 U 191/94 z dne 9.6.1995, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950609g1.html.
233 Bundesgericht, Švica, 4C.179/1998/odi z dne 28.10.1998, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/981028s1.html.

Article 47

(1) The buyer may fix an additional period of time of reasonable length for performance by the seller of his obligations.

(2) Unless the buyer has received notice from the seller that he will not perform within the period so fixed, the buyer may not, during that period, resort to any remedy for breach of contract. However, the buyer is not deprived thereby of any right he may have to claim damages for delay in performance.

47. člen

(1) Kupec lahko prodajalcu določi primerno dolg dodatni rok za izpolnitev njegove obveznosti.

(2) Razen če kupec prejme obvestilo od prodajalca, da ta ne bo mogel izpolniti svojih obveznosti do poteka takega roka, v tem roku ne more uporabiti kateregakoli sredstva, predvidenega za kršitev pogodbe. Vendar zato kupec ne izgubi pravice, da zaradi zamude prodajalca zahteva odškodnino.

Predpostavke za razdor pogodbe

1. Kadar pomeni neizpolnitev katerekoli obveznosti, ki jo je imel prodajalec na podlagi pogodbe ali te konvencije, bistveno kršitev pogodbe, lahko kupec na podlagi točke *a* prvega odstavka 49. člena izjavi, da razdira pogodbo. Vendar pa velikokrat ni jasno, ali gre za bistveno kršitev ali ne.[234] Kupec namreč ne more vedeti, ali bo arbitraža ali sodišče prodajalčevo kršitev štelo za bistveno ali ne. Zato CISG daje kupcu v primeru, ko prodajalec ne dobavi blaga pravočasno, možnost izjave, da razdira pogodbo, vendar le, če blago ni bilo dobavljeno v dodatnem roku, ki ga je določil kupec. Določitev primerno dolgega dodatnega roka je urejena v 47. členu.

Določitev primerno dolgega dodatnega roka

2. Kupec tako lahko določi primerno dolg dodatni rok za izpolnitev prodajalčevih obveznosti. Določitev je kupčeva pravica, ne obveznost.[235] Primernost dolžine roka je odvisna od okoliščin in se od primera do primera razlikuje.

Kupec do poteka roka ne more uporabiti kateregakoli sredstva, predvidenega za primer kršitve pogodbe, vendar pa zaradi zamude še vedno lahko zahteva odškodnino na podlagi točke *b* prvega odstavka 45. člena.

Egipčanski kupec in nemški prodajalec, podjetje, ki se je ukvarjalo s preprodajo rabljenih tiskarskih strojev, sta sklenila ustno pogodbo o prodaji devetih tiskarskih strojev, ki naj bi bili prepeljani v Egipt. Potem, ko prodajalec dela blaga ni dobavil pravočasno, mu je kupec v skladu s 47. členom določil dodaten rok dveh tednov, vendar prodajalec niti v dodatnem roku svoje obveznosti ni izpolnil, namesto tega pa je ponudil dobavo strojev proti vnaprejšnjemu plačilu, ki v pogodbi ni bilo dogovorjeno. Kupec je to spremembo pogodbe zavrnil ter sedem tednov po določitvi dodatnega roka izjavil, da razdira pogodbo glede še vedno nedobavljenega blaga, kot to dopuščajo določbe 51. člena. Višje sodišče v Cellu je v sodbi 24. maja 1995 ugotovilo, da je bil kupec upravičen razdreti pogodbo tudi, če je bil sprva določen dodatni rok dveh tednov morda nekoliko prekratek, saj je kupec

234 Primerjaj 25. člen CISG.

235 Primerjaj Oberlandesgericht Hamburg, Nemčija, 410 O 21/95 z dne 4.7.1997, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/970704g1.html.

razdrl pogodbo sedem tednov po določitvi dodatnega roka. Sodišče je menilo, da je bil v tem primeru dodaten rok v dolžini sedmih tednov v tem primeru primerno dolg.[236]

Ko prodajalec katere od svojih pogodbenih obveznosti ne izpolni, ni vedno jasno, ali gre za bistveno kršitev pogodbe.[237] *Kupec lahko namreč razdre pogodbo le, če je prodajalec bistveno kršil pogodbo,*[238] *ali, če prodajalec blaga ni dobavil niti po poteku dodatnega roka, ki mu ga je kupec določil na podlagi prvega odstavka 47. člena. Če je kupec v dvomu, ali gre pri prodajalčevi kršitvi za bistveno kršitev pogodbe, je praviloma najbolje, da mu določi primeren dodatni rok za izpolnitev obveznosti. Če prodajalec blaga ne dobavi niti po poteku tega roka, lahko kupec razdre pogodbo na podlagi točke b 1. odstavka 49. člena.*

Če izpolnitev obveznosti v določenem roku ni bistvena sestavina pogodbe, dolžnik v skladu z določbami 105. člena OZ obdrži pravico, da tudi po izteku roka izpolni svojo obveznost, upnik pa, da zahteva njeno izpolnitev. Če hoče upnik odstopiti od pogodbe, mora pustiti dolžniku primeren dodatni rok za izpolnitev. Če dolžnik ne izpolni obveznosti v dodatnem roku, nastanejo enake posledice kot takrat, ko je rok bistvena sestavina pogodbe.[239] *Upnik pa lahko odstopi od pogodbe, ne da bi pustil dolžniku dodatni rok za izpolnitev, če iz dolžnikovega ravnanja izhaja, da svoje obveznosti niti v dodatnem roku ne bo izpolnil.*

Posebno ureditev OZ vsebuje glede kupčeve možnosti odstopa od pogodbe, ki pa se od splošne bistveno ne razlikuje. Kupec lahko tako odstopi od pogodbe le, če je poprej pustil prodajalcu primeren dodaten rok za izpolnitev pogodbe. Vendar pa sme od pogodbe odstopiti takoj, če mu je prodajalec po obvestilu o napakah sporočil, da ne bo izpolnil pogodbe, ali če iz okoliščin danega primera očitno izhaja, da je prodajalec niti v dodatnem roku ne bo mogel izpolniti.

Article 48

(1) Subject to article 49, the seller may, even after the date for delivery, remedy at his own expense any failure to perform his obligations, if he can do so without unreasonable delay and without causing the buyer unreasonable inconvenience or uncertainty of reimbursement by the seller of expenses advanced by the buyer. However, the

48. člen

(1) Če to ni v nasprotju z 49. členom, lahko prodajalec celo po preteku roka za dobavo na svoje stroške odpravi vsako neizpolnitev svojih obveznosti, če lahko to stori brez neprimernega odlašanja in ne da bi kupcu prizadejal neprimerne neugodnosti ali negotovosti, da mu bo prodajalec povrnil stroške, ki jih je imel v zvezi s tem. V vsakem primeru

236 Oberlandesgericht Celle, Nemčija, 20 U 76/94 z dne 24.5.1995, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950524g1.html.
237 Primerjaj komentar k 25. členu CISG.
238 Obenem lahko stranka razdre pogodbo tudi na podlagi določb 72. in 73. člena CISG.
239 Te posledice so urejene v 104. členu OZ.

buyer retains any right to claim damages as provided for in this Convention.

(2) If the seller requests the buyer to make known whether he will accept performance and the buyer does not comply with the request within a reasonable time, the seller may perform within the time indicated in his request. The buyer may not, during that period of time, resort to any remedy which is inconsistent with performance by the seller.

(3) A notice by the seller that he will perform within a specified period of time is assumed to include a request, under the preceding paragraph, that the buyer make known his decision.

(4) A request or notice by the seller under paragraph (2) or (3) of this article is not effective unless received by the buyer.

pa kupec obdrži pravico, da zahteva odškodnino v skladu s to konvencijo.

(2) Če prodajalec zahteva od kupca, da izjavi, ali sprejema izpolnitev pogodbe, kupec pa mu v primernem roku ne odgovori, lahko prodajalec izpolni pogodbo v roku, ki je naveden v njegovi zahtevi. Do preteka tega roka kupec nima pravice uporabiti kateregakoli sredstva, ki ne bi bilo v skladu s prodajalčevo izpolnitvijo.

(3) Šteje se, da obvestilo prodajalca o tem, da bo izpolnil pogodbo v določenem roku, vsebuje tudi zahtevo iz prejšnjega odstavka, da mu kupec sporoči svojo odločitev.

(4) Zahteva ali obvestilo prodajalca na podlagi drugega ali tretjega odstavka tega člena učinkuje samo, če ju je kupec prejel.

Prodajalčeva odprava neizpolnitve obveznosti po poteku dobavnega roka

1. Ta določba v nasprotju z določbo 37. člena, ki ureja primere dobave blaga pred iztekom dobavnega roka, ureja prodajalčevo pravico, da celo po preteku roka za dobavo na svoje stroške odpravi vsako neizpolnitev svojih obveznosti. Nedvomno bo za prodajalca ponavadi ceneje odpraviti neizpolnitev svojih obveznosti, kot da kupec npr. razdre pogodbo in zahteva odškodnino. To bo velikokrat ustrezalo tudi kupcu.[240]

2. Prvi odstavek tega člena torej daje prodajalcu možnost, da tudi po preteku roka za dobavo na svoje stroške odpravi vsako neizpolnitev svojih obveznosti. Vendar pa ima prodajalec to možnost le, če lahko to stori brez neprimernega odlašanja in ne da bi kupcu prizadejal neprimerne neugodnosti ali negotovost v zvezi s povrnitvijo stroškov, ki jih je imel pri tem kupec. Prav tako prodajalec nima pravice odpraviti neizpolnitve svojih obveznosti, če bi bilo to v nasprotju z 49. členom, torej če bi bili izpolnjeni pogoji za kupčevo izjavo o razdoru pogodbe.

Prodajalčevo obvestilo kupcu

Ko namerava prodajalec uporabiti svojo pravico do odprave neizpolnitve svojih obveznosti, kupca ponavadi o tem obvesti. Če prodajalec ob tem zahteva od kupca izjavo, da bo naknadno izpolnitev sprejel, mora ob tem navesti rok, v katerem namerava odpraviti neizpolnitev svoje obveznosti. Če kupec v primernem roku ne odgovori, lahko prodajalec obveznost izpolni v roku, ki ga je navedel sam. Če prodajalec v obvestilu o tem, da namerava odpraviti neizpol-

240 LOOKOFSKY, J.: The 1980 United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, Article 48 Seller's Right to Cure After the Delivery Date, dostopno na: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/loo48.html.

nitev svojih obveznosti, kupca ne pozove, naj mu sporoči svojo odločitev, se šteje, kot bi prodajalčevo obvestilo ta poziv vsebovalo. Takšno obvestilo pa ne učinkuje, če ga kupec ni prejel, kar pomeni, da za pošiljanje obvestila po tem členu velja prejemna teorija.[241] Tveganje za primer, ko kupec obvestila ne prejme oziroma ga prejme z zamudo, nosi prodajalec, torej pošiljatelj obvestila.

Dolžnost zmanjševanja škode

Določba 77. člena od pogodbi zveste stranke zahteva, da stori vse razumne ukrepe, ki bi preprečili povečevanje škode. V nasprotnem primeru namreč lahko nasprotna stranka zahteva zmanjšanje povračila škode v višini, ki se bi ji pogodbi zvesta stranka lahko izognila. Če kupec prodajalčevo odpravo neizpolnitve neupravičeno zavrne, škoda pa se zaradi tega poveča, bo lahko prodajalec zahteval zmanjšanje odškodnine v višini škode, ki ne bi nastala, če bi kupec naknadno odpravo neizpolnitve sprejel.[242]

Article 49

(1) The buyer may declare the contract avoided:

(a) if the failure by the seller to perform any of his obligations under the contract or this Convention amounts to a fundamental breach of contract; or

(b) in case of non-delivery, if the seller does not deliver the goods within the additional period of time fixed by the buyer in accordance with paragraph (1) of article 47 or declares that he will not deliver within the period so fixed.

(2) However, in cases where the seller has delivered the goods, the buyer loses the right to declare the contract avoided unless he does so:

(a) in respect of late delivery, within a reasonable time after he has become aware that delivery has been made;

(b) in respect of any breach other than late delivery, within a reasonable time:

(i) after he knew or ought to have known of the breach;

(ii) after the expiration of any additional period of time fixed by the buyer in accordance with paragraph (1) of article 47, or after the seller has declared that he will not perform his obligations within such an additional period; or

49. člen

(1) Kupec lahko izjavi, da razdira pogodbo:

(a) če pomeni neizpolnitev katerekoli obveznosti, ki jo je imel prodajalec na podlagi pogodbe ali te konvencije, bistveno kršitev pogodbe; ali

(b) v primeru, da blago ni bilo dobavljeno: če prodajalec ni dobavil blaga v dodatnem roku, ki mu ga je določil kupec na podlagi prvega odstavka 47. člena, ali je izjavil, da ga ne bo dobavil v tako določenem roku.

(2) V primerih, ko je prodajalec dobavil blago, kupec izgubi pravico, da razdre pogodbo, če tega ni storil:

(a) glede na zamujeno dobavo v primernem roku, računano od trenutka, ko je izvedel, da je dobava opravljena;

(b) glede na katerokoli drugo kršitev, razen zamujene dobave v primernem roku:

(i) ko je izvedel ali bi bil moral izvedeti za kršitev;

(ii) po preteku vsakega dodatnega roka, ki ga je kupec določil v skladu s prvim odstavkom 47. člena, ali potem, ko je prodajalec izjavil, da ne bo izpolnil svoje obveznosti v dodatnem roku; ali

241 Primerjaj 27. člen CISG.
242 Glej komentar k 77. členu CISG.

(iii) after the expiration of any additional period of time indicated by the seller in accordance with paragraph (2) of article 48, or after the buyer has declared that he will not accept performance.

(iii) po preteku vsakega dodatnega roka, ki ga je določil prodajalec v skladu z drugim odstavkom 48. člena, ali potem, ko je kupec izjavil, da ne bo izpolnil obveznosti.[243]

Razdor pogodbe

1. Ta člen ureja kupčevo pravico, da razdre pogodbo. Prodajalčeva pravica do razdora pogodbe je urejena v 64. členu CISG. Pogodba tako veže stranki do trenutka, ko jo ena izmed njiju veljavno razdre (ali do trenutka, ko obe stranki pravilno izpolnita vse svoje pogodbene obveznosti). V skladu s 26. členom izjava o razdoru pogodbe učinkuje samo, če je stranka nasprotno stranko o njej obvestila. Situacije, ko nasprotna stranka ni bila pravilno obveščena, so urejene v 27. členu.

2. Kupec lahko izjavi, da razdira pogodbo, če se prodajalčeva neizpolnitev obveznosti šteje za bistveno kršitev pogodbe, torej ko kupec dejansko ostane brez tistega, kar je upravičeno pričakoval od pogodbe, razen če prodajalec takšne posledice ni predvidel, niti je ne bi v enakih okoliščinah predvidela razumna oseba enakih lastnosti.[244] Če je prodajalec pogodbo bistveno kršil, jo lahko kupec razdre takoj, praviloma pa ni potrebno, da prodajalca o tem prej obvesti ali mu določi dodaten rok. Če prodajalec lahko neizpolnitev svojih obveznosti odpravi v skladu z določbami 48. člena, se šteje, da kršitev ni bistvena, razen če tega ne stori v primernem roku.[245]

Razdor pogodbe po poteku primernega dodatnega roka

Vendar pa lahko tudi v primeru, ko prodajalčeva kršitev pogodbe ni bistvena, kupec pogodbo razdre, če prodajalec tudi po poteku primernega dodatnega roka, ki mu ga je kupec določil v skladu s 47. členom, blaga ne dobavi, oziroma izjavi, da ga ne bo dobavil v tako določenem roku. Tako lahko kupec, ki dvomi v bistvenost prodajalčeve kršitve, pravilno razdre pogodbo, če prodajalec ne izpolni niti v primernem dodatnem roku.[246]

Rok za razdor pogodbe

Drugi odstavek 49. člena določa rok, v katerem mora kupec razdreti pogodbo (in o tem v skladu s 26. členom obvestiti prodajalca), da ne izgubi te pravice. V primeru, ko prodajalec zamudi z dobavo blaga, lahko kupec razdre pogodbo, vendar mora to storiti v primernem roku od trenutka, ko je izvedel, da je dobava opravljena.

Primernost roka za razdor pogodbe

Če je prodajalec kršil pogodbo tako, da ni opravil katere od svojih drugih obveznosti, mora kupec, da ne izgubi svoje pravice, pogodbo razdreti v primernem

243 Primerjaj isto določbo v izvirni angleški različici CISG, ki za razliko od slovenskega prevoda določa, da kupec izgubi pravico razdreti pogodbo, če tega ni storil po preteku vsakega dodatnega roka, ki ga je določil prodajalec v skladu z drugim odstavko 48. člena, ali potem, ko je kupec izjavil, da ne bo *sprejel izpolnitve*.

244 Primerjaj 25. člen CISG.

245 Text of Secretariat Commentary on article 45 of the 1978 Draft, UNCITRAL, dostopno na: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/secomm/secomm-49.html.

246 Glede primernosti dodatnega roka primerjaj 47. člen CISG.

roku po tem, ko je izvedel ali bi bil moral izvedeti za kršitev. Če je kupec prodajalcu v skladu s 47. členom določil primeren dodaten rok, lahko pogodbo razdre v primernem roku po preteku tega roka oziroma po prodajalčevi izjavi, da tudi v dodatnem roku svoje obveznosti ne bo izpolnil.

Prav tako mora kupec izjavo o razdoru pogodbe podati v primernem roku po tem, ko prodajalec ni izpolnil obveznosti v roku, ki ga je sam določil za odpravo neizpolnitve svojih obveznosti v skladu z drugim odstavkom 48. člena oziroma po tem, ko je kupec izjavil, da te naknadne izpolnitve ne bo sprejel.

Švedski prodajalec in nemški kupec sta se dogovorila za prodajo določene količine poljskega premoga v vrednosti 116.335 DM, z dobavo na naslov kupčevega kupca v Osijeku. Kupčev kupec je po opravljeni dobavi kupcu 10. aprila 1991 sporočil, da blago ni v skladu s pogodbo zaradi nižje kakovosti. Višje sodišče v Münchnu je v sodbi 2. marca 1994 ugotovilo, da dobava premoga nižje kakovosti ne pomeni bistvene kršitve pogodbe, zato kupec ni bil upravičen do njenega razdora. Vendar bi tudi v primeru, ko bi prodajalčeva kršitev pomenila bistveno kršitev, kupec izgubil pravico do razdora pogodbe, saj je izjavil, da jo razdira štiri mesece po dobavi, česar sodišče ni štelo za primeren rok po določbah točke b drugega odstavka 49. člena.[247]

Article 50

If the goods do not conform with the contract and whether or not the price has already been paid, the buyer may reduce the price in the same proportion as the value that the goods actually delivered had at the time of the delivery bears to the value that conforming goods would have had at that time. However, if the seller remedies any failure to perform his obligations in accordance with article 37 or article 48 or if the buyer refuses to accept performance by the seller in accordance with those articles, the buyer may not reduce the price.

50. člen

Če blago ni istovetno blagu iz pogodbe, lahko kupec, ne glede na to ali je bila kupnina že plačana ali ne, zniža ceno v sorazmerju z razliko med vrednostjo dejansko dobavljenega blaga v času dobave in vrednostjo, ki bi jo v tem času imelo blago istovetno blagu v pogodbi. Če pa prodajalec odpravi katerokoli neizpolnitev svojih obveznosti v skladu s 37. členom ali 48. členom, ali če kupec noče sprejeti dobave od prodajalca v skladu z določbami omenjenih členov, kupec ne more znižati cene.

Pravica do znižanja kupnine

1. Če lahko kupec pomanjkljivo blago še vedno uporabi, vendar je njegova uporabnost manjša, kot bi bila, če bi prodajalec dobavil blago brez pomanjkljivosti, ima kupec možnost znižati kupnino.

2. Kupec lahko zniža kupnino v sorazmerju z razliko med vrednostjo, ki bi jo ob času dobave imelo blago brez pomanjkljivosti, ter vrednostjo, ki jo je ob istem času imelo dejansko dobavljeno blago. Razlika v ceni se torej izračuna tako,

247 Oberlandesgericht München, Nemčija, 7 U 4419/93 z dne 2.3.1994, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/940302g1.html.

da se od vrednosti blaga brez pomanjkljivosti v času dobave odšteje vrednost dejansko dobavljenega blaga v času dobave. To pravico ima kupec tudi, če je kupnino že plačal. V tem primeru lahko od prodajalca zahteva, da mu razliko v ceni vrne. Razlika v ceni bi lahko bila vsebovana tudi v kupčevem zahtevku za povrnitev škode zaradi prodajalčeve kršitve obveznosti, saj je zaradi nižje vrednosti blaga kupcu nastala škoda. Vendar pa lahko kupec kupnino zniža tudi, če prodajalec ne odgovarja za škodo zaradi ovire, ki je bila izven njegovega nadzora, po določbah 79. člena,[248] medtem ko povračila škode od njega v tem primeru ne more zahtevati.

Omejitev obsega odškodnine

Kupčeva pravica do znižanja kupnine tudi ni podvržena določbi 74. člena, ki omejuje odškodnino, ki jo lahko pogodbi zvesta stranka zahteva zaradi kršitve pogodbe nasprotne stranke. Pogodbi zvesta stranka lahko namreč terja le povračilo škode, ki jo je nasprotna stranka predvidela oziroma morala predvideti ob sklenitvi pogodbe kot možno posledico njene kršitve.[249]

Švicarsko vrhovno sodišče je v že zgoraj omenjeni sodbi 28. oktobra 1998 ugotovilo tudi, da kupec ne more zahtevati povrnitve škode, ki mu je nastala zaradi zmanjšane vrednosti blaga, če je uporabil sredstvo znižanja cene iz tega člena. Ta škoda je namreč že vključena v znižanju cene. Še vedno pa lahko zahteva povračilo druge škode, ki mu je nastala zaradi prodajalčeve kršitve.[250]

Kupec lahko zaradi stvarne ali pravne napake na blagu tudi po OZ zniža kupnino. V skladu s 468. členom OZ namreč lahko kupec, ki je o stvarni napaki prodajalca pravilno in pravočasno opozoril, od prodajalca zahteva izpolnitev pogodbe ali znižanje kupnine, od pogodbe pa lahko tudi odstopi. Kupec pa lahko sorazmerno znižanje kupnine zahteva tudi, če je kupčeva pravica na blagu zmanjšana ali omejena zaradi pravne napake blaga, kot to določa 490. člen OZ.

Article 51

(1) If the seller delivers only a part of the goods or if only a part of the goods delivered is in conformity with the contract, articles 46 to 50 apply in respect of the part which is missing or which does not conform.

(2) The buyer may declare the contract avoided in its entirety only if the failure to make delivery completely or in conformity with the contract amounts to a fundamental breach of the contract.

51. člen

(1) Če prodajalec dobavi samo del blaga ali če je samo del blaga istoveten blagu iz pogodbe, se uporabijo 46. do 50. člen glede tistega dela, ki manjka ali ki ni istoveten blagu iz pogodbe.

(2) Kupec lahko izjavi, da razdira celo pogodbo le, če pomeni delna neizpolnitev ali pomanjkljivost glede istovetnosti bistveno kršitev pogodbe.

248 Primerjaj 79. člen CISG .

249 Text of Secretariat Commentary on article 46 of the 1978 Draft, UNCITRAL, dostopno na: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/secomm/secomm-50.html.

250 Bundesgericht, Švica, 4C.179/1998/odi, 28.10.1998, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/981028s1.html.

Delna dobava in delna pomanjkljivost blaga

1. Velikokrat prodajalec dobavi le del blaga, ki je bilo dogovorjeno s pogodbo ali pa blago, katerega del ni v skladu s pogodbo.

Vzemimo za primer kupca in prodajalca, ki se dogovorita za prodajo 100 bal bombaža. Ko prodajalec blago dobavi, se izkaže, da je 10 bal tako slabe kakovosti, da so neuporabne. V navedenem primeru se pojavi vprašanje, ali lahko kupec uporabi sredstva iz členov 46 do 50 glede dobave celotnega blaga ali le glede dela blaga, ki ni v skladu s pogodbo. Situacija je podobna, ko prodajalec dobavi le 90 bal, namesto dogovorjenih 100. [251]

Pravna sredstva glede dela blaga

2. Če takšna delna izpolnitev ne pomeni bistvene kršitve pogodbe, lahko kupec pravna sredstva, ki jih ima po določilih členov 46 do 50, uporabi le glede dela blaga, ki ga prodajalec ni dobavil oziroma dela blaga, ki ni skladen s pogodbo.

Kupec in prodajalec se dogovorita za prodajo 1000 ton premoga po ceni 150 USD za tono, pri čemer kupec celotno kupnino plača vnaprej. Po prodajalčevi dobavi kupec pravočasno opravi pregled blaga, pri katerem se izkaže, da je 100 ton premoga zaradi slabe kakovosti neuporabnih. V skladu z določbo prvega odstavka 51. člena lahko kupec, če je del dobavljenega blaga neskladen s pogodbo, uveljavlja svoje pravice iz členov 46 do 50 le glede tega dela blaga. Kupec v skladu s prvim odstavkom 47. člena prodajalcu določi primerno dolg dodaten rok, vendar prodajalec tudi po poteku tega roka ne izpolni svoje obveznosti glede preostanka blaga. Zaradi tega kupec v skladu s točko *b* prvega odstavka 49. člena glede preostalih 100 ton premoga pogodbo razdre. Obenem pri drugem prodajalcu na primeren način in v primernem roku kupi manjkajoči del blaga po tržni ceni 170 USD za tono. Kupec lahko od prodajalca zahteva vračilo kupnine za del blaga, glede katerega je pogodbo razdrl, obenem pa ima zoper prodajalca tudi zahtevek za povračilo škode, ki mu je nastala zaradi prodajalčeve kršitve pogodbe. Škoda, ki je nastala zaradi kritnega nakupa, se v skladu z določbo 75. člena izračuna tako, da se od cene, po kateri je kupec kupil nadomestno blago, odšteje pogodbena cena iz prvotne pogodbe. Kupec ima tudi pravico do povračila druge škode, ki pa mu v konkretnem primeru ni nastala. Tako lahko kupec od prodajalca zahteva povračilo škode v višini 2000 USD, obenem pa ima zoper prodajalca tudi zahtevek za vračilo kupnine v višini 1500 USD. Skupaj bo torej od prodajalca zaradi kršitve pogodbe zahteval 3500 USD.

Bistvena kršitev pogodbe

Šteje se, da je celotna pogodba bistveno kršena, če je prodajalec dobavil le del blaga ali če je samo del blaga skladen s pogodbo, kupec pa bi zaradi tega dejansko ostal brez tistega, kar je opravičeno pričakoval od pogodbe. Vendar pa ne gre za bistveno kršitev pogodbe, če prodajalec take posledice ni predvidel niti bi jo bila predvidela razumna oseba enakih lastnosti v enakih okoliščinah, kar se presoja z ozirom na okoliščine primera.[252]

251 Primer smiselno povzet po HONNOLD, J. O.: Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention, Kluwer Law International, Third Edition, 1999, str. 343.

252 Glej tudi komentar k 25. členu CISG.

Če bi v zgornjem primeru dejstvo, da je bil samo del blaga skladen s pogodbo, pomenilo bistveno kršitev pogodbe, bi lahko prodajalec uporabil svoja sredstva iz členov 46 do 50 glede celotne pogodbe. Tako bi lahko npr. v skladu z določbami 49. člena razdrl celotno pogodbo ter od prodajalca zahteval vračilo celotne kupnine ter povračilo škode, ki jo je utrpel.

Article 52

(1) If the seller delivers the goods before the date fixed, the buyer may take delivery or refuse to take delivery.

(2) If the seller delivers a quantity of goods greater than that provided for in the contract, the buyer may take delivery or refuse to take delivery of the excess quantity. If the buyer takes delivery of all or part of the excess quantity, he must pay for it at the contract rate.

52. člen

(1) Če prodajalec dobavi blago pred datumom, določenim za dobavo, lahko kupec sprejme ali zavrne dobavo.

(2) Če prodajalec dobavi večjo količino blaga, kot je predvideno v pogodbi, lahko kupec sprejme ali zavrne dobavo presežne količine. Če kupec sprejme cel presežek količine ali njegov del, ga mora plačati po pogodbeni ceni.

Predčasna dobava blaga

1. Kupec lahko zavrne dobavo blaga, če jo prodajalec opravi pred dogovorjenim datumom. Nesmiselno bi bilo namreč kupca siliti, da dobavo sprejme, saj mu le-to lahko povzroči dodatne stroške, npr. s skladiščenjem blaga. Poleg tega bi njegova obveznost plačila kupnine dospela v plačilo predčasno, če pogodba določa, da mora plačati kupnino, ko prodajalec dobavi blago.[253]

Obveznost ohranitve blaga

2. Zato prvi odstavek 52. člena določa, da lahko kupec v primeru predčasne dobave to dobavo sprejme ali zavrne. Vendar pa je v skladu z določbo drugega odstavka 86. člena kupec blago dolžan prevzeti v posest na račun prodajalca pod pogojem, da lahko to stori brez plačila kupnine in brez neprimernih neugodnosti ali neprimernih stroškov. S tem se namreč omogoča ohranitev blaga. [254] Če se prodajalec ali tisti, ki je pooblaščen, da skrbi za blago na njegov račun, nahaja v namembnem kraju, kupec blaga ni dolžan prevzeti v posest. Če je v pogodbi dogovorjeno, da je prodajalec dolžan dobaviti blago npr. »do konca leta«, pa ga dobavi prej, se ne šteje, da ga je dobavil predčasno v smislu prvega odstavka 52. člena.

Sprejem presežnega dela blaga

Kadar prodajalec dobavi večjo količino blaga, kot je predvideno v pogodbi, lahko kupec v skladu z 2. odstavkom 52. člena presežni del sprejme ali zavrne. Zaradi dobave večje količine blaga lahko kupcu nastane škoda, npr. zaradi skladiščenja blaga. Zato lahko kupec, v primeru zavrnitve presežne količine blaga od prodajalca zahteva povrnitev škode. Če pa kupec presežni del blaga

253 Text of Secretariat Commentary on article 48 of the 1978 Draft, UNCITRAL, dostopno na: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/secomm/secomm-52.html.

254 Glej tudi komentar k 86. členu CISG.

v celoti ali deloma sprejme, mora prodajalcu zanj plačati pogodbeno ceno, upoštevaje dodatno količino blaga.

Italijanski kupec se je s kanadskim prodajalcem ustno dogovoril o prodaji okraskov za okvirje slik v določeni količini, ki lahko variira za +/- 10 odstotkov. Ker kupec obveznosti plačila kupnine ni izpolnil pravočasno, ga je prodajalec tožil. Kupec je v nasprotni tožbi zahteval povračilo škode, ki naj bi mu nastala zaradi domnevne neskladnosti dela blaga s pogodbo ter zaradi dobave prevelike količine blaga. Vrhovno sodišče v Ontariu je v sodbi 31. avgusta 1999 ugotovilo, da ne gre za dobavo večje količine blaga, kot je predvidena v pogodbi, saj sta se stranki dogovorili za variiranje količine in je količina še vedno manjša od zgornje meje, določene v pogodbi.[255]

255 Ontario Superior Court of Justice, Kanada, 98-CV-14293CM, z dne 31.8.1999 (*La San Giuseppe v. Forti Moulding Ltd.*), dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/990831c4.html.

CHAPTER III.
OBLIGATIONS OF THE BUYER

Article 53

The buyer must pay the price for the goods and take delivery of them as required by the contract and this Convention.

III. POGLAVJE
OBVEZNOSTI KUPCA

53. člen

Kupec se zavezuje,[256] da bo izplačal kupnino in prevzel blago tako, kot je določeno v pogodbi in v tej konvenciji.

Temeljne obveznosti kupca

1. Ta člen določa kupčevi temeljni obveznosti po CISG, torej plačilo kupnine in prevzem blaga.[257] Analogen je 30. členu, ki določa temeljne obveznosti prodajalca.

Dodatne obveznosti kupca

2. Kupec mora tako, če ni drugače dogovorjeno, prodajalcu plačati kupnino in prevzeti blago, kot to določata pogodba in ta konvencija. Vendar pa ima lahko kupec tudi druge (t.j. dodatne) obveznosti, ki izhajajo iz pogodbe, če sta se stranki zanje dogovorili.[258] Določba 6. člena namreč daje strankama možnost, da svoje razmerje uredita drugače od ureditve po CISG.[259]

Obenem lahko dodatne obveznosti strank izhajajo tudi iz poslovnih običajev, ki so bodisi izrecno, bodisi molče postali del pogodbe med strankama ter prakse, vzpostavljene med njima.[260]

> *OZ kupčeve obveznosti ureja v členih 496 do 499. Tudi po našem notranjem pravu sta glavni obveznosti kupca plačilo kupnine ter prevzem stvari, stranki pa se lahko dogovorita tudi za dodatne obveznosti. Poleg tega lahko dodatne obveznosti izhajajo tudi iz poslovnih običajev, uzanc in prakse, vzpostavljene med strankama.*[261]

256 Pri slovenskem prevodu »kupec se zavezuje« gre za neobičajen nomotehnični pristop, saj dikcija določbe spominja na pogodbeno klavzulo. Primerjaj tudi določbo 53. člena angleškega izvirnika CISG.

257 Primerjaj TRATNIK, M., FERČIČ, A.: Mednarodno gospodarsko pravo, Univerza v Mariboru, Pravna fakulteta, Maribor, 2002, str. 277-281.

258 Primeri takšnih obveznosti so npr. dobava materiala za izdelavo blaga, ureditev zavarovanja za plačilo kupnine, ureditev prevoza.

259 Pri tem pa ne moreta izključiti določbe 12. člena ali spremeniti njegovega učinka. Primerjaj tudi člena 6 in 12 CISG.

260 Primerjaj 9. člen CISG.

261 Primerjaj 12. člen OZ.

Section I.

Payment of the price

Article 54

The buyer's obligation to pay the price includes taking such steps and complying with such formalities as may be required under the contract or any laws and regulations to enable payment to be made.

I. odsek

Izplačilo[262] kupnine

54. člen

Z obveznostjo kupca, da izplača kupnino, je mišljeno[263] ukrepanje in izpolnjevanje obličnosti, predvidenih s pogodbo oziroma z ustreznimi zakoni ali predpisi, da bi se omogočila izvršitev plačila.

Ukrepi, ki omogočajo izvršitev plačila

1. Ta določba podrobneje razlaga kupčevo obveznost iz 53. člena. Kupec je dolžan izvesti določene ukrepe, ki omogočajo izvršitev plačila.

2. Kupec mora tako ravnati na način, ki je predviden s pogodbo oziroma z ustreznimi zakoni ali predpisi in omogoča izvršitev plačila. Takšno ravnanje je npr. lahko povezano z zavarovanjem obveznosti, ko je kupec dolžan odpreti dokumentarni akreditiv ali pridobiti bančno garancijo ali pa npr. zaprositi za dovoljenje oblasti za prenos sredstev v tujino, če je to potrebno za uspešno izvedbo plačila.[264] Če kupec katerega od potrebnih ukrepov za izvršitev plačila ne izvede, to velja za kršitev pogodbe, saj ni izpolnil svojih obveznosti po pogodbi in tej konvenciji. Klasičen primer kupčeve kršitve pogodbe je podan, če kupec na način in v roku, kot to določa pogodba, ne odpre dokumentarnega akreditiva.

Valuta plačila

V CISG ni vsebovana določba, v kateri valuti mora kupec plačati kupnino. Tako se ob določanju valute najprej upošteva dogovor strank, nato pa poslovni običaji, o katerih sta se zedinili in praksa, vzpostavljena med njima.[265]

V primeru, ko je plačilo zadržano zaradi posega oblasti, se lahko kupec velikokrat sklicuje na določbo 79. člena, ki stranko opravičuje odgovornosti za neizpolnitev, če dokaže, da je do nje prišlo zaradi ovire, ki je bila izven njenega nadzora.[266] Vendar pa mora kupec izvesti vse razumne ukrepe, da bi zadržanje

262 V besedilu v zvezi s kupnino namesto besede izplačilo uporabljamo besedo plačilo.

263 Primerjaj angleško različico te določbe, ki določa, da kupčeva obveznost plačati kupnino *vključuje* ukrepanje in izpolnjevanje obličnosti, predvidenih s pogodbo oziroma z ustreznimi zakoni ali predpisi, da bi se omogočila izvršitev plačila.

264 Text of Secretariat Commentary on article 50 of the 1978 Draft, UNCITRAL, http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/secomm/secomm-54.html.

265 Primerjaj 9. člen CISG; HAGER, G. v SCHLECHTRIEM, P. (ur.) et al: Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG), Second Edition, Oxford University Press, New York, 1998, str. 457, 458.

266 In da od nje ni bilo primerno pričakovati, da pri sklenitvi pogodbe to oviro upošteva, se ji izogne ali pa takšno ovire in njene posledice premosti. Glej 79. člen CISG.

plačila odpravil, sicer se na takšno zadržanje sredstev ne more sklicevati.[267] Ker je v skladu s petim odstavkom 79. člena stranka lahko oproščena samo odškodninske odgovornosti, pa lahko prodajalec še vedno zahteva izpolnitev oziroma uveljavlja vsa druga pravna sredstva razen povračila škode.[268]

Okrožno sodišče v Duisburgu je 17. aprila 1996 razsodilo, da kupec ob plačilu kupnine ni upravičen odšteti stroškov plačila, saj praviloma te stroške nosi dolžnik.[269]

Article 55

Where a contract has been validly concluded but does not expressly or implicitly fix or make provision for determining the price, the parties are considered, in the absence of any indication to the contrary, to have impliedly made reference to the price generally charged at the time of the conclusion of the contract for such goods sold under comparable circumstances in the trade concerned.

55. člen

Če je pogodba veljavno sklenjena, cena za prodano blago pa v njej ni ne izrecno, ne molče določena, in če v njej ni določb, na podlagi katerih bi se lahko določila, se šteje, če ni navedeno nasprotno, da sta strani molče pristali na ceno, ki se je v trenutku sklenitve pogodbe redno zaračunavala v zadevni stroki za takšno blago, prodano v podobnih okoliščinah.

Nedoločenost oziroma nedoločljivost cene

1. Ta člen ureja način določitve cene blaga, če se stranki o njej v pogodbi nista ne izrecno ne molče dogovorili, pogodba pa tudi ne vsebuje določb, na podlagi katerih bi se lahko določila.

Določljivost cene kot predpostavka za veljavnost pogodbe

2. V takšnem primeru se namreč, če ni nakazano drugače, šteje, da sta stranki molče pristali na ceno, ki se je v trenutku sklenitve pogodbe redno zaračunavala v zadevni stroki za takšno blago, prodano v podobnih okoliščinah. Vendar pa določba prvega odstavka 14. člena določa, da se kot ponudba šteje le dovolj določen predlog za sklenitev pogodbe, torej takšen, v katerem je navedeno blago in izrecno ali molče določena količina in cena, ali če vsebuje elemente za njihovo določitev. V primeru, ko cena ni bila izrecno ali molče določena oziroma, predlog za sklenitev pogodbe ne vsebuje elementov za njeno določitev, torej ne gre za ponudbo po CISG. Del stroke ter nekatere sodne odločbe nakazujejo, da se v tem primeru določba 55. člena ne bi uporabila, saj pogodba ni bila sklenjena, vendar pa so se nekateri avtorji ter sodne odločbe opredelili tudi

267 Text of Secretariat Commentary on article 50 of the 1978 Draft, UNCITRAL, dostopno na: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/secomm/secomm-54.html.

268 Glej HAGER, G. v SCHLECHTRIEM, P. (ur.) et al: Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG), Second Edition, Oxford University Press, New York, 1998, str. 458, 459.

269 Landgericht Duisburg, Nemčija, 45 (19) O 80/94 z dne 17.4.1996, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/960417g1.html.

drugače, v prid veljavnosti pogodbe.[270] V vsakem primeru pa je 55. člen uporaben takrat, ko se na podlagi pravil mednarodnega zasebnega prava uporabi notranje pravo države, ki je v skladu z določili 92. člena izjavila pridržek glede II. dela CISG (nordijske države), če to pravo določa, da je pogodba sklenjena tudi, če kupnina iz nje ni razvidna (določljiva).[271]

Okrožno sodišče v St. Gallenu se je v sodbi 3. julija 1997 kljub temu, da se stranki ob sklepanju pogodbe nista dogovorili za ceno blaga, opredelilo v korist veljavnosti pogodbe. Kupec je namreč pri prodajalcu naročil določeno blago, prodajalec je naročilo sprejel, pri tem pa se stranki nista dogovorili za višino kupnine. Po sklenitvi pogodbe je prodajalec kupcu poslal račun, kupec pa je ugovarjal količini blaga na računu, ne pa tudi ceni. Zaradi tega je sodišče razsodilo, da je bila pogodba veljavno sklenjena in višino kupnine določilo v skladu s 55. členom CISG.[272]

Nasprotno pa je Arbitraža pri Gospodarski zbornici Ruske federacije 3. marca 1995 odločila, da pogodba med strankama ni bila veljavno sklenjena, ker cena za blago ni bila določljiva. Avstrijski kupec je od ukrajinskega prodajalca zahteval dobavo blaga, ta pa je svojo obveznost dobave zanikal na podlagi dejstva, da pogodba ni bila veljavno sklenjena. Teleks, ki ga je prodajalec poslal kupcu, je sicer vseboval določbe o vrsti in količini blaga ter roku dobave, poleg tega pa je bilo vključeno tudi določilo, da bosta stranki ceno določili deset dni pred novim letom. Arbitražni senat je ugotovil, da takšna določba ne pomeni, da sta stranki kupnino določili, temveč le izraža namen strank, da to nameravata storiti do poteka določenega roka, saj je kupec teleks prodajalcu potrdil. Uporaba določb 55. člena CISG o določitvi kupnine je bila v tem primeru po mnenju arbitražnega senata izključena, saj sta se stranki dogovorili, da jo bosta določili naknadno. Ker je ugotovil, da pogodba med strankama ni bila veljavno sklenjena, je arbitražni senat kupčev izpolnitveni zahtevek zavrnil.[273]

Primere, ko kupnina ni določena, OZ ureja v 442. členu. Pogodba praviloma ne nastane, če kupnine ne določa, niti ne vsebuje dovolj podatkov, na podlagi katerih bi le-to bilo mogoče določiti. Vendar pa je tudi v takem primeru pogodba veljavno sklenjena, če gre za gospodarsko pogodbo[274]*. V tem pri-*

270 Glej komentar k 14. členu CISG.

271 Text of Secretariat Commentary on article 51 of the 1978 Draft, UNCITRAL, dostopno na: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/secomm/secomm-55.html. Glej tudi komentar k 92. členu CISG.

272 Bezirksgericht St. Gallen, Švica, 3PZ 97/18 z dne 3.7.1997, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/970703s1.html.

273 Tribunal of International Commercial Arbitration at the Russian Federation Chamber of Commerce and Industry, Ruska federacija, 309/1993 z dne 3.3.1995, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950303r1.html.

274 Kdaj gre za gospodarsko pogodbo, določa 13. člen OZ.

meru mora kupec plačati kupnino, ki jo je prodajalec običajno zaračunaval ob sklenitvi pogodbe, če te ni, pa primerno kupnino. Za primerno kupnino se šteje dnevna cena ob sklenitvi pogodbe, če te ni mogoče ugotoviti, pa cena, ki jo ugotovi sodišče glede na okoliščine primera.

Article 56

If the price is fixed according to the weight of the goods, in case of doubt it is to be determined by the net weight.

56. člen

Če je cena določena po teži blaga, se v primeru dvoma vzame za določitev cene neto teža.

Neto teža

1. Ta člen določa samo tehnično pravilo glede računanja cene po teži blaga. Razen, če sta se stranki dogovorili drugače ali če kaj drugega izhaja iz te konvencije,[275] se pri določanju cene po teži blaga ne upošteva teža embalaže.

Vzemimo za primer stranki, ki sta se dogovorili za dobavo 100 ton določenega blaga po ceni 500 EUR na tono, pri čemer embalaža blaga tehta dodatnih 10 ton. Pravilno izračunana cena je tako 50.000 EUR in ne 55.000 EUR, saj se teža embalaže pri izračunu cene ne upošteva.

Če se stranki želita dogovoriti za drugačen način določitve cene, naj o takšnem dogovoru v pogodbo vneseta izrecno določbo.

Article 57

(1) If the buyer is not bound to pay the price at any other particular place, he must pay it to the seller:

(a) at the seller's place of business; or

(b) if the payment is to be made against the handing over of the goods or of documents, at the place where the handing over takes place.

(2) The seller must bear any increases in the expenses incidental to payment which is caused by a change in his place of business subsequent to the conclusion of the contract.

57. člen

(1) Če kupec ni prevzel obveznosti, da plača kupnino v kateremkoli drugem določenem kraju, jo je dolžan plačati prodajalcu:

(a) v sedežu prodajalca; ali

(b) če se mora plačati ob izročitvi blaga ali listin, v kraju te izročitve.

(2) Prodajalec trpi vsako povečanje stroškov v zvezi s plačilom, do katerega je prišlo zaradi spremembe njegovega sedeža po sklenitvi pogodbe.

Kraj plačila kupnine

1. Ta člen vsebuje določbe, ki urejajo kraj izpolnitve kupčeve obveznosti plačila kupnine. Kraj izpolnitve prodajalčevih obveznosti je določen v 31. členu.

275 Glej komentar k 9. členu CISG.

2. Če iz pogodbe ali te konvencije ne izhaja drugače,[276] mora kupec svojo obveznost plačila kupnine izpolniti na sedežu prodajalca, če naj se kupnina plača ob izročitvi blaga ali listin, pa v kraju te izročitve.

Ker mora kupec izpolniti obveznost na prodajalčevem sedežu, mora plačilo opraviti tako, da bo kupnina prispela na prodajalčev sedež pravočasno. To pomeni, da nosi tveganje zamude s plačilom, razen če se lahko razreši odgovornosti po določbah 79. in 80. člena. Poleg tega mora ob plačilu ravnati v skladu z zahtevami ne le države, iz katere bo plačilo nakazano, temveč tudi države, v katero nakazuje. Obenem nosi stroške nakazila ter tveganje, dokler plačilo ne prispe na dogovorjeni kraj oziroma kraj, ki ga določa 57. člen. V primeru izgubljenega čeka mora npr. poslati novega.[277]

Sprememba prodajalčevega sedeža

Če prodajalec spremeni svoj sedež po sklenitvi pogodbe, mora kupec izpolniti obveznost na novem sedežu prodajalca ne glede na to, da je ob sklenitvi pogodbe prodajalec sedež imel drugje. Vendar pa mora prodajalec kupcu povrniti stroške v zvezi s plačilom, ki so mu nastali zaradi spremembe njegovega sedeža po sklenitvi pogodbe.

Dokazno breme

Dokazno breme, da je pravilno izpolnil svojo obveznost plačila kupnine, ponavadi nosi kupec.[278]

Uredba Bruselj I

Na območju EU se za presojo vprašanja mednarodne pristojnosti uporablja Uredba Bruselj I, če ima toženec stalno prebivališče oziroma sedež v državi članici EU, pri tem pa njegovo državljanstvo ni pomembno. V skladu z 2. členom omenjene uredbe je splošno pristojno sodišče v državi članici, v kateri ima toženec stalno prebivališče oziroma sedež. Vendar pa uredba v prvem odstavku 5. člena določa tudi posebno pristojnost sodišč države članice, po kraju kamor je bilo blago dostavljeno ali bi moralo biti dostavljeno. Če ima toženec stalno prebivališče oziroma sedež v državi članici EU, ga lahko tožnik toži pred sodiščem v tej državi članici ali pred sodiščem v državi članici, kjer je kraj, kamor je bilo blago dostavljeno ali bi moralo biti dostavljeno.

Vzemimo za primer nemškega kupca ter slovenskega prodajalca, ki skleneta pogodbo o prodaji blaga, v kateri je dogovorjeno, da bo prodajalec blago dostavil v Gradec. Če kupec ne bo izpolnil svojih pogodbenih obveznosti, ga bo lahko prodajalec praviloma tožil pred nemškim sodiščem, na podlagi posebne pristojnosti pa tudi pred avstrijskim sodiščem v Gradcu.

Če toženec nima stalnega prebivališča oziroma sedeža v državi članici EU, bo slovensko sodišče ob določanju mednarodne pristojnosti uporabilo pravila

276 Glej komentar k 9. členu CISG.

277 MASKOW, D. v BIANCA-BONNEL Commentary on the international sales law: the 1980 Vienna Sales Convention, Milan, Guiffrè (1987) str. 415.

278 Primerjaj Juzgado Sexto de Primera Instancia del Partido de Tijuana, Mehika, 868/99 z dne 14.7.2000, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/000714m1.html; Oberlandesgericht München, Nemčija, 7 U 2070/97 z dne 9.7.1997, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/970709g1.html.

ZMZPP, ki prav tako kot splošno pristojna določa slovenska sodišča, če ima toženec stalno prebivališče oziroma sedež v Sloveniji. Za spore iz pogodbenih razmerij pa bo slovensko sodišče v skladu s 56. členom ZMZPP pristojno tudi, ko je predmet spora obveznost, ki bi jo bilo treba izpolniti v Sloveniji.

Navedeno situacijo ponazarja primer prodajne pogodbe med ruskim prodajalcem in slovenskim kupcem glede blaga, ki ga je potrebno dostaviti na gradbišče v Celju, kjer kupec gradi poslovno stavbo. Če prodajalec ne bo izpolnil svojih pogodbenih obveznosti, ga bo kupec lahko praviloma tožil pred ruskim sodiščem (če tako določajo ruska pravila mednarodnega zasebnega prava o določanju pristojnosti) ali pred slovenskim sodiščem. To bo pristojno, ker je predmet spora obveznost, ki bi jo bilo treba izpolniti v Sloveniji.

OZ kraj ter čas plačila kupnine določa v 469. členu. Tako kot po določilih CISG tudi v OZ velja načelo dispozitivnosti, zato se tudi ob določanju časa in kraja plačila prvenstveno upošteva dogovor strank. Če ni dogovorjeno ali običajno drugače, je treba kupnino plačati ob izročitvi v kraju, kjer se izroča stvar. Če pa kupnine ni treba plačati ob izročitvi, jo je treba plačati v kraju prodajalčevega prebivališča oziroma sedeža.

Article 58

(1) If the buyer is not bound to pay the price at any other specific time, he must pay it when the seller places either the goods or documents controlling their disposition at the buyer's disposal in accordance with the contract and this Convention. The seller may make such payment a condition for handing over the goods or documents.

(2) If the contract involves carriage of the goods, the seller may dispatch the goods on terms whereby the goods, or documents controlling their disposition, will not be handed over to the buyer except against payment of the price.

(3) The buyer is not bound to pay the price until he has had an opportunity to examine the goods, unless the procedures for delivery or payment agreed upon by the parties are inconsistent with his having such an opportunity.

58. člen

(1) Če kupec ni prevzel obveznosti, da plača kupnino v kateremkoli drugem določenem času, jo mora plačati, ko prodajalec v skladu s pogodbo in to konvencijo da kupcu na razpolago bodisi blago bodisi listine, na podlagi katerih lahko razpolaga z blagom. Prodajalec lahko postavi pogoj, da se blago ali listine izročijo proti takšnemu plačilu kupnine.

(2) Če je s pogodbo določen prevoz blaga, ga lahko prodajalec odpravi pod pogojem, da se blago ali listine, na podlagi katerih se lahko razpolaga z blagom, ne izročijo kupcu, dokler ne izplača kupnine.

(3) Kupec ni dolžan izplačati kupnine pred pregledom blaga, razen če načini dobave ali plačila, s katerimi sta se strani strinjali, izključujejo takšno možnost.

Rok za plačilo kupnine

1. Ta člen določa čas za izpolnitve kupčeve obveznosti plačila kupnine. Poleg tega je iz sodne prakse razvidno, da se na čas izpolnitve (zapadlost) te obveznosti veže tudi trenutek, ko začnejo teči obresti.[279]

V pogodbi določen rok

2. Kupec je dolžan plačati kupnino v roku, ki sta ga stranki določili v pogodbi. Ta člen ureja splošna dispozitivna pravila glede določitve roka za izpolnitev kupčeve obveznosti plačila kupnine, če se stranki zanj nista dogovorili.[280]

Načelo sočasnosti izpolnitve

Iz prvega odstavka 58. člena je razvidno, da prodajalec kupca ni dolžan kreditirati, razen če to ne izhaja iz pogodbe oziroma te konvencije.[281] Stranki morata torej obveznost dobave blaga oziroma listin ter plačila kupnine praviloma izpolniti istočasno (načelo sočasne izpolnitve).[282] Tako mora kupec kupnino plačati, ko mu prodajalec v skladu s pogodbo oziroma to konvencijo dá na razpolago bodisi blago bodisi listine, na podlagi katerih kupec lahko razpolaga z blagom. Drugi stavek tega odstavka določa, da lahko prodajalec zavrne izročitev blaga ali listin, vse dokler kupec ne plača kupnine.

Če blago prepelje prevoznik, lahko prodajalec plačilo kupnine postavi kot pogoj, da se blago ali listine, na podlagi katerih njihov imetnik lahko razpolaga z blagom, izročijo kupcu.

Kupec ima tudi pravico, da zadrži plačilo kupnine, dokler nima možnosti za pregled blaga, razen če dogovorjeni načini dobave ali plačila to izključujejo. Ta pregled praviloma ni problematičen, če sta se stranki dogovorili, da bo blago prevzel kupec na prodajalčevem sedežu oziroma, da bo prodajalec sam dostavil blago kupcu.

> *Načelo sočasnosti izpolnitve vsebuje tudi OZ, ki v 455. členu določa, da prodajalec ni dolžan izročiti stvari, če mu kupec hkrati ne plača kupnine, ali če ni pripravljen tega storiti, razen če je dogovorjeno ali običajno kaj drugega. Ta člen enako kot tretji odstavek 58. člena CISG določa tudi, da kupec ni dolžan plačati kupnine, dokler nima možnosti, da stvar pregleda.*

279 Primerjaj Landgericht Mönchengladbach, Nemčija, 7 O 221/02 z dne 15.7.2003, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/030715g1.html; Bundesgerichtshof, Nemčija, VIII ZR 159/94 z dne 8.3.1995, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950308g3.html; Oberlandesgericht Rostock, Nemčija, 1 U 247/94 z dne 27.7.1995, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950727g1.html. Glej tudi komentar k 78. členu CISG.

280 Primerjaj Tribunal Cantonal Valais, Švica, C 323/94 z dne 20.12.1994, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/941220s1.html.

281 Čas, ko je kupec dolžan plačati kupnino lahko določa pogodba, poslovni običaji, o katerih sta se zedinili, oziroma praksa, vzpostavljena med strankama; primerjaj 9. člen CISG.

282 Text of Secretariat Commentary on article 54 of the 1978 Draft, UNCITRAL, dostopno na: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/secomm/secomm-58.html.

Article 59

The buyer must pay the price on the date fixed by or determinable from the contract and this Convention without the need for any request or compliance with any formality on the part of the seller.

59. člen

Kupec je dolžan izplačati kupnino tistega dne, ki je določen v pogodbi ali ki se lahko določi na podlagi pogodbe ali te konvencije, ne da bi prodajalec postavil kakršnokoli zahtevo ali poskrbel za kako drugo obličnost.

Zahteva za plačilo ni pogoj za dospelost

1. Nekateri pravni redi nalagajo prodajalcu obveznost, da mora od kupca plačilo kupnine zahtevati, da ta dospe v plačilo. Določba 59. člena je namenjena zgolj izključitvi uporabe teh pravil notranjega prodajnega prava.[283] Če te določbe CISG ne bi vsebovala, bi se glede te kupčeve obveznosti upoštevalo merodajno notranje pravo države, na katerega bi odkazovala pravila mednarodnega zasebnega prava. Če bi merodajno pravo vsebovalo določbo, po kateri mora prodajalec kupca pozvati k plačilu kupnine, bi ta obvezni pogoj za dospelost obstajal.

2. Kupec mora torej plačati kupnino na tisti dan, ki ga določa pogodba oziroma je določljiv na podlagi pogodbe ali te konvencije, pri tem pa ni pomembno, ali je prodajalec zahteval plačilo ali ne.

Višje sodišče v Koblenzu je v sodbi 17. septembra 1993 odločilo, da ima prodajalec v primeru kupčeve zamude s plačilom zahtevke, ki izvirajo iz kupčeve kršitve pogodbe, že na podlagi dejstva, da je kupec kršil pogodbo. Ni torej potrebno, da prodajalec plačilo kupnine od njega posebej zahteva.[284]

Section II.

Taking delivery

Article 60

The buyer's obligation to take delivery consists:

(a) in doing all the acts which could reasonably be expected of him in order to enable the seller to make delivery; and

(b) in taking over the goods.

II. odsek

Prevzem dobave

60. člen

Kupčeva obveznost glede prevzema dobave je:

(a) opravljanje vseh dejanj, ki jih je primerno od njega pričakovati, da bi omogočil prodajalcu izvršiti dobavo; in

(b) prevzem blaga.

283 Primerjaj drugi odstavek 7. člena CISG.

284 Oberlandesgericht Koblenz, Nemčija, 2 U 1230/91, 17.9.1993, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/930917g1.html.

Obveznosti kupca v zvezi s sprejemom dobave

1. Ta člen opisuje kupčeve obveznosti, ki jih ima v zvezi s prevzemom dobave, t.j. sodelovalno dolžnost ter dolžnost prevzeti blago.[285]

Sodelovalna dolžnost

2. Kupec mora opraviti vsa dejanja, ki jih je primerno od njega pričakovati, da bi omogočil prodajalcu izvršiti dobavo. V nekaterih primerih to pomeni, da mora kupec v skladu s pogodbenimi določili oziroma to konvencijo urediti prevoz blaga. Če prevoz blaga ureja prodajalec, mora kupec praviloma določiti kraj, na katerega je potrebno blago dostaviti.[286] Vendar pa mora kupec opraviti le dejanja, ki jih je od njega primerno pričakovati, kar pomeni le tista, ki bi bila v enakih okoliščinah pričakovana od razumne osebe enakih lastnosti, kot je kupec.

Kršitev obveznosti prevzema blaga

Če prodajalec kupcu dobavi blago, ta pa ga ne prevzame, kupec krši svojo obveznost prevzema blaga. Poleg tega odgovarja tudi za naključno uničenje ter škodo, ki na blagu nastane po dobavi.[287] Kadar mora po določilih pogodbe ali te konvencije prodajalec kupcu blago dati na voljo na svojem sedežu oziroma na določenem kraju, ga mora kupec odstraniti s tega kraja oziroma ga dati odstraniti.[288]

> *Podobne določbe vsebuje tudi OZ, ki v 499. členu določa, da prevzem stvari sestoji iz dejanj, ki so potrebna, da bi bila izročitev možna, in iz tega, da kupec stvari odnese.*

Section III.

Remedies for breach of contract by the buyer

Article 61

(1) If the buyer fails to perform any of his obligations under the contract or this Convention, the seller may:

(a) exercise the rights provided in articles 62 to 65;

(b) claim damages as provided in articles 74 to 77.

III. odsek

Sredstva, s katerimi razpolaga prodajalec, kadar kupec krši pogodbo

61. člen

(1) Če kupec ne izpolni katerekoli svojih obveznosti, ki jih ima na podlagi pogodbe ali te konvencije, lahko prodajalec:

(a) uveljavlja pravice iz 62. do 65. člena;

(b) zahteva povrnitev škode, predvideno v 74. do 77. členu.

285 2008 UNCITRAL Digest of case law on the United Nations Convention on the International Sale of Goods, Article 60, dostopno na: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/digest-art-60.html.

286 LOOKOFSKY, J.: Understanding the CISG, Kluwer Law International, Alphen aan den Rijn 2008, stran 97.

287 Prav tam. Glej tudi komentar k 66. členu CISG,

288 Text of Secretariat Commentary on article 56 of the 1978 Draft, UNCITRAL, dostopno na: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/secomm/secomm-60.html. Primerjaj 2008 UNCITRAL Digest of case law on the United Nations Convention on the International Sale of Goods, Art. 60, dostopno na: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/digest-art-60.html.

(2) The seller is not deprived of any right he may have to claim damages by exercising his right to other remedies.

(3) No period of grace may be granted to the buyer by a court or arbitral tribunal when the seller resorts to a remedy for breach of contract.

(2) Prodajalec ne izgubi pravice zahtevati povrnitev škode, četudi je uveljavljal svoje pravice glede drugih sredstev.

(3) Če prodajalec uporabi sredstvo, ki je predvideno za kršitev pogodbe, sodišče ali arbitraža kupcu ne smeta dovoliti podaljšanja roka.

Prodajalčeva pravna sredstva

1. Določbe 45. člena določajo pravna sredstva, s katerimi razpolaga kupec v primeru prodajalčeve kršitve pogodbe, 61. člen pa določa pravna sredstva, ki jih ima na voljo prodajalec, ko pogodbo krši kupec. Ta člen tako našteva prodajalčeva pravna sredstva iz tretjega odseka tega poglavja, obenem pa pomeni podlago za prodajalčev zahtevek za povračilo škode v primeru, ko kupec ne izpolni svojih obveznosti. Poleg tega ureja še primere, ko prodajalec poleg drugih pravnih sredstev uveljavlja tudi zahtevek za povračilo škode ter določa prepoved podaljšanja roka izpolnitve obveznosti, ki bi ga v nekaterih pravnih redih določilo sodišče oziroma arbitraža.[289]

Katalog prodajalčevih pravnih sredstev

2. Točka *a* prvega odstavka našteva pravna sredstva, ki jih prodajalec lahko uporabi, ko je kupec kršil pogodbo, s tem da ni izpolnil katere od svojih obveznosti, ki mu jih nalaga pogodba ali ta konvencija. Tako lahko prodajalec od kupca zahteva, naj izpolni svoje obveznosti, npr. plača kupnino ali prevzame dobavo v skladu z 62. členom, lahko pa tudi razdre pogodbo po določbah 64. člena. Če je bil kupec dolžan po sklenitvi pogodbe sestaviti specifikacijo blaga (prodaja s specifikacijo), pa tega ni storil do dogovorjenega datuma ali do primernega roka po prejemu zahteve prodajalca, naj to stori, lahko prodajalec v skladu s 65. členom sam sestavi specifikacijo blaga.

Objektivna odgovornost

Tako kot določba prvega odstavka 45. člena tudi prvi odstavek 61. člena od pogodbi zveste stranke ne zahteva dokazovanja krivde nasprotne stranke, saj določa, da lahko prodajalec uveljavlja pravice iz členov 62. do 65. ter zahteva povrnitev škode že, če kupec ne izpolni katerekoli svoje obveznosti. Da je prodajalec upravičen do pravic, ki mu jih 61. člen daje, je dovolj že, da kupec ni izpolnil ene od svojih obveznosti.

Odškodninski zahtevek

Točka *b* prvega odstavka predstavlja podlago za prodajalčeve odškodninske zahtevke. Če prodajalec zaradi kupčeve kršitve pogodbe utrpi škodo, lahko v skladu s to določbo od kupca zahteva njeno povračilo.

Prepoved sodnega podaljševanja rokov dobave

V nekaterih pravnih redih lahko sodišče ali arbitraža kupcu, ki je v zamudi z izpolnitvijo, rok za dobavo podaljša, če ta za to zaprosi.[290] Takšno podaljšanje CISG izrecno prepoveduje. Seveda pa se stranki lahko kadarkoli sami dogovorita za nov rok dobave. Obenem lahko prodajalec v skladu z določbo 63.

289 Primerjaj KNAPP, V. v BIANCA-BONELL: Commentary on the International Sales Law, The 1980 Vienna Sales Convention, Giuffrè, Milan o1987, stran 445.

290 Nasprotno situacijo smiselno enako ureja tretji odstavek 45. člena CISG.

člena kupcu določi primerno dolg dodatni rok za izpolnitev. Če namreč kupčeva neizpolnitev sama po sebi še ne pomeni bistvene kršitve pogodbe, lahko prodajalec pogodbo razdre le, če kupec tudi v primernem dodatnem roku ne izpolni svojih pogodbenih obveznosti.

Article 62

The seller may require the buyer to pay the price, take delivery or perform his other obligations, unless the seller has resorted to a remedy which is inconsistent with this requirement.

62. člen

Prodajalec lahko zahteva od kupca, da plača kupnino, prevzame dobavo ali izpolni druge svoje obveznosti, če se prodajalec ne opredeli za sredstvo, ki je v nasprotju s takšnimi zahtevami.

Izpolnitveni zahtevek

1. Če kupec ne izpolni katere izmed obveznosti, ki jih ima po pogodbi oziroma tej konvenciji, lahko prodajalec od njega zahteva, da to stori (izpolnitveni zahtevek). Ta določba je analogna določbi 46. člena, po kateri lahko kupec od prodajalca zahteva, da izpolni svoje obveznosti.

2. Ta člen vsebuje splošno pravilo glede prodajalčeve pravice, da zahteva izpolnitev kupčevih obveznosti. V skladu z določbo 62. člena ima torej prodajalec pravico od kupca zahtevati, naj izpolni svoje obveznosti, če prodajalec ne uporabi kakega sredstva, ki bi nasprotovalo taki zahtevi. Kot takšno sredstvo bi se lahko štela prodajalčeva izjava, da razdira pogodbo, dana v skladu s 64. členom.

Article 63

(1) The seller may fix an additional period of time of reasonable length for performance by the buyer of his obligations.

(2) Unless the seller has received notice from the buyer that he will not perform within the period so fixed, the seller may not, during that period, resort to any remedy for breach of contract. However, the seller is not deprived thereby of any right he may have to claim damages for delay in performance.

63. člen

(1) Prodajalec lahko določi kupcu primemo dolg dodatni rok za izpolnitev njegovih obveznost.

(2) Če prodajalec ne prejme obvestila od kupca, da ne bo izpolnil svojih obveznosti v tako določenem roku, ne sme do preteka tega roka uporabiti kateregakoli sredstva, ki je predvideno za kršitev pogodbe. Zaradi tega prodajalec ne izgubi pravice, da zaradi zamude kupca zahteva povrnitev škode.

Predpostavke za razdor pogodbe

1. Prodajalec lahko pogodbo razdre v dveh primerih in sicer, (i) če kupčeva kršitev pogodbe predstavlja bistveno kršitev ter, (ii) če kupec tudi v primernem dodatnem roku, ki mu ga je prodajalec določil za izpolnitev obveznosti, te ne izpolni. Vendar pa velikokrat ni jasno, ali gre v posameznem primeru za bistveno kršitev ali ne.[291] Če kupec ne izpolni svojih obveznosti pravočasno, ima proda-

291 Primerjaj komentar k 25. členu CISG.

jalec možnost izjave, da razdira pogodbo tudi, kadar ne gre za bistveno kršitev pogodbe, vendar le, če kupec obveznosti ne izpolni v primernem dodatnem roku, ki mu ga je določil prodajalec. Ta določba ureja prodajalčevo možnost, da kupcu določi primeren dodatni rok za izpolnitev njegovih obveznosti.

Primerno dolg dodatni rok

2. Prodajalec tako lahko določi primerno dolg dodatni rok za izpolnitev kupčevih obveznosti. Primernost dolžine roka je odvisna od okoliščin in se od primera do primera razlikuje.

Če prodajalec od kupca ne prejme obvestila, da ne bo izpolnil svojih obveznosti v roku, določenim v skladu s prvim odstavkom 63. člena, do preteka roka ne sme uporabiti nobenega pravnega sredstva, ki je predvideno v primeru kršitve pogodbe. Vendar pa zaradi zamude še vedno lahko zahteva odškodnino na podlagi točke *b* prvega odstavka 61. člena.

> *Če kupec katere od svojih pogodbenih obveznosti ne izpolni, ni vedno jasno, ali gre za bistveno kršitev pogodbe. Prodajalec lahko namreč razdre pogodbo le, če jo je kupec bistveno kršil,[292] ali, če kupec ni plačal kupnine ali prevzel blaga niti po poteku primernega dodatnega roka, ki mu ga je prodajalec določil na podlagi prvega odstavka 63. člena. Če je prodajalec v dvomu, ali se bo kupčeva kršitev pogodbe štela za bistveno, je praviloma najbolje, da mu določi primeren dodatni rok za izpolnitev obveznosti. Če kupec ne plača kupnine ali prevzame dobave niti po poteku tega roka, lahko prodajalec razdre pogodbo na podlagi točke b 1. odstavka 64. člena.*

Article 64

(1) The seller may declare the contract avoided:

(a) if the failure by the buyer to perform any of his obligations under the contract or this Convention amounts to a fundamental breach of contract; or

(b) if the buyer does not, within the additional period of time fixed by the seller in accordance with paragraph (1) of article 63, perform his obligation to pay the price or take delivery of the goods, or if he declares that he will not do so within the period so fixed.

(2) However, in cases where the buyer has paid the price, the seller loses the right to declare the contract avoided unless he does so:

(a) in respect of late performance by the buyer, before the seller has become aware that performance has been rendered; or

64. člen

(1) Prodajalec lahko izjavi, da razdira pogodbo:

(a) če pomeni neizpolnjevanje katerekoli obveznosti, ki jo ima kupec na podlagi pogodbe ali te konvencije, bistveno kršitev pogodbe; ali

(b) če kupec tudi v dodatnem roku, ki ga je prodajalec določil v skladu s prvim odstavkom 63. člena, ni izpolnil svoje obveznosti, da plačal kupnino ali prevzame dobavo blaga, ali je izjavil, da tega ne bo storil v tako določenem roku.

(2) Če je kupec plačal kupnino, pa izgubi prodajalec pravico razdreti pogodbo, če tega ni storil:

(a) v zvezi z zamudo glede izpolnitve kupce, preden je izvedel za izpolnitev; ali

292 Obenem lahko stranka razdre pogodbo tudi na podlagi določb 72. in 73. člena CISG.

(b) in respect of any breach other than late performance by the buyer, within a reasonable time:

(i) after the seller knew or ought to have known of the breach; or

(ii) after the expiration of any additional period of time fixed by the seller in accordance with paragraph (1) of article 63, or after the buyer has declared that he will not perform his obligations within such an additional period.

(b) glede katerekoli druge kršitve, razen zamude pri izpolnitvi v primernem roku:

(i) potem, ko je prodajalec izvedel ali bi bil moral izvedeti za kršitev; ali

(ii) po preteku dodatnega roka, ki ga je prodajalec določil v skladu s prvim odstavkom 63.člena, ali potem, ko je kupec izjavil, da ne bo izpolnil svojih obveznosti v tem dodatnem roku.

Razdor pogodbe

1. Ta člen določa primere, v katerih lahko prodajalec izjavi, da razdira pogodbo. Pravila so zrcalna pravilom iz 46. člena, ki določajo, kdaj lahko razdor pogodbe razglasi kupec.

2. Prodajalec lahko izjavi, da razdira pogodbo, če je izpolnjen eden od pogojev iz točk *a* in *b* prvega odstavka 64. člena. Tako lahko prodajalec razdre pogodbo, če kupec bistveno krši pogodbo, ali če v primernem dodatnem roku, ki mu ga prodajalec določi v skladu s 63. členom, ne izpolni svojih obveznosti oziroma izjavi, da jih ne bo izpolnil v tem dodatnem roku.

Če kupec bistveno krši pogodbo,[293] ima prodajalec takojšnjo pravico izjaviti, da pogodbo razdira, torej o tem kupca ni dolžan prej obvestiti.

Pravočasnost izjave o razdoru pogodbe

Drugi odstavek 64. člena določa dodatne časovne omejitve za uveljavljanje prodajalčeve pravice do razdora pogodbe. S kasnejšo kupčevo izpolnitvijo prodajalec namreč izgubi pravico do razdora pogodbe zaradi kupčeve zamude pri izpolnitvi, razen če je pogodbo razdrl, preden je izvedel, da je bila kupnina plačana. Pravico do razdora pogodbe zaradi katerekoli druge kršitve pa prodajalec izgubi, če pogodbe ne razdre (i) v primernem roku po tem, ko je izvedel ali bi bil moral izvedeti za kršitev, ali (ii) po preteku primernega dodatnega roka, določenega v skladu s prvim odstavkom 63. člena, oziroma po izjavi kupca, da ne bo izpolnil svojih obveznosti v tem roku.

Article 65

(1) If under the contract the buyer is to specify the form, measurement or other features of the goods and he fails to make such specification either on the date agreed upon or within a reasonable time after receipt of a request from the seller, the seller may, without prejudice to any other rights he may have, make the specification himself in accordan-

65. člen

(1) Če je kupec po pogodbi dolžan določiti obliko, mere ali druge značilnosti blaga, te specifikacije pa ne sestavi do dogovorjenega datuma ali do poteka primernega roka, ko je od prodajalca dobil zahtevo, naj to stori, lahko prodajalec, ne da bi pri tem posegel v svoje druge pravice, ki jih lahko

293 Kdaj se kršitev pogodbe šteje za bistveno, ureja 25. člen CISG.

ce with the requirements of the buyer that may be known to him.

(2) If the seller makes the specification himself, he must inform the buyer of the details thereof and must fix a reasonable time within which the buyer may make a different specification. If, after receipt of such a communication, the buyer fails to do so within the time so fixed, the specification made by the seller is binding.

ima, sam sestavi to specifikacijo v skladu s kupčevimi potrebami, ki so mu lahko bile znane.

(2) Če prodajalec sam sestavi specifikacijo, je dolžan obvestiti kupca o njenih posameznostih in mu določiti primeren rok, v katerem lahko sestavi kakšno drugo specifikacijo. Če kupec po prejemu obvestila prodajalca tega ne stori v tako določenem roku, je specifikacija, ki jo sestavi prodajalec, obvezna.

Prodaja s specifikacijo

1. Pogosto se v poslovni praksi zgodi, da stranki skleneta pogodbo, še preden se podrobneje dogovorita o značilnostih blaga (prodaja s specifikacijo). Ta določba ureja primere, ko je določitev teh značilnosti prepuščena kupcu, ta pa svoje obveznosti specifikacije ne izpolni pravočasno. Če bi se štelo, da pogodba ni bila veljavno sklenjena zaradi tega, ker se stranki nista dogovorili o značilnostih blaga, bi lahko kupec špekuliral in svoje odločitve o značilnostih prodajalcu ne bi hotel posredovati, da bi se izognil izpolnitvi pogodbe. Takšen interes bi kupec npr. imel v primeru padca cene blaga na trgu, saj bi blago raje kupil po nižji ceni.

Pravica prodajalca, da opravi specifikacijo

2. Zaradi tega prvi odstavek 65. člena določa, da lahko prodajalec značilnosti blaga določi sam v skladu s kupčevimi potrebami, ki so mu lahko bile znane ob sklenitvi pogodbe, če kupec ne izpolni svoje obveznosti določitve značilnosti blaga do dogovorjenega datuma ali do poteka primernega roka od trenutka, ko je prodajalec določitev značilnosti blaga od njega zahteval.

Nizozemski prodajalec je nemškemu kupcu, podjetju, ki se ukvarja z obdelavo živalskih kož, med drugim prodal rabljen stroj za obdelavo kož. Stranki sta se dogovorili, da bo kupec naknadno določil nekatere podrobne specifikacije stroja. Ker tega ni storil pravočasno, je prodajalec specifikacijo sestavil sam. Pri tem pa prodajalec ni upošteval prvega stavka drugega odstavka 65. člena CISG, saj kupca o sestavljeni specifikaciji ni obvestil in mu določil primernega roka, v katerem bi bil ta lahko sestavil drugačno specifikacijo. Sodišče v Aachnu je tako v sodbi 19. aprila 1996 odločilo, da je kupec obdržal pravico sestaviti svojo specifikacijo, v kateri bi zahteval drugačno blago.[294]

294 Landgericht Aachen, Nemčija, 43 O 70/95, z dne 19.4.1996, dostopno na: http://www.cisg-online.ch/cisg/urteile/165.htm.

CHAPTER IV.
PASSING OF RISK

Article 66

Loss of or damage to the goods after the risk has passed to the buyer does not discharge him from his obligation to pay the price, unless the loss or damage is due to an act or omission of the seller.

IV. POGLAVJE
PRENOS RIZIKA

66. člen

Ko rizik preide na kupca, je ta dolžan plačati kupnino ne glede na izgubo ali poškodbo blaga, razen če sta izguba ali poškodba posledica prodajalčevega dejanja ali opustitve.

Prehod nevarnosti naključnega uničenja, izgube ali poškodovanja blaga

1. Ta člen določa pravne posledice prenosa rizika – prehoda nevarnosti[295] naključnega uničenja, izgube ali poškodovanja blaga, s prodajalca na kupca.

Prehod nevarnosti naključnega uničenja, izgube ali poškodovanja blaga s prodajalca na kupca je eno najpomembnejših pravnih in tudi ekonomskih vprašanj mednarodne prodaje blaga. V praksi se namreč pogosto dogodi, da je blago uničeno, izgubljeno ali poškodovano, ne da bi bila za to odgovorna katera od strank prodajne pogodbe. Pa vendar mora ena od njiju nositi nastalo škodo. Zaradi tega je od načina pravne ureditve prehoda nevarnosti odvisno, ali bo prodajalec ostal brez (dela) blaga in kupnine ali pa bo kupec dolžan plačati kupnino kljub temu, da (dela) blaga ni prejel oziroma je prejel poškodovano blago.[296] Stranke omenjena tveganja redno zavarujejo pri zavarovalnicah.[297]

DIspozitivnost določb CISG

Skladno s temeljnim načelom avtonomije volje se lahko stranki svobodno dogovarjata glede točke, na kateri nevarnost preide s prodajalca na kupca in s tem izključita pravila CISG o prehodu nevarnosti. Pri tem lahko stranki izbereta katero od splošno uveljavljenih trgovinskih klavzul, jo spremenita oziroma prilagodita njeno vsebino glede na svoje potrebe.[298] V poslovni praksi stranke vprašanje prehoda nevarnosti največkrat uredijo z izbiro ustrezne trgovinske klavzule INCOTERMS 2000, ki (med drugim) določa točko, na kateri nevarnost preide s prodajalca na kupca.[299] Čeprav je ta točka prilagojena specifiki posa-

295 V nadaljnjem besedilu namesto besedne zveze »prenos rizika« uporabljamo besedno zvezo »prehod nevarnosti«, ki je uveljavljena v slovenski pravni terminologiji.

296 VILUS, J.: Obvezno pravo, Komentar Konvencije Ujedinjenih Nacija o međunarodnoj prodaji robe, Goldštajn, A. (red.), druga knjiga, Informator, Zagreb, 1981, str. 153. Glej tudi TRATNIK, M., FERČIČ, A.: Mednarodno gospodarsko pravo, Univerza v Mariboru, Pravna fakulteta, Maribor, 2002, str. 276.

297 HONNOLD, J. O.: Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention, Kluwer Law International, Third Edition, 1999, str. 393.

298 UNCITRAL Digest of Case Law on the United Nations Convention on the International Sale of Goods, United Nations, New York, 2008, str. 197.

299 Obširneje o tem v INCOTERMSI 2000, Gospodarska zbornica Slovenije, Ljubljana, 2000.

mezne trgovinske klavzule (npr. EXW[300], FOB[301], CPT[302]), je na splošno mogoče reči, da nevarnost preide s prodajalca na kupca v trenutku, ko prodajalec izpolni svojo obveznost v zvezi z dobavo blaga. V posebej utemeljenih primerih je možen tudi t.i. predčasen prehod nevarnosti (t.j. prehod pred sámo dobavo blaga), ki prodajalca varuje pred neutemeljenim zavlačevanjem prehoda nevarnosti s strani kupca. Gre za primere, ko kupec ne prevzame dobave na način, kot je bilo dogovorjeno v pogodbi.

Trgovinske klavzule INOCTERMS

CISG prehod nevarnosti obravnava popolnoma neodvisno od vprašanja prehoda lastninske pravice na blagu. Tako je npr. sodišče v sporu med nemškim prodajalcem, ki je ameriškemu kupcu prodal napravo za magnetno resonanco, kot neutemeljeno zavrnilo kupčevo trditev, da do prehoda nevarnosti nanj ni moglo priti, saj tudi lastninska pravica v kritičnem trenutku še ni prešla. Sodišče je v obrazložitvi kategorično zanikalo kakršnokoli korelacijo med obema institutoma po CISG ter postavilo jasno ločnico med vprašanjem prehoda nevarnosti, ki je urejeno v IV. poglavju III. dela CISG, in vprašanjem prenosa lastninske pravice, ki skladno s točko *b* 4. člena, ne sodi v predmet urejanja CISG.[303]

Neodvisnost prehoda nevarnosti od prehoda lastninske pravice

2. Po splošnem pravilu iz 66. člena je kupec potem, ko nevarnost preide nanj, dolžan plačati kupnino ne glede na uničenje, izgubo ali poškodbo blaga, razen če so uničenje, izguba ali poškodba posledica dejanja ali opustitve, ki sodi v prodajalčevo vplivno sfero.

Splošno pravilo

Vzemimo za primer slovenskega prodajalca in španskega kupca, ki se dogovorita za prodajo desetih ton žita FOB Koper. Slovenski prodajalec naloži blago na ladijski krov v Luki Koper in s tem izpolni svojo pogodbeno obveznost v zvezi z dobavo blaga. Med prevozom v silos vdre slana voda in uniči večino žita. Kupec ob pregledu blaga ugotovi, da je 75 odstotkov žita uničenega. V tem primeru je bilo žito v trenutku prehoda nevarnosti (t.j. v trenutku, ko je blago prešlo ladijski krov – FOB) v skladu s pogodbo. Ker je do uničenja blaga prišlo med prevozom, t.j. v času, ko je kupec nosil transportno tveganje, je kupec dolžan plačati celotno kupnino.

Izjema, določena v drugem delu določbe 66. člena, pride v upoštev, kadar je podana vzročno-posledična zveza med ravnanjem (dejanjem ali opustitvijo) prodajalca ter uničenjem, izgubo ali poškodovanjem blaga. To velja za vsa prodajalčeva ravnanja, ki povzročijo uničenje, izgubo ali poškodovanje blaga,

Nevarnost kot posledica prodajalčevega ravnanja ali opustitve

300 EX WORKS (»Franko tovarna«). Nevarnost preide na kupca, ko prodajalec da kupcu blago na razpolago v prostorih prodajalca ali drugem navedenem kraju dobave in je naloženo na vozilo, s katerim bo odpeljano.

301 FREE ON BOARD (»Franko na ladijski krov«). Nevarnost preide na kupca, ko blago preide ladijsko ograjo.

302 CARRIAGE PAID TO (»Prevoz plačan do«). Nevarnost preide na kupca, ko prodajalec dobavi blago (prvemu) prevozniku.

303 U.S. District Court, S.D., New York, ZDA, 00 Civ. 934 (SHS) z dne 26.03.2002, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/020326u1.html.

pri čemer se ne zahteva, da bi takšno ravnanje hkrati moralo pomeniti tudi kršitev prodajne pogodbe.[304] Ilustrativen je primer arbitraže, ki je odločila, da je prodajalčeva opustitev obveznega navodila prevozniku glede temperature, pri kateri je potrebno hraniti jasminov aldehid, povzročila poškodovanje oziroma poslabšanje le-tega.[305]

Na tem mestu velja opomba, da 66. člen za kupca ne vzpostavlja obveznosti plačila kupnine, kot bi to na prvi pogled utegnilo izhajati iz dikcije določbe. Pravni temelj omenjeni (temeljni) obveznosti kupca je 53. člen. Iz navedenega izhaja, da 66. člen določa pravno posledico prehoda nevarnosti na kupca, ki je v tem, da v primeru naključnega uničenja, izgube ali poškodbe blaga kupec ni razrešen–oproščen (*discharged*) svoje obveznosti plačila kupnine, ki izhaja iz 53. člena.[306]

Ameriški kupec in kitajski prodajalec sta se dogovorila za prodajo 10.000 kg jasminovega aldehida CIF New York. Po sklenitvi pogodbe je kupec prodajalca po faksu izrecno opozoril, da je blago pokvarljivo, in da ga je potrebno hraniti pri nizki temperaturi. Prav tako je kupec naročil prodajalcu, naj obvezna navodila o načinu hrambe jasminovega aldehida posreduje prevozniku in, naj zagotovi direkten prevoz blaga do New Yorka. Prodajalec je v svojem odgovoru navedel, da je temperatura v pristanišču ustrezna. Ker je prodajalec opustil navodilo prevozniku glede pravilnega uskladiščenja blaga, poleg tega pa ni zagotovil direktnega prevoza, je (pre)visoka temperatura med potjo povzročila znatno poškodovanje blaga (jasminov aldehid se je stalil). V kasnejšem sporu med strankama je arbitraža ugotovila, da je do poslabšanja blaga prišlo zaradi tega, ker je prodajalec v nasprotju s pogodbo opustil navodilo prevozniku glede temperature, pri kateri je potrebno hraniti jasminov aldehid, poleg tega pa tudi ni poskrbel za direkten prevoz blaga do New Yorka.[307]

Stranki lahko vprašanje prehoda nevarnosti uredita na predvidljiv način npr. z vključitvijo ustrezne trgovinske klavzule INCOTERMS 2000 v prodajno pogodbo.

304 NICHOLAS, B. v BIANCA-BONELL Commentary on the International Sales Law, Giuffre, Milan, 1987, str. 485.

305 Glej spodnji primer.

306 UNCITRAL Digest of Case Law on the United Nations Convention on the International Sale of Goods, United Nations, New York, 2008, str. 200.

307 China International Economic and Trade Arbitration Commission [CIETAC], Ljudska republika Kitajska, CISG/1995/01 z dne 23.02.1995, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950223c1.html.

Article 67

(1) If the contract of sale involves carriage of the goods and the seller is not bound to hand them over at a particular place, the risk passes to the buyer when the goods are handed over to the first carrier for transmission to the buyer in accordance with the contract of sale. If the seller is bound to hand the goods over to a carrier at a particular place, the risk does not pass to the buyer until the goods are handed over to the carrier at that place. The fact that the seller is authorized to retain documents controlling the disposition of the goods does not affect the passage of the risk.

(2) Nevertheless, the risk does not pass to the buyer until the goods are clearly identified to the contract, whether by markings on the goods, by shipping documents, by notice given to the buyer or otherwise.

67. člen

(1) Če je treba po prodajni pogodbi prepeljati blago, prodajalec pa ga ni dolžan izročiti v določenem kraju, preide rizik na kupca, ko je blago izročeno prvemu prevozniku, da ga prepelje kupcu v skladu s prodajno pogodbo. Če je prodajalec dolžan blago izročiti prevozniku v določenem kraju, preide rizik na kupca šele, ko je blago izročeno prevozniku v zadevnem kraju. Dejstvo, da ima prodajalec pravico obdržati listine, na podlagi katerih se lahko razpolaga z blagom, ne vpliva na prenos rizika.

(2) Rizik ne preide na kupca, vse dokler na blagu, v prevoznih listinah ali obvestilu, ki je bilo poslano kupcu, ali kako drugače ni jasno označeno, da gre za blago, namenjeno za izpolnitev pogodbe.

Distančna prodaja

1. V tem členu je urejeno vprašanje prehoda nevarnosti v primerih, ko mora prodajalec v skladu s prodajno pogodbo izročiti blago prevozniku (distančna prodaja).

Blago, ki ga je potrebno prepeljati

Ena temeljnih značilnosti mednarodne prodaje blaga je teritorialna oddaljenost strank, ki vstopajo v trgovinsko transakcijo. Z mednarodno prodajo blaga sta zato neločljivo povezani tudi vprašanji organizacije prevoza (transporta) blaga od prodajalca do kupca ter alokacije z njim povezanih tveganj med stranki (transportno tveganje). Zaradi tega so primeri, ko je blago v skladu s prodajno pogodbo potrebno prepeljati, z vidika mednarodne poslovne prakse najpomembnejši in kot taki postavljeni v izhodišče urejanja CISG.

Samostojni prevoznik

Za potrebe 67. člena se kot prevoznik šteje le samostojni prevoznik (t.j. tretja oseba), ki mu je na podlagi prevozne pogodbe zaupan prevoz blaga do namembnega kraja. V primerih, ko katera od strank prodajne pogodbe z lastnimi sredstvi zagotovi prevoz blaga, pogoji za uporabo 67. člena niso izpolnjeni.[308] Če torej prodajalec iz Maribora v skladu s pogodbo sam prepelje tiskarski stroj na sedež kupca v Gradec, se glede prehoda nevarnosti ne uporabi 67. člen, temveč 69. člen.

2. Prvi odstavek 67. člena ločeno ureja: (i) položaje, ko je blago v skladu s prodajno pogodbo potrebno prepeljati do kupca in prodajalec ni dolžan izročiti

308 NICHOLAS, B. v BIANCA-BONELL Commentary on the International Sales Law, Giuffre, Milan, 1987, str. 490. Glej tudi komentar k 69. členu CISG.

blaga prevozniku v določenem kraju ter (ii) položaje, ko mora prodajalec v skladu s prodajno pogodbo blago izročiti prevozniku v določenem kraju.

Izročitev prvemu prevozniku

V prvem primeru bo nevarnost prešla na kupca v trenutku, ko prodajalec v skladu s prodajno pogodbo izroči blago prvemu prevozniku. Pravilo, po katerem je odločilna izročitev prvemu prevozniku je pomembno zlasti takrat, kadar je za transport blaga v skladu s pogodbo predvidenih več prevoznikov, ki si časovno sledijo, pa tudi v primeru t.i. multimodalnega prevoza. Prvemu prevozniku bo prodajalec blago praviloma izročil na svojem sedežu, v svoji tovarni ali skladišču. V tovrstnih primerih prodajalec nosi najmanjše tveganje, saj nevarnost večinoma preide že »na njegovem sedežu«. Transportno tveganje tako v celoti prevzame kupec.

Izročitev prevozniku v točno določenem kraju

V drugem primeru mora prodajalec blago v skladu s prodajno pogodbo izročiti prevozniku na točno določenem kraju, različnem od njegovega sedeža, tovarne ali skladišča. Tedaj nevarnost preide na kupca šele v trenutku, ko prodajalec izroči blago prevozniku na dogovorjenem kraju (npr. na točno določenem terminalu v pristanišču), t.j. ko blago zapusti njegovo vplivno sfero. V vmesnem času, do izročitve blaga prevozniku na dogovorjenem kraju, nevarnost nosi prodajalec. V tem primeru se torej transportno tveganje razdeli med stranki prodajne pogodbe. Prodajalčeva odločitev o tem, ali bo prevoz do zadevnega kraja opravil sam ali pa ga bo zaupal samostojnemu prevozniku, na sam prehod nevarnosti nima nikakršnega vpliva. V skladu z večinskim stališčem ima enak učinek kot izročitev prevozniku tudi izročitev špediterju.[309]

Specifike distančne prodaje

Skupno izhodišče CISG, po katerem nevarnost preide (že) z izročitvijo prevozniku, je utemeljeno s potrebami mednarodne poslovne prakse. V trenutku odkritja uničenja, izgube ali poškodovanja se prodajalec običajno nahaja daleč od blaga, kar mu onemogoča ugotovitev dejanskega stanja blaga. Pri distančni prodaji se redno sklepa transportno zavarovanje, ki krije tovrstna tveganja. Kot plačilni mehanizem se praviloma določi dokumentarni akreditiv, pri katerem kupec po plačilu kupnine pridobi vse potrebne dokumente, ki mu omogočajo učinkovito uveljavljanje zahtevkov proti zavarovalnici oziroma prevozniku.[310]

V nadaljevanju prvega odstavka 67. člena je določeno pravilo, po katerem dejstvo, da ima prodajalec pravico obdržati listine, na podlagi katerih se lahko razpolaga z blagom, ne vpliva na prehod nevarnosti. Takšna rešitev je z vidika poslovne prakse logična, zlasti, kadar so v prodajni pogodbi dogovorjeni plačilni mehanizmi, ki predpostavljajo zadržanje listin oziroma dokumentov z namenom, da se zagotovi sočasnost izpolnitve (npr. dokumentarni akreditiv).

---

309 SCHLECHTRIEM, P., MOŽINA, D.: Pravo mednarodne prodaje, Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana, 2006, str. 137. Glej tudi JUHART, M. v JUHART, M., PLAVŠAK, N. et al: Obligacijski zakonik s komentarjem, 3. knjiga, GV Založba, Ljubljana, 2004, str. 119. Glej tudi CIGOJ, S.: Komentar obligacijskih razmerij, I-IV knjiga, ČZ Uradni list SR Slovenije, Ljubljana, 1984-1986, str. 1414.

310 Glej HONNOLD, J. O.: Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention, Kluwer Law International, Third Edition, 1999, str. 401.

Pogoj za prehod nevarnosti na blagu, ki ga je v skladu s prodajno pogodbo potrebno prepeljati, je njegova identifikacija. Nevarnost torej v skladu z drugim odstavkom 67. člena ne preide, vse dokler na blagu samem, v prevoznih listinah, obvestilu, ki je bilo poslano kupcu, ali kako drugače ni jasno označeno, da gre za blago, namenjeno za izpolnitev konkretne prodajne pogodbe. Namen zahteve po predhodni identifikaciji blaga je obvarovati kupca pred tem, da bi prodajalec za namen izpolnitve pogodbe označil blago, ki je že utrpelo škodo oziroma je celo bilo izgubljeno.[311] V praksi precej težav povzroča identifikacija blaga v obliki razsutega tovora oziroma blaga v tekočem ali plinastem stanju, pri čemer je blago, namenjeno izpolnitvi različnih prodajnih pogodb, pogosto pomešano (npr. žito različnih kupcev v istem silosu, naftni derivati ali zemeljski plin različnih kupcev v istem rezervoarju). V tovrstnih primerih ni mogoče dati enoznačnega odgovora, temveč je potrebno vsakokrat ugotavljati, ali je bilo blago v trenutku izročitve prevozniku identificirano do te stopnje, da je bilo jasno, da gre za blago, namenjeno izpolnitvi pogodbe z določenim kupcem.[312]

Nemški prodajalec in ameriški kupec sta se dogovorila za prodajo naprave za magnetno resonanco »CIF New York Seaport«. Prodajalec je v skladu s pogodbo napravo izročil prevozniku v odpravnem pristanišču, ob prihodu v namembno pristanišče pa je bilo ugotovljeno, da je naprava med transportom utrpela poškodbe, ki so zahtevale večje popravilo. Kupec je zoper prodajalca vložil tožbo za plačilo odškodnine pred sodiščem v New Yorku, svoj zahtevek pa je utemeljeval s tem, da je bila nevarnost v trenutku poškodovanja blaga prodajalčeva, saj tudi lastninska pravica zaradi klavzule o lastninskem pridržku v kritičnem trenutku še ni prešla. Kupec je trdil tudi, da trgovinski klavzuli »CIF New York Seaport«, ki sta jo stranki vključili v pogodbo, ni mogoče pripisati pomena, ki ga ima po INCOTERMS 2000, saj tega nista izrecno določili. Sodišče je v konkretnem primeru moralo ugotoviti, kakšna je vsebina dogovorjene klavzule »CIF New York Seaport«, in katera od strank je v trenutku poškodovanja blaga nosila nevarnost naključnega uničenja oziroma poškodovanja. V zvezi s prvim vprašanjem je sodišče odločilo, da je klavzulo »CIF New York Seaport« potrebno razlagati v skladu s pomenom, ki ga ima omenjana klavzula po INCOTERMS 2000, in sicer ne glede na to, da stranki tega nista izrecno določili. Trgovinske klavzule INCOTERMS 2000 namreč skladno z drugim odstavkom 9. člena CISG predstavljajo poslovne običaje, ki so splošno znani v mednarodni trgovini in jih stranke redno spoštujejo v istovrstnih pogodbah. Sodišče je nadalje kategorično zanikalo kakršnokoli zvezo med prehodom nevarnosti in prehodom lastninske pravice ter med njima postavilo jasno ločnico. Ob uporabi

311 UNCITRAL Digest of Case Law on the United Nations Convention on the International Sale of Goods, United Nations, New York, 2008, str. 203.

312 Primerjaj DREV, A.: Primerjalna analiza prehoda nevarnosti naključnega uničenja, poškodovanja oziroma izgube blaga pri prodajni pogodbi po CISG in OZ, Podjetje in delo, GV Založba, letnik 2009, št. 1, točka 4.5.

klavzule CIF INCOTERMS 2000 je sodišče ugotovilo, da je nevarnost prešla z izpolnitvijo prodajalčeve pogodbene obveznosti v zvezi z dobavo blaga, t.j. v trenutku, ko je blago prešlo ladijsko ograjo v odpravnem pristanišču. Zaradi tega je sodišče zavrnilo kupčev odškodninski zahtevek, saj je do poškodovanja blaga prišlo v času, ko je nevarnost nosil kupec. [313]

Article 68

The risk in respect of goods sold in transit passes to the buyer from the time of the conclusion of the contract. However, if the circumstances so indicate, the risk is assumed by the buyer from the time the goods were handed over to the carrier who issued the documents embodying the contract of carriage. Nevertheless, if at the time of the conclusion of the contract of sale the seller knew or ought to have known that the goods had been lost or damaged and did not disclose this to the buyer, the loss or damage is at the risk of the seller.

68. člen

Rizik za blago, ki je prodano med prevozom, preide na kupca ob sklenitvi pogodbe. Če okoliščine kažejo na to, pa preide rizik na kupca takrat, ko je bilo blago izročeno prevozniku, ki je izdal listine, s katerimi se potrdi pogodba o prevozu. Če pa je ob sklenitvi prodajne pogodbe prodajalec vedel ali bi bil moral vedeti, da je bilo blago izgubljeno ali poškodovano in tega ni sporočil kupcu, sam trpi rizik za takšno izgubo ali poškodbo.

Blago, prodano med prevozom

1. Ta člen ureja vprašanje prehoda nevarnosti s prodajalca na kupca v primerih, ko je blago prodano med prevozom – v tranzitu.

Splošno pravilo

2. Prvi odstavek 68. člena določa splošno pravilo, po katerem nevarnost naključnega uničenja, izgube ali poškodovanja blaga, ki je bilo prodano med prevozom, preide na kupca v trenutku sklenitve pogodbe.[314] Kadar se prodajna pogodba sklepa v zvezi z blagom, ki je že »na poti« (v tranzitu), to za kupca predstavlja dodatna tveganja, saj je praktično nemogoče ugotoviti stanje blaga v času sklenitve prodajne pogodbe. Tako se lahko dogodi, da kupec sklene prodajno pogodbo za blago, ki v trenutku sklenitve pogodbe sploh več ne obstaja ali je poškodovano. Prav tako je v primeru poškodb oziroma uničenja blaga težko dokazovati točen trenutek, ko je bilo blago uničeno oziroma poškodovano (t.j. pred ali po sklenitvi pogodbe).[315] To velja zlasti za, v današnjem času razširjen, kontejnerski prevoz, saj stanja blaga med prevozom v zapečatenem kontejnerju praviloma ni več mogoče preverjati.

Prehod nevarnosti z izročitvijo blaga prevozniku

V določenih primerih pa lahko po 68. členu nevarnost preide na kupca že takrat, ko je blago izročeno prevozniku, ki je izdal listine,[316] s katerimi se potrdi pogodba o prevozu, če na to kažejo okoliščine. V teh primerih nevarnost dejansko

313 U.S. District Court, S.D., New York, ZDA, 00 Civ. 934 (SHS) z dne 26.03.2002, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/020326u1.html.

314 Primerjaj 23. člen CISG.

315 Glej tudi SCHLECHTRIEM, P., MOŽINA, D.: Pravo mednarodne prodaje, Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana, 2006, str. 135.

316 Na primer konosament (nakladnica).

preide že v času pred sklenitvijo prodajne pogodbe (retroaktivno). Okoliščina, ki utegne kazati na to, da je nevarnost na kupca prešla že z izročitvijo blaga prevozniku, je npr. sklenitev transportnega zavarovanja, ki ga priskrbi prodajalec, pri čemer je obveznost sklenitve transportnega zavarovanja praviloma določena že na ravni prodajne pogodbe.[317] Z vidika poslovne prakse si je brez sklenitve ustreznega transportnega zavarovanja težko zamisliti mednarodno prodajno pogodbo o blagu, ki se nahaja v tranzitu.

Slabovernost prodajalca

Na koncu 68. člena je določena dodatna kupčeva varovalka za primer, ko prodajalec v trenutku sklenitve pogodbe ve ali bi moral vedeti, da je bilo blago uničeno, izgubljeno ali poškodovano, in tega ne sporoči kupcu. V primerih prodajalčeve slabovernosti nevarnost naključnega uničenja, izgube ali poškodbe blaga ne preide na kupca (ostane pri prodajalcu).

Article 69

(1) In cases not within articles 67 and 68, the risk passes to the buyer when he takes over the goods or, if he does not do so in due time, from the time when the goods are placed at his disposal and he commits a breach of contract by failing to take delivery.

(2) However, if the buyer is bound to take over the goods at a place other than a place of business of the seller, the risk passes when delivery is due and the buyer is aware of the fact that the goods are placed at his disposal at that place.

(3) If the contract relates to goods not then identified, the goods are considered not to be placed at the disposal of the buyer until they are clearly identified to the contract.

69. člen

(1) V primerih, ki niso določeni v 67. in 68. členu, preide rizik na kupca takrat, ko prevzame blago, ali, če tega ne stori pravočasno, takrat, ko mu je blago dano na razpolago; kupec pa s tem, da blaga ne prevzame, krši pogodbo.

(2) Če mora kupec prevzeti blago v kraju, ki ni sedež prodajalca, preide rizik takrat, ko bi bilo treba opraviti dobavo, pri čemer je bilo kupcu znano, da mu je bilo blago dano na razpolago v tem kraju.

(3) Če se pogodba nanaša na blago, ki še ni identificirano, se šteje, da je blago dano kupcu na razpolago šele, ko je jasno identificirano kot blago, namenjeno za izpolnitev pogodbe.

Primeri, ko blaga ni potrebno prepeljati

1. V tem členu je določeno pravilo o prehodu nevarnosti s prodajalca na kupca v primerih, ki niso obseženi s 67. in 68. členom CISG (t.j. ko blaga v skladu s prodajno pogodbo ni potrebno prepeljati).

Iskovina

2. Prvi odstavek 69. člena ureja prehod nevarnosti v primerih, ko mora kupec v skladu s pogodbo prevzeti blago na prodajalčevem sedežu (iskovina, prodaja »EX WORKS«). V teh primerih nevarnost na kupca preide v trenutku, ko kupec v skladu s prodajno pogodbo prevzame blago. Če pa kupec blaga ne prevzame pravočasno in s tem krši pogodbo, nevarnost preide v trenutku, ko da pro-

317 NICHOLAS, B. v BIANCA-BONELL Commentary on the International Sales Law, Giuffre, Milan, 1987, str. 498.

dajalec kupcu blago na razpolago. Pravočasnost prevzema blaga se presoja odvisno od tega, kako je bil v prodajni pogodbi določen rok za prevzem (npr. na določen dan, v določenem časovnem obdobju). Nadaljnji pogoj je, da kupčeva zamuda s prevzemom hkrati pomeni tudi kršitev pogodbe. Če npr. kupec odkloni prevzem blaga, ker ima le-to stvarne napake, potem do prehoda nevarnosti ne pride, saj kupec ni kršil prodajne pogodbe. V zvezi s trenutkom prehoda nevarnosti velja domneva, da je prodajalec dal kupcu blago na razpolago, če je ukrenil vse potrebno, da ga kupec lahko prevzame v skladu s pogodbo (če ga je npr. za kupca ustrezno označil–identificiral in pripravil v svojem skladišču).

Prevzem blaga izven prodajalčevega sedeža

Prinosnina

V drugem odstavku 69. člena je urejen prehod nevarnosti v primerih, ko mora kupec prevzeti blago v kraju, ki je različen od prodajalčevega sedeža, kot npr. v skladišču tretje osebe ali na kupčevem sedežu (prinosnina). V teh primerih preide nevarnost v trenutku, ko bi bilo treba opraviti dobavo, pod pogojem, da je bilo kupcu znano, da mu je bilo blago dano na razpolago v tem kraju.[318] Trenutek prehoda nevarnosti se veže na dospelost dobave, t.j. na potek roka, ki sta ga stranki določili za dobavo blaga. Šteje se, da je bilo kupcu blago dano na razpolago v zadevnem kraju (npr. na kupčevem sedežu ali pri tretji osebi – skladiščniku), če bi ga bil ob zapadlosti dobave lahko prevzel v skladu s pogodbo. Kupec mora biti seznanjen z dejstvom, da mu je blago dano na razpolago. Če sta stranki v prodajni pogodbi natančno določili rok in kraj dobave, posebno obvestilo kupcu ni potrebno.

Identifikacija blaga

Interpretativna odločba tretjega odstavka 69. člena postavlja domnevo, da je blago dano kupcu na razpolago šele, ko je jasno identificirano kot blago, namenjeno za izpolnitev pogodbe. Identifikacija blaga je torej pogoj za prehod nevarnosti. Zahteva po identifikaciji blaga se smiselno nanaša le na primere, ko je kupec v zamudi s prevzemom in nevarnost preide v trenutku, ko da prodajalec kupcu blago na razpolago.

Article 70

If the seller has committed a fundamental breach of contract, articles 67, 68 and 69 do not impair the remedies available to the buyer on account of the breach.

70. člen

Če je prodajalec bistveno kršil pogodbo, določbe 67., 68. in 69. člena ne ovirajo kupca, da uporabi sredstva, ki so mu na razpolago v primeru takšne kršitve.

Druga kupčeva pravna sredstva

1. Ta člen ureja razmerje med prehodom nevarnosti naključnega uničenja, uničenja, izgube ali poškodovanja blaga ter kupčevimi pravnimi sredstvi, ki jih ima v primeru prodajalčeve bistvene kršitve prodajne pogodbe.

318 Več o tem HAGER, G. v SCHLECHTRIEM, P. (ur.) et al: Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG), Second Edition, Oxford University Press, New York, 1998, str. 514-515.

2. V tem členu je posebej poudarjeno, da ima kupec v primeru prodajalčeve bistvene kršitve[319] pogodbe ne glede na določbe o prehodu nevarnosti iz 67., 68. in 69. člena možnost uveljaviti tudi vsa druga pravna sredstva, ki so mu v skladu z določili CISG na razpolago v takšnih primerih.

Določbo 70. člena je potrebno brati skupaj z določbami CISG, ki se nanašajo na kupčeva pravna sredstva v primeru prodajalčeve bistvene kršitve pogodbe.[320]

319 Glej komentar k 25. členu CISG.

320 Primerjaj komentar k drugemu odstaveku 46. člena, prvemu odstavku 48. člena, točki *a* prvega odstavka 49. člena, drugemu odstavku 51. člena, točki *a* prvega odstavka 64 člena, 72. členu ter prvemu ter drugemu odstavku 73. člena CISG. Povzeto po Text of Secretariat Commentary on article 23 of the 1978 Draft, UNCITRAL, dostopno na: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/secomm/secomm-25.html.

CHAPTER V.

PROVISIONS COMMON TO THE OBLIGATIONS OF THE SELLER AND OF THE BUYER

Section I.

Anticipatory breach and instalment contracts

Article 71

(1) A party may suspend the performance of his obligations if, after the conclusion of the contract, it becomes apparent that the other party will not perform a substantial part of his obligations as a result of:

(a) a serious deficiency in his ability to perform or in his creditworthiness; or

(b) his conduct in preparing to perform or in performing the contract.

(2) If the seller has already dispatched the goods before the grounds described in the preceding paragraph become evident, he may prevent the handing over of the goods to the buyer even though the buyer holds a document which entitles him to obtain them. The present paragraph relates only to the rights in the goods as between the buyer and the seller.

(3) A party suspending performance, whether before or after dispatch of the goods, must immediately give notice of the suspension to the other party and must continue with performance if the other party provides adequate assurance of his performance.

V. POGLAVJE

SKUPNE DOLOČBE ZA PRODAJALČEVE IN KUPČEVE OBVEZNOSTI

I. odsek

Kršitev pogodbe pred zapadlostjo in pogodbe z zaporednimi dobavami

71. člen

(1) Ena pogodbenica lahko preloži izpolnitev svojih obveznosti, če postane po sklenitvi pogodbe jasno,[321] da druga stran ne bo izpolnila bistvenega dela svojih obveznosti zaradi:

(a) resnega pomanjkanja sposobnosti za izpolnitev ali kreditne sposobnosti; ali

(b) njenega obnašanja glede priprav za izpolnitev ali glede izpolnitve pogodbe.

(2) Če je prodajalec že odpravil blago, preden je prišlo do razlogov iz prejšnjega odstavka, lahko prepreči izročitev blaga kupcu celo, če ima ta že v rokah kakšno listino, na podlagi katere lahko dobi blago. Ta odstavek se nanaša samo na kupčeve in prodajalčeve vzajemne pravice glede blaga.

(3) Stran, ki preloži izpolnitev bodisi pred odpravo blaga ali po njej, mora o tem takoj poslati obvestilo drugi strani in nadaljevati z izpolnjevanjem, če ji druga stran da zadostno zavarovanje za redno izpolnjevanje svojih obveznosti.

Načelo sočasnosti izpolnitve

1. V CISG velja načelo sočasnosti izpolnitve obveznosti. Stranki morata tako praviloma svoje obveznosti izpolniti sočasno.[322] Vendar pa v primeru, ko je ena od strank zavezana opraviti izpolnitev pred drugo, pa je očitno, da druga stranka ne bo izpolnila bistvenega dela svojih obveznosti, CISG prvi stranki nudi

321 Primerjaj angleško različico, ki določa, da je dovolj, če postane po sklenitvi pogodbe *očitno*, da druga stranka ne bo izpolnila bistvenega dela svojih obveznosti.

322 Primerjaj 58. člen CISG.

zaščito tako, da lahko preloži izpolnitev svojih obveznosti. Stranka ima pravico preložiti izpolnitev svojih obveznosti tako v pogodbah o enkratni dobavi, kot tudi pri zaporednih (sukcesivnih) dobavah.

Stranki se dogovorita za prodajo določene količine določene vrste blaga, ki ga bo prodajalec izdelal sam. V skladu z določili pogodbe mora kupec plačati kupnino vnaprej. Kmalu po sklenitvi pogodbe se izkaže, da prodajalec blaga ne bo mogel izdelati pravočasno, saj je bila njegova proizvodna linija uničena v požaru. V tem primeru bo kupec praviloma lahko izplačilo kupnine zadržal, dokler mu prodajalec ne bo dal zadostnega zavarovanja, da bo svoje obveznosti izpolnil. Če gre za blago, ki ga prodajalec ne more proizvesti drugače oziroma pridobiti drugje, da bi pogodbo lahko pravilno izpolnil, bo kupec praviloma lahko pogodbo razdrl na podlagi določb 72. člena.[323]

Pogoja za zadržanje izpolnitve

2. Prvi odstavek 71. člena v točkah *a* in *b* kot pogoja za zadržanje izpolnitve obveznosti navaja (i) resno pomanjkanje sposobnosti nasprotne stranke za izpolnitev ali njene kreditne sposobnosti ali pa (ii) njeno obnašanje glede priprav na izpolnitev ali glede izpolnitve pogodbe.

Stoppage in transitu

Če postane očitno, da kupec ne bo izpolnil svojih obveznosti ter je izpolnjen tudi pogoj iz prvega odstavka 71. člena, lahko prodajalec prepreči izročitev blaga kupcu tudi po tem, ko je že odpravil blago. To pravico ima prodajalec celo, če ima kupec že kakšno listino, na podlagi katere lahko zahteva izročitev (»stoppage in transitu«).

Obvestilo nasprotni stranki

Določba tretjega odstavka 71. člena od stranke, ki zadrži izpolnitev, zahteva, da o tem takoj obvesti nasprotno stranko. Vendar pa CISG ne določa sankcije za stranko, ki o zadržanju nasprotne stranke ne obvesti. Te sankcije so razvidne iz sodne prakse, ki takšni stranki pravice zadržanja izpolnitve praviloma ne priznava.

Italijanski prodajalec ter nemški kupec sta se sporazumela o prodaji določene količine granita. Po tem, ko je prodajalec blago dobavil, je kupec na njem ugotovil pomanjkljivosti ter ni želel plačati kupnine. Prodajalec je ponudil dobavo nadomestnega blaga, vendar kupec tudi po tem, ko je bila ta opravljena, ni plačal celotne kupnine. Ko ga je prodajalec tožil, je zatrjeval, da je bilo tudi blago iz druge dobave pomanjkljivo, zato je del kupnine (8.000 DM) zadržal. Okrožno sodišče v Stendalu je v sodbi 12. oktobra 2000 razsodilo, da mora kupec prodajalcu plačati preostanek kupnine skupaj z zakonitimi zamudnimi obrestmi. Ker kupec ni izpolnil obveznosti obvestitve nasprotne stranke o zadržanju izpolnitve iz tretjega odstavka 71. člena, je izgubil pravico do zadržanja.[324]

323 V tem primeru je jasno, da bo prodajalec bistveno kršil pogodbo. Primerjaj 72. člen CISG

324 Landgericht Stendal, Nemčija, 22 S 234/94 z dne 12.10.2000, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/001012g1.html.

Določba 457. člena OZ določa, da lahko prodajalec prepreči izročitev stvari kupcu, če se po odpošiljatvi stvari kupcu pokaže, da zaradi njegovih premoženjskih razmer obstaja utemeljen dvom, ali bo sploh mogel plačati kupnino. To pravico ima prodajalec celo tedaj, ko ima kupec že v rokah listino, s katero je upravičen zahtevati izročitev stvari. Vendar pa prodajalec ne more preprečiti izročitve stvari nekomu tretjemu, če jo ta zahteva s pravilno listino, ki mu daje pravico zahtevati izročitev stvari, razen če listina vsebuje pridržke glede učinka njenega prenosa, ali če prodajalec dokaže, da je imetnik listine, ko jo je pridobil, vedoma ravnal v njegovo škodo.

Article 72

(1) If prior to the date for performance of the contract it is clear that one of the parties will commit a fundamental breach of contract, the other party may declare the contract avoided.

(2) If time allows, the party intending to declare the contract avoided must give reasonable notice to the other party in order to permit him to provide adequate assurance of his performance.

(3) The requirements of the preceding paragraph do not apply if the other party has declared that he will not perform his obligations.

72. člen

(1) Če je pred rokom za izpolnitev pogodbe očitno,[325] da bo ena stran bistveno kršila pogodbo, lahko druga stran izjavi, da razdira pogodbo.

(2) Če razpoložljiv čas to omogoča, mora stran, ki ima namen razdreti pogodbo, poslati primerno obvestilo drugi strani, da bi ji omogočila, da da zadostno zavarovanje za redno izpolnjevanje svojih obveznosti.

(3) Prejšnji odstavek ne velja, če je druga stran izjavila, da ne bo izpolnila svojih obveznosti.

Razdor pogodbe pred rokom za izpolnitev

1. Ta določba omogoča stranki, da razdre pogodbo, če je pred potekom roka za izpolnitev očitno, da bo nasprotna stranka bistveno kršila pogodbo. Stranka lahko na podlagi 72. člena razdre pogodbo le pred potekom roka za izpolnitev obveznosti nasprotne stranke.[326] Če je ta rok že potekel, lahko stranka ob upoštevanju dodatnih pogojev pogodbo razdre na podlagi 49. oziroma 64. člena.

Pogoji za predčasen razdor pogodbe

2. Pogoji za predčasni razdor pogodbe po 72. členu so nekoliko strožji od pogojev za zadržanje izpolnitve po 71. členu, saj izvirna angleška različica te določbe določa, da lahko stranka zadrži izpolnitev, če postane po sklenitvi pogodbe *očitno*, da druga stranka ne bo izpolnila bistvenega dela obveznosti. V skladu z 72. členom pa lahko stranka pogodbo razdre, če je pred potekom roka za izpolnitev pogodbe *jasno*, da bo druga stranka bistveno kršila pogodbo.

325 Primerjaj besedilo izvirne angleške različice, ki določa, da lahko stranka izjavi, da razdira pogodbo, če je pred rokom za izpolnitev pogodbe *jasno*, da bo druga stranka bistveno kršila pogodbo.

326 Primerjaj Bundesgerichtshof, Nemčija, VIII ZR 51/95 z dne 3.4.1996, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/960403g1.html; Bundesgerichtshof, Nemčija, VIII ZR 18/94 z dne 15.2.1995, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950215g1.html.

Ali je bilo v posameznem primeru jasno, da bo druga stranka bistveno kršila pogodbo, bo v primeru spora presojalo sodišče ali arbitraža in je lahko razvidno iz izjav oziroma ravnanja te stranke, ali pa iz objektivnih dejstev, kot je npr. požar, ki uniči prodajalčevo tovarno ali uveljavitev embarga na promet med subjekti dveh držav.[327]

Obvestilo pogodbi nezvesti stranki

Če so izpolnjeni pogoji iz prvega odstavka 72. člena, mora stranka, ki ima namen razdreti pogodbo, drugi stranki poslati primerno obvestilo in ji s tem omogočiti, da dá zadostno zavarovanje za redno izpolnjevanje svojih obveznosti. To obveznost pa ima stranka le, če razpoložljiv čas to omogoča. Stranka pogodbe ne more razdreti, potem ko je druga stranka zavarovanje dala. Obenem tretji odstavek 72. člena določa tudi, da obvestila ni potrebno poslati, če druga stranka izjavi, da obveznosti ne bo izpolnila.

Stranki s sedežema v državah članicah CISG sta sklenili pogodbo o prodaji aluminija na obroke. Ker je prodajalec prenehal z dobavami blaga, ga je kupec tožil. Prodajalec je zatrjeval, da je kupec bistveno kršil pogodbo, saj ni plačal celotne kupnine. Arbitražni senat Arbitraže pri Züriški gospodarski zbornici je v odločbi 31. maja 1996 odločil, da kupec s tem, ko ni plačal enega obroka, pogodbe ni bistveno kršil. Prodajalec bi lahko tako razdrl pogodbo le, če kupec tudi po poteku primernega dodatnega roka, ki bi mu ga kupec lahko določil, ne bi plačal preostanka kupnine oziroma bi izjavil, da tega ne bo storil. Prav tako prodajalec ni mogel razdreti pogodbe v skladu z 72. členom, saj zaradi neplačila enega obroka kupnine, ni bilo jasno, da bo kupec pogodbo bistveno kršil, kot je to zahtevano v prvem odstavku 72. člena CISG.[328]

Stranke, ki nameravajo razdreti pogodbo na podlagi določb 72. člena, naj bodo pri tem previdne. Če sodišče ali arbitraža odloči, da pogoji za uporabo niso bili izpolnjeni, npr. da ni bilo jasno, da bo druga stranka bistveno kršila pogodbo, se bo namreč štelo, da je pogodbo kršila stranka, ki je želela razdreti pogodbo. Tudi v primeru, ko so pogoji za razdor pogodbe izpolnjeni, pa mora stranka upoštevati določbe 77. člena CISG o preprečevanju povečevanja škode.

OZ v 107. členu določa, da v primeru, ko je pred iztekom roka za izpolnitev obveznosti očitno, da ena stranka ne bo izpolnila svoje obveznosti iz pogodbe, lahko druga stranka odstopi od pogodbe in zahteva povrnitev škode.

327 Primerjaj Text of Secretariat Commentary on article 63 of the 1978 Draft, UNCITRAL, dostopno na: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/secomm/secomm-72.html.

328 Schiedsgericht der Zürcher Handelskammer, Švica, ZHK 273/95 z dne 31.5.1996, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/960531s1.html.

Article 73

(1) In the case of a contract for delivery of goods by instalments, if the failure of one party to perform any of his obligations in respect of any instalment constitutes a fundamental breach of contract with respect to that instalment, the other party may declare the contract avoided with respect to that instalment.

(2) If one party's failure to perform any of his obligations in respect of any instalment gives the other party good grounds to conclude that a fundamental breach of contract will occur with respect to future instalments, he may declare the contract avoided for the future, provided that he does so within a reasonable time.

(3) A buyer who declares the contract avoided in respect of any delivery may, at the same time, declare it avoided in respect of deliveries already made or of future deliveries if, by reason of their interdependence, those deliveries could not be used for the purpose contemplated by the parties at the time of the conclusion of the contract.

73. člen

(1) Če pomeni pri pogodbi z zaporednimi dobavami neizpolnitev katerekoli obveznosti ene strani, ki se nanaša na eno dobavo, bistveno kršitev pogodbe v zvezi s to dobavo, lahko druga stran izjavi, da razdira pogodbo glede te dobave.

(2) Če lahko zaradi neizpolnjevanja katerekoli obveznosti ene strani glede katerekoli zaporedne dobave blaga druga stran utemeljeno sklepa, da bo prišlo do bistvene kršitve pogodbe pri bodočih dobavah, lahko ta stran izjavi, da razdira pogodbo za naprej, če to stori v primernem roku.

(3) Kupec, ki razdre pogodbo zaradi katerekoli dobave, lahko sočasno izjavi, da razdira pogodbo za že prejete dobave ali za bodoče dobave, če se zaradi njihove medsebojne odvisnosti dobave ne bi mogle uporabljati za namen, ki sta ga strani upoštevali pri sklenitvi pogodbe.

Razdor pogodbe v primeru sukcesivnih dobav

1. Ta člen ureja kupčevo pravico do razdora pogodbe v primerih, ko mora prodajalec v skladu s pogodbo blago dobaviti v večih zaporednih dobavah.

2. Če neizpolnitev obveznosti v zvezi z eno izmed zaporednih dobav predstavlja bistveno kršitev pogodbe v zvezi s to dobavo, lahko kupec razdre pogodbo le glede te posamezne dobave.

Razdor pogodbe glede posamezne dobave

Vzemimo za primer stranki, ki sta se dogovorili za prodajo 1.000 ton koruze prvega kakovostnega razreda, katero naj bi prodajalec dobavil v desetih zaporednih dobavah. Ko prodajalec dobavi peto pošiljko, je ta neprimerna za uživanje.[329] Če pomanjkljivost blaga iz pete dobave ne predstavlja bistvene kršitve celotne pogodbe, lahko kupec pogodbo razdre le glede pete dobave, če je dobava pomanjkljivega blaga pomenila bistveno kršitev pogodbe glede te dobave. Posledično se pogodba spremeni, tako da se obveznost prodajalca zmanjša na dobavo 900 ton koruze, temu primerno pa se zniža tudi kupnina. Kupec pa ima vseeno na podlagi točke *b* prvega odstavka ter drugega odstavka 45. člena možnost uveljavljanja odškodnine zaradi prodajalčeve kršitve pogodbe.

329 Text of Secretariat Commentary on article 64 of the 1978 Draft, UNCITRAL, dostopno na: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/secomm/secomm-73.html.

Če v zgornjem primeru kupec lahko utemeljeno sklepa, da bo prišlo do bistvene kršitve pri bodočih dobavah, lahko izjavi, da razdira pogodbo za naprej, če to stori v primernem roku. Pri tem ni potrebno, da bi neizpolnjevanje prodajalčevih obveznosti glede preteklih dobav pomenilo bistveno kršitev pogodbe.[330]

Obenem lahko kupec v določenih primerih izjavi, da razdira pogodbo za že sprejete dobave ali za bodoče dobave, kadar se blago iz teh dobav ne bi moglo uporabljati za namen, ki sta ga stranki upoštevali pri sklenitvi pogodbe, ker so bile dobave medsebojno odvisne. To izjavo mora podati sočasno z izjavo o razdoru pogodbe iz prvega odstavka 73. člena.

Madžarski prodajalec je z avstrijskim kupcem sklenil pogodbo o prodaji češenj v večih zaporednih obrokih. Potem ko je prodajalec že dobavil del blaga, je cena češenj na trgu močno narasla. Prodajalec je izjavil, da preostanka blaga zaradi povišanja cene ne bo dobavil, trdil pa je tudi, da se je kupec v ustnem dogovoru strinjal, da stranki pogodbo sporazumno razvežeta glede preostalih dobav, kar je kupec zanikal. Prodajalec je tako zahteval plačilo kupnine, kupec pa je od njega zahteval povračilo škode. Arbitražno sodišče pri Gospodarski zbornici Madžarske je v arbitražni odločbi 25. maja 1999 odločilo, da mora kupec plačati kupnino za dostavljeno blago. Ker prodajalec ni mogel dokazati, da sta se s kupcem dejansko dogovorila o sporazumni razvezi pogodbe glede nadaljnjih dobav, je arbitražni senat ugotovil, da je kršil pogodbo, in da mora kupcu povrniti škodo. Vendar pa kupec ni izpolnil svoje dolžnosti zmanjševanja škode iz 77. člena CISG, zato je senat škodo arbitrarno razdelil med njima.[331]

Pravica stranke, da odstopi od pogodbe v primerih pogodb z zaporednimi obveznostmi, je urejena v 108. členu OZ. Kadar v pogodbi z zaporednimi obveznostmi ena stranka ne izpolni ene obveznosti, lahko druga stranka v primernem roku odstopi od pogodbe glede vseh bodočih obveznosti, če je iz danih okoliščin očitno, da tudi te ne bodo izpolnjene. Vendar pa lahko od pogodbe odstopi tudi glede že izpolnjenih obveznosti, če njihova izpolnitev brez manjkajočih izpolnitev zanjo nima pomena. Dolžnik lahko ohrani pogodbo v veljavi, če da ustrezno zavarovanje. Posebna ureditev glede zaporednih plačil kupnine je vsebovana v 525. členu OZ. Prodajalec lahko namreč odstopi od pogodbe, če pride kupec v zamudo z začetnim obrokom, če pa je ta že bil plačan, z najmanj dvema zaporednima obrokoma, ki pomenita najmanj osmino kupnine. Izjemoma lahko prodajalec odstopi od pogodbe,

330 Prav tam.

331 Arbitration Court attached to the Hungarian Chamber of Commerce and Industry, Madžarska, Vb/97142 z dne 25.5.1995, dostopno na: http://www.unilex.info/case.cfm?pid=1&do=case&id=425&step=Abstract.

če pride kupec v zamudo le z enim obrokom, kadar za plačilo kupnine niso predvideni več kot štirje obroki.[332]

Section II

Damages

Article 74

Damages for breach of contract by one party consist of a sum equal to the loss, including loss of profit, suffered by the other party as a consequence of the breach. Such damages may not exceed the loss which the party in breach foresaw or ought to have foreseen at the time of the conclusion of the contract, in the light of the facts and matters of which he then knew or ought to have known, as a possible consequence of the breach of contract.

II. odsek

Povrnitev škode

74. člen

Povrnitev škode za kršitev pogodbe ene strani je enaka pretrpljeni izgubi in izgubljenemu dobičku, ki ju ima zaradi kršitve druga stran. To povračilo ne sme biti večje od izgube, ki jo je stran, ki je kršila pogodbo, predvidela ali bi jo bila morala predvideti pri sklenitvi pogodbe kot možno posledico njene kršitve, glede na dejstva, ki so ji bila takrat znana ali bi ji morala biti znana.

Povračilo škode

1. Drugi odsek tega poglavja ureja povrnitev škode v primeru kršitve pogodbe. Povrnitev lahko oškodovani kupec zahteva na podlagi točke *b* prvega odstavka 45. člena, oškodovani prodajalec pa na podlagi točke *b* prvega odstavka 61. člena. Ta odsek tako ureja le določanje višine odškodnine in se uporabi le, ko je stranka odgovorna za povračilo škode v skladu z zgoraj omenjenima določbama.

Splošno pravilo

Ta člen tako določa splošno pravilo povrnitve škode, 75. in 76. člen podrobneje urejata povrnitev škode v določenih primerih, 77. člen pa določa dolžnost oškodovane stranke, da stori vse razumne ukrepe, da prepreči povečevanje škode. Obenem se na povračilo škode neposredno nanaša še 79. člen, ki stranko, ki ni izpolnila kakšne izmed svoje obveznosti, oprošča odškodninske odgovornosti, če je bila ta neizpolnitev posledica ovire, na katero stranka ni imela vpliva.

Upravičenec do povračila škode

Na podlagi določb CISG o odškodninski odgovornosti ter povrnitvi škode je lahko upravičenec za povrnitev škode le stranka pogodbe, kateri je zaradi kršitve pogodbe druge stranke nastala škoda.[333] Če je zaradi ravnanja strank pri izpolnjevanju pogodbe nastala škoda tretji osebi, ta lahko zahteva povračilo na podlagi splošne odškodninske odgovornosti po pravu, ki se uporabi na podlagi pravil mednarodnega zasebnega prava.[334]

332 V primerih iz drugega in tretjega odstavka 525. člena OZ lahko prodajalec, namesto da bi odstopil od pogodbe, zahteva od kupca, da plača ves ostanek kupnine, vendar mu mora pred tem pustiti dodaten petnajstdnevni rok.

333 Prim KNAPP, V. v BIANCA-BONNEL Commentary on the international sales law: the 1980 Vienna Sales Convention, Milan, Guiffrè (1987) str. 540.

334 Če je morala ena od strank tretji osebi povrniti škodo zaradi kršitve pogodbe nasprotne stranke prvotne pogodbe, ima oškodovana stranka zoper nasprotno stranko zahtevek za

2. Oškodovana stranka je upravičena do povrnitve škode, ki je enaka pretrpljeni škodi in izgubljenemu dobičku, ki ju ima zaradi kršitve. Ob tem stopnja krivde stranke, ki je kršila pogodbo, ni pomembna. Vendar pa je takšno povračilo omejeno na višino škode, ki jo je stranka, ki je kršila pogodbo, »predvidela ali bi jo bila morala predvideti pri sklenitvi pogodbe kot možno posledico njene kršitve, glede na dejstva, ki so ji bila takrat znana ali bi ji bila morala biti znana.«

Obseg odškodnine

Kot rečeno, je višina odškodnine, ki jo lahko oškodovana stranka zahteva, navzgor omejena z višino škode, ki jo je oziroma bi jo lahko stranka, ki je kršila pogodbo, predvidela ob sklenitvi pogodbe.[335] Ali je bila višina škode v posameznem primeru predvidljiva ali ne, se presoja izključno na podlagi informacij, ki jih je imela stranka, ki je kršila pogodbo, na voljo ob sklepanju pogodbe.[336] Stranki, kateri je škoda nastala, tako ni potrebno dokazovati, da je nasprotna stranka ob sklenitvi pogodbe takšno višino škodo predvidela. Dovolj je, da je bila v položaju, ko bi bilo od nje objektivno pričakovati, da lahko takšno škodo predvidi.[337] Potrebno je torej upoštevati predvidljivost posledic kršitve pogodbe, ne pa dejstva, da bo pogodba kršena.[338]

Predvidljivost višine škode

Prodajalec s sedežem v ZDA je z nemškim kupcem sklenil pogodbo o prodaji stroja za obdelavo furnirja, ki ga je preprodal končnemu kupcu, ruski tovarni pohištva. Po zagonu stroja je zaradi njegovih pomanjkljivosti prišlo do nesreče, zaradi katere je en delavec umrl, drugi pa je bil poškodovan. Končni kupec je kupca tožil za škodo, ki mu je bila povzročena zaradi nesreče, ta zahtevek pa je vključeval tudi povračilo nematerialne škode za smrt ter poškodbo delavcev, za katero je končni kupec odgovarjal. Ker je zaradi plačila odškodnine kupec utrpel škodo, je od prodajalca zahteval povrnitev škode, ki mu je nastala, vključno z zneskom, ki ga je moral končnemu kupcu izplačati zaradi smrti ter poškodbe delavcev. Prodajalec je ugovarjal, da se CISG ne uporablja za odgovornost prodajalca za smrt ali telesne poškodbe, ki bi jih blago utegnilo povzročiti katerikoli osebi (produktna odgovornost), zato kupec tega dela odškodnine od njega ne more terjati

povrnitev škode po določbah CISG. Primerjaj tudi 5. člen CISG.

335 Primerjaj Hadleyjevo pravilo v angloameriških pravnih sistemih. Hadley v. Baxendale, (1854) 9 Ex Ch 341; 156 ER 145, dostopno na: http://www.bailii.org/ew/cases/EWHC/Exch/1854/J70.html. Glej Bundesgerichtshof, Nemčija, VIII ZR 210/78 z dne 24.10.1979, dostopno na: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/wais/db/cases2/791024g1.html. Za presojo pravic in obveznosti strank se je sicer uporabil ULIS, saj CISG ob sklenitvi pogodbe še ni veljala, vendar pa je tudi ULIS za trenutek presoje posledic kršitve določal trenutek, ko je bila pogodba sklenjena.

336 LOOKOFSKY, J.: Understanding the CISG, Kluwer Law International, Alphen aan den Rijn 2008, str. 130.

337 KNAPP, V.: v BIANCA-BONNEL Commentary on the international sales law: the 1980 Vienna Sales Convention, Milan, Guiffrè (1987) str. 541.

338 2008 UNCITRAL Digest of case law on the United Nations Convention on the International Sale of Goods, Article 74, dostopno na: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/digest-art-74.html.

v skladu z določbami CISG.[339] Višje sodišče v Düsseldorfu je v sodbi 2. julija 1993 razsodilo, da mora prodajalec kupcu plačati celoten zahtevani znesek odškodnine. Kupec je namreč utrpel materialno škodo, ko je moral končnemu kupcu na podlagi regresnega zahtevka plačati odškodnino za nematerialno škodo zaradi smrti oziroma poškodb delavcev.[340]

Stranka naj, če je mogoče, že ob sklepanju pogodbe nasprotno stranko obvesti o morebitnih posledicah kršitve pogodbe, še posebej če bi lahko zaradi kršitve nastala večja škoda. Tako nasprotna stranka v primeru, da bo kršila pogodbo, ne bo imela ugovora nepredvidljivosti posledic kršitve ter višine odškodnine, saj je bila o teh posledicah ob sklepanju pogodbe obveščena.

V slovenskem obligacijskem pravu velja načelo popolne odškodnine, ki ga določa 169. člen OZ. Sodišče, ki upošteva tudi okoliščine, nastale po povzročitvi škode, prisodi oškodovancu odškodnino v znesku, ki je potreben, da postane njegov premoženjski položaj takšen, kakršen bi bil, če ne bi bilo škodljivega dejanja ali opustitve. Primeri, ko se odškodnina zmanjša oziroma deli med strankami, so urejeni v 170. oziroma 171. členu OZ.

Article 75

If the contract is avoided and if, in a reasonable manner and within a reasonable time after avoidance, the buyer has bought goods in replacement or the seller has resold the goods, the party claiming damages may recover the difference between the contract price and the price in the substitute transaction as well as any further damages recoverable under article 74.

75. člen

Če je pogodba razvezana in če je kupec na primeren način in v primernem roku po razvezi kupoval zaradi pokritja ali prodajalec prodajal zaradi pokritja, lahko stran, ki zahteva povračilo škode, dobi razliko med pogodbeno ceno in kupno ceno za kritje oziroma prodajo za kritje ter vsako drugo povračilo škode, ki ga lahko dobi na podlagi 74. člena.

Kritni kup in kritna prodaja

1. Kadar prodajalec zaradi kupčeve kršitve pogodbo razdre, bo najverjetneje želel blago prodati drugemu kupcu. Enako bo tudi kupec, ki je zaradi prodajalčeve kršitve pogodbo razdrl, praviloma želel blago kupiti drugje. Če stranka opravi kritno transakcijo, bo škoda, ki ji je nastala, praviloma manjša, kot bi bila v nasprotnem primeru, t.j. če kritne transakcije ne bi bila opravila.[341]

2. Ta člen določa način izračuna odškodnine v primerih, ko pogodbi zvesta

339 Glej tudi komentar k 5. členu CISG.

340 Oberlandesgericht Düsseldorf, Nemčija, 17 U 73/93 z dne 2.7.1993, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/930702g1.html; drugače HERBER v SCHLECHTRIEM, P. (ur.) et al: Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG), Second Edition, Oxford University Press, New York, 1998, str. 50.

341 KNAPP, V.: v BIANCA-BONNEL Commentary on the international sales law: the 1980 Vienna Sales Convention, Milan, Guiffrè (1987) str. 550.

stranka zaradi kršitve nasprotne stranke pogodbo razdre, nato pa v primernem roku opravi kritni nakup ali prodajo.

Način izračuna odškodnine

Vzemimo za primer stranki, ki se sporazumeta za prodajo 100 enot določenega blaga po ceni 500 EUR za enoto. Pogodba določa, da bo prodajalec dobavil blago v zaporednih obrokih po 10 enot. Po peti zaporedni dobavi se izkaže, da ima blago iz te dobave takšne pomanjkljivosti, da je prodajalec z njegovo dobavo bistveno kršil pogodbo. Kupec tako v skladu s prvim odstavkom 73. člena izjavi, da razdira pogodbo glede te dobave, saj je prodajalec bistveno kršil pogodbo.[342] V skladu z določbo 77. člena o zmanjševanju škode opravi kritni nakup 10 enot blaga pri drugem prodajalcu po ceni 600 EUR za enoto.[343] Kupec je pogodbo razdrl glede dobave 10 enot po ceni 500 EUR za enoto. Kupnina za to blago bi tako znašala 5.000 EUR. Kritni nakup je opravil po ceni 600 EUR za enoto, torej po ceni 6.000 EUR. V skladu z določbami 75. člena se povračilo škode v primeru kritnega nakupa izračuna tako, da se od pogodbene cene iz prvotne pogodbe odšteje cena, po kateri je kupec kupil nadomestno blago. Torej bo povračilo škode iz tega naslova znašalo 1.000 EUR. V vsakem primeru pa lahko kupec zahteva tudi vsako drugo povračilo škode.

Dolžnost zmanjševanja škode

Ta člen ureja povračilo škode, če pogodbi zvesta stranka izkoristi pravico opraviti kritno transakcijo. Vendar pa je stranka, ki se sklicuje na kršitev pogodbe, lahko k takšni kritni transakciji tudi zavezana, saj 77. člen od nje zahteva, da mora storiti vse, kar je v danih okoliščinah primerno, da se zmanjša škoda, vštevši tudi izgubljeni dobiček, ki ga je povzročila takšna kršitev. V nasprotnem primeru lahko stranka, ki je pogodbo kršila, zahteva zmanjšanje povračila škode v višini škoda, ki bi se ji pogodbi zvesta stranka lahko izognila.[344]

Article 76

(1) If the contract is avoided and there is a current price for the goods, the party claiming damages may, if he has not made a purchase or resale under article 75, recover the difference between the price fixed by the contract and the current price at the time of avoidance as well as any further damages recoverable under article 74. If, however, the party claiming damages has avoided the contract after taking over the goods, the current price at the time of such taking over shall be applied instead of the current price at the time of avoidance.

(2) For the purposes of the preceding paragraph, the current price is the price prevailing at the place where delivery of the goods should have

76. člen

(1) Če je pogodba razvezana, obstaja pa tekoča cena za blago, lahko dobi stran, ki zahteva povračilo škode, če ni kupovala ali prodajala zaradi pokritja po 75. členu, razliko med pogodbeno določeno ceno in tekočo ceno ob razvezi pogodbe ter vsako drugo povračilo škode, ki ji pripada po 74. členu. Če pa je stran, ki zahteva povračilo škode, razvezala pogodbo po prevzemu blaga, se uporabi tekoča cena ob prevzemu blaga, ne pa tekoča cena ob razvezi.

(2) Smiselno prejšnjemu odstavku se upošteva tekoča cena v kraju, kjer naj bi bila dobava odpra-

342 Primerjaj prvi odstavek 73. člena CISG.
343 Primerjaj komentar k 77. členu CISG.
344 Primerjaj komentar k 77. členu CISG.

been made or, if there is no current price at that place, the price at such other place as serves as a reasonable substitute, making due allowance for differences in the cost of transporting the goods.

vljena[345], ali, če v tem kraju ni tekoče cene, cena v drugem kraju, ki se lahko primerno uporabi v ta namen, pri čemer je treba upoštevati razliko v stroških s prevozom blaga.

Tekoča cena blaga

1. Če v primeru razdora pogodbe oškodovana stranka ne opravi kritne transakcije, oziroma ta ni opravljena pravilno, lahko od nasprotne stranke zahteva povračilo škode, ki predstavlja razliko med pogodbeno določeno ceno in tekočo ceno ob razdoru pogodbe. Obenem lahko zahteva tudi vsako drugo povračilo škode.

2. Vzemimo za primer stranki, ki se 1. januarja dogovorita za prodajo določenega blaga po ceni 100.000 EUR z dogovorjenim dobavnim rokom 1. junija, dogovorjeno pa je tudi, da bo kupec kupnino plačal po dobavi blaga. Prodajalec do poteka navedenega roka blaga ne dobavi in s tem bistveno krši pogodbo.[346] Kupec prodajalca pravilno obvesti o pomanjkljivostih ter v skladu z določbami 49. člena izjavi, da razdira pogodbo, nemudoma pa tudi pri drugem dobavitelju kupi blago po tržni ceni 110.000 EUR. Zaradi prodajalčeve kršitve mu nastanejo tudi dodatni opravičljivi stroški v višini 5.000 EUR. Kupec je zaradi prodajalčeve kršitve utrpel škodo v višini 10.000 EUR, saj je cena na trgu po sklenitvi narasla za 10 odstotkov. Glede na določbe 76. člena lahko kupec od prodajalca zahteva, naj mu povrne razliko med pogodbeno določeno ceno in tekočo ceno ob razdoru pogodbe, obenem pa v skladu s 74. členom zahteva tudi povračilo ostalih stroškov, ki so mu nastali. V zgornjem primeru lahko torej kupec od prodajalca zahteva 15.000 EUR.

Tekoča cena blaga v kraju dobave

Če bi morala biti dobava opravljena v določenem kraju, se uporabi določilo drugega odstavka 76. člena, ki določa, da se v tem primeru upošteva tekoča cena v kraju, kjer naj bi bila dobava opravljena. Če v tem kraju ni mogoče ugotoviti cene, pa je upoštevna cena v kraju, ki se lahko primerno uporabi v ta namen, pri čemer je treba upoštevati razliko v stroških prevoza blaga.

Article 77

A party who relies on a breach of contract must take such measures as are reasonable in the circumstances to mitigate the loss, including loss of profit, resulting from the breach. If he fails to take such measures, the party in breach may claim a reduction in the damages in the amount by which the loss should have been mitigated.

77. člen

Stran, ki se sklicuje na kršitev pogodbe, mora storiti vse, kar je po okoliščinah primerno, da se zmanjša izguba,[347] vštevši tudi izgubljeni dobiček, ki ga je povzročila takšna kršitev. Če ne ravna tako, lahko druga stran zahteva zmanjšanje povračila v višini izgube, ki bi se ji lahko izognila.

345 Primerjaj izvirno angleško različico CISG, ki kot upoštevni kraj določa kraj, kjer je bila dobava *opravljena*.

346 Kdaj se šteje, da je kršitev pogodbe bistvena, določa 25. člen CISG.

347 V besedilu smo namesto besede »izguba« uporabljali besedo »škoda«.

1. Če nasprotna stranka krši pogodbo, oziroma obstaja nevarnost, da bo kršila pogodbo, mora pogodbi zvesta stranka primerno ukrepati, da se škoda ne povečuje. Tudi če oškodovana stranka ni prispevala ne h kršitvi pogodbe ne k njenim učinkom, ne more zahtevati povračila za tisto škodo, ki ne bi nastala, če bi ta stranka razumno ukrepala.[348] Če bi stranka z razumnimi ukrepi lahko popolnoma preprečila nastanek škode, ji škoda ne bo povrnjena.[349]

Dolžnost zmanjševanja škode (duty to mitigate)

2. Dolžnost zmanjševanja škode stranki veže od trenutka, ko je pogodba sklenjena.[350] Stranka mora tako takoj, ko lahko predvidi kršitev pogodbe nasprotne stranke, primerno ukrepati.[351]

Pravni standard razumnosti ukrepov

Razumnost zahtevanih ukrepov se presoja v vsakem primeru posebej, ob tem pa je potrebno upoštevati vse interese obeh strank, kot tudi poslovne običaje ter načelo vestnosti v mednarodni trgovini.[352] Tako bodo razumni tisti ukrepi, ki bi jih razumna oseba enakih lastnosti kot oškodovana stranka izvedla v enakih okoliščinah. Dokazno breme, da oškodovana stranka ni ravnala v skladu z določbo 77. člena ter storila vsega, kar je bilo po okoliščinah primerno, da se škoda ne bi povečevala, nosi stranka, ki je kršila pogodbo.

Kritna transakcija

Največkrat bo stranka izpolnila svojo dolžnost zmanjševanja škode s tem, da bo opravila kritni nakup oziroma prodajo. V tem primeru se bo višina odškodnine izračunala po določbah 75. člena.

Prodajalec, proizvajalec gradbenega materiala, in kupec, gradbeno podjetje, sta 1. aprila sklenila pogodbo o dobavi določene količine opek z dogovorjenim rokom dobave 1. maja. Kupec je opeko potreboval zaradi gradnje objekta za svojega naročnika, ki bi morala biti zaključena do 1. decembra. Prodajalec je 10. aprila kupca obvestil, da opeke ne bo dobavil. Kupec je tako opeko kupil drugje, od prodajalca pa skladno s 75. členom zahteval razliko v ceni. Če kupec gradbenega materiala ne bi kupil drugje, ne bi mogel izpolniti svojih obveznosti, ki jih je imel do naročnika gradbenih del. V primeru, da bi ta od njega zahteval odškodnino, kupec od prodajalca prav gotovo ne bi mogel zahtevati povračila celotne škode.

---

348 CHENWEI, L.: Remedies for Non-performance: Perspectives from CISG, UNIDROIT Principles & PECL; dostopno na: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/chengwei.html.

349 Več o dolžnosti zmanjševanja škode v RIŽNIK, P.: Art. 77 CISG: Reasonableness of the Measures Undertaken to Mitigate the Loss, Københavns Universitet, Juridiske fakultet, Univerza v Mariboru, Pravna fakulteta, København, Maribor 2009.

350 WEBER, R. H.: Vertragsverletzungsfolgen: Schadensersatz, Rückabwicklung, vertragliche Gestaltungsmöglichkeiten v BUCHER, E. (ur.), Wiener Kaufrecht, Berner Tage für die juristische Praxis 1990 (Bern), 1991, str. 205.

351 Primerjaj KNAPP, V.: v BIANCA-BONNEL Commentary on the international sales law: the 1980 Vienna Sales Convention, Milan, Guiffrè (1987) str. 566.

352 MAGNUS, U. v HONSELL, H. et. al.: Komentar zum UN-Kaufrecht, Übereinkommen der Vereinten Nationen über Verträge über den Internationalen Warenverkauf (CISG), Springer Verlag, Berlin, Heidelberg, 1997, str. 975; primerjaj Oberster Gerichtshof Avstrija, 10 Ob 518/95 z dne 6.2.1996, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/960206a3.html. Glej tudi komentar k 7. in 9. členu CISG.

Razumni čas za ukrepanje

V CISG sicer ni izrecno določeno, kdaj mora oškodovana stranka ukrepati, da se zmanjša škoda, vendar je na podlagi prvega odstavka 7. člena ter določb 77. člena mogoče sklepati, da mora stranka to storiti v razumnem času. Stranka mora namreč ukrepati takoj, ko to postane „po okoliščinah primerno." V večini primerov bo to takoj, ko postane jasno, da bo nasprotna stranka kršila pogodbo. Stranka je tako lahko zavezana ukrepati v skladu s 77. členom celo preden nasprotna stranka krši pogodbo.[353]

Stroški ukrepov zmanjševanja škode

Pogodbi zvesta stranka lahko stroške, ki jih je utrpela zaradi ukrepov za zmanjšanje škode, od nasprotne stranke zahteva nazaj v sklopu odškodninskega zahtevka, saj so posledica kršitve pogodbe. To velja tudi za stroške ukrepov, s katerimi pogodbi zvesta stranka ni uspela zmanjšati škode, vendar so bili razumni v danih okoliščinah.

Švicarski kupec in nemški prodajalec sta sklenila pogodbo o prodaji 4000 videorekorderjev. Kupec je zavrnil plačilo kupnine in med drugim zatrjeval, da je prodajalec kršil pogodbo, saj je dobavil navodila le v nemškem jeziku, ne pa tudi v ostalih uradnih jezikih Švice. Zaradi tega je kupec dal navodila prevesti. Prodajalec ga je tožil pred Okrožnim sodiščem v Darmstadtu. Kljub temu, da je sodišče v sodbi 9. maja 2000 odločilo, da prodajalec ni bil dolžan dobaviti navodil tudi v drugih jezikih, je vseeno obravnavalo vprašanje zmanjševanja škode. Ugotovilo je, da je kupec s tem, ko je dal navodila prevesti, kršil dolžnost zmanjševanja škode, saj bi bilo razumneje za navodila v drugih jezikih zaprositi prodajalca, ki je z njimi razpolagal. Zato kupec od prodajalca ne bi mogel zahtevati stroškov prevoda, tudi če bi bil prodajalec dolžan dobaviti navodila v drugih jezikih.[354]

Nizozemski prodajalec ter nemški kupec sta sklenila pogodbo o prodaji sesalcev. Po dobavi je kupec na sesalcih ugotovil pomanjkljivosti, saj niso imeli dovoljšnje sesalne moči. Od prodajalca je med drugim zahteval povračilo škode in zatrjeval, da kritnega nakupa ni opravil zaradi dejstva, da enaki sesalci nisi bili dostopni v njegovi neposredni okolici. Višje sodišče v Cellu je v sodbi 2. septembra 1998 odločilo, da je kupec s tem, ko ni kupil nadomestnega blaga, kršil svojo obveznost zmanjševanja škode po 77. členu CISG, saj ni storil vsega, kar je bilo primerno v okoliščinah, da se škoda ne bi povečevala. Že samo dejstvo, da je blago najprej kupil v

353 O razumnosti časa pri ukrepanju za zmanjševanje škode več v : RIŽNIK, P.: Art. 77 CISG: Reasonableness of the Measures Undertaken to Mitigate the Loss, Københavns Universitet, Juridiske fakultet, Univerza v Mariboru, Pravna fakulteta, København, Maribor 2009, str. 33-38.

354 Landgericht Darmstadt, Nemčija, 10 O 72/00 z dne 9.5.2000, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/000509g1.html.

tujini, je namreč kazalo na to, da bi moral blago iskati tudi v tujini oziroma vsaj v celotni Nemčiji.[355]

Prodajalec in kupec sta sklenila pogodbo o prodaji tekstilnih izdelkov. Prodajalec blaga je zamudil z dobavo blaga ter ga kupcu dobavil šele, ko se je sezona za prodajo končala. Kupec je svojim strankam blago prodal po 10 odstotkov nižji ceni in razliko v ceni zahteval od prodajalca z odškodninskim zahtevkom kot posledico ukrepanja zaradi zmanjševanja škode. Arbitražni senat je odločil, da je kupec izpolnil svojo dolžnost zmanjševanja škode s tem, ko je blago preprodal po nižji ceni in prodajalcu naložil plačilo razlike v ceni kot povračilo škode, ki je kupcu nastala zaradi prodajalčeve kršitve.[356]

Če postane jasno, da bo nasprotna stranka kršila pogodbo, mora pogodbi zvesta stranka čimprej ukrepati, da se škoda ne bo povečevala. V nasprotnem primeru bo namreč izgubila pravico do povračila odškodnine za tisto škodo, kateri bi se lahko bila izognila.

Dolžnost zmanjševanja škode je urejena v četrtem odstavku 243. člena OZ, ki določa, da mora stranka, ki se sklicuje na kršitev pogodbe, storiti vse razumne ukrepe, da bi se zmanjšala škoda, ki jo je ta kršitev povzročila, sicer lahko druga stranka zahteva zmanjšanje odškodnine.

Section III.

Interest

Article 78

If a party fails to pay the price or any other sum that is in arrears, the other party is entitled to interest on it, without prejudice to any claim for damages recoverable under article 74.

III. Odsek

Obresti

78. člen

Če ena stran ne plača kupnine ali kateregakoli drugega zneska, s katerim je v zaostanku, ima druga stran pravico do obresti za takšen znesek, pri čemer ne izgubi pravice zahtevati povračilo škode, ki ji pripada po 74. členu.

Splošno pravilo glede obrestovanja denarnih terjatev

1. Določba 78. člena vsebuje splošno pravilo, po katerem se denarne obveznosti, z izpolnitvijo katerih stranka zamuja, obrestujejo, ter razmerje med obrestmi in pravico do povračila škode.

355 Oberlandesgericht Celle, Nemčija, 3 U 246/97 z dne 2.9.1998, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/980902g1.html.

356 ICC arbitration award no. 8786 of January 1997, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/978786i1.html.

Obveznost plačila obresti predstavlja eno tistih področij, kjer med ustvarjalci CISG ni bilo moč doseči kompromisa. Predvsem to velja za določitev ustrezne obrestne mere, ki ostaja nerešena. Kljub vsebinsko skopi določbi pa je ekonomski pomen obresti za mednarodno poslovno prakso izjemen, saj upniki poleg neplačane kupnine oziroma odškodnine praviloma zahtevajo tudi obresti. Zaradi tega se sodišča redno soočajo z določbo 78. člena.[357] Omenjena določba je tudi nadvse pomembna za enotno uporabo CISG, saj se v nekaterih pravnih ureditvah obresti obravnavajo enako kot povračilo škode.[358]

Kupnina in drugi denarni zneski

2. V skladu z določbo 78. člena se obrestuje kupnina ali drugi denarni znesek, ki je zapadel (je stranka z njim v zaostanku). Ne nanaša pa se omenjena določba na primere, ko mora prodajalec kupcu vrniti že vplačano kupnino ali njen del, ker je bila prodajna pogodba kasneje razdrta. Tovrstni položaji padejo pod domet posebne določbe 84. člena.[359]

Začetek teka obresti (zapadlost)

Kar zadeva opredelitev trenutka, na katerega se veže pričetek teka obresti, po splošno sprejetem stališču obresti pričnejo teči z zapadlostjo (*due*) terjatve, pri čemer poseben opomin upnika ni potreben.[360] Za začetek teka obresti se torej zahteva le, da dolžnik ob zapadlosti ni izpolnil svoje denarne obveznosti, ki mu jo nalaga prodajna pogodba oziroma CISG. Zapadlost predstavlja časovni trenutek, v katerem upnik pridobi pravico dolžnika terjati, dolžnik pa je takrat dolžan izpolniti obveznost. Pomen zapadlosti je v tem, da (i) upnik praviloma ne more terjati dolžnika za izpolnitev, preden obveznost dospe in (ii) dolžnik praviloma ne more izpolniti upniku svoje obveznosti pred dospelostjo. Določitev zapadlosti je primarno v pristojnosti strank, zato je treba za izhodišče jemati dogovor strank. Stranki lahko izpolnitveni čas opredelita z datumom (npr. 01.11.2009), opisno (npr. tri tedne po novem letu), s potekom določenega časa od sklenitve pogodbe (npr. v roku 30 dni po sklenitvi pogodbe), lahko pričetek roka vežeta na nek drug dogodek (15 dnevni rok prične teči, ko A nakaže denarni znesek XY EUR) ipd. V odsotnosti izrecnega dogovora med strankama je izpolnitveni čas lahko določljiv na primer iz namena pogodbenih strank ali iz vsebine pogodbe. V praksi so številni primeri, ko stranki ne določita izpolnitvenega časa, ker le-ta ne predstavlja bistvene sestavine njunega pogodbenega razmerja in je zato potrebno izpolnitveni čas dognati z razlago pogodbe. Kadar izpolnitvenega časa tudi iz namena pogodbenih strank ali iz vsebine pogodbe ni moč dognati, lahko upnik zahteva izpolnitev v razumnem oziroma običajnem roku.

Nekoliko več težav v praksi povzroča določanje obrestne mere v konkretnih primerih, saj CISG namenoma ni poenotila obrestne mere, prav tako pa do

357 SCHLECHTRIEM, P., MOŽINA, D.: Pravo mednarodne prodaje, Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana, 2006, str. 185.

358 HONNOLD, J. O.: Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention, Kluwer Law International, Third Edition, 1999, str. 466.

359 Glej tudi komentar k 84. členu CISG.

360 UNCITRAL Digest of Case Law on the United Nations Convention on the International Sale of Goods, United Nations, New York, 2008, str. 246. Glej tudi komentar k 59. členu CISG.

obrestne mere oziroma do kriterijev za njeno določitev ni mogoče priti z uporabo splošnih načel, na katerih temelji CISG. Sodišča in arbitraže si pri določanju obrestne mere niso enotna, najpogosteje pa se zatekajo k notranjem pravu države, na katerega napotujejo pravila mednarodnega zasebnega prava. Na neenotno sodno oziroma arbitražno prakso glede določanja obrestne mere kažejo zelo različni pristopi sodišč in arbitraž. Tako je npr. arbitraža v enem od primerov obrestno mero določila v skladu s pravom države, kjer je imel upnik svoj sedež, saj je štela, da mora upnik praviloma na domačem bančnem trgu najeti premostitveno posojilo za pokritje izpada dolgovanega denarnega zneska.[361] Zanimiva je tudi odločba, ko je arbitraža obrestno mero določila v skladu s pravom države, v katere valuti je bila izražena obveznost (*lex monetae*).[362] V nekem drugem primeru je sodišče kot navezno okoliščino za določitev merodajnega prava štelo kraj izpolnitve (denarne) obveznosti.[363]

Določitev obrestne mere

V državah članicah EU je implementirana Direktiva 2000/35/ES Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 29. junija 2000 o boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih, ki v točki *d* prvega odstavka 3. člena določa, da je višina obresti za zamudo pri plačilu, ki jih mora plačati dolžnik, vsota obrestne mere, ki jo uporablja Evropska centralna banka za svoje zadnje operacije glavnega refinanciranja, ki jih je opravila pred prvim koledarskim dnem zadevnega polletja (»referenčna stopnja«), in vsaj sedem odstotnih točk (»marža«), razen če je v pogodbi določeno drugače. Za državo članico, ki ne sodeluje v tretji fazi ekonomske in monetarne unije, je referenčna stopnja omenjena zgoraj omenjena ekvivalentna stopnja, ki jo določi njena nacionalna centralna banka. V obeh primerih se referenčna stopnja, v veljavi na prvi koledarski dan zadevnega polletja, uporablja v naslednjih šestih mesecih.

Direktiva 2000/35/ES

V drugem delu 78. člena je določeno razmerje med obrestmi in pravico do povračila škode. Gre za dve popolnoma ločeni in med seboj neodvisni terjatvi, zato ju lahko upnik kumulira.[364] Prav tako upnikova pravica do obresti ni pogojena z morebitno škodo. Do obresti je upnik upravičen že s tem, ko je dolžnik prišel v zamudo s plačilom svoje denarne obveznosti.

Obresti in pravica do povračila škode

Med italijanskim prodajalcem in nemškim kupcem je prišlo do spora, ko kupec ni plačal kupnine. Prodajalec je kupca tožil in zahteval plačilo kupnine skupaj z obrestmi. Sodišče je ugodilo kupčevemu zahtevku in mu prisodilo kupnino skupaj z obrestmi. V zvezi z določitvijo obrestne mere je sodišče

361 International Chamber of Commerce, International Court of Arbitration, 7331/1994, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/947331i1.html.

362 Arbitration Court attached to the Hungarian Chamber of Commerce and Industry, Madžarska, Vb/94131 z dne 5.12.1995, dostopno na http://cisgw3.law.pace.edu/cases/951205h1.html.

363 Kantonsgericht Nidwalden, Švica, 15/96 Z z dne 03.12.1997, dostopno na: http://www.unilex.info/case.cfm?pid=1&do=case&id=312&step=FullText.

364 Primerjaj NICHOLAS, B. v BIANCA-BONELL Commentary on the International Sales Law, Giuffre, Milan, 1987, str. 570.

zavzelo stališče, da gre za vprašanje, ki po svoji vsebini sicer sodi v predmet urejanja CISG (»matters governed by this Convention«), vendar pa ga CISG izrecno ne ureja. Sodišče je bilo mnenja, da se pri določanju obrestne mere ni mogoče opreti na splošna načela, na katerih temelji CISG, saj je bilo že v fazi priprave CISG jasno, da obrestne mere ne bo mogoče poenotiti. Sodišče je zato v skladu s pravili mednarodnega zasebnega prava uporabilo italijansko pravo (t.j. prodajalčevo pravo), saj je pri prodajni pogodbi prodajalec tisti, ki opravi karakteristično izpolnitev.[365]

Pogodbeni stranki se lahko sporazumeta, da v primeru zamude s plačilom tečejo zamudne obresti od glavnice, pri čemer lahko višino obrestne mere na različne načine vežeta na določeno medbančno referenčno obrestno mero (npr. EURIBOR, LIBOR USD, LIBOR CHF) ipd.[366]

Section IV.
Exemptions

Article 79

(1) A party is not liable for a failure to perform any of his obligations if he proves that the failure was due to an impediment beyond his control and that he could not reasonably be expected to have taken the impediment into account at the time of the conclusion of the contract or to have avoided or overcome it or its consequences.

(2) If the party's failure is due to the failure by a third person whom he has engaged to perform the whole or a part of the contract, that party is exempt from liability only if:

(a) he is exempt under the preceding paragraph; and

(b) the person whom he has so engaged would be so exempt if the provisions of that paragraph were applied to him.

IV. odsek
Oprostitev odgovornosti

79. člen

(1) Če ena stran ne izpolni kakšne izmed svojih obveznosti, ni odgovorna za neizpolnitev, če dokaže, da je do tega prišlo zaradi ovire, ki je bila izven njene kontrole, in da od nje ni bilo primerno pričakovati, da pri sklenitvi pogodbe upošteva ovire,[366] **se jim izogne ali pa premosti takšno oviro in njene posledice.**

(2) Če je neizpolnitev ene strani posledica neizpolnitve koga tretjega, ki ga je ta stran angažirala, da izpolni pogodbo v celoti ali delno, je oproščena odgovornosti samo:

(a) če je oproščena odgovornosti na podlagi prejšnjega odstavka; in

(b) če bi bil tisti, ki ga je angažirala, tako oproščen, kadar bi se ta odstavek uporabil zanj.

365 Landgericht Aachen, Nemčija, 41 O 111/95 z dne 20.07.1995, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950720g1.html.

366 Primerjaj isto določbo izvirne angleške različice CISG, ki določa, da stranka ni odgovorna za neizpolnitev katerekoli od svojih obveznosti, če dokaže, da je do neizpolnitve prišlo zaradi ovire, ki je bila izven njenega nadzora, in da od nje ni bilo razumno pričakovati, da pri sklenitvi pogodbe to oviro upošteva, ter se takšni oviri in njenim posledicam izogne ali jih premosti.

(3) The exemption provided by this article has effect for the period during which the impediment exists.

(4) The party who fails to perform must give notice to the other party of the impediment and its effect on his ability to perform. If the notice is not received by the other party within a reasonable time after the party who fails to perform knew or ought to have known of the impediment, he is liable for damages resulting from such non-receipt.

(5) Nothing in this article prevents either party from exercising any right other than to claim damages under this Convention.

(3) Oprostitev iz tega člena velja, dokler traja ovira.

(4) Stran, ki ni izpolnila svojih obveznosti, je dolžna obvestiti drugo stran o oviri in njenem vplivu na možnost, da izpolni obveznost. Če druga stran ne prejme obvestila v primernem roku, potem ko je stran, ki ni izpolnila obveznosti, izvedela ali bi bila morala izvedeti za oviro, odgovarja navedena stran za škodo, do katere je prišlo zaradi neprejetega obvestila.

(5) Navedeni člen ni ovira za katerokoli stran, da uveljavlja katerokoli drugo pravico, razen da zahteva povračilo škode po tej konvenciji.

Objektivna odgovornost za neizpolnitev

1. Po pravilih CISG sta stranki dolžni opraviti izpolnitev v skladu s svojimi pogodbenimi obveznostmi. Dolžnik je zato praviloma objektivno odgovoren za vsako neizpolnitev.[367]

Oprostitev odgovornosti

Ta odsek ureja primere, ko je lahko na podlagi določb 79. in 80. člena stranka oproščena odgovornosti, če so izpolnjeni določeni pogoji.

V primeru, ko obveznosti ni mogla izpolniti zaradi ovire, ki je bila izven njenega nadzora, se stranka včasih lahko izogne odškodninski odgovornosti za neizpolnitev obveznosti.

Ovira izven nadzora stranke

2. Če je strankina neizpolnitev posledica ovire, ki je bila izven njenega nadzora, je lahko stranka oproščena odškodninske odgovornosti zaradi neizpolnitve, če od nje upoštevanja ovire ob sklenitvi pogodbe ni bilo primerno pričakovati, obenem pa se oviri ter njenim posledicam ni mogla izogniti ali jih premagati. Dokazno breme, da so navedeni pogoji izpolnjeni, nosi stranka, ki se sklicuje na oviro.

Če je stranka za izpolnitev katere od svojih obveznosti najela podizvajalca, je oproščena odgovornosti le, če je sama oproščena odgovornosti pod pogoji iz prvega odstavka, obenem pa bi bil tako oproščen tudi podizvajalec, če bi se ta odstavek uporabil zanj.

Vzemimo za primer stranki, ki skleneta pogodbo o prodaji določene vrste blaga. Prodajalec blago naroči pri proizvajalcu. Ker ta blaga prodajalcu zaradi prevelikega števila naročil, ki ga ob določitvi dobavnega roka ni upošteval, ne dobavi pravočasno, tudi prodajalec svoje obveznosti dobave kupcu ne izpolni. Zaradi tega kupcu nastane škoda, povračilo katere terja od prodajalca.

367 Prim STOLL, H. v SCHLECHTRIEM, P. (ur.) et al: Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG), Second Edition, Oxford University Press, New York, 1998, str. 603.

Prodajalec ne bo oproščen povračila škode, saj pogoji za sklicevanje na oviro, kot jih določa prvi odstavek, niso izpolnjeni. Prav tako tudi proizvajalec blaga ne bi bil oproščen odgovornosti za kršitev pogodbe, saj je do zamude z dobavo prišlo izključno po njegovi lastni krivdi.

Časovna omejitev

Oprostitev odgovornosti iz 79. člena je časovno omejena. Tretji odstavek namreč določa, da oprostitev velja, dokler traja ovira.

Stranka, ki ne izpolni obveznosti, mora nasprotno stranko obvestiti o oviri in njenem vplivu na možnost, da izpolni obveznost. Če nasprotna stranka ne prejme tega obvestila v primernem roku,[368] stranka, ki ni izpolnila obveznosti, odgovarja za škodo, do katere je prišlo zaradi neprejetega obvestila.

Peti odstavek tega člena določa, da lahko stranki, kljub temu da so bili izpolnjeni pogoji iz 79. člena, še vedno uveljavljata katerokoli drugo pravico, ki jo imata po pogodbi in tej konvenciji. Na podlagi tega člena sta namreč lahko oproščeni samo odškodninske odgovornosti.[369]

Article 80

A party may not rely on a failure of the other party to perform, to the extent that such failure was caused by the first party's act or omission.

80. člen

Ena stran se ne more sklicevati na neizpolnitev druge strani, če jo je povzročila s svojim dejanjem ali opustitvijo.

Neizpolnitev kot posledica upnikovega ravnanja ali opustitve

1. Če dolžnik ne izpolni svoje obveznosti, se šteje, da je kršil pogodbo. Na tej podlagi ima upnik posamezne pravice (npr. zahtevek za izpolnitev, zmanjšanje kupnine, zahtevek za povračilo škode). Vendar pa bi bilo v primeru, ko dolžnik ne more izpolniti svoje obveznosti zaradi kakšnega upnikovega ravnanja ali opustitve, od njega neupravičeno pričakovati, da bo odgovoren za neizpolnitev. Določba 80. člena ureja drugi primer oprostitve odgovornosti stranke, ki svoje obveznosti ni izpolnila.

Načelo vestnosti v mednarodni trgovini

2. Stranka ne odgovarja za neizpolnitev, če je le-ta posledica dejanja ali opustitve druge stranke. Takšno sklepanje bi lahko izhajalo že iz načela spoštovanja vestnosti v mednarodni trgovini.[370] Medtem, ko je stranka, ki je kršila pogodbo, na podlagi 79. člena lahko oproščena le odgovornosti za nastalo škodo, pa določba 80. člena ureja položaje, ko neizpolnitev stranke ne pomeni kršitve pogodbe. V teh primerih upnik izgubi vse zahtevke, ki bi jih drugače imel v primeru kršitve pogodbe, torej tudi zahtevek za povračilo škode.[371]

368 Potem ko je stranka, ki ni izpolnila obveznosti, izvedela ali bi bila morala izvedeti za oviro.

369 TRATNIK, M., FERČIČ, A.: Mednarodno gospodarsko pravo, Univerza v Mariboru, Pravna fakulteta, Maribor, 2002, str. 289

370 Primerjaj prvi odstavek 7. člena CISG.

371 STOLL, H. v SCHLECHTRIEM, P. (ur.) et al: Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG), Second Edition, Oxford University Press, New York, 1998, str. 628; primerjaj HONNOLD, J. O.: Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention, Kluwer Law International, Third Edition, 1999, str. 498.

Section V.

Effects of avoidance

Article 81

(1) Avoidance of the contract releases both parties from their obligations under it, subject to any damages which may be due. Avoidance does not affect any provision of the contract for the settlement of disputes or any other provision of the contract governing the rights and obligations of the parties consequent upon the avoidance of the contract.

(2) A party who has performed the contract either wholly or in part may claim restitution from the other party of whatever the first party has supplied or paid under the contract. If both parties are bound to make restitution, they must do so concurrently.

V. odsek

Učinek razdora

81. člen

(1) Z razvezo[372] pogodbe sta obe strani oproščeni svojih pogodbenih obveznosti, razen morebitne obveznosti za povračilo škode. Razveza ne vpliva na določila pogodbe o reševanju sporov ali na katerokoli drugo določbo iz pogodbe, ki ureja pravice in obveznosti strani po razvezi pogodbe.

(2) Stran, ki je izpolnila pogodbo v celoti ali deloma, lahko zahteva od druge strani vrnitev tistega, kar je na podlagi pogodbe dobavila ali plačala. Če morata strani vrniti, vračata sočasno.

Pravne posledice razdora pogodbe

1. Pravica pogodbi zveste stranke, da razdre pogodbo, izhaja iz različnih določb CISG in temelji na kršitvi pogodbe kupca ali prodajalca. Kupec lahko razdre pogodbo, če prodajalec bistveno krši pogodbo[373], ali če tudi po poteku primernega dodatnega roku, ki mu ga je kupec določil v skladu s 47. členom, svoje obveznosti ne izpolni.[374] Enako lahko tudi prodajalec razdre pogodbo, če jo kupec bistveno krši,[375] oziroma tudi po poteku primernega dodatnega roka iz 63. člena obveznosti ne izpolni.[376] Ob ugotavljanju, ali je bila kršitev bistvena, je potrebno upoštevati določbe 25. člena.[377]

Ta odsek navaja pravne posledice razdora pogodbe.

Prenehanje pogodbenih obveznosti

2. Primarni učinek razdora pogodbe je, da stranki nista več dolžni opraviti svojih obveznosti po pogodbi oziroma tej konvenciji. V vsakem primeru pa še vedno odgovarjata za povračilo škode. Obenem razdor pogodbe ne vpliva na

372 Slovenski prevod konvencije angleški izraz »avoidance« nedosledno ponekod navaja kot »razvezo«, ponekod pa kot »razdor«. V tem priročniku smo ob komentiranju vselej uporabili izraz »razdor«.

373 Primerjaj točka *a* prvega odstavka 45. člena CISG.

374 Primerjaj točka *b* prveba odstavka 45. člena CISG.

375 Primerjaj točka *a* prvega odstavka 61. člena CISG.

376 Primerjaj točka *b* prvega odstavka 61. člena CISG.

377 STOLL, H. v SCHLECHTRIEM, P. (ur.) et al: Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG), Second Edition, Oxford University Press, New York, 1998, str. 628; primerjaj HONNOLD, J. O.: Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention, Kluwer Law International, Third Edition, 1999, str.632, 633.

morebitna določila glede reševanja sporov ali na določbe, ki urejajo pravice in obveznosti strank po razdoru pogodbe.

Kot primer navajamo stranki, ki 1. januarja skleneta pogodbo o dobavi blaga z dobavnim rokom do 1. maja. Pogodba vsebuje arbitražno klavzulo, ki določa: »Vsako nesoglasje, spor ali zahtevek, ki izvira iz te pogodbe ali je z njo v zvezi ali izvira iz njene kršitve, prenehanja ali neveljavnosti, bo dokončno rešil senat treh arbitrov ali arbiter posameznik, imenovan na podlagi Pravilnika o arbitražnem postopku pred Stalno arbitražo pri Gospodarski zbornici Slovenije.«[378] Ker do poteka dobavnega roka prodajalec blaga ne dobavi, mu kupec v skladu z določbami 47. člena določi primeren dodaten rok dobave do 1. junija. Prodajalec niti po poteku dodatnega dobavnega roka blaga ne dobavi, zato kupcu nastane škoda v višini 1.000 EUR. Kupec v skladu s točko *b* prvega odstavka 49. člena pogodbo razdre ter od prodajalca terja povračilo škode, ki mu je nastala zaradi prodajalčeve kršitve pogodbe. Z razdorom pogodbe sta stranki postali prosti svojih obveznosti, razen obveznosti povračila škode. Prodajalec tako kupcu ni več dolžan dobaviti blaga, kupec pa ni dolžan plačati kupnine. Enako velja tudi za njune druge obveznosti, ki izhajajo iz določb pogodbe ali te konvencije. Ker razdor pogodbe ne vpliva na določila o reševanju sporov, stranki še vedno veže arbitražna klavzula. Če bo kupec prodajalca tožil pred sodiščem oziroma vložil zahtevek pred kakšno drugo arbitražo, se bo ta izrekla za nepristojno, saj sta stranki z dogovorom o arbitraži za reševanje sporov, ki izvirajo iz pogodbe, določili Stalno arbitražo pri Gospodarski zbornici Slovenije.

Pravila vračanja

Drugi odstavek tega člena določa pravico stranke, ki je svojo obveznost izpolnila v celoti ali delno, da zahteva od druge stranke vrnitev tistega, kar je na podlagi pogodbe dobavila ali plačala. Če sta obveznost delno ali v celoti izpolnili obe stranki, vračata istočasno.

Article 82

(1) The buyer loses the right to declare the contract avoided or to require the seller to deliver substitute goods if it is impossible for him to make restitution of the goods substantially in the condition in which he received them.

(2) The preceding paragraph does not apply:

(a) if the impossibility of making restitution of the goods or of making restitution of the goods substantially in the condition in which the buyer received them is not due to his act or omission;

82. člen

(1) Kupec izgubi pravico izjaviti, da razdira pogodbo ali da zahteva od prodajalca zamenjavo blaga, če ga ne more vrniti v bistveno enakem stanju, v kakršnem ga je prejel.

(2) Prejšnji odstavek ne velja:

(a) če nemožnost vrnitve blaga ali njegovega vračanja v bistveno enakem stanju, v katerem je bilo prejeto, ni posledica dejanja ali opustitve kupca;

378 Primerjaj 49. člen CISG. Tipizirana arbitražna klavzula Stalne arbitraže pri GZS je dostopna na naslovu: http://www.sloarbitration.org/klavzule/arbitrazna-klavzula-vsebina.html.

(b) if the goods or part of the goods have perished or deteriorated as a result of the examination provided for in article 38; or

(c) if the goods or part of the goods have been sold in the normal course of business or have been consumed or transformed by the buyer in the course of normal use before he discovered or ought to have discovered the lack of conformity.

(b) če je blago v celoti ali delno propadlo ali se poslabšalo zaradi pregleda iz 38. člena; ali

(c) če je blago v celoti ali delno prodano pri rednem poslovanju, ali ga je kupec porabil ali predelal med njegovo normalno uporabo preden je odkril ali bi bil moral odkriti, da ni enako.

Vračanje izpolnitev

1. Če je bila pogodba razdrta, lahko stranka, ki je izpolnila pogodbo v celoti ali deloma, na podlagi drugega odstavka 81. člena od druge stranke zahteva vrnitev tistega, kar je na podlagi pogodbe dobavila ali plačala. Restitucija je naravna posledica razdora pogodbe, v skladu s tem členom pa v nekaterih primerih tudi razdor ni mogoč, če ni mogoča restitucija.

2. Kupec lahko pogodbo razdre[379] oziroma od prodajalca zahteva dobavo nadomestnega blaga[380] le, če lahko dobavljeno blago vrne v bistveno enakem stanju, v kakršnem ga je prejel. Enake določbe glede prodajalčeve vrnitve kupnine CISG ne vsebuje, saj se šteje, da je plačilo denarnega zneska vselej mogoče.[381]

Ni potrebno, da je blago v enakem stanju, kot je bilo, ko ga je kupec prejel, potrebno je le, da je stanje »bistveno enako«. Da se šteje, da blago ni v bistveno enakem stanju kot takrat, ko ga je prodajalec dobavil, mora biti sprememba blaga takšna, da od prodajalca ne bi bilo primerno zahtevati, da blago sprejme kot vračilo dobavljenega blaga.[382]

Generične stvari

Tudi ko so predmet pogodbe po vrsti določene stvari (npr. žito, olje), mora kupec vrniti dejansko prejeto blago, ne enakega blaga, ki ga je pridobil drugje, če prodajalec na podlagi drugega odstavka 81. člena zahteva vračilo blaga.[383]

Drugi odstavek določa izjeme od določb prvega odstavka 82. člena. Kupec lahko tako vseeno razdre pogodbo oziroma zahteva zamenjavo blaga, če

379 Primerjaj drugi odstavek 46. člena CISG.

380 LESER, H. v SCHLECHTRIEM, P. (ur.) et al: Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG), Second Edition, Oxford University Press, New York, 1998, str. 645.

381 Text of Secretariat Commentary on article 67 of the 1978 Draft, UNCITRAL, dostopno na: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/secomm/secomm-82.html.

382 Primerjaj LESER, H. v SCHLECHTRIEM, P. (ur.) et al: Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG), Second Edition, Oxford University Press, New York, 1998, str. 645; ENDERLEIN, F., MASKOW, D.: International Sales Law, United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, Convention on the Limitation Period in the International Sale of Goods; Oceana Publications, New York, London, Rome, 1992. str. 346. Drugače TALLON, D. v BIANCA-BONNEL Commentary on the international sales law: the 1980 Vienna Sales Convention, Milan, Guiffrè (1987) str. 607.

383 Primerjaj Text of Secretariat Commentary on article 68 of the 1978 Draft, UNCITRAL, dostopno na: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/secomm/secomm-83.html.

nezmožnost vrnitve blaga v bistveno enakem stanju ni posledica njegovega dejanja ali opustitve, če je poslabšanje stanja blaga posledica pregleda iz 38. člena, ali če je blago prodano pri rednem poslovanju, ali ga je kupec porabil ali predelal med njegovo normalno uporabo, preden je odkril ali bi bil moral odkriti, da ni skladno s pogodbo. Vendar pa je v tem primeru kupec prodajalcu dolžan povrniti koristi, ki jih je imel od blaga ali njegovega dela, kot to določa drugi odstavek 84. člena.

Article 83

A buyer who has lost the right to declare the contract avoided or to require the seller to deliver substitute goods in accordance with article 82 retains all other remedies under the contract and this Convention.

83. člen

Kupec, ki je izgubil pravico izjaviti, da razdira pogodbo ali da od prodajalca zahteva zamenjavo blaga po 82. členu, obdrži vsa druga pravna sredstva po pogodbi in tej konvenciji.

Ostala pravna sredstva kupca

1. Določbe 82. člena kupcu praviloma odvzemajo pravico do razdora pogodbe oziroma zahteve za zamenjavo blaga, če blaga ne more vrniti v bistveno enakem stanju, kot ga je prejel. Vendar pa 83. člen določa, da kupec obdrži vsa druga pravna sredstva po pogodbi in tej konvenciji.

2. Kupec lahko zaradi prodajalčeve kršitve pogodbe tako še vedno zahteva povračilo škode na podlagi točke *b* prvega odstavka 45. člena, popravilo blaga na podlagi tretjega odstavka 46. člena ter zniža ceno blaga na podlagi 50. člena.[384] Prav tako ohrani pravna sredstva po pogodbi, npr. zahtevek za plačilo pogodbene kazni, če je ta dogovorjena.

Article 84

(1) If the seller is bound to refund the price, he must also pay interest on it, from the date on which the price was paid.

(2) The buyer must account to the seller for all benefits which he has derived from the goods or part of them:

(a) if he must make restitution of the goods or part of them; or

(b) if it is impossible for him to make restitution of all or part of the goods or to make restitution of all

84. člen

(1) Če je prodajalec dolžan vrniti kupnino, mora zanjo plačati obresti, začenši z dnem, ko mu je bila kupnina izplačana.

(2) Kupec je dolžan povrniti prodajalcu vse koristi, ki jih je imel od blaga ali dela blaga:

(a) če je dolžan vrniti blago ali en njegov del; ali

(b) če ne more vrniti blaga ali enega njegovega dela oziroma vrniti blaga ali enega njegovega dela v bistveno enakem stanju, v kakršnem ga je pre-

384 Razen morebitne obveznosti za povračilo škode.

or part of the goods substantially in the condition in which he received them, but he has nevertheless declared the contract avoided or required the seller to deliver substitute goods.

jel, je pa kljub temu izjavil, da razdira pogodbo oziroma od prodajalca zahteval zamenjavo blaga.

1. Ko pride do razdora pogodbe, sta stranki oproščeni svojih pogodbenih obveznosti.[385] Zato CISG določa, da morata stranki vrniti, kar sta na podlagi pogodbe prejeli druga od druge. Posledica te restitucije je, da mora stranka drugi stranki vrniti koristi, ki jih je imela od izpolnitve nasprotne stranke.

Vračilo kupnine skupaj z obrestmi

2. Prvi odstavek 84. člena tako določa, da mora prodajalec ob vračilu kupnine kupcu zanjo plačati obresti. Te se začnejo računati z dnem, ko je bila kupnina plačana. Tako je praviloma prodajalec dolžan kupcu plačati obresti na podlagi 84. člena tudi, če je pogodbo kršil kupec.

Vzemimo za primer stranki, ki 1. januarja skleneta pogodbo o prodaji blaga, ki določa, da mora kupec polovico kupnine plačati do 1. februarja, drugo polovico pa v 15. dneh po dobavi blaga. Dogovorjeni datum dobave je 1. marec. Kupec do prvega februarja pravilno plača prvo polovico kupnine. 1. marca prodajalec dobavi blago v skladu s pogodbo, kupec pa ne plača preostanka kupnine v dogovorjenem roku. Prodajalec mu v skladu z določbami 63. člena določi primeren dodatni rok za plačilo kupnine, vendar kupec tudi v tem roku obveznosti ne izpolni. Prodajalec zaradi tega na podlagi 64. člena razdre pogodbo. Ker je prodajalec razdrl pogodbo, sta stranki v skladu s prvim odstavkom 81. člena oproščeni svojih pogodbenih obveznosti, razen morebitne obveznosti za povračilo škode. Prodajalec bo tako lahko v skladu z drugim odstavkom 81. člena zahteval vračilo blaga, kupec pa vračilo že plačanega dela kupnine. Vendar pa bo prodajalec na podlagi določbe prvega odstavka 84. člena dolžan vrniti kupnino skupaj z zamudnimi obrestmi, ki se bodo začele računati od 1. februarja, dne, ko je bila kupnina plačana.[386]

Prodajalčeva pravica do povračila škode

Stranka, kateri je bila zaradi neizpolnitve obveznosti druge stranke povzročena škoda, lahko praviloma terja povračilo te škode. Tako lahko oškodovani prodajalec, če kupec ne izpolni svojih obveznosti, ki jih ima na podlagi pogodbe ali te konvencije, zahteva povračilo škode, ki mu je nastala zaradi kupčeve neizpolnitve. Ker je moral v zgornjem primeru prodajalec kupcu plačati obresti, mu je zaradi kupčeve kršitve pogodbe nastala škoda. To škodo lahko od kupca terja na podlagi točke *b* prvega odstavka 61. člena.

385 Glej tudi komentar k 78. členu CISG. Ker višine obrestne mere CISG ne ureja, se pri njeni določitvi uporabi pravo, na katerega nakazujejo pravila mednarodnega zasebnega prava. Glej Uvodna pojasnila k CISG, točka 3.4.5 (Uporaba CISG na podlagi določb mednarodnega zasebnega prava) ter komentar k drugemu odstavku 7. člena CISG.

386 Primer smiselno povzet po HONNOLD, J. O.: Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention, Kluwer Law International, Third Edition, 1999, str. 518.

Section VI.

Preservation of Goods

Article 85

If the buyer is in delay in taking delivery of the goods or, where payment of the price and delivery of the goods are to be made concurrently, if he fails to pay the price, and the seller is either in possession of the goods or otherwise able to control their disposition, the seller must take such steps as are reasonable in the circumstances to preserve them. He is entitled to retain them until he has been reimbursed his reasonable expenses by the buyer.

VI. odsek

Hramba[387] blaga

85. člen

Če je kupec v zamudi s prevzemom dobave ali, kadar morata biti plačilo kupnine in dobava sočasna, če ni izplačal kupnine, blago pa je pri prodajalcu ali ga ta kako drugače kontrolira, je prodajalec dolžan ukrepati v skladu z okoliščinami, primernimi za ohranitev blaga. Prodajalec ima pravico obdržati blago, dokler mu kupec ne povrne njegovih primernih stroškov.

Obveznost ohranitve blaga

1. Ta člen določa prodajalčevo obveznost ohranitve blaga v primeru, ko kupec svoje obveznosti prevzema blaga ni izpolnil pravočasno.[388] V skladu z določbami členov 66. do 70. namreč nevarnost preide na kupca tudi, če ta blaga dejansko ne prevzame, ne glede na to, ali je bila lastnina na blagu prenesena ali ne.[389]

2. CISG tako od prodajalca zahteva, da mora v primeru kupčeve zamude s sprejemom blaga oziroma, ko bi moralo biti plačilo kupnine sočasno z dobavo, pa kupnina ni bila plačana, ukrepati v skladu z okoliščinami. Prodajalec pa od kupca lahko zahteva povrnitev primernih stroškov, ki so mu nastali zaradi navedenih ukrepov. Dokler mu kupec teh stroškov ne povrne, ima prodajalec na blagu pridržno pravico.

Article 86

(1) If the buyer has received the goods and intends to exercise any right under the contract or this Convention to reject them, he must take such steps to preserve them as are reasonable in the circumstances. He is entitled to retain them until he has been reimbursed his reasonable expenses by the seller.

(2) If goods dispatched to the buyer have been placed at his disposal at their destination and he

86. člen

(1) Če je kupec prejel blago in ima namen uveljaviti svojo pravico na podlagi pogodbe ali te konvencije, da zavrne blago, je dolžan storiti vse, kar je primerno za ohranitev blaga v danih okoliščinah. Prav tako ima pravico, da obdrži blago, vse dokler mu prodajalec ne povrne njegovih primernih stroškov.

(2) Če je bilo odpravljeno blago dano kupcu na razpolago v namembnem kraju in ta uveljavlja

387 Izraz »preservation« izvirne angleške različice smo v tem priročniku dosledno prevajali kot »ohranitev«.

388 Primerjaj 53. člen CISG.

389 EBERSTEIN, H. H. v SCHLECHTRIEM, P. (ur.) et al: Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG), Second Edition, Oxford University Press, New York, 1998, str. 666. Glej tudi komentak k 66. členu CISG.

exercises the right to reject them, he must take possession of them on behalf of the seller, provided that this can be done without payment of the price and without unreasonable inconvenience or unreasonable expense. This provision does not apply if the seller or a person authorized to take charge of the goods on his behalf is present at the destination. If the buyer takes possession of the goods under this paragraph, his rights and obligations are governed by the preceding paragraph.

svojo pravico, da ga zavrne, ga mora prevzeti v posest na račun prodajalca, pod pogojem, da lahko to stori brez plačila kupnine in brez neprimernih neugodnosti ali neprimernih stroškov. Ta določba ne velja, če je prodajalec ali tisti, ki je pooblaščen za skrb o blagu na njegov račun, v namembnem kraju. Pravice in obveznosti kupca, ki prevzame blago v posest v skladu s tem odstavkom, ureja prejšnji odstavek.

Nameravana zavrnitev prevzema dobave po prejemu blaga

1. Podoben položaj kot v 85. členu nastane, ko je kupec blago že prejel, vendar namerava dobavo zavrniti na podlagi pravice, ki jo ima po pogodbi ali tej konvenciji. V tem primeru se od kupca pričakuje primerno ukrepanje, da bi se blago ohranilo.

2. Kupec mora tako storiti vse, kar je primerno za ohranitev blaga v danih okoliščinah. Zaradi izvajanja takšnih ukrepov bo kupec ponavadi utrpel stroške, ki jih mora prodajalec povrniti. Kupec lahko tako obdrži blago, vse dokler mu prodajalec teh stroškov ne povrne. Prodajalec je dolžan povrniti le primerne stroške.

V primeru, ko kupec zavrne dobavo blaga, pa ga je prodajalec ali kdo drug dal kupcu na voljo v namembnem kraju, ima kupec obveznost blago prevzeti v posest na račun prodajalca. Te obveznosti pa nima, če bi ob tem moral plačati ceno ali bi utrpel neprimerne neugodnosti ali neprimerne stroške. Poleg tega je te obveznosti prost tudi, če je prodajalec oziroma tisti, ki je pooblaščen za skrb o blagu na njegov račun, prisoten v namembnem kraju.

Tudi v primerih iz drugega odstavka kupec obdrži pravico, da blago pridrži, dokler mu prodajalec ne povrne primernih stroškov, ki jih je imel z ukrepi za ohranitev blaga.

Article 87

A party who is bound to take steps to preserve the goods may deposit them in a warehouse of a third person at the expense of the other party provided that the expense incurred is not unreasonable.

87. člen

Stran, ki je dolžna ukrepati za ohranitev blaga, ga lahko izroči v hrambo v skladišče koga tretjega na račun druge strani, pod pogojem, da so stroški za hrambo primerni.

Uskladiščenje blaga

1. Ta člen prodajalcu, ki je v skladu z določbo 85. člena dolžan ukrepati za ohranitev blaga, ter prodajalcu, ki ima to dolžnost na podlagi 86. člena, daje možnost, da blago izroči v hrambo v skladišče koga tretjega, pod pogojem, da so stroški za hrambo primerni.

2. Pojem »skladišče« je potrebno tolmačiti široko, zato zadostuje, da se stranka lahko sklicuje na ta člen, če blago uskladišči na kraju, primernem za skladišče-

Primerni stroški skladiščenja

nje te vrste blaga v okoliščinah danega primera. Če stroški skladiščenja niso primerni, lahko stranka zahteva le povračilo tistih stroškov, ki so bili primerni. Neprimerni stroški so tisti, ki presegajo vrednost blaga, razen če obstaja afekcijski interes.[390]

> *Obveznost hrambe stvari za sopogodbenika je urejena v členih 500 do 502 OZ. Določba 502. člena stranki, ki mora ukreniti potrebno za ohranitev stvari, omogoča, da jo lahko pod pogoji in s posledicami, navedenimi v določbah tega zakonika o položitvi pri sodišču in o prodaji dolgovane stvari, položi pri sodišču, izroči v hrambo komu drugemu ali pa proda na račun druge stranke. S položitvijo dolgovane stvari je dolžnik prost obveznosti takrat, ko stvar položi.[391]Uskladiščenje pri tretji osebi po CISG nima učinka izpolnitve in se v tem smislu pravni položaj strank po CISG razlikuje od slovenskega prava.[392]*

Article 88

(1) A party who is bound to preserve the goods in accordance with article 85 or 86 may sell them by any appropriate means if there has been an unreasonable delay by the other party in taking possession of the goods or in taking them back or in paying the price or the cost of preservation, provided that reasonable notice of the intention to sell has been given to the other party.

(2) If the goods are subject to rapid deterioration or their preservation would involve unreasonable expense, a party who is bound to preserve the goods in accordance with article 85 or 86 must take reasonable measures to sell them. To the extent possible he must give notice to the other party of his intention to sell.

(3) A party selling the goods has the right to retain out of the proceeds of sale an amount equal to the reasonable expenses of preserving the goods and of selling them. He must account to the other party for the balance.

88. člen

(1) Stran, ki je dolžna ohraniti blago v skladu s 85. in 86. členom, ga lahko proda na katerikoli primeren način, če druga stran neprimerno zavlačuje prevzem blaga v posest ali da ga vzame nazaj ali da plača stroške za hrambo, pod pogojem, da pošlje primerno obvestilo drugi strani o svojem namenu, da bo blago prodala.

(2) Če je blago hitro kvarljivo ali če bi bili za njegovo hrambo potrebni neprimerni stroški, mora stran, ki je dolžna hraniti blago v skladu s 85. ali 86. členom, primemo ukrepati, da ga proda. Če je to možno, mora drugo stran obvestiti o svojem namenu, da bo prodala blago.

(3) Stran, ki proda blago, ima pravico obdržati od zneska, dobljenega s prodajo, znesek primernih stroškov za hrambo in prodajo. Presežek mora izročiti drugi strani.

Pravica oziroma obveznost prodaje blaga

1. Ta člen stranki daje pravico, v nekaterih primerih pa tudi obveznost, da blago, ki ga je v skladu z določbami 85. in 86. člena dolžna ohraniti, proda, če

390 SCHLECHTRIEM, P., MOŽINA, D.: Pravo mednarodne prodaje, Uradni list RS, Ljubljana, 2006, str. 198.

391 Primerjaj 306. člen OZ.

392 SCHLECHTRIEM, P., MOŽINA, D.: Pravo mednarodne prodaje, Uradni list RS, Ljubljana, 2006, str. 198.

druga stranka neprimerno zamuja s prevzemom blaga ali povrnitvijo stroškov ohranitve.

2. Stranka, ki je dolžna blago ohraniti, ima pravico prodati blago na katerikoli primeren način. Pri tem je potrebno upoštevati tudi okoliščine, ki glede samopomočne prodaje veljajo v različnih državah na podlagi zakonskih ureditev ali običajev. Nacionalno pravo ter običaji imajo tako posreden vpliv na pravice in obveznosti strank iz tega naslova.[393]

Obvestilo o prodaji

Če stranka namerava blago prodati v skladu s prvim odstavkom tega člena, mora drugi stranki poslati primerno obvestilo o svojem namenu.

Če je blago hitro kvarljivo oziroma, če bi njegova ohranitev zahtevala neprimerne stroške, mora stranka, ki je blago v skladu s 85. oziroma 86. členom dolžna ohraniti, primerno ukrepati, da blago proda. Medtem ko prvi odstavek tega člena stranki daje pravico blago prodati, ta odstavek stranko obvezuje k primernim ukrepom, da bi ga prodala.[394] V tem primeru je stranka o svojem namenu prodaje blaga nasprotno stranko dolžna opozoriti le, če je to možno.

Izkupiček od prodaje

Stranka, ki bo blago prodala, mora drugi stranki izročiti izkupiček prodaje, vendar pa lahko obdrži znesek primernih stroškov, ki jih je imela z ohranitvijo blaga in prodajo. Če ima stranka zoper nasprotno stranko še druge terjatve, ki izhajajo iz pogodbe oziroma njene kršitve, lahko zadrži izročitev izkupička, dokler te terjatve ne bodo poplačane, če pravila merodajnega prava to omogočajo.[395] Ker CISG te snovi ne ureja, se takšno zadržanje namreč ureja v skladu z merodajnim pravom, na katerega napotujejo pravila mednarodnega zasebnega prava.[396]

Kupec in kitajski prodajalec sta se 13. marca 1990 dogovorila o dobavi 1.200 kg določene kemijske spojine po ceni 19.200 USD. Glede kraja in časa dobave je pogodba določala, da mora prodajalec dobaviti blago do 30. aprila 1990 CIF Mehika Acapulco.[397] Prodajalec je pravočasno dobavil blago, vendar je kupčev mehiški kupec zatrjeval, da je blago pomanjkljivo. Stranki sta se zato dogovorili za vračilo blaga, ki bi ga moral kupec poslati prodajalcu v Shenzhen, stroški pošiljanja pa naj bi se razdelili med obe stranki. Kupec je blago namesto v Shenzhen poslal v Hong Kong, kjer je ostalo uskladiščeno tri leta. Izračun stroškov skladiščenja je pokazal, da ti presegajo 17.000 USD. Prodajalec je od kupca pred dogovorjenim

393 SCHLECHTRIEM, P., MOŽINA, D.: Pravo mednarodne prodaje, Uradni list RS, Ljubljana, 2006, str. 199.

394 HONNOLD, J. O.: Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention, Kluwer Law International, Third Edition, 1999, str. 527.

395 Text of Secretariat Commentary on article 77 of the 1978 Draft, UNCITRAL, dostopno na: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/secomm/secomm-88.html.

396 Glej komentar k 7. členu CISG; primerjaj Uvodna pojasnila k CISG, točka 3.4.5 (Uporaba CISG na podlagi določb mednarodnega zasebnega prava).

397 Več o zbirki klavzul INCOTERMS iz leta 2000 v priročniku Incotermsi 2000, Gospodarska zbornica Slovenije, Ljubljana 2000.

arbitražnim senatom zahteval vračilo kupnine. Arbitražni senat je v odločbi ugotovil, da kupec ni izpolnil svoje dolžnosti po drugem odstavku 88. člena, saj bi moral primerno ukrepati, da blago proda. Stroški, ki jih je kupec imel s skladiščenjem blaga so bili namreč neprimerni, saj so skoraj dosegli višino kupnine. Ker sta se stranki dogovorili, da si bosta delili stroške pošiljanja blaga, je senat določil, da mora prodajalec kupcu plačati polovico stroškov, ki jih je imel s pošiljanjem, obenem pa je moral prodajalec plačati tudi 3.000 USD razumnih stroškov, ki jih je imel kupec s skladiščenjem na podlagi 87. člena.[398]

398 China International Economic and Trade Arbitration Commission [CIETAC] - Shenzhen Commission, Ljudska republika Kitajska, CISG/1991/03 z dne 6.6.1991, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/910606c1.html.

PART IV.

FINAL PROVISIONS

Article 89

The Secretary-General of the United Nations is hereby designated as the depositary for this Convention.

Article 90

This Convention does not prevail over any international agreement which has already been or may be entered into and which contains provisions concerning the matters governed by this Convention, provided that the parties have their places of business in States parties, to such agreement.

Article 91

(1) This Convention is open for signature at the concluding meeting of the United Nations Conference on Contracts for the International Sale of Goods and will remain open for signature by all States at the Headquarters of the United Nations, New York until 30 September 1981.

(2) This Convention is subject to ratification, acceptance or approval by the signatory States.

(3) This Convention is open for accession by all States which are not signatory States as from the date it is open for signature.

(4) Instruments of ratification, acceptance, approval and accession are to be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

Article 92

(1) A Contracting State may declare at the time of signature, ratification, acceptance, approval or accession that it will not be bound by Part II of this Convention or that it will not be bound by Part III of this Convention.

(2) A Contracting State which makes a declaration in accordance with the preceding paragraph in respect of Part II or Part III of this Convention is

IV. DEL

KONČNE DOLOČBE

89. člen

Generalni sekretar Združenih narodov je določen za depozitarja te konvencije.

90. člen

Ta konvencija nima prednosti pred katerimkoli mednarodnim sporazumom, ki je bil prej sklenjen, ali ki bo morebiti sklenjen, vsebuje pa določbe, ki se nanašajo na vprašanja, ki jih ureja ta konvencija, če imajo strani svoje sedeže v državah, ki so pogodbenice takšnega sporazuma.

91. člen

(1) Ta konvencija bo odprta za podpis na zaključni seji konference Združenih narodov o pogodbah o mednarodni prodaji blaga in ostane odprta za podpis vsem državam v sedežu Združenih narodov v New Yorku do 30. septembra 1981.

(2) To konvencijo morajo države pogodbenice ratificirati, sprejeti ali potrditi.

(3) Ta konvencija je odprta za pristop vsem državam, ki niso podpisnice, od dneva, ko bo odprta za podpis.

(4) Listine o ratifikaciji, sprejetju, potrditvi ali pristopu se deponirajo pri Generalnem sekretarju Združenih narodov.

92. člen

(1) Država pogodbenica lahko ob podpisu, ratifikaciji, sprejetju, potrditvi ali pristopu izjavi pridržek glede II. ali III. dela konvencije.

(2) Država pogodbenica, ki v skladu s prejšnjim odstavkom izjavi pridržek glede II. ali III. dela te konvencije, se ne šteje za pogodbenico po prvem odstavku 1. člena te konvencije glede snovi, ki jo ureja del, na katerega se takšna izjava nanaša.

not to be considered a Contracting State within paragraph (1) of article 1 of this Convention in respect of matters governed by the Part to which the declaration applies.

Pridržek glede uporabe II. ali III. dela CISG

1. Ta člen omogoča državi, da v svoj pravni red (le) delno sprejme CISG, in sicer tako, da ob podpisu, ratifikaciji, sprejetju, potrditvi ali pristopu izjavi pridržek glede II. ali III. dela CISG.

2. Možnost izjave pridržka glede II. ali III. dela CISG pomeni, da lahko država, če tako želi, ratificira I. del v kombinaciji z II. ali III. delom CISG.[399] Posledica izjave pridržka po 92. členu je v tem, da se takšna država po prvem odstavku 1. člena ne šteje za pogodbenico glede snovi, ki jo ureja del, na katerega se takšna izjava nanaša. To pa seveda ne pomeni, da se v tovrstnih primerih II. ali III. del CISG ne bi mogla uporabiti na podlagi pravil mednarodnega zasebnega prava (v skladu s točko *b* prvega odstavka 1. člena), kadar le-ta v konkretnem primeru napotujejo na pravo države, ki ni izjavila pridržka v skladu z 92. členom CISG.[400]

Pravila mednarodnega zasebnega prava

Če npr. švedski prodajalec in slovenski kupec skleneta pogodbo o prodaji desetih ton jekla, se II. del CISG za njuno prodajno pogodbo ne bo uporabljala, saj je Švedska izjavila, da v skladu s 1. odstavkom 92. člena ne bo vezana z II. delom CISG. Neposredna uporaba II. dela CISG na podlagi točke *a* prvega odstavka 1. člena torej ni mogoča, saj se Švedska glede II. dela ne šteje za državo članico CISG. Pravila mednarodnega zasebnega prava po točki *b* prvega odstavka 1. člena pa nas glede vprašanj, ki sodijo v II. del CISG, napotijo na uporabo prodajalčevega (švedskega) prava, ki pa kot rečeno ne prevzema II. dela CISG.

Drugače bi bilo v primeru, ko bi šlo za slovenskega prodajalca in švedskega kupca. Tudi v tem primeru neposredna uporaba II. dela CISG na podlagi točke *a* prvega odstavka 1. člena ne bi bila mogoča, saj se Švedska glede II. dela CISG ne šteje za državo članico CISG. Vendar pa bi nas pravila mednarodnega zasebnega prava v skladu s točko *b* prvega odstavka 1. člena, drugače kot v prejšnjem primeru, glede vprašanj, ki sodijo v II. del CISG, napotila na uporabo prodajalčevega (slovenskega) prava, ki pa sprejema II. del CISG.

> *Pri sklepanju pogodb s poslovnimi partnerji, ki imajo sedež v kateri od držav članic CISG, ki je izjavila pridržek glede II. ali III. dela CISG, velja posebno pozornost nameniti dogovoru o merodajnem pravu za tisti del CISG (II. ali III. del), ki se zaradi izjavljenega pridržka ne uporablja. V primeru odsotnosti takšnega dogovora se bo po pravilih mednarodnega zasebne-*

399 Za podatke o državah, ki so v skladu z 92. členom izjavile pridržek glede II. ali III. dela CISG, glej Prilogo I: Seznam držav članic CISG.

400 LOOKOFSKY, J. : Understanding the CISG, Kluwer Law International, Alphen aan den Rijn 2008, str. 172.

ga prava (točka b prvega odstavka 1. člena), v zvezi s temi vprašanji praviloma uporabilo notranje pravo države, kjer ima svoj sedež prodajalec.

Article 93

(1) If a Contracting State has two or more territorial units in which, according to its constitution, different systems of law are applicable in relation to the matters dealt with in this Convention, it may, at the time of signature, ratification, acceptance, approval or accession, declare that this Convention is to extend to all its territorial units or only to one or more of them, and may amend its declaration by submitting another declaration at any time.

(2) These declarations are to be notified to the depositary and are to state expressly the territorial units to which the Convention extends.

(3) If, by virtue of a declaration under this article, this Convention extends to one or more but not all of the territorial units of a Contracting State, and if the place of business of a party is located in that State, this place of business, for the purposes of this Convention, is considered not to be in a Contracting State, unless it is in a territorial unit to which the Convention extends.

(4) If a Contracting State makes no declaration under paragraph (1) of this article, the Convention is to extend to all territorial units of that State.

93. člen

(1) Če ima država pogodbenica eno ali več teritorialnih enot, v katerih se glede vprašanj, ki jih ureja ta konvencija, uporabljajo v skladu z njeno ustavo različni pravni sistemi, lahko ob podpisu, ratifikaciji, sprejetju, potrditvi ali pristopu izjavi, da bo konvencija veljala za vse teritorialne enote ali samo za eno ali za več, pri čemer lahko z naknadno izjavo kadarkoli spremeni takšno izjavo.

(2) O teh izjavah je treba obvestiti depozitarja in v njih izrecno navesti teritorialne enote, za katere velja ta konvencija.

(3) Če po izjavi, dani v skladu s tem členom, konvencija velja za eno ali več enot, ne velja pa za vse teritorialne enote države pogodbenice, in če je sedež ene strani pogodbenice v tej državi, se po tej konvenciji šteje, da ta sedež ni v državi pogodbenici, če ni v teritorialni enoti, za katero ta konvencija velja.

(4) Če država pogodbenica ne predloži izjave v skladu s prvim odstavkom tega člena, velja konvencija za vse njeno ozemlje.

Federalna klavzula

1. V tem členu je vsebovana t. i. federalna klavzula,[401] ki posameznim državam z več teritorialnimi enotami, v katerih se glede vprašanj, ki jih ureja CISG, v skladu z njihovo ustavno ureditvijo uporabljajo različni pravni sistemi, omogoča, da lahko ob ratifikaciji svobodno izbirajo, v katerih teritorialnih enotah bo CISG veljala.

2. Omenjena določba utegne biti pomembna, kadar se prodajna pogodba sklepa s stranko, ki ima svoj sedež v teritorialni enoti države članice CISG, za

401 VILUS, J.: Obvezno pravo, Komentar Konvencije Ujedinjenih Nacija o međunarodnoj prodaji robe, Goldštajn, A. (red.), druga knjiga, Informator, Zagreb, 1981, str. 186.

katero je le-ta izjavila pridržek,[402] V teh primerih se namreč šteje, da sedež stranke ni v državi članici CISG (tretji odstavek 93. člena).

> *Pri sklepanju pogodb s prodajalci, ki imajo svoj sedež v teritorialni enoti države članice CISG, za katero je le-ta izjavila pridržek v skladu z 93. členom, velja posebno pozornost nameniti dogovoru o merodajnem pravu. V primeru odsotnosti takšnega dogovora se bo po pravilih mednarodnega zasebnega prava praviloma uporabilo pravo države, kjer ima svoj sedež prodajalec.*

Article 94

(1) Two or more Contracting States which have the same or closely related legal rules on matters governed by this Convention may at any time declare that the Convention is not to apply to contracts of sale or to their formation where the parties have their places of business in those States. Such declarations may be made jointly or by reciprocal unilateral declarations.

(2) A Contracting State which has the same or closely related legal rules on matters governed by this Convention as one or more non-Contracting States may at any time declare that the Convention is not to apply to contracts of sale or to their formation where the parties have their places of business in those States.

(3) If a State which is the object of a declaration under the preceding paragraph subsequently becomes a Contracting State, the declaration made will, as from the date on which the Convention enters into force in respect of the new Contracting State, have the effect of a declaration made under paragraph (1), provided that the new Contracting State joins in such declaration or makes a reciprocal unilateral declaration.

94. člen

(1) Dve ali več držav pogodbenic, ki imajo enaka ali podobna pravna pravila glede vprašanj, na katera se nanaša ta konvencija, lahko kadarkoli izjavijo, da konvencija ne bo veljala za prodajne pogodbe ali za njihovo sklenitev, kadar imajo strani svoje sedeže v teh državah. Te izjave lahko dajo skupaj ali na podlagi vzajemnih enostranskih izjav.

(2) Država pogodbenica, ki ima enaka ali podobna pravna pravila glede vprašanj, na katera se nanaša ta konvencija, kot ena ali več držav, ki niso pogodbenice, lahko kadarkoli izjavi, da konvencija ne bo veljala za prodajne pogodbe ali za njihovo sklenitev, kadar imajo strani svoje sedeže v teh državah.

(3) Če določena država, glede katere je bila dana izjava po prejšnjem odstavku, naknadno postane država pogodbenica, ima izjava od dne, ko začne konvencija veljati za novo državo pogodbenico, učinek izjave, dane na podlagi prvega odstavka pod pogojem, da se nova država pogodbenica pridruži takšni izjavi ali da vzajemno enostransko izjavo.

402 Za podatke o državah, ki so izjavile pridržek v skladu z 93. členom CISG, glej Prilogo I: Seznam držav članic CISG.

1. Ta člen omogoča državam z enakimi ali podobnimi pravnimi ureditvami vprašanj, na katera se nanaša CISG,[403] da bodisi s skupno izjavo bodisi z vzajemnimi enostranskimi izjavami dosežejo, da CISG ne bo veljala za prodajne pogodbe ali za njihovo sklenitev, kadar imajo pogodbene stranke svoje sedeže v teh državah. Doslej so možnost tega pridržka izkoristile skandinavske države, Finska in Islandija.[404]

Enakost ali podobnost pravnih pravil

Določbe 94. člena temeljijo na predpostavki, da ima določena skupina držav z enakimi ali podobnimi (homogenimi[405]) pravnimi ureditvami glede prodajne pogodbe oziroma njene sklenitve legitimen interes za izključitev uporabe CISG, saj med njimi že obstaja določena stopnja unifikacije prodajnega prava. Stranke s sedeži v takih državah lahko torej pri sklepanju prodajnih pogodb računajo s podobnimi oziroma enakimi pravnimi okviri.

2. V prvem odstavku 94. člena je predvidena možnost, da omenjeni pridržek izjavita dve ali več držav članic CISG z enakimi ali podobnimi pravnimi ureditvami vprašanj, na katera se nanaša CISG. Če npr. danski prodajalec in švedski kupec skleneta prodajno pogodbo, se CISG zanjo ne bo uporabljala, saj sta Danska in Švedska v skladu s 1. odstavkom 94. člena izjavili, da se CISG ne bo uporabljala za prodajne pogodbe ali njihovo sklenitev, kadar imajo stranke sedeže v teh dveh državah.

Dve ali več držav članic CISG

Drugi odstavek 94. člena omogoča državi članici CISG, da omenjeni pridržek izjavi v razmerju do ene ali več držav, ki niso članice CISG, in imajo podobno ali enako pravno ureditev vprašanj, na katera se nanaša CISG. Če država izkoristi možnost tovrstnega pridržka, CISG ne velja za prodajne pogodbe ali za njihovo sklenitev, kadar imajo pogodbene stranke svoje sedeže v teh državah.

Članice in nečlanice CISG

Article 95

Any State may declare at the time of the deposit of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession that it will not be bound by subparagraph (1) (b) of article 1 of this Convention.

95. člen

Pri deponiranju svojih listin o ratifikaciji, sprejetju, potrditvi ali pristopu lahko vsaka država izjavi pridržek glede (b) točke prvega odstavka 1. člena te konvencije.

1. V tem členu je vsebovana možnost pridržka, ki državam članicam omogoča, da izključijo uporabo CISG v tistih primerih, ko pravila mednarodnega zasebnega prava napotujejo na uporabo prava ene od držav članic CISG (točka *b* prvega odstavka 1. člena).

Pridržek glede uporabe CISG na podlagi pravil mednarodnega zasebnega prava

403 Glej tudi komentar k 4. členu CISG in Uvodna pojasnila k CISG, točka 3.3 (Vsebina CISG).

404 Za podatke o državah, ki so izjavile pridržek v skladu z 94. členom CISG, glej Prilogo I: Seznam držav članic CISG.

405 LOOKOFSKY, J. : Understanding the CISG, Kluwer Law International, Alphen aan den Rijn 2008, str. 173.

Z možnostjo tega pridržka se omejuje domet uporabe CISG, opredeljen 1. členu.[406]

2. Določba 95. člena daje državam članicam možnost, da CISG ratificirajo s pridržkom glede točke *b* prvega odstavka 1. člena.[407] Vzemimo na primer kupca iz Združenega kraljestva, ki zoper prodajalca iz ZDA pred pristojnim sodiščem po sedežu prodajalca vloži tožbo zaradi kršitve prodajne pogodbe. V navedenem primeru ima ena izmed strank sedež v državi, ki ni članica CISG (t.j. Združeno kraljestvo), zato CISG ni neposredno uporabljiva na podlagi točke *a* prvega odstavka 1. člena. Sodišče bo tako za ugotovitev merodajnega prava uporabilo pravila mednarodnega zasebnega prava, ki veljajo v ZDA. Ker so ZDA glede uporabe CISG na podlagi odkazovanja pravil mednarodnega zasebnega prava (t.j. glede uporabe na podlagi točke *b* prvega odstavka 1. člena) v skladu z 95. členom izjavile pridržek, sodišče ne bo uporabilo CISG, čeprav predstavlja del prava ZDA. V navedenem primeru bo sodišče praviloma uporabilo notranje pravo prodajalca (t.j. Uniform Commercial Code – UCC).

Zmanjševanje pomena pridržka v praksi

V praksi se pomen določbe 95. člena z vsako nadaljnjo ratifikacijo manjša, saj se z nenehnim večanjem števila držav članic CISG (danes že 74) širi domet neposredne uporabe CISG na podlagi točke *a* prvega odstavka 1. člena.[408]

> *Pri sklepanju pogodb s prodajalci, ki imajo svoj sedež v državi članici CISG, ki je izjavila pridržek v skladu z 95. členom, velja posebno pozornost nameniti dogovoru o merodajnem pravu. V primeru odsotnosti takšnega dogovora se bo po pravilih mednarodnega zasebnega prava praviloma uporabilo notranje pravo države, kjer ima svoj sedež prodajalec (v zgoraj navedenem primeru je to Uniform Commercial Code – UCC).*

Article 96

A Contracting State whose legislation requires contracts of sale to be concluded in or evidenced by writing may at any time make a declaration in accordance with article 12 that any provision of article 11, article 29, or Part II of this Convention, that allows a contract of sale or its modification or termination by agreement or any offer, acceptance, or other indication of intention to be made in any form other than in writing, does not apply where any party has his place of business in that State.

96. člen

Država pogodbenica, po katere zakonodaji se prodajne pogodbe sklenejo ali potrdijo v pisni obliki, lahko kadarkoli da izjavo v skladu z 12. členom, da 11. in 29. člen ali II. del te konvencije, s katerim se dovoljenje, da se prodajna pogodba sklene, spremeni ali sporazumno razveže, ali ponudba, sprejetje ali katerakoli druga izjava volje sestavi kako drugače, ne pa pisno, ne velja, kadar ima katerakoli stran svoj sedež v tej državi.

406 Primerjaj komentar k 1. členu CISG. Glej Uvodna pojasnila k CISG, točka 3.4 (Uporaba CISG).

407 Za podatke o državah, ki so izjavile pridržek v skladu z 95. členom CISG, glej Prilogo I: Seznam držav članic CISG.

408 Primerjaj EVANS, M. v BIANCA-BONELL Commentary on the International Sales Law, Giuffre, Milan, 1987, str. 655.

1. Ta člen skupaj z 12. členom[409] določa mehanizem, ki državi članici CISG omogoča, da z izjavo pridržka izključi uporabo načela neobličnosti prodajne pogodbe iz 11. člena, če njena zakonodaja zahteva, da se prodajne pogodbe sklenejo ali potrdijo v pisni obliki.

Izključitev uporabe načela neobličnosti prodajne pogodbe

2. V skladu z 96. členom je državam članicam omogočeno, da izjavijo pridržek, iz katerega sledi, da načelo neformalnosti za sklenitev, spremembe, sporazumno razvezo ter z njimi povezane pravnoposlovne izjave ne velja, kadar ima katerakoli stranka svoj sedež v državi članici, ki je izjavila pridržek. V primeru poslovanja s partnerjem, ki ima sedež v državi članici CISG, ki je izjavila pridržek v skladu z 96. členom,[410] se za veljavnost prodajne pogodbe zahteva pisna oblika.

> *Pri poslovanju s partnerjem, ki ima sedež v državi članici CISG, ki je izjavila pridržek v skladu s 96. členom, velja v izogib negativnim posledicam posebno pozornost nameniti vprašanju obličnosti pogodbe.*

Article 97

(1) Declarations made under this Convention at the time of signature are subject to confirmation upon ratification, acceptance or approval.

(2) Declarations and confirmations of declarations are to be in writing and be formally notified to the depositary.

(3) A declaration takes effect simultaneously with the entry into force of this Convention in respect of the State concerned. However, a declaration of which the depositary receives formal notification after such entry into force takes effect on the first day of the month following the expiration of six months after the date of its receipt by the depositary. Reciprocal unilateral declarations under article 94 take effect on the first day of the month following the expiration of six months after the receipt of the latest declaration by the depositary.

(4) Any State which makes a declaration under this Convention may withdraw it at any time by a formal notification in writing addressed to the depositary. Such withdrawal is to take effect on the first day of the month following the expiration

97. člen

(1) Izjave, dane na podlagi te konvencije ob podpisu, se morajo potrditi po ratifikaciji, sprejetju ali potrditvi.

(2) Izjave in potrditve izjav morajo biti pisne in uradno poslane depozitarju.

(3) Za zadevno državo začnejo izjave veljati istočasno s konvencijo. Izjava, ki jo depozitar uradno prejme po takšni uveljavitvi, ima učinek prvega dne naslednjega meseca po poteku šestmesečnega roka od dneva, ko ga je depozitar prejel. Vzajemne enostranske izjave, dane na podlagi 94. člena, imajo učinek prvega dne naslednjega meseca po poteku šestmesečnega roka od dneva, ko je depozitar prejel zadnjo izjavo.

(4) Vsaka država, ki da izjavo na podlagi te konvencije, jo lahko kadarkoli umakne z uradnim pisnim obvestilom, ki ga pošlje depozitarju. Ta umik ima učinek prvega dne naslednjega meseca po poteku šestmesečnega roka od dneva, ko je depozitar prejel takšno obvestilo.

409 Glej komentar k 12. členu CISG. Glej tudi komentar k 11. členu CISG.

410 Za podatke o državah, ki so izjavile pridržek v skladu z 96. členom CISG, glej Prilogo I: Seznam držav članic CISG.

of six months after the date of the receipt of the notification by the depositary.

(5) A withdrawal of a declaration made under article 94 renders inoperative, as from the date on which the withdrawal takes effect, any reciprocal declaration made by another State under that article.

(5) Umik izjave, dane na podlagi 94. člena, razveljavi od dneva uveljavitve vsako vzajemno izjavo, ki jo je na podlagi navedenega člena dala kaka druga država.

Article 98

No reservations are permitted except those expressly authorized in this Convention.

98. člen

Nobeni pridržki, razen tistih, ki so izrecno dovoljeni v tej konvenciji, niso dovoljeni.

Article 99

(1) This Convention enters into force, subject to the provisions of paragraph (6) of this article, on the first day of the month following the expiration of twelve months after the date of deposit of the tenth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, including an instrument which contains a declaration made under article 92.

(2) When a State ratifies, accepts, approves or accedes to this Convention after the deposit of the tenth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, this Convention, with the exception of the Part excluded, enters into force in respect of that State, subject to the provisions of paragraph (6) of this article, on the first day of the month following the expiration of twelve months after the date of the deposit of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

(3) A State which ratifies, accepts, approves or accedes to this Convention and is a party to either or both the Convention relating to a Uniform Law on the Formation of Contracts for the International Sale of

Goods done at The Hague on 1 July 1964 (1964 Hague Formation Convention) and the Convention relating to a Uniform Law on the International Sale of Goods done at The Hague on 1 July 1964 (1964 Hague Sales Convention) shall at the same time denounce, as the case may be, either or both the 1964 Hague Sales Convention and the 1964

99. člen

(1) Razen v primerih iz šestega odstavka tega člena, začne veljati ta konvencija prvega dne naslednjega meseca po poteku dvanajstmesečnega roka od dneva deponiranja desete listine o ratifikaciji, sprejetju, potrditvi ali pristopu, vštevši listino, ki vsebuje izjavo, dano na podlagi 92. člena.

(2) Ko država ratificira, sprejme ali potrdi konvencijo ali pristopi k njej po deponiranju desete listine o ratifikaciji, sprejetju, potrditvi ali pristopu, začne ta konvencija brez dela, ki je izključen, veljati za to državo, razen v primerih iz šestega odstavka tega člena, prvega dne naslednjega meseca po poteku dvanajstmesečnega roka od dneva deponiranja njenih listin o ratifikaciji, sprejetju, potrditvi ali pristopu.

(3) Država, ki ratificira, sprejme ali potrdi to konvencijo ali pristopi k njej, je pa članica konvencije, ki se nanaša na enotna pravila o sklepanju pogodb o mednarodni prodaji premičnin, sprejete v Haagu 1. julija 1964 (haaška konvencija o sklepanju pogodb iz leta 1964) ali konvencije, ki se nanaša na enotna pravila o prodaji premičnin, sprejete v Haagu 1. julija 1964 (haaška konvencija o prodaji iz leta 1964) ali obeh teh konvencij, hkrati odpove, odvisno od primera, eno ali obe konvenciji - haaško konvencijo o prodaji iz leta 1964 in haaško konvencijo o sklepanju pogodb iz leta 1964 - z obvestilom, ki ga v tem smislu pošlje nizozemski vladi.

(4) Država članica haaške konvencije o prodaji iz leta 1964, ki ratificira, sprejme ali potrdi to kon-

Hague Formation Convention by notifying the Government of the Netherlands to that effect.

(4) A State party to the 1964 Hague Sales Convention which ratifies, accepts, approves or accedes to the present Convention and declares or has declared under article 92 that it will not be bound by Part II of this Convention shall at the time of ratification, acceptance, approval or accession denounce the 1964 Hague Sales Convention by notifying the Government of the Netherlands to that effect.

(5) A State party to the 1964 Hague Formation Convention which ratifies, accepts, approves or accedes to the present Convention and declares or has declared under article 92 that it will not be bound by Part III of this Convention shall at the time of ratification, acceptance, approval or accession denounce the 1964 Hague Formation Convention by notifying the Government of the Netherlands to that effect.

(6) For the purpose of this article, ratifications, acceptances, approvals and accessions in respect of this Convention by States parties to the 1964 Hague Formation Convention or to the 1964 Hague Sales Convention shall not be effective until such denunciations as may be required on the part of those States in respect of the latter two Conventions have themselves become effective. The depositary of this Convention shall consult with the Government of the Netherlands, as the depositary of the 1964 Conventions, so as to ensure necessary co-ordination in this respect.

Article 100

(1) This Convention applies to the formation of a contract only when the proposal for concluding the contract is made on or after the date when the Convention enters into force in respect of the Contracting States referred to in subparagraph (1) (a) or the Contracting State referred to in subparagraph (1) (b) of article 1.

(2) This Convention applies only to contracts concluded on or after the date when the Convention enters into force in respect of the Contracting Sta-

vencijo ali pristopi k njej in na podlagi 92. člena izjavi ali je že izjavila pridržek glede II. dela te konvencije, odpove ob ratifikaciji, sprejetju, potrditvi ali pristopu haaško konvencijo o prodaji iz leta 1964 z obvestilom, ki ga v tem smislu pošlje nizozemski vladi.

(5) Država članica haaške konvencije o sklepanju pogodb iz leta 1964, ki ratificira, sprejme ali potrdi to konvencijo ali pristopi k njej in na podlagi 92. člena izjavi ali je že izjavila pridržek glede III. dela te konvencije, bo ob ratifikaciji, sprejetju, potrditvi ali pristopu odpovedala haaško konvencijo o sklepanju pogodb iz leta 1964 z obvestilom, ki ga v tem smislu pošlje nizozemski vladi.

(6) Po tem členu začnejo ratifikacije, sprejetja in potrditve te konvencije ali pristopi k njej držav članic haaške konvencije o sklepanju pogodb iz leta 1964 ali haaške konvencije o prodaji iz leta 1964 veljati šele, ko začnejo veljati odpovedi, ki se zahtevajo od takšnih držav glede omenjenih dveh konvencij. Depozitar te konvencije se posvetuje z nizozemsko vlado kot depozitarjem konvencije iz leta 1964, da se zagotovi potrebna koordinacija v tem smislu.

100. člen

(1) Ta konvencija se uporablja za sklenitev pogodbe samo, če je bil dan predlog za sklenitev pogodbe na dan ali po dnevu njene uveljavitve za države pogodbenice iz (a) točke prvega odstavka 1. člena ali za države pogodbenice iz (b) točke prvega odstavka 1. člena.

(2) Ta konvencija velja samo za pogodbe, sklenjene na dan ali po dnevu njene uveljavitve za države pogodbenice iz (a) točke prvega odstavka 1. člena ali države pogodbenice iz (b) točke prve-

tes referred to in subparagraph (1)(a) or the Contracting State referred to in subparagraph (1)(b) of article 1.

Article 101

(1) A Contracting State may denounce this Convention, or Part II or Part III of the Convention, by a formal notification in writing addressed to the depositary.

(2) The denunciation takes effect on the first day of the month following the expiration of twelve months after the notification is received by the depositary. Where a longer period for the denunciation to take effect is specified in the notification, the denunciation takes effect upon the expiration of such longer period after the notification is received by the depositary.

ga odstavka 1. člena.

101. člen

(1) Država pogodbenica lahko odpove to konvencijo, ali njen II. ali III. del z uradnim pisnim obvestilom, ki ga pošlje depozitarju.

(2) Odpoved začne veljati prvega dne naslednjega meseca po poteku dvanajstmesečnega roka od dneva, ko je depozitar prejel obvestilo. Kadar je v obvestilu naveden daljši rok, v katerem odpoved učinkuje, odpoved učinkuje po preteku takšnega daljšega roka potem, ko depozitar prejme obvestilo.

Uporabljena literatura

BIANCA, C. M. in BONNEL, M. J.: Commentary on the international sales law: the 1980 Vienna Sales Convention, Guiffrè, Milan, 1987.

BUCHER, E. (ur.): Wiener Kaufrecht, Berner Tage für die juristische Praxis 1990 (Bern), 1991.

CHENWEI, L.: Remedies for Non-performance: Perspectives from CISG, UNIDROIT Principles & PECL; dostopno na: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/chengwei.html.

CIGOJ, S.: Komentar obligacijskih razmerij, I-IV knjiga, ČZ Uradni list SR Slovenije, Ljubljana, 1984-1986.

CIGOJ, S.: Mednarodno pravo osebnih in premoženjskih razmerij, ČZ , Uradni list SR Slovenije, Ljubljana, 1984.

CIGOJ, S.: Teorija obligacij, Uradni list RS, Ljubljana, 2003.

CISG Advisory Council Opinion No. 1 Electronic Communications Under CISG, dostopno na: http://www.cisgac.com/default.php?sid=143&ifkCat=128&ipkCat=128.

DIMATTEO, L. A. et al.: International Sales Law, a Critical Analysis of Cisg Jurisprudence, Cambridge University Press, Cambridge, 2005.

DREV, A.: Primerjalna analiza prehoda nevarnosti naključnega uničenja, poškodovanja oziroma izgube blaga pri prodajni pogodbi po CISG in OZ, Podjetje in delo, GV Založba, letnik 2009, št. 1.

ENDERLEIN F., MASKOW, D.: International Sales Law, United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, Convention on the Limitation Period in the International Sale of Goods; Oceana Publications, New York, London, Rome, 1992.

FERRARI, F.: Gap-filling and the Interpretation of the CISG: Overview of International Case Law, 7 Vindobona Journal of International Commercial Law & Arbitration, 2003.

GALSTON, N. M., SMIT, H. (ur.): International Sales: The United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, Matthew Bender, New York, 1984.

GOLDŠTAJN, A.: Jednoobrazni zakoni o međunarodnoj kupoprodaji i autonomno privredno (trgovačko) pravo, Institut za uporedno pravo, Beograd, 1966.

GRILC, P.: Lex mercatoria in mednarodno gospodarsko pravo, Podjetje in delo, letnik 1998, št. 6.

HONNOLD, J. O.: Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention, Kluwer Law International, Third Edition, 1999.

HONSELL, H. et. al.: Komentar zum UN-Kaufrecht, Übereinkommen der Vereinten Nationen über Verträge über den Internationalen Warenverkauf (CISG), Springer Verlag, Berlin, Heidelberg, 1997.

Incotermsi 2000, Gospodarska zbornica Slovenije, Ljubljana 2000.

JUHART, M., PLAVŠAK, N. et al: Obligacijski zakonik s komentarjem, 3. knjiga, GV Založba, Ljubljana, 2004.

KRANJC, V.: Ali obstaja posebno pravo trgovcev – lex mercatoria?, Pravnik, letnik 49, št. 4/6, 1994.

KRANJC, V.: Gospodarsko pogodbeno pravo, GV Založba, Pravna fakulteta Univerze v Mariboru, Ljubljana 2006.

KRANJC, V.: Poslovni običaji v mednarodnih pravilih gospodarskega pogodbenega prava, Podjetje in delo, letnik XXII, št. 1/1996.

LOOKOFSKY, J.: The 1980 United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, dostopno na: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/lookofsky.html.

LOOKOFSKY, J.: Understanding the CISG, Kluwer Law International, Alphen aan den Rijn, 2008.

POSCH, W.: Uniform Law of the International Sales of Goods, University of Graz, Institute for Civil Law, Foreign and International Private Law, dostopno na: http://www.pf.uni-mb.si/files/tratnik/CISG-ViennaConvrevd%20-%20Posch.doc.doc.

RIŽNIK, P.: Art. 77 CISG: Reasonableness of the Measures Undertaken to Mitigate the Loss, Københavns Universitet, Juridiske fakultet, Univerza v Mariboru, Pravna fakulteta, København, Maribor 2009.

SCHLECHTRIEM, P. (ur.) et al: Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG), Second Edition, Oxford University Press, New York, 1998.

SCHLECHTRIEM, P., MOŽINA, D.: Pravo mednarodne prodaje, Uradni list RS, Ljubljana, 2006.

Text of Secretariat Commentary of the 1978 Draft, UNCITRAL, dostopno na: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/secomm.

TRATNIK, M., FERČIČ, A.: Mednarodno gospodarsko pravo, Univerza v Mariboru, Pravna fakulteta, Maribor, 2002.

UNCITRAL Digest of Case Law on the United Nations Convention on the International Sale of Goods, United Nations, New York, 2008.

VILUS, J.: Obvezno pravo, Komentar Konvencije Ujedinjenih Nacija o međunarodnoj prodaji robe, Goldštajn, A. (red.), druga knjiga, Informator, Zagreb, 1981.

Seznam uporabljenih sodnih in arbitražnih odločb

Amtsgericht Duisburg, Nemčija, 49 C 502/0013 z dne 3.4.2000, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/000413g1.html, št. 207.

Arbitration Court attached to the Hungarian Chamber of Commerce and Industry, Madžarska, Vb/94131 z dne 5.12.1995, dostopno na http://cisgw3.law.pace.edu/cases/951205h1.html, št. 362.

Arbitration Court attached to the Hungarian Chamber of Commerce and Industry, Madžarska, Vb/97142 z dne 23.5.1995, dostopno na: http://www.unilex.info/case.cfm?pid=1&do=case&id=425&step=Abstract, št. 331.

Arrondissementsrechtbank Hertogenbosch, Nizozemska, C9700046/HE z dne 15.12.1997 (*Nurka Furs v. Nertsenfokkerij de Ruiter*), dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/971215n1.html, št. 214.

Bezirksgericht St. Gallen, Švica, 3PZ 97/18 z dne 3.7.1997, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/970703s1.html, št. 272.

Bundesgericht, Švica, 4C.179/1998/odi z dne 28.10.1998, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/981028s1.html, št. 233, 250.

Bundesgericht, Švica, 4C.296/2000/rnd, z dne 22.12.2000 (*Roland Schmidt GmbH v. Textil-Werke Blumenegg AG*), dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/001222s1.html, št. 71.

Bundesgerichtshof, Nemčija, VIII ZR 159/94 z dne 8.3.1995, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950308g3.html, št. 279.

Bundesgerichtshof, Nemčija, VIII ZR 18/94 z dne 15.2.1995, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950215g1.html, št. 318.

Bundesgerichtshof, Nemčija, VIII ZR 210/78 z dne 24.10.1979, dostopno na: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/wais/db/cases2/791024g1.html, št. 335.

Bundesgerichtshof, Nemčija, VIII ZR 51/95 z dne 3.4.1996, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/960403g1.html, št. 326.

Cámara Nacional de Apelaciones en lo Comercial, Argentina, 45.626 z dne 14.10.1993 (*Inta S.A. v. MCS Officina Meccanica S.p.A.*), dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/931014a1.html, št. 125.

China International Economic and Trade Arbitration Commission [CIETAC] - Shenzhen Commission, Ljudska republika Kitajska, CISG/1991/03 z dne. 6.6.1991 dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/910606c1.html, št. 398.

China International Economic and Trade Arbitration Commission [CIETAC], Ljudska republika Kitajska, CISG/1995/01 z dne 23.02.1995, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950223c1.html, št. 307.

Cour d'appel de Chambéry, Francija, 93-648 z dne 25.5.1993, dostopno na: http://www.unilex.info/case.cfm?pid=1&do=case&id=29&step=FullText, št. 41.

Cour d'appel de Grenoble, Francija, št. 96J/00101 z dne 21.10.1999 (*Sté Calzados Magnanni v. Sarl Shoes General International, S.G.I.,*), dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/991021f1.html, št. 80.

Cour d'appel Paris, Francija, 1996/74776 z dne 6.11.2001 (*Traction Levage SA v. Drako Drahtseilerei Gustav Kocks GmbH*), dostopno na: http://www.cisg-france.org/decisions/061101v.htm, št. 213.

Cour de Cassation, Francija, 92-16.993 z dne 04.01.1995 (*Société Fauba v. Société Fujitsu*), dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950104f1.html, št. 109.

Cour de Cassation, Francija, T 00-14.414, Arrêt no. 526 F-P z dne 19.3.2002, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/020319f1.html, št. 219.

England and Wales High Court, 9 Ex Ch 341; 156 ER 145 z dne 23.2.1854 (*Hadley v. Baxendale*) dostopno na: http://www.bailii.org/ew/cases/EWHC/Exch/1854/J70.html, št. 335.

Federal District Court New York, ZDA, 99 CIV 3607 (RWS) z dne 10.5.2002 (*Geneva Pharmaceuticals Tech. Corp. v. Barr Labs. Inc.*), dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/020510u1.html, št. 226.

Fővárosi Biróság Budapest, Madžarska, AZ12.G.41.471/1991/21 z dne 24.03.1992 (*Adamfi Video Production GmbH v. Alkotók Studiósa Kisszövetkezet*), dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/920324h1.html, št. 104, 114.

Gerechtshof Hertogenbosch, Nizozemska, 770/95/HE z dne 19.11.1996 (*ICT GmbH v. Princen Automatisiering Oss BV*), dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/961119n1.html, št. 136.

Handelsgericht des Kantons St. Gallen, Švica, HG 45/1994 z dne 05.12.1995, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/951205s1.html, št. 100, 110, 112, 116.

Handelsgericht Zürich, Švica, HG 920670 z dne 26.4.1995, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950426s1.html, št. 48.

Handelsgericht Zürich, Švica, HG 970238.1 z dne 10.2.1999, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/990210s1.html, št. 184.

Hof van Beroep, Gent, Belgija, 2001/AR/0180 z dne 15.5.2002. Dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/020515b1.html, št. 50.

ICC arbitration award no. 8786 of January 1997, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/978786i1.html, št. 356.

ICC Arbitration Case No. 5713 of 1989, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/895713i1.html, št. 4.

ICC Court of Arbitration, award No. 8611/HV/JK z dne 23.01.1997, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/978611i1.html, št. 79.

International Chamber of Commerce, International Court of Arbitration, 7331/1994, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/947331i1.html, št. 361.

Juzgado Sexto de Primera Instancia del Partido de Tijuana, Mehika, 868/99 z dne 14.7.2000, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/000714m1.html, št. 278.

Kantonsgericht Nidwalden, Švica, 15/96 Z z dne 03.12.1997, dostopno na: http://www.unilex.info/case.cfm?pid=1&do=case&id=312&step=FullText, št. 363.

Landgericht Aachen, 41 O 111/95 z dne 20.07.1995, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950720g1.html, št. 365.

Landgericht Aachen, Nemčija, 43 O 70/95 z dne 19.4.1996, dostopno na: http://www.cisg-online.ch/cisg/urteile/165.htm, št. 294.

Landgericht Darmstadt, Nemčija, 10 O 72/00 z dne 9.5.2000, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/000509g1.html, št. 354.

Landgericht Duisburg, Nemčija, 45 (19) O 80/94 z dne 17.4.1996, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/960417g1.html, št. 269.

Landgericht Mönchengladbach, Nemčija, 7 O 221/02 z dne 15.7.2003, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/030715g1.html, št. 279.

Landgericht München, Nemčija, 8 HKO 24667/93 z dne 8.2.1995, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950208g4.html, št. 33.

Landgericht Stendal, Nemčija, 22 S 234/94 z dne 12.10. 2000, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/001012g1.html, št. 324.

Landgericht Trier, Nemčija, 7 HO 78/95 z dne 12.10.1995, dostopno na: http://www.cisg-online.ch/cisg/urteile/160.htm, št. 217.

Oberlandesgericht Celle, Nemčija, 20 U 76/94 z dne 24.5.1995, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950524g1.html, št. 236.

Oberlandesgericht Celle, Nemčija, 3 U 246/97 z dne 2.9.1998, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/980902g1.html, št. 355.

Oberlandesgericht Düsseldorf, Nemčija, 17 U 73/93 z dne 2.7.1993, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/930702g1.html, št. 340.

Oberlandesgericht Frankfurt am Main, Nemčija, 13 U 51/93 z dne 20.4.1994, dostopno na: http://www.cisg-online.ch/cisg/urteile/125.htm, št. 201.

Oberlandesgericht Frankfurt am Main, Nemčija, 25 U 185/94 z dne 31.03.1995, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950331g1.html, št. 130.

Oberlandesgericht Frankfurt am Main, Nemčija, 5 U 164/90 z dne 17.9.1991, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/910917g1.html, št. 150.

Oberlandesgericht Hamburg, Nemčija, 410 O 21/95 z dne 4.7.1997, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/970704g1.html, št. 235.

Oberlandesgericht Hamm, Nemčija, 11 U 191/94 z dne 9.6.1995, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950609g1.html, št. 232.

Oberlandesgericht Hamm, Nemčija, 19 U 97/91 z dne 22.09.1992, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/920922g1.html, št. 137.

Oberlandesgericht Koblenz, Nemčija, 2 U 1230/91, 17.9.1993, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/930917g1.html, št. 284.

Oberlandesgericht Koblenz, Nemčija, 5 U 534/91 z dne 16.1.1992. Dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/920116g1.html, št. 45.

Oberlandesgericht Köln, Nemčija, 19 U 282/93 z dne 26.8.1994, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/940826g1.html, št. 34.

Oberlandesgericht München, 7 U 5460/94 z dne 08.03.1995 (*Russian German joint venture v. Fa. Va. Gesellschaft für Wirtschaftskooperation mbH*), dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950308g1.html, št. 97.

Oberlandesgericht München, Nemčija, 7 U 2070/97 z dne 9.7.1997, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/970709g1.html, št.278.

Oberlandesgericht München, Nemčija, 7 U 4419/93 z dne 2.3.1994, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/940302g1.html, št. 247.

Oberlandesgericht Naumburg, Nemčija, 9 U 146/98 z dne 27.4.1999, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/990427g1.html, št. 164.

Oberlandesgericht Rostock, Nemčija, 1 U 247/94 z dne 27.7.1995, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950727g1.html, št. 279.

Oberlandesgericht Zweibrücken, Nemčija, 7 U 4/03 z dne 2.2.2004, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/040202g1.html, št. 223.

Oberster Gerichtshof, Avstrija, 1 Ob 273/97x z dne 30.6.1998, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/980630a3.html, št. 163.

Oberster Gerichtshof, Avstrija, 10 Ob 1506/94 z dne 11.2.1997, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/970211a3.html, št. 37.

Oberster Gerichtshof, Avstrija, 10 Ob 518/95 z dne 6.2.1996. Dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/960206a3.html, št. 158, 352.

Oberster Gerichtshof, Avstrija, 2 Ob 547/93 z dne 10.11.1994, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/941110a3.html, št. 108.

Oberster Gerichtshof, Avstrija, 7 Ob 175/05v z dne 31.08.2005, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/050831a3.html, št. 86.

Oberster Gerichtshof, Avstrija, 10 Ob 344/99g, z dne 21.03.2000, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/000321a3.html, št. 82.

Ontario Superior Court of Justice, Kanada, 98-CV-14293CM z dne 31.8.1999 (*La San Giuseppe v. Forti Moulding Ltd.*), dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/990831c4.html, št. 255.

Schiedsgericht der Zürcher Handelskammer, Švica, ZHK 273/95 z dne 31.5.1996, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/960531s1.html, št. 328.

Spoljnotrgovinska arbitraža pri Privrednoj komori Jugoslavije, Jugoslavija, T-23/97 z dne 15.4.1999, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/990415sb.html, št. 40.

Tribunal Cantonal Valais, Švica, C 323/94, 20.12.1994, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/941220s1.html, št. 280.

Tribunal Cantonal Valais, Švica, C1 97 167 z dne 28.10.1997, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/971028s1.html, št. 191.

Tribunal of International Commercial Arbitration at the Russian Federation Chamber of Commerce and Industry, Ruska federacija, 406/1998 z dne 06.06.2000, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/000606r1.html, št. 84.

Tribunal of International Commercial Arbitration at the Russian Federation Chamber of Commerce and Industry, Ruska federacija, 2/1995, 11.05.1997, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/970511r1.html, št. 91.

Tribunal of International Commercial Arbitration at the Russian Federation Chamber of Commerce and Industry, Ruska federacija, 309/93, z dne 03.03.1995, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950303r2.html, št. 117.

Tribunal of International Commercial Arbitration at the Russian Federation Chamber of Commerce and Industry, Ruska federacija, 309/1993 z dne 3.3.1995, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950303r1.html, št. 273.

Tribunale di Rimini, Italija, 3095 z dne 26.11.2002 (*Al Palazzo S.r.l. v. Bernardaud di Limoges S.A.*), dostopno na: http://www.unilex.info/case.cfm?pid=1&id=823&do=case, št. 53, 56.

U.S. District Court, S.D., New York, ZDA, 00 Civ. 934 (SHS) z dne 26.03.2002, dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/020326u1.html, št. 303, 313.

U.S. District Court, S.D., New York, ZDA, 91 Civ. 3253 (CLB) z dne 14.04.1992 (*Filanto S.p.A. v. Chilewich International Corp.*). dostopno na: http://cisgw3.law.pace.edu/cases/920414u1.html, št. 28.

Vysshi Arbitrazhnyi Sud Rossyiskoi Federatsii, Ruska federacija, Information Letter No. 29 z dne 16.2.1998, dostopno na: http://www.unilex.info/case.cfm?pid=1&do=case&id=365&step=Abstract, št. 171.

PRILOGA I: Seznam držav članic CISG

Stanje na dan 1. december 2009

Država	Podpis	Ratifikacija, pristop, odobritev, sprejem ali nasledstvo	Uveljavitev
Albanija		13 . maj 2009 (b)	1. junij 2010
Argentina (a)		19. julij 1983 (b)	1. januar 1988
Armenija (a)		2. december 2008 (b)	1. januar 2010
Avstralija		17. marec 1988 (b)	1. april 1989
Avstrija	11. april 1980	29. december 1987	1. januar 1989
Belgija		31. oktober 1996 (b)	1. november 1997
Belorusija (a)		9. oktober 1989 (b)	1. november 1990
Bolgarija		9. julij 1990 (b)	1. avgust 1991
Bosna in Hercegovina		12. januar 1994 (c)	6. marec 1992
Burundi		4. september 1998 (b)	1. oktober 1999
Ciper		7. marec 2005 (b)	1. april 2006
Češka republika (h), (i)		30. september 1993 (c)	1. januar 1993
Čile (a)	11. april 1980	7. februar 1990	1. marec 1991
Črna gora		23. oktober 2006 (c)	3. junij 2006
Danska (j)	26 . maj 1981	14. februar 1989	1. marec 1990
Egipt		6. december 1982 (b)	1. januar 1988
Ekvador		27. januar 1992 (b)	1. februar 1993
El Salvador		27. november 2006 (b)	1. december 2007
Estonija (k)		20. september 1993 (b)	1. oktober 1994
Finska (j)	26 . maj 1981	15. december 1987	1. januar 1989
Francija	27. avgust 1981	6. avgust 1982 (f)	1. januar 1988
Gabon		15. december 2004 (b)	1. januar 2006
Gana	11. april 1980		

Država	Podpis	Ratifikacija, pristop, odobritev, sprejem ali nasledstvo	Uveljavitev
Grčija		12. januar 1998 (b)	1. februar 1999
Gruzija		16. avgust 1994 (b)	1. september 1995
Gvineja		23. januar 1991 (b)	1. februar 1992
Honduras		10. oktober 2002 (b)	1. november 2003
Hrvaška (g)		8. junij 1998 (c)	8. oktober 1991
Irak		5. marec 1990 (b)	1. april 1991
Islandija (j)		10 . maj 2001 (b)	1. junij 2002
Italija	30. september 1981	11. december 1986	1. januar 1988
Izrael		22. januar 2002 (b)	1. februar 2003
Japonska		1. julij 2008 (b)	1. avgust 2009
Kanada (d)		23. april 1991 (b)	1 . maj 1992
Kirgizistan		11 . maj 1999 (b)	1. junij 2000
Kitajska (e)	30. september 1981	11. december 1986 (f)	1. januar 1988
Kolumbija		10. julij 2001 (b)	1. avgust 2002
Kuba		2. november 1994 (b)	1. december 1995
Latvija (a)		31. julij 1997 (b)	1. avgust 1998
Lesoto	18. junij 1981	18. junij 1981	1. januar 1988
Libanon (b)		21. november 2008 (b)	1. december 2009
Liberija		16. september 2005 (b)	1. oktober 2006
Litva (a)		18. januar 1995 (b)	1. februar 1996
Luksemburg		30. januar 1997 (b)	1. februar 1998
Madžarska (a), (n)	11. april 1980	16. junij 1983	1. januar 1988
Mavretanija		20. avgust 1999 (b)	1. september 2000
Mehika		29. december 1987 (b)	1. januar 1989
Moldavija		13. oktober 1994 (b)	1. november 1995
Mongolija		31. december 1997 (b)	1. januar 1999
Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija		22. november 2006 (c)	17. november 1991

Država	Podpis	Ratifikacija, pristop, odobritev, sprejem ali nasledstvo	Uveljavitev
Nemčija (l), (m)	26 . maj 1981	21. december 1989	1. januar 1991
Nizozemska	29 . maj 1981	13. december 1990 (o)	1. januar 1992
Norveška (j)	26 . maj 1981	20. julij 1988	1. avgust 1989
Nova Zelandija		22. september 1994 (b)	1. oktober 1995
Paragvaj (a)		13. januar 2006 (b)	1. februar 2007
Peru		25. marec 1999 (b)	1. april 2000
Poljska	28. september 1981	19 . maj 1995	1. junij 1996
Republika Koreja (Južna Koreja)		17. februar 2004 (b)	1. marec 2005
Romunija		22 . maj 1991 (b)	1. junij 1992
Ruska federacija (a), (p)		16. avgust 1990 (b)	1. september 1991
Saint Vincent in Grenadini (i)		12. september 2000 (b)	1. oktober 2001
Singapur (i)	11. april 1980	16. februar 1995	1. marec 1996
Sirijska arabska republika (Sirija)		19. oktober 1982 (b)	1. januar 1988
Slovaška (h), (i)		28 . maj 1993 (c)	1. januar 1993
Slovenija		7. januar 1994 (c)	25. junij 1991
Srbija (q)		12. marec 2001 (c)	27. april 1992
Španija		24. julij 1990 (b)	1. avgust 1991
Švedska (j)	26 . maj 1981	15. december 1987	1. januar 1989
Švica		21. februar 1990 (b)	1. marec 1991
Uganda		12. februar 1992 (b)	1. marec 1993
Ukrajina (a)		3. januar 1990 (b)	1. februar 1991
Urugvaj		25. januar 1999 (b)	1. februar 2000
Uzbekistan		27. november 1996 (b)	1. december 1997
Venezuela (Bolivarska republika)	28. september 1981		
Zambija		6. junij 1986 (b)	1. januar 1988
Združene države Amerike (i)	31. avgust 1981	11. december 1986	1. januar 1988

število držav članic CISG: 74 (1. december 2009)
Vir: www.uncitral.org

(a) Izjave in pridržki. Ta država je v skladu z 12. in 96. členom konvencije izjavila, da se določbe 11. in 29. člena ter II. dela konvencije, ki omogočajo, da se prodajna pogodba sklene, spremeni ali sporazumno razveže ali ponudba, sprejem ali katerakoli druga izjava volje sestavi v kakšni drugačni obliki od pisne oblike, ne uporabljajo, če ima katera od strank sedež na njenem ozemlju.

(b) Pristop.

(c) Nasledstvo.

(d) Izjave in pridržki. Kanada je ob pristopu v skladu s 93. členom konvencije izjavila, da bo konvencija veljala za Alberto, Britansko Kolumbijo, Manitobo, New Brunswick, Novo Fundlandijo in Labrador, Novo Škotsko, Ontario, Otok Princa Edvarda in Severozahodni teritorij. (Kanada je ob pristopu izjavila, da v skladu s 95. členom konvencije glede Britanske Kolumbije ne bo vezana s točko *b* prvega odstavka 1. člena konvencije. Z obvestilom, prejetim 31. julija 1992, je Kanada to izjavo umaknila). Z izjavo, prejeto 9. aprila 1992, je Kanada razširila veljavo konvencije na Quebec in Saskatchewan. Z izjavo, prejeto 29. junija 1992, je Kanada razširila uporabo konvencije na Yukon Territory. Z izjavo, prejeto 28. junija 2003, je Kanada razširila uporabo konvencije na Territory of Nunavut.

(e) Izjave in pridržki. Ob odobritvi konvencije je Ljudska republika Kitajska izjavila, da se ne čuti vezano s točko *b* prvega odstavka 1. člena in 11. členom ter vsemi določbami konvencije, ki so povezani z vsebino 11. člena.

(f) Odobritev.

(g) Ob nasledstvu konvencije je Hrvaška sprejela odločitev, da naj na podlagi Ustavne odločitve o suverenosti in neodvisnosti Republike Hrvaške z dne 25. junija 1991 in Odločbe hrvaškega parlamenta z dne 8. oktobra 1991 ter na temelju nasledstva po Socialistični federativni republiki Jugoslaviji glede ozemlja Hrvaške, Republika Hrvaška velja za državo članico konvencije z učinkom od dne 8. oktobra 1991, ko je Hrvaška prekinila vse ustavne in pravne povezave s Socialistično federativno republiko Jugoslavijo in prevzela svoje mednarodne obveznosti.

(h) Nekdanja Češkoslovaška je konvencijo podpisala 1. septembra 1981 in deponirala listino o ratifikaciji 5. marca 1990, konvencija pa za nekdanjo Češkoslovaško velja od 1. aprila 1991. Z 28. majem oziroma 30. septembrom 1993 sta Slovaška in Češka republika deponirali listini o nasledstvu, z učinkom od 1. januarja 1993, dnevom nasledstva obeh držav.

(i) Izjave in pridržki. Ta država je izjavila, da ne bo vezana s točko *b* prvega odstavka 1. člena konvencije.

(j) Izjave in pridržki. Ob ratifikaciji konvencije so Danska, Finska, Norveška in Švedska izjavile, da v skladu s 1. odstavkom 92. člena konvencije ne bodo vezane z II. delom konvencije (Sklenitev pogodbe). Ob ratifikaciji so Danska, Finska, Norveška in Švedska v skladu s 1. in 2. odstavku 94.

člena izjavile, da se konvencija ne bo uporabljala za prodajne pogodbe, pri katerih imata stranki sedež na Danskem, Finskem, Islandiji, Švedskem ali Norveškem. Z obvestilom z dne 12. marca 2003 je Islandija izjavila, da se v skladu s 1. odstavkom 94. člena konvencija ne bo uporabljala za prodajne pogodbe ali njihovo sklenitev, kadar imajo stranke sedeže na Danskem, Finskem, Islandiji, Norveškem ali Švedskem.

(k) Izjave in pridržki. Estonija je 9. marca 2004 umaknila pridržek, izjavljen ob ratifikaciji, omenjeni v opombi (a).

(l) Nekdanja Nemška demokratična republika je konvencijo podpisala 13. avgusta 1981 in jo 23. februarja 1989 ratificirala, veljati pa je začela 1. marca 1990.

(m) Izjave in pridržki. Nemčija je ob ratifikaciji konvencije izjavila, da ne bo uporabljala točke *b* prvega odstavka 1. člena konvencije pri državah, ki so izjavile, ki so izjavile pridržek glede tega odstavka.

(n) Izjave in pridržki. Ob ratifikaciji konvencije je Madžarska izjavila, da šteje 'Splošne pogoje dobave blaga med organizacijami držav članic Sveta za vzajemno gospodarsko pomoč' za podrejene določbi 90. člena konvencije.

(o) Sprejem.

(p) Ruska federacija s 24. decembrom 1991 nadaljuje članstvo nekdanje Zveze sovjetskih socialističnih republik (ZSSR) v Združenih narodih in ohranja polno odgovornost za pravice in obveznosti nekdanje ZSSR, izhajajoče iz Listine Združenih narodov in večstranskih pogodb, deponiranih pri generalnem sekretarju.

(q) Nekdanja Jugoslavija je konvencijo podpisala 11. aprila 1980, ratificirala pa 27. marca 1985. 12. marca 2001 je nekdanja Zvezna republika Jugoslavija izjavila naslednje: »Vlada Zvezne republike Jugoslavije po premisleku nasleduje isto konvencijo in se zavezuje, da bo izpolnila in izvršila vse obveznosti v skladu s njo od dne 27. aprila 1992, ko je Zvezna republika Jugoslavija prevzela odgovornosti za svoje mednarodne odnose.«

PRILOGA II: Obseg izvoza in uvoza blaga po državah članicah CISG v oziroma iz Slovenije

	Izvoz				Uvoz			
	v 1000 EUR				v 1000 EUR			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
Evropa								
Albanija	15830	18418	26564	26997	732	1949	1990	669
Avstrija	955404	1159623	1450697	1512801	1863896	1952664	2245225	2691503
Belgija	140669	158686	185615	184981	267856	336459	409793	494895
Belorusija	28000	26400	35290	39362	4295	4663	5791	2282
Bolgarija	78652	86290	98043	159325	23600	45052	94340	186651
Bosna in Hercegovina	490722	514857	484713	535637	151891	207789	312490	320758
Češka republika	244547	320472	390259	489372	345066	379695	399461	506184
Črna gora	-	36769	79327	111232	-	14067	19409	23639
Danska	126817	146100	176412	189953	70532	71306	82018	82159
Estonija	7892	11548	15585	19066	1996	1165	1513	4186
Finska	28879	39728	53111	63128	43069	47898	72348	83015
Francija	822241	1185028	1135136	1278359	1166239	1156592	1128796	1151607
Grčija	62851	59076	58964	70792	39975	42843	209099	169364
Hrvaška	1166669	1304175	1464357	1569650	514178	608846	735946	849430
Italija	1663908	1818470	2156992	2565423	2672699	3013525	3405277	3927564
Latvija	15107	12295	17877	25015	6410	2087	2206	1919
Litva	29430	31474	43516	63946	2967	3524	4711	6445
Luksemburg	35281	47259	55667	47191	38102	56641	56276	62681
Madžarska	248930	284300	385144	647085	540438	603080	671131	758255
Makedonija	139230	134141	125703	144229	25714	29074	38348	57588
Moldavija, Republika	7792	10339	12344	12225	743	806	1191	806
Nemčija	2759617	2862900	3295824	3652223	2871658	3163244	3743413	4177850
Nizozemska	190495	207432	235485	316112	507963	572093	683226	762114
Norveška	21055	26676	32252	44962	9328	12241	8742	12139
Poljska	343677	364042	487875	616546	188829	239026	302720	355344
Romunija	115150	146140	205897	330540	85710	125873	100766	143823
Ruska federacija	420198	467462	599504	691623	299578	334215	357056	489979
Slovaška	173700	213431	272065	310885	173032	210546	259016	283414
Srbija	-	261751	509039	669930	-	102377	239305	352123
Španija	194664	257943	320838	356319	385298	490188	498143	529441
Švedska	124456	154715	167522	181819	145883	126178	144659	165248
Švica	138570	187834	155230	189813	229390	205009	255842	210511
Ukrajina	110760	132481	149745	234091	31920	30610	23498	34858

Azija								
Armenija	858	2181	2365	4606	0	0	11	15
Ciper	3596	5421	3888	9566	12694	8563	4603	4831
Gruzija	3168	3603	4865	5845	14095	28	2865	32
Irak	2511	8477	1588	154	4	0	-	0
Izrael	16318	16069	17829	23568	21096	55651	25381	39599
Japonska	16359	18374	19231	20101	62917	123134	72599	90821
Kirgizistan	826	1761	2314	3360	127	108	85	130
Kitajska	27856	36248	53579	60571	150001	196800	245842	345950
Koreja, Republika	13477	15201	16191	17968	61066	69544	110128	477350
Libanon	4118	2371	2139	2500	55	2390	2090	2912
Singapur	3581	5517	6162	9077	6446	6228	7089	7804
Uzbekistan	4421	5476	8393	12860	1434	1678	930	1088
Afrika								
Egipt	38792	35903	35070	33997	4225	4354	6342	4112
Gana	2383	1611	2279	2211	283	60	125	112
Gvineja	580	0	-	-	169	260	0	-
Liberija	218	38	88	26	4188	900	2799	4366
Uganda	12	13	19	1	154	205	196	587
Severna in Srednja Amerika								
Gvatemala	155	53	259	330	30	23	9	86
Honduras	88	63	50	62	1069	206	332	20
Kanada	20105	26402	35510	42497	37379	43089	32950	64471
Kuba	0	2	69	101	72	13	8	27
Mehika	19036	22536	30087	32865	4779	8959	8512	8063
Združene države	399745	294014	384048	329318	165601	145352	199157	280315
Druge države	2602	2095	5781	4752	460	419	468	413
Južna Amerika								
Argentina	1665	2354	3825	3876	21416	17289	27121	83128
Čile	2028	2727	2585	2659	4824	6904	10453	12590
Ekvador	1876	1754	2184	2285	7848	8931	4109	4233
Kolumbija	3038	2373	4065	4005	5281	11294	9007	9755
Peru	263	453	458	1090	160	309	966	1726
Urugvaj	585	300	144	1170	104	10	319	135
Avstralija in Oceanija								
Avstralija	22231	28588	32533	29130	8903	9700	9371	10180
Nova Zelandija	2888	4206	3789	4606	1624	2260	2125	2472

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, www.stat.si

PRILOGA III: Zakon o ratifikaciji Konvencije Združenih narodov o pogodbah o mednarodni prodaji blaga

41.

Na podlagi 3. točke 315. člena ustave Socialistične federativne republike Jugoslavije izdaja Predsedstvo Socialistične federativne republike Jugoslavije

UKAZ
O RAZGLASITVI ZAKONA O RATIFIKACIJI KONVENCIJE ZDRUŽENIH NARODOV O POGODBAH O MEDNARODNI PRODAJI BLAGA

Razglaša se zakon o ratifikaciji konvencije Združenih narodov o pogodbah o mednarodni prodaji blaga, ki ga je sprejela Skupščina SFRJ na seji Zveznega zbora dne 27. decembra 1984.

P št. 405
Beograd, 27. decembra 1984

Predsednik
Predsedstva SFRJ:
Veselin Đuranović l. r.

Predsednik
Skupščine SFRJ:
Dušan Alimpić l. r.

ZAKON
O RATIFIKACIJI KONVENCIJE ZDRUŽENIH NARODOV O POGODBAH O MEDNARODNI PRODAJI BLAGA

1. člen

Ratificira se konvencija Združenih narodov o pogodbah o mednarodni prodaji blaga, ki je bila podpisana 11. aprila 1980 na Dunaju, v izvirniku v arabskem, angleškem, francoskem, kitajskem, ruskem in španskem jeziku.

2. člen

Besedilo konvencije v angleškem izvirniku in slovenskem prevodu se glasi:

CONVENTION

UNITED NATIONS ON CONTRACTS FOR THE INTERNATIONAL SALE OF GOODS

The States Parties to this Convention,

Bearing in mind the broad objectives in the resolutions adopted by the sixth special session of the General Assembly of the United Nations on the establishment of a New International Economic Order,

Considering that the development of international trade on the basis of equality and mutual benefit is an important element in promoting friendly relations among States,

Being of the opinion that the adoption of uniform rules which govern contracts for the international sale of goods and take into account the different social, economic and legal systems would contribute to the removal of legal barriers in international trade and promote the development of international trade,

Have agreed as follows:

PART I

SPHERE OF APPLICATION AND GENERAL PROVISIONS

CHAPTER I

SPHERE OF APPLICATION

Article 1

(1) The Convention applies to contracts of sale of goods between parties whose places of business are in different States:

(a) when the States are Contracting States; or

(b) when the rules of private international law lead to the application of the law of a Contracting State.

(2) The fact that the parties have their places of business in different States is to be disregarded whenever this fact does not appear either from the contract or from any dealings between, or from information disclosed by, the parties at any time before or at the conclusion of the contract.

(3) Neither the nationality of the parties nor the civil or commercial character of the parties or of the contract is to be taken into consideration in determining the application of this Convention.

Article 2

This Convention does not apply to sales:

(a) of goods bought for personal, family or household use, unless the seller, at any time before or at the conclusion of the contract, neither knew nor ought to have known that the goods were bought for any such use;

(b) by auction;

(c) on execution or otherwise by authority of law;

(d) of stocks, shares, investment securities, negotiable instruments or money;

(e) of ships, vessels, hovercraft or aircraft;

(f) of electricity.

KONVENCIJA

ZDRUŽENIH NARODOV O POGODBAH O MEDNARODNI PRODAJI BLAGA

Države članice konvencije,

so se glede na splošne cilje, navedene v resolucijah o vzpostavitvi novega mednarodnega ekonomskega reda, ki jih je Generalna skupščina sprejela na svojem šestem specialnem zasedanju,

in ker menijo, da je razvoj mednarodne trgovine na podlagi enakosti in vzajemne koristi pomemben element za napredek prijateljskih odnosov med državami, ter

ocenjujeo, da bi sprejetje enotnih pravil, ki bi se uporabljala pri pogodbah o mednarodni prodaji blaga, in bi upoštevala različne družbene, gospodarske in pravne sisteme, prispevalo, da se odpravijo pravne ovire v mednarodni trgovini in pospeši razvoj mednarodne trgovine,

zedinile o naslednjem:

I. DEL

PODROČJE UPORABE IN SPLOŠNE DOLOČBE

I. POGLAVJE

PODROČJE UPORABE

1. člen

(1) Ta konvencija se uporablja za pogodbe o prodaji blaga, sklenjene med stranmi, ki imajo svoje sedeže na ozemljih različnih držav:

(a) če so te države države pogodbenice; ali

(b) če pravila mednarodnega zasebnega prava napotujejo na uporabo prava ene dražave pogodbenice.

(2) Dejstvo, da imajo strani svoje sedeže v različnih državah, se ne bo upoštevalo, ča to ne bo izhajalo iz pogodbe ali prejšnjega poslovanja med stranmi ali iz obvestila, ki so ga dale kadarkoli pred ali med sklenitvijo pogodbe.

(3) Pri uporabi te konvencije se ne upoštevajo niti državljanstvo strani niti civilni ali trgovski značaj strani ali pogodbe.

2. člen

Ta konvencija se ne uporablja za prodajo:

(a) blaga, kupljenega za osebno ali družinsko rabo ali za gospodinjstvo, razen če prodajalec kadarkoli pred sklenitvijo pogodbe ali ob sklenitvi pogodbe ni vedel niti bi bil moral vedeti, da se blago kupuje za takšno rabo;

(b) na javni dražbi;

(c) v primeru zaplembe ali kakega drugega postopka sodnih oblasti;

(d) vrednostnih papirjev in denarja;

(e) ladij, gliserjev na zračni blazini in letal;

(f) električne energije.

Article 3

(1) Contracts for the supply of goods to be manufactured or produced are to be considered sales unless the party who orders the goods undertakes to supply a substantial part of the materials necessary for such manufacture or production.

(2) This Convention does not apply to contracts in which the preponderant part of the obligations of the party who furnishes the goods consists in the supply of labour or other services.

Article 4

This Convention governs only the formation of the contract of sale and the rights and obligations of the seller and the buyer arising from such a contract. In particular, except as otherwise expressly provided in this Convention, it is not concerned with:

(a) the validity of the contract or of any of its provisions or of any usage;

(b) the effect which the contract may have on the property in the goods sold.

Article 5

This Convention does not apply to the liability of the seller for death or personal injury caused by the goods to any person.

Article 6

The parties may exclude the application of this Convention or, subject to article 12, derogate from or vary the effect of any of its provisions.

CHAPTER II

GENERAL PROVISIONS

Article 7

(1) In the interpretation of this Convention, regard is to be had to its international character and to the need to promote uniformity in its application and the observance of good faith in international trade.

(2) Questions concerning matters governad by this Convention which are not expressly settled in it are to be settled in conformity whith the general principles on which it is based or, in the absence of such principles, in conformity whith the law applicable by virtue of the rules of private international law.

Article 8

(1) For the purposes of this Convention statements made by and other conduct of a party are to be interpreted according to his intent where the other party knew or could not have been unaware what that intent was.

(2) If the preceding paragraph is not applicable, statements made by and other conduct of a party are to be interpreted according to the understanding that a reasonable person of the same kind as the other party would have had in the same circumstances.

(3) In determining the intent of a party or the understanding a reasonable person would have had, due consideration is to be given to all relevent circumstances of the case including the negotiations, any practices which the parties have established between themselves, usages and any subsequent conduct of the parties.

3. člen

(1) Za prodajne pogodbe se štejejo tudi pogodbe o dobavi blaga, ki ga je treba izdelati ali proizvesti, razen če je stran, ki je blago naročila, prevzela obveznost, da dobavi bistven del materiala, potrebnega za to izdelavo ali proizvodnjo.

(2) Ta konvencija se ne uporablja za pogodbe, v katerih je izvajanje kakšnega dela ali kakšnih storitev pretežni del obveznosti strani, ki dobavlja blago.

4. člen

Ta konvencija ureja samo sklenitev prodajne pogodbe ter pravice in obveznosti prodajalca in kupca, ki izvirajo iz take pogodbe. Če ni izrecno drugače določeno s to konvencijo, se ta ne nanaša:

(a) na veljavnost pogodbe ali katerokoli izmed njenih določb ali običajev;

(b) na učinek, ki bi ga pogodba lahko imela za lastnino prodanega blaga.

5. člen

Ta konvencija se ne uporablja za odgovornost prodajalca za smrt ali telesne poškodbe, ki bi jih blago utegnilo povzročiti katerikoli osebi.

6. člen

Strani lahko izključijo uporabo te konvencije ali s pridržkom določbe 12. člena odstopijo od katerekoli njene določbe ali spremenijo njihov učinek.

II. POGLAVJE

SPLOŠNE DOLOČBE

7. člen

(1) Pri razlagi te konvencije se bosta upoštevala njen mednarodni značaj in potreba, da se pospeši enotnost njene uporabe in spoštovanje vestnosti v mednarodni trgovini.

(2) Vprašanja glede snovi, urejene s to konvencijo, ki v njej niso izrecno rešena, se bodo reševala po splošnih načelih, na katerih temelji ta konvencija, oziroma če takih načel ni, po pravu, ki ga je treba uporabiti na podlagi pravil mednarodnega zasebnega prava.

8. člen

(1) Po tej konvenciji se bodo izjave in drugo ravnanje posamezne strani razlagale v skladu z njenim namenom, kadar je druga stran vedela za ta namen ali ji ta namen ni mogel biti neznan.

(2) Če se prejšnji odstavek ne more uporabiti, se izjave in drugo ravnanje posamezne strani razlagajo tako, kot bi jih razumna oseba enakih lastnosti kot druga stran razumela v enakih okoliščinah.

(3) Pri ugotavljanju namena ene strani ali pojmovanja razumne osebe se upoštevajo vse relevantne okoliščine primera, vštevši njihova pogajanja, prakso, ki so jo strani vzpostavile, običje in poznejše vsako ravnanje strani.

Article 9

(1) The parties are bound by any usage to which they have agreed and by any practices which they have established between themselves.

(2) The parties are considered, unless otherwise agreed, to have impliedly made applicable to their contract or its formation a usage of which the parties knew or ought to have known and which in international trade is widely known to, and regularly observed by, parties to contracts of the type involved in the particular trade concerned.

Article 10

For the purposes of this Convention:

(a) if a party has more than one place of business, the place of business is that which has the closest relationship to the contract and its performance, having regard to the circumstances known to or contemplated by the parties at any time before or at the conclusion of the contract:

(b) if a party does not have a place of business, reference is to be made to his habitual residence.

Article 11

A contract of sale need not be concluded in or evidenced by writing and is not subject to any other requirements as to form. It may be proved by any means, including witnesses.

Article 12

Any provision of article 11, article 29 or Part II of this Convention that allows a contract of sale or its modification or termination by agreement or any offer, acceptance or other indication of intention to be made in any form other than in writing does not apply where any party has his place of business in a Contracting State which has made a declaration under article 96 of this Convention. The parties may not derogate from or vary the effect of this article.

Article 13

For the purposes of this Convention „writing" includes telegram and telex.

PART II

FORMATION OF THE CONTRACT

Article 14

(1) A proposal for concluding a contract addressed to one or more specific persons constitutes an offer if it is sufficiently definite and indicates the intention of the offeror to be bound in case of acceptance. A proposal is sufficiently definite if it indicates the goods and expressly or implicitly fixes or makes provision for determining the quantity and the price.

(2) A proposal other than one addressed to one or more specific persons is to be considered merely as an invitation to make offers, unless the contrary is clearavey indicated by the person making the proposal.

Article 15

(1) An offer becomes effective when it reaches the offeree.

(2) An offer, even if it is irrevocable, may be withdrawn if the withdrawal reaches the offeree before or at the same time as the offer.

9. člen

(1) Strani vežejo običaji, o katerih sta se zedinili, in praksa, vzpostavljena med njima.

(2) Če ni drugače dogovorjeno, se šteje, da sta strani molče sprejeli za svojo pogodbo ali njeno sklenitev običaj, ki jima je bil znan ali bi jima moral biti znan in ki je splošno znan v mednarodni trgovini ter ga pogodbenice redno spoštujejo v istovrstnih pogodbah zadevne stroke.

10. člen

Po tej konvenciji:

(a) se upošteva, če ima stran več sedežev, tisti sedež, ki je najtesneje povezan s pogodbo in njeno izpolnitvijo, pri čemer se upoštevajo okoliščine, ki so bile znane stranema ali ki sta jih strani upoštevali kadarkoli pred sklenitivijo pogodbe ali ob sklenitvi pogodbe;

(b) se upošteva stalno prebivališče strani, če nima sedeža.

11. člen

Prodajne pogodbe ni treba skleniti niti potrditi v pisni obliki, zanjo ne veljajo niti kake druge zahteve glede oblike. Pogodba se lahko dokazuje na kakršenkoli način, tudi s pričami.

12. člen

Nobena določba 11. člena, 29. člena ali II. dela te konvencije, s katero je dovoljeno, da se prodajna pogodba sklene, spremeni ali sporazumno razveže oziroma ponudba, sprejetje ali druga indikacija o namenu opravi kako drugače ne pa pisno, se ne bo uporabljala v primeru, ko ima katerakoli stran svoj sedež v državi pogodbenici, ki je dala izjavo na podlagi 96. člena te konvencije. Strani morajo uporabljati ta člen in ne smejo spremeniti njegovega učinka.

13. člen

Po tej konvenciji sta v izrazu „pisno" zajeta telegram in teleks.

II. DEL

SKLENITEV POGODBE

14. člen

(1) Predlog za sklenitev pogodbe, poslan eni osebi ali več določenim osebam, velja kot ponudba, če je dovolj določen in če izraža namen ponudnika, da se bo v primeru sprejetja zavezal. Predlog je dovolj določen, če je v njem navedeno blago in izrecno ali molče določena količina in cena, ali če vsebuje elemente za njihovo določitev.

(2) Predlog, poslan nedoločenemu številu oseb, se šteje samo kot vabilo, da se dajo ponudbe, razen če oseba, ki daje tak predlog, jasno ne opozori na nasprotno.

15. člen

(1) Ponudba učinkuje od trenutka, ko prispe naslovniku.

(2) Ponudba, tudi če je nepreklicna, sa lahko umakne, če je naslovnik prejel umik, preden je prejel ponudbo, ali sočasno z njo.

Article 16

(1) Until a contract is concluded an offer may be revoked if the revocation reaches the offeree before he has dispatched an acceptance.

(2) However, an offer cannot be revoked:

(a) if it indicates, whether by stating a fixed time for acceptance or otherwise, that it is irrevocable; or

(b) if it was reasonable for the offeree to rely on the offer as being irrevocable and the offeree has acted in reliance on the offer.

Article 17

A offer, even if it is irrevocable, is terminated when a rejection reaches the offeror.

Article 18

(1) A statement made by or other conduct of the offeree indicating assent to an offer is an acceptance. Silence or inactivity does not in itself amount to acceptance.

(2) An acceptance of an offer becomes effective at the moment the indication of assent reaches the offeror. An acceptance is not effective if the indication of assent does not reach the offeror within the time he has fixed or, if no time is fixed, within a reaconable time, due account being taken of the circumstances of the transaction, including the rapidity of the means of communication employed by the offeror. An oral offer must be accepted immediately unless the circumstances indicate otherwise.

(3) However, if, by virtue of the offer or as a result of practices which the parties have established between themselves or of usage, the offeree may indicate assent by performing an act, such as one relating to the dispatch of the goods or payment of the price, without notice to the offeror, the acceptance is effective at the moment the act is performed, provided that the act is performed within the period of time laid down in the preceding paragraph.

Article 19

(1) A reply to an offer which purports to be an acceptance but contains additions, limitations or other modifications is a rejection of the offer and constitutes a counter-offer.

(2) However, a reply to an offer which purports to be an acceptace but contains additional or different terms which do not materially alter the terms of the offer constitues an acceptance, unless the offeror, without undue delay, objects orally to the discrepancy or dispatches a notice to that effect. If he does not so object, the terms of the contract are the terms of the offer with the modifications contained in the acceptance.

(3) Additional or different terms relating, among other things, to the price, payment, quantity of the goods, place and time of delivery, extent of one party's liability to the other or the settlement of disputes are considered to alter the terms of the offer materially.

Article 20

(1) A period of time for acceptance fixed by the offeror in a telegram or a letter begins to run from the moment the telegram is handed in for dispatch or from the date shown on the letter or, if no such date is shown, from the date shown on the envelope. A period of time for acceptance fixed by the offeror by telephone, telex or other means of instantaneous communication, begins to run from the moment that the offer reaches the offeree.

(2) Official holidays or non-business days occurring during the period for acceptance are included in calculating the

16. člen

(1) Dokler pogodba ni sklenjena, se lahko ponudba prekliče, če je naslovnik prejel preklic, preden je poslal svojo izjavo o sprejemu.

(2) Ponudba pa se ne more preklicati:

(a) če je v njej z določitvijo roka za sprejem ali drugače označeno, da je nepreklicna;

(b) če je naslovnik razumno verjel, da je ponudba nepreklicna, in ravnal v skladu s tem.

17. člen

Tudi če je ponudba nepreklicna, neha veljati, ko ponudniku prispe izjava o njeni zavrnitvi.

18. člen

(1) Izjava ali drugo obnašanje naslovnika, ki kaže na soglasje s ponudbo, se šteje kot sprejem. Če naslovnik molči ali je nedejaven, to še ne pomeni, da sprejema ponudbo.

(2) Sprejem ponudbe učinkuje od trenutka, ko ponudnik prejme izjavo o soglasju. Sprejem pa ne učinkuje, če ponudnik ne prejme izjave o soglasju v roku, ki ga je določil, oziroma če ni določil roka, v razumnem roku, pri čemer se upoštevajo okoliščine posla in hitrost komunikacijskih sredstev, ki jih je ponudnik uporabil. Ustna ponudba mora biti sprejeta takoj, razen če iz okoliščin ne izhaja nasprotno.

(3) Če pa naslovnik lahko na podlagi ponudbe, prakse, ki so jo strani medsebojno vzpostavile, ali na podlagi običajev izraža, da sprejema ponudbo, z nekim dejanjem, kot je na primer pošiljanje blaga ali plačilo cene, ne da bi obvestil ponudnika, sprejem učinkuje v trenutku, ko je bilo dejanje storjeno, če je bilo storjeno v rokih, določenih v prejšnjem odstavku.

19. člen

(1) Če odgovor na ponudbo vsebuje izjave o sprejemu, hkrati pa tudi podatke, omejitve ali druge spremembe, se šteje, da je ponudba zavrnjena, odgovor pa pomeni nasprotno ponudbo.

(2) Odgovor na ponudbo, ki izraža sprejem, tada vsebuje dopolnilne ali različne pogoje, ki bistveno ne spreminjajo poojev ponudbe, pa pomeni sprejem, razen če ponudnik brez neopravičenega odlašenja ustno ugovarja razlikam ali o tem pošlje obvestilo. Če ne ravna tako, se pogodba sklene v skladu z vsebino ponudbe s spremembani, ki so navedene z izjavi o sprejemu.

(3) Če se dopolnilni ali različni pogoji nanašajo med drugim na ceno, plačilo, kakovost in količino blaga, kraj in čas dobave, obseg odgovornosti ene pogodbenice v primerjavi z drugo ali na reševanje sporov, se šteje, da bistveno spreminjajo pogoje ponudbe.

20. člen

(1) Rok za sprejem, ki ga je določil ponudnik v telegramu ali pismu, začne teči od trenutka, ko je bila brzojavka poslana, ali od datuma v pismu ali, če v pismu ni datuma, od datuma, ki je na pisemski ovojnici. Rok za sprejem, ki ga je določil ponudnik po telefonu, s teleksom ali z drugimi neposrednimi sredstvi sporočanja, začne teči od trenutka, ko naslovnik prejme ponudbo.

(2) Državni prazniki in dnevi, ko se ne dela, ki padejo v čas, določen za sprejem, se vračunajo v ta čas. Če pa obvestila

period. However, if a notice of acceptance cannot be delivered at the address of the offeror on the last day of the period because that day falls on an official holiday or a non-business day at the place of business of the offeror, the period is extended until the first business day which follows.

Article 21

(1) A late acceptance is nevertheless effective as an acceptance if without delay the offeror orally so informs the offeree or dispatches a notice to that effect.

(2) If a letter or other writing containing a late acceptance shows that it has been sent in such circumstances that if its transmission had been normal it would have teached the offeror in due time, the late acceptance is effective as an acceptance unless, without delay, the offeror orally informs the offeree that he considers his offer as having lapsed or dispatches a notice to that effect.

Article 22

An acceptance may be withdrawn if the withdrawal reaches the offeror before or at the same time as the acceptance would have become effective.

Aticle 23

A contract is concluded at the moment when an acceptance of an offer becomes effective in accordance with the provisions of this Convention.

Article 24

For the purposes of this Part of the Convention, an offer, declaration of acceptance or any other indication of intention „reaches" the addressee when it is made orally to him or delivered by any other means to him personally, to his place of business or mailing address or, if he does not have a place of business or mailing address, to his habitual residence.

PART III

SALE OF GOODS

CHAPTER I

GENERAL PROVISIONS

Article 25

A breach of contract committed by one of the parties is fundamental if it results in such detriment to the other party as substantially to deprive him of what he is entitled to expect under the contract, unless the party in breach did not foresee and a reasonable person of the same kind in the same circumstances would not have foreseen such a result.

Article 26

A declaration of avoidance of the contract is effective only if made by notice to the other party.

Article 27

Unless otherwise expressly provided in this Part of the Convention, if any notice, request or other communication is given or made by a party in accordance with this Part and by means appropriate in the circumstances, a delay or error in the transmission of the communication or its failure to arrive does not deprive that party of the right to rely on the communication.

o sprejemu ni mogoče vročiti na naslov ponudnika zadnji dan roka zaradi državnega praznika ali dneva, ko se ne dela v kraju ponudnika, se rok podaljša do prvega naslednjega delavnika.

21. člen

(1) Z zamudo sprejeta ponudba je vendar sklenjena, če ponudnik o tem nemudoma ustno obvesti naslovnika ali mu o tem pošlje pisno obvestilo.

(2) Če je iz pisma ali druge pisne listine, ki vsebuje sprejem z zamudo razvidno, da je bilo poslano v takih okoliščinah, da bi ga ponudnik prejel pravočasno, če bi bil njegov prenos reden, se šteje, da je pogodba sprejeta, razen če ponudnik nemudoma ustno obvesti naslovnika, da meni, da je ponudba ugasnila, ali mu o tem pošlje obvestilo.

22. člen

Sprejem se lahko prekliče, če ponudnik prejme preklic pred izjavo o sprejemu ali sočasno z njo.

23. člen

Prodajna pogodba je sklenjena, ko se sprejme ponudba v skladu z določbami te konvencije.

24. člen

Po tem delu konvencije je prejemnik „prejel" ponudbo, izjavo o sprejemu ali kako drugače izražen namen, če mu je bila sporočena ustno ali kako drugače osebno vročena ali vročena njegovemu sedežu ali na njegov poštni naslov ali, če nima sedeža oziroma poštnega naslova, v njegovem stalnem prebivališču.

III. DEL

PRODAJA BLAGA

I. POGLAVJE

SPLOŠNE DOLOČBE

25. člen

Šteje se, da je kršitev pogodbe, ki jo stori ena stran, bistvena, če je s tem drugi strani povzročena taka škoda, da je ta dejansko ostala brez tistega, kar je opravičeno pričakovala od pogodbe, razen če stran, ki je storila kršitev, ni predvidela take posledice, niti bi jo v enakih okoliščinah predvidela razumna oseba enakih lastnosti.

26. člen

Izjava o razvezi pogodbe učinkuje samo, če je o njej obveščena druga stran.

27. člen

Zamuda ali napaka pri prenosu sporočila ali dejstvo, da sporočilo ni prispelo, strani ne odvzema pravice, da se sklicuje nanj, če je kako obvestilo, zahtevo ali drugo sporočilo dala ali storila v skladu s tem delom konvencije in na način, ki ustreza danim okoliščinam, razen če je izrecno drugače določeno v tem delu konvencije.

Article 28

If, in accordance with the provisions of this Convention, one party is entitled to require performance of any obligation by the other party, a court is not bound to enter a judgement for specific performance unless the court would do so under its own law in respect of similar contracts of sale not governed by this Convention.

28. člen

Če ima ena stran v skladu s to konvencijo pravico, da od druge strani zahteva izpolnitev kakšne obveznosti, sodišče ni dolžno izdati sodbe o izvršbi v naturi, razen če bi to storilo po pravilih svojega lastnega prava za podobne prodajne pogodbe, na katere se ta konvencija ne nanaša.

Article 29

(1) A Contract may be modified or terminated by the mere agreement of the parties.

(2) A contract in writing which contains a provision requiring any modification or termination by agreement to be in writing may not be otherwise modified or terminated by agreement. However, a party may be precluded by his conduct from asserting such a provision to the extent that the other party has relied on that conduct.

29. člen

(1) Pogodba se lahko spremeni ali razveže z enostavnim sporazumom strani.

(2) Če pisna pogodba vsebuje določbo, da morajo vsaka sprememba ali razveza biti pisne, se ta pogodba ne more drugače spremeniti ali sporazumno razvezati. Zaradi svojega ravnanja pa lahko pogodbenica kljub temu izgubi pravico, da se sklicuje na takšno določbo, če se je druga stran oprla na takšno ravnanje.

CHAPTER II.

OBLIGATIONS OF THE SELLER

II. POGLAVJE

OBVEZNOSTI PRODAJALCA

Article 30

The seller must deliver the goods, hand over any documents relating to them and transfer the property in the goods, as required by the contract and this Convention.

30. člen

Prodajalec je dolžan, da na način, določen v pogodbi in tej konvenciji, dobavi blago, izroči listine, ki se nanašajo na blago, in prenese lastnino na blagu.

Section I.

Delivery of the goods and handing over of documents

I. odsek

Dobava blaga in izročitev listin

Article 31

If the seller is not bound to deliver the goods at any other particular place, his obligation to deliver consists:

(a) if the contract of sale involves carriage of the goods – in handing the goods over to the first carrier for transmission to the buyer;

(b) if, in cases not within the preceding subparagraph, the contract relates to specific goods, or unidentified goods to be drawn from a specific stock or to be manufactured or produced, and at the time of the conclusion of the contract the parties knew that the goods were at, or were to be manufactured or produced at, a particular place – in placing the goods at the buyer's disposal at the place;

(c) in other cases – in placing the goods at the buyer's disposal at the place where the seller had his place of business at the time of the conclusion of the contract.

31. člen

Če prodajalec ni dolžan dobaviti blaga v kakem drugem določenem kraju, je njegova obveznost glede dobave v tem:

(a) da izroči blago prvemu prevozniku, da bi ga prepeljal kupcu – če je po prodajni pogodbi treba prepeljati blago;

(b) da mora dati blago na razpolago v nadaljnjem basedilu te točke določenem kraju – če so v primerih, na katere se ne nanaša prejšnja točka, predmet pogodbe posamično določene stvari, ali stvari, določene po vrsti, ki jih je treba izločiti iz določene mase, ali proizvesti ali izdelati, med sklenitvijo pogodbe pa sta strani vedeli, da je blago v določenem kraju ali pa da ga je treba izdelati ali proizvesti v določenem kraju;

(c) da mora dati blago na razpolago kupcu v kraju, v katerem je imel prodajalec ob sklenitvi pogodbe svoj sedež – v vseh drugih primerih.

Article 32

(1) If the seller, in accordance with the contract or this Convention, hands the goods, over to a carrier and if the goods are not clearly identified to the contract by markings on the goods, by shipping documents or otherwise, the seller mujst give the buyer notice of the consigument specifying the goods.

(2) If the seller is bound to arrange for carriage of the goods, he must make such contracts as ar necessary for carriage to the place fixed by means of transportation appropriate in the circumstances and according to the usual terms for such transportation.

(3) If the seller is not bound to effect insurance in respect of the carriage of the goods, he must, at the buyer's request, provide him with all available information necessary to enable him to effect such insurance.

32. člen

(1) Če izroči prodajalec v skladu s pogodbo ali to konvencijo prevozniku blago, ki na njem, v prevoznih listinah ali drugače ni jasno označeno kot blago, namenjeno za izpolnitev pogodbe, mora prodajalec poslati kupcu obvestilo o odpravi, v katerem natančneje opredeli blago.

(2) Če mora prodajalec poskrbeti za prevoz blaga, mora skleniti vse pogodbe, ki so potrebne za prevoz blaga do določenega kraja s prevoznimi sredstvi, ki so v danih okoliščinah ustrezna, in pod običajnimi pogoji za tovrstni prevoz.

(3) Če prodajalec ni dolžan zavarovati blaga pri prevozu, mora kupcu na njegovo zahtevo poslati vse razpoložljive podatke, ki jih potrebuje za zavarovanje blaga.

Article 33

The seller must deliver the goods:

(a) if a date is fixed by or determinable from the con tract, on that date;

(b) if a period of time is fixed by or determinable from the contract, at any time within that period unless circumstances indicate that the buyer is to choose a date; or

(c) in any other case, within a reasonable time after the conclusion of the contract.

33. člen

Prodajalec mora dobaviti blago:

(a) na dan, ki je določen ali se lahko določi na podlagi pogodbe;

(b) če je določeno časovno obdobje ali če se lahko določi na podlagi pogodbe, kadarkoli med tem obdobjem, razen če iz okoliščin ne izhaja, da je bila kupcu prepuščena določitev datuma; ali

(c) v vsakem drugem primeru v primernem roku po sklenitvi pogodbe.

Article 34

If the seller is bound to hand over documents relating to the goods, he must hand them over at the time and place and in the form required by the contract. If the seller has handed over documents before that time, he may, up to that time, cure any lack of conformity in the documents, if the exercise of this right does not cause the buyer unreasonable inconvenience or unreasonable expense. However, the buyer retains any right to claim damages as provided for in this Convention.

34. člen

Če je prodajalec dolžan izročiti listine, ki se nanašajo na blago, jih mora izročiti v času, kraju in obliki, kot je določeno s pogodbo. Če izroči listine pred tem rokom, lahko prodajalec do takrat popravi vsako njihovo pomanjkljivost glede istovetnosti pod pogojem, da ta njegova pravica kupcu ne povzroči neprimernih neugodnosti niti neprimernih stroškov. Kupec pa obdrži pravico zahtevati odškodnino, predvideno s to konvencijo.

Section II.

Conformity of the goods and third party claims

Article 35

(1) The seller must deliver goods which are of the quantity, quality and description required by the contract and which are contained or packaged in the manner required by the contract.

(2) Except where the parties have agreed otherwise, the goods do not conform with the contract unless they:

(a) are fit for the purposes for which goods of the same description would ordinarily be used;

(b) are fit for any particular purpose expressly or impliedly made known to the seller at the time of the conclusion of the contract, except where the circumstances show that the buyer did not rely, or that it was unreasonable for him to rely, on the seller's skill and judgement;

(c) possess the qualities of goods which the seller has held out to the buyer as a sample or model;

(d) are contained or packaged in the manner usual for such goods or, where there is no such manner, in a manner adequate to preserve and protect the goods.

(3) The seller ist not liable under subparagraphs (a) to (d) of the preceding paragraph for any lack of conformity of the goods if at the time of the conclusion of the contract the buyer knew or could not have been unaware of such lack of conformity.

II. odsek

Istovetnost blaga in pravic ali terjatve tretjih oseb

35. člen

(1) Prodajalec je dolžan dobaviti tako količino, kakovost in vrsto blaga, kot je določeno v pogodbi, in sicer pakirano ali zavarovano na način, kot je določeno v pogodbi.

(2) Razen če se strani nista drugače sporazumeli, se šteje, da blago ni istovetno blagu iz pogodbe, če:

(a) ni primerno za namene, za katere se istovrstno blago običajno uporablja;

(b) ni primerno za posebni namen, s katerim je bil prodajalec izrecno ali molče seznanjen med sklenitvijo pogodbe, razen če iz okoliščin ne izhaja, da se kupec ni oprl, niti je bilo razumno opreti se na strokovnost in razsojanje prodajalca;

(c) blago ni tako kakovostno, kot ga je prodajalec prikazal kupcu v vzorcu ali modelu;

(d) ni pakirano ali zavarovano na način, običajen za takšno blago ali če tega ni, na ustrezen način, da se ohrani in zavaruje blago.

(3) Prodajalec ne bo odgovarjal na podlagi točke (a) do (d) prejšnjega odstavka za kakršnokoli neistovetnost blaga, če je med sklenitvijo pogodbe kupec vedel za to neistovetnost ali mu ni mogla biti neznana.

Article 36

(1) The seller is liable in accordance with the contract and this Convention for any lack of conformity which exists at the time when the risk passes to the buyer, even though the lack of conformity becomes apparent only after that time.

(2) The seller is also liable for any lack of conformity which occurs after the time indicated in the preceding paragraph and which is due to a breach of any of his obligations, including a breach of any guarantee that for a period of time the goods will remain fit for their ordinary purpose or for some particular purpose or will retain specified qualities or characteristics.

36. člen

(1) Prodajalec odgovaraja v skladu s pogodbo in to konvencijo za vsako pomanjkljivost glede istovetnosti v trenutku prehoda rizika na kupca celo tedaj, ko je pomanjkljivost glede istovetnosti postala očitna pozneje.

(2) Prodajalec odgovaraja tudi za vsako pomanjkljivost glede istovetnosti, ki se pojavi po trenutku, določenem v prejšnjem odstavku, in ki se lahko pripiše kršitvi katerekoli njegove obveznosti, tudi kršitvi jamstva glede tega, da bo blago določen čas primerno za redno pa tudi posebno uporabo ali da bo ohranilo določene lastnosti ali značilnosti.

Article 37

If the seller has delivered goods before the date for delivery, he may up to that date, deliver any missing part or make up any deficiency in the quantity of the goods delivered, or deliver goods in replacement of any nonconforming goods delivered or remedy any lack of conformity in the goods delivered, provided that the exercise of this right does not cause the buyer unreasonable inconvenience or unreasonable expense. However, the buyer retains any right to claim damages as provided for in this Convention.

Article 38

(1) The buyer must examine the goods, or cause them to be examined, within as short a period as is practicable in the circumstances.

(2) If the contract involves carriage of the goods, examination may be deferred until after the goods have arrived at their destination.

(3) If the goods are redirected in transit or redispatched by the buyer without a reasonable opportunity for examination by him and at the time of the conclusion of the contract the seller knew or ought to have known of the possiblity of such redirection or redispatch, examination may be deferred until after the goods have arrived at the new destination.

Article 39

(1) The buyer loses the right to rely on a lack of conformity of the goods if he does not give notice to the seller specifying the nature of the lack of conformity within a reasonable time after he has discovered it or ought to have discovered it.

(2) In any event, the buyer loses the right to rely on a lack of conformity of the goods if he does not give the seller notice thereof at the latest within a period of two years from the date on which the goods were actually handed over to the buyer, unless this time-limit is inconsistent with a contractual period of guarantee.

Article 40

The seller is not entitled to rely on the provisions of articles 38 and 39 if the lack of conformity relates to facts of which he knew or colud not have been unaware and which he did not disclose to the buyer.

Article 41

The seller must deliver goods which are free from any right or claim of a third party, unless the buyer agreed to take the goods subject to that right or claim. However, if such right or claim is based on industrial property or other intelectual property, the seller's obligation is governed by article 42.

Article 42

(1) The seller must deliver goods which are free from any right or claim of a third party based on industrial property or other intellectual property, of which at the time of the conclusion of the contract the seller knew or could not have been unaware, provided that the right or claim is based on industrial property or other intellectual property:

(a) under the law of the State where the goods will be resold or otherwise used, if it was contemplated by the parties at the time of the conclusion of the contract that the goods would be resold or otherwise used in that State; or

(b) in any other case, under the law of the State where the buyer has his place of business.

37. člen

Če prodajalec izroči blago pred potekom dobavnega roka, lahko do datuma, določenega za dobavo, dobavi manjkajoči del ali količino ali zamenja neistovetno blago z novim, istovetnim blagom, ali odpravi pomanjkljivosti glede istovetnosti dobavljenega blaga, pod pogojem, da ta njegova pravica ne povzroči kupcu neprimernih neugodnosti niti neprimernih stroškov. Kupec pa obdrži pravico zahtevati odškodnino, predvideno s to konvencijo.

38. člen

(1) Kupec je dolžan pregledati blago ali ga odvisno od okoliščin dati v pregled v čim krajšem možnem roku.

(2) Če je v pogodbi predviden prevoz blaga, se pregled lahko odloži, dokler blago ne prispe v namembni kraj.

(3) Če je kupec med prevozom blaga spremenil smer ali ga je odpremil naprej, ni pa imel primerne možnosti, da ga pregleda, in če je bila prodajalcu v trenutku sklenitve pogodbe znana ali bi mu morala biti znana možnost te spremembe smeri ali nadaljnje odprave, se pregled blaga lahko preloži, dokler blago ne prispe v nov namembni kraj.

39. člen

(1) Kupec izgubi pravico, da se sklicuje na pomanjkljivost glede istovetnosti blaga, če o tem prodajalcu ni poslal obvestila, v katerem je navedel naravo pomanjkljivosti, v primernem roku od trenutka, ko jo je odkril ali bi jo bil moral odkriti.

(2) Kupec v vsakem primeru izgubi pravico, da se sklicuje na pomanjkljivost glede istovetnosti blaga, če o njej ni obvestil prodajalca najpozneje v dveh letih, računano od dneva dejanske izročitve blaga kupcu, razen če ta rok ni v skladu z rokom o pogodbenem jamstvu.

40. člen

Prodajalec nima pravice uporabiti določb 38. in 39. člena, če se pomanjkljivost glede istovetnosti nanaša na dejstva, ki so mu bila znana ali mu niso mogla biti neznana, kupcu pa jih ni odkril.

41. člen

Prodajalec je dolžan dobaviti blago, do katerega kdo tretji nima pravice ali terjatve, razen če kupec ni privolil, da sprejme blago pod omenjenimi pogoji. Če pa takšna pravica ali terjatev temelji na industrijski ali drugi intelektualni lastnini, se ta obveznost prodajalca ureja po 42. členu.

42. člen

(1) Prodajalec je dolžan dobaviti blago, do katerega kdo tretji nima nikakršne pravice ali terjatve, ki temelji na industrijski ali drugi intelektualni lastnini, kar mu je bilo v trenutku sklenitve pogodbe znano ali mu ne bi moglo biti neznano, pod pogojem, da pravica ali terjatev temeljita na industrijski ali drugi intelektualni lastnini:

(a) po pravu države, v kateri se bo blago naprej prodajalo ali drugače uporabljalo, če sta strani med sklenitvijo pogodbe upoštevali, da se bo blago naprej prodajalo ali drugače uporabljalo v omenjeni državi; oziroma

(b) v vsakem drugem primeru po pravu države, v kateri ima kupec svoj sedež.

(2) The obligation of the seller under the preceding paragraph does not extend to cases where:

(a) at the time of the conclusion of the contract the buyer knew or could not have been unaware of the right or claim; or

(b) the right or claim results from the seller's compliance with technical drawings, designs, formulae or other such specifications furnished by the buyer.

Article 43

(1) The buyer loses the right to rely on the provisions of article 41 or article 42 if the does not give notice to the seller specifying the nature of the right or claim of the third party within a reasonable time after he has become aware or ought to have become aware of the right or claim.

(2) The seller is not entitled to rely on the provisions of the preceding paragraph if knew of the right or claim of the third party and the nature of it.

Article 44

Notwithstanding the provisions of paragraph (1) of article 39 and paragraph (1) of article 43, the buyer may reduce the price in accordance with article 50 or claim damages, except for loss of profit, if he has a reasonable excuse for his failure to give the required notice.

Section III.

Remedies for breach of contract by the seller

Article 45

(1) If the seller fails to perform any of his obligations under the contract or this Convention, the buyer may:

(a) exercise the right provided in article 46 to 52;

(b) claim damages as provided in articles 74 to 77.

(2) The buyer is not deprived of any right he may have to claim damages by exercising his right to other remedies.

(3) No period of grace may be granted to the seller by a court or arbitral tribunal when the buyer resorts to a remedy for breach of contract.

Article 46

(1) The buyer may require performance by the seller of this obligations unless the buyer has resorted to a remedy which is inconsistent with this requirement.

(2) If the goods do not conform with the contract, the buyer may require delivery of substitute goods only if the lack of conformity constitutes a fundamental breach of contract and a request for substitute goods is made either in conjunction with notice given under article 39 or within a reasonable time thereafter.

(3) If the goods do not conform with the contract, the buyer may require the seller to remedy the lack of conformity by repair, unless this is unreasonable having regard to all the circumstances. A request for repair must be made either in conjunction with notice given under article 39 or within a reasonable time thereafter.

Article 47

(1) The buyer may fix an additional period of time of reasonable length for performance by the seller of his obligations.

(2) Obveznost prodajalca na podlagi prejšnjega odstavka se ne nanaša na primere, v katerih:

(a) je kupec v trenutku sklenitve pogodbe vedel ali mu ni moglo biti neznano, da obstajajo takšne pravice ali terjatve; ali

(b) so takšne pravice ali terjatve posledica ravnanja prodajalca po tehničnih načrtih, risbah, formulah ali drugih podobnih specifikacijah, ki mu jih je poslal kupec.

43. člen

(1) Kupec izgubi pravico do uporabe določb 41. ali 42. člena, če potem, ko je izvedel ali bi bil moral izvedeti, da obstajajo takšne pravice ali terjatve, prodajalcu v primernem roku ne pošlje obvestila o pravici ali terjatvi koga tretjega, v katerem navede njihovo naravo.

(2) Prodajalec nima pravice uporabiti določb prejšnjega odstavka, če je vedel za pravico ali terjatev koga tretjega in za njuno naravo.

44. člen

Ne glede na prvi odstavek 39. člena in prvi odstavek 43. člena lahko kupec zniža ceno v skladu s 50. členom ali zahteva odškodnino, razen za izgubljeni dobiček, če ima primerno opravičilo, zakaj ni poslal zahtevanega obvestila.

III. odsek

Sredstva, s katerimi razpolaga kupec v primeru, če prodajalec krši pogodbo

45. člen

(1) Če prodajalec ne izpolni katerekoli svoje obveznosti, ki jo ima na podlagi pogodbe ali te konvencije, lahko kupec:

(a) uveljavlja pravice iz 46. do 52. člena;

(b) zahteva odškodnino, predvideno v 74. do 77. členu.

(2) Kupcu ni prikrajšana pravica, da zahteva odškodnino, čeprav je uporabil drugo sredstvo.

(3) Če je kupec uporabil sredstvo, ki je predvideno za kršitev pogodbe, sodišče ali arbitraža prodajalcu ne more odobriti podaljšanja roka.

46. člen

(1) Kupec lahko od prodajalca zahteva, naj izpolni svoje obveznosti, če ne uporabi kakšnega sredstva, ki bi nasprotovalo taki zahtevi.

(2) Če blago ni istovetno blagu iz pogodbe, ima kupec pravico zahtevati dobavo drugega blaga kot zamenjavo le, če je bila s pomanjkljivostjo glede istovetnosti bistveno kršena pogodba, zahteva za zamenjavo pa je bila dana hkrati z obvestilom, danim na podlagi 39. člena ali v primernem roku po tem obvestilu.

(3) Če blago ni istovetno blagu iz pogodbe, lahko kupec zahteva od prodajalca, da s popravilom odpravi pomanjkljivost, razen če bi bilo to glede na vse okoliščine neprimerno. Zahtevo po popravilu je treba dati sočasno z obvestilom, danim na podlagi 39. člena, ali v primernem roku po tem obvestilu.

47. člen

(1) Kupec lahko prodajalcu določi primerno dolg dodatni rok za izpolnitev njegovih obveznosti.

(2) Unless the buyer has received notice from the seller that he will not perform within the period so fixed, the buyer may not, during that period, resort to any remedy for breach of contract. However, the buyer is not deprived thereby of any right he may have to claim damages for delay in performance.

(2) Razen če kupec prejme obvestilo od prodajalca, da ta ne bo mogel izpolniti svojih obveznosti do poteka takega roka, v tem roku ne more uporabiti kateregakoli sredstva, predvidenega za kršitev pogodbe. Vendar zato kupec ne izgubi pravice, da zaradi zamude prodajalca zahteva odškodnino.

Article 48

(1) Subject to article 49, the seller may, even after the date for delivery, remedy at his own expense any failure to perform his obligations, if he can do so without unreasonable delay and without causing the buyer unreasonable inconvenience or uncertainty of reimburssement by the seller of expenses advanced by the buyer. However, the buyer retains any right to claim damages as provided for in this Convention.

(2) If the seller requests the buyer to make known whether he will accept preformance and the buyer does not comply with the request within a reasonable time, the seller may perform within the time indicated in his request. The buyer may not, during that period of time, resort to any remedy which is inconsistent with performance by the seller.

(3) A notice by the seller that he will perform within a specified period of time is assumed to include a request, under the preceding paragraph, that the buyer make known his decision.

(4) A request or notice by the seller under paragraph (2) or (3) of this article is not effective unless received by the buyer.

48. člen

(1) Če to ni v nasprotju z 49. členom, lahko prodajalec celo po preteku roka za dobavo na svoje stroške odpravi vsako neizpolnitev svojih obveznosti, če lahko to stori brez neprimernega odlašanja in ne da bi kupcu prizadejal neprimerne neugodnosti ali negotovosti, da mu bo prodajalec povrnil stroške, ki jih je imel v zvezi s tem. V vsakem primeru pa kupec obdrži pravico, da zahteva odškodnino v skladu s to konvencijo.

(2) Če prodajalec zahteva od kupca, da izjavi, ali sprejema izpolnitev pogodbe, kupec pa mu v primernem roku ne odgovori, lahko prodajalec izpolni pogodbo v roku, ki je naveden v njegovi zahtevi. Do preteka tega roka kupec nima pravice uporabiti kateregakoli sredstva, ki ne bi bilo v skladu s prodajalčevo izpolnitvijo.

(3) Šteje se, da obvestilo prodajalca o tem, da bo izpolnil pogodbo v določenem roku, vsebuje tudi zahtevo iz prejšnjega odstavka, da mu kupec sporoči svojo odločitev.

(4) Zahteva ali obvestilo prodajalca na podlagi drugega ali tretjega odstavka tega člena učinkuje samo, če ju je kupec prejel.

Article 49

(1) The buyer may declare the contract avoided:

(a) if the failure by the seller to perform any of his obligations under the contract or this Convention amounts to a fundamental breach of contract; or

(b) in case of non-delivery, if the seller does not deliver the goods within the additional period of time fixed by the buyer in accordance with paragraph (1) of article 47 or declares that he will not deliver within the period so fixed.

(2) However, in cases where the seller has delivered the goods, the buyer loses the right to declare the contract avoided unless he does so:

(a) in respect of late delivery, within a reasonable time after he has become aware that delivery has been made;

(b) in respect of any breach other than late delivery, within a reasonable time:

(i) after he knew or ought to have known of the breach;

(ii) after the expiration of any additional period of time fixed by the buyer in accordance with paragraph (1) of article 47, or after the seller has declared that he will not perform his obligations within such an additional period; or

(iii) after the expiration of any additional period of time indicated by the seller in accordance with paragraph (2) of article 48, or after the buyer has declared that he will not accept performance.

49. člen

(1) Kupec lahko izjavi, da razdira pogodbo:

(a) če pomeni neizpolnitev katerekoli obveznosti, ki jo je imel prodajalec na podlagi pogodbe ali te konvencije, bistveno kršitev pogodbe; ali

(b) v primeru, da blago ni bilo dobavljeno; če prodajalec ni dobavil blaga v dodatnem roku, ki mu ga je določil kupec na podlagi prvega odstavka 47. člena, ali je izjavil, da ga ne bo dobavil v tako določenem roku.

(2) V primerih, ko je prodajalec dobavil blago, kupec pa izgubi pravico, da razdre pogodbo, če tega ni storil:

(a) glede na zamujeno dobavo v primernem roku, računano od trenutka, ko je izvedel, da je dobava opravljena;

(b) glede na katerokoli drugo kršitev, razen zamujene dobave v primernem roku:

(i) ko je izvedel ali bi bil moral izvedeti za kršitev;

(ii) po preteku vsakega dodatnega roka, ki ga je kupec določil v skladu s prvim odstavkom 47. člena, ali potem, ko je prodajalec izjavil, da ne bo izpolnil svoje obveznosti v dodatnem roku; ali

(iii) po preteku vsakega dodatnega roka, ki ga je določil prodajalec v skladu z drugim odstavkom 48. člena, ali potem, ko je kupec izjavil, da ne bo izpolnil obveznosti.

Article 50

If the goods do not conform with the contract and whether or not the price has already been paid, the buyer may reduce the price in the same proportion as the value that the goods actually delivered had at the time of the delivery bears to the value that conforming goods would have had at that time. However, if the seller remedies any failure to perform his obligations in accordance with article 37 or article 48 or if the buyer refuses to accept performance by the seller in accordance with those articles, the buyer may not reduce the price.

50. člen

Če blago ni istovetno blagu iz pogodbe, lahko kupec, ne glede na to ali je bila kupnina že plačana ali ne, zniža ceno v sorazmerju z razliko med vrednostjo dejansko dobavljenega blaga v času dobave in vrednostjo, ki bi jo v tem času imelo blago istovetno blagu v pogodbi. Če pa prodajalec odpravi katerokoli neizpolnitev svojih obveznosti v skladu s 37. členom ali 48. členom, ali če kupec noče sprejeti dobave od prodajalca v skladu z določbami omenjenih členov, kupec ne more znižati cene.

Article 51

(1) If the seller delivers only a part of the goods or if only a part of the goods delivered is in conformity with the contract, articles 46 to 50 apply in respect of the part which is missing or which does not conform.

(2) The buyer may declare the contract avoided in its entirety only if the failure to make delivery completely or in conformity with the contract amounts to a fundamental breach of the contract.

Article 52

(1) If the seller delivers the goods before the date fixed, the buyer may take delivery or refuse to take delivery.

(2) If the seller delivers a quantity of goods greater than that provided for in the contract, the buyer may take delivery or refuse to take delivery of the eqcess quantity. If the buyer takes delivery of all or part of the excess quantity, he must pay for it at the contract rate.

CHAPTER III

OBLIGATIONS OF THE BUYER

Article 53

The buyer must pay the price for the goods and take delivery of them as required by the contract and this Convention.

Section I

Payment of the price

Article 54

The buyer's obligation to pay the price includes taking such steps and complying with such formalities as may be required under the contract or any laws and regulations to enable payment to be made.

Article 55

Where a contract has been validly concluded but does not expressly or implicitly fix or make provision for determining the price, the parties are considered, in the absence of any indication to the contrary, to have impliedly made reference to the price generally charged at the time of the conclusion of the contract for such goods sold under comparable circumstances in the trade concerned.

Article 56

If the price is fixed according to the weight of the goods, in case of doubt it is to be determined by the net weight.

Article 57

(1) If the buyer is not bound to pay the price at any other particular place, he must pay it to the seller:

(a) at the seller's place of business; or

(b) if the payment is to be made against the handing over of the goods or of documents, at the place where the handing over takes place.

(2) The seller must bear any increase in the expenses incidental to payment which is caused by a change in his place of business subsequent to the conclusion of the contract.

51. člen

(1) Če prodajalec dobavi samo del blaga ali če je samo del blaga istoveten blagu iz pogodbe, se uporabijo 46. do 50. člen glede tistega dela, ki manjka ali ki ni istoveten blagu iz pogodbe.

(2) Kupec lahko izjavi, da razdira celo pogodbo le, če pomeni delna neizpolnitev ali pomanjkljivost glede istovetnosti bistveno kršitev pogodbe.

52. člen

(1) Če prodajalec dobavi blago pred datumom, določenim za dobavo, lahko kupec sprejme ali zavrne dobavo.

(2) Če prodajalec dobavi večjo količino blaga, kot je predvideno v pogodbi, lahko kupec sprejme ali zavrne dobavo presežne količine. Če kupec sprejme cel presežek količine ali njegov del, ga mora plačati po pogodbeni ceni.

III. POGLAVJE

OBVEZNOST KUPCA

53. člen

Kupec se zavezuje, da bo izplačal kupnino in prevzel blago tako, kot je določeno v pogodbi in v tej konvenciji.

I. odsek

Izplačilo kupnine

54. člen

Z obveznostjo kupca, da izplača kupnino, je mišljeno ukrepanje in izpolnjevanje obličnosti, predvidenih s pogodbo oziroma z ustreznimi zakoni ali predpisi, da bi se omogočila izvršitev plačila.

55. člen

Če je pogodba veljavno sklenjena, cena za prodano blago pa v njej ni ne izrecno ne molče določena, in če v njej ni določb, na podlagi katerih bi se lahko določila, se šteje, če ni navedeno nasprotno, da sta strani molče pristali na ceno, ki se je v trenutku sklenitve pogodbe redno zaračunavala v zadevni stroki za takšno blago, prodano v podobnih okoliščinah.

56. člen

Če je cena določena po teži blaga, se v primeru dvoma vzame za določitev cene neto teža.

57. člen

(1) Če kupec ni prevzel obveznosti, da plača kupnino v kateremkoli drugem določenem kraju, jo je dolžan plačati prodajalcu:

(a) v sedežu prodajalca; ali

(b) če se mora izplačati ob izročitvi blaga ali listin, v kraju te izročitve.

(2) Prodajalec trpi vsako povečanje stroškov v zvezi s plačilom, do katerega je prišlo zaradi spremembe njegovega sedeža po sklenitvi pogodbe.

Article 58

(1) If the buyer is not bound to pay the price at any other specific time, he must pay it when the seller places either the goods or documents controlling their disposition at the buyer's disposal in accordance with the contract and this Convention. The seller may make such payment a condition for handing over the goods or documents.

(2) If the contract involves carriage of the goods, the seller may dispatch the goods on terms whereby the goods, or documents controlling their disposition, will not be handed over to the buyer except against payment of the price.

(3) The buyer is not bound to pay the price until he has had an opportunity to examine the goods, unless the procedures for delivery or payment agreed upon by the parties are inconsistent with his having such an opportunity.

Article 59

The buyer must pay the price on the date fixed by or determinable from the contract and this Convention without the need for any request or compliance with any formality on the part of the seller.

Section II

Taking delivery

Article 60

The byer's obligation to take delivery consists:

(a) in doing all the acts which could reasonably be expected of him in order to enable the seller to make delivery; and

(b) in taking over the goods.

Section III

Remedies for breach of contract by the buyer

Article 61

(1) If the buyer fails to perform any of his obligations under the contract or this Convention, the seller may:

(a) exercise the rights provided in articles 62 to 65;

(b) claim damages as provided in articles 74 to 77.

(2) The seller is not deprived of any right he may have to claim damages by exerrcising his right to other remedies.

(3) No period of grace may be granted to the buyer by a court or arbitral tribunal when the seller resorts to a remedy for breach of contract.

Article 62

The seller may require the buyer to pay the price, take delivery or perform his other obligations, unless the seller has resorted to a remedy which is inconsistent with this requirement.

Article 63

(1) The seller may fix an additional period of time of reasonable length for performance by the buyer of his obligations.

(2) Unless the seller has received notice from the buyer that he will not perform within the period so fixed, the seller may not, during that period, resort to any remedy for breach of contract. However, the seller is not deprived thereby of any right he may have to claim damages for delay in performance.

58. člen

(1) Če kupec ni prevzel obveznosti, da plača kupnino v kateremkoli drugem določenem času, jo mora plačati, ko prodajalec v skladu s pogodbo in to konvencijo da kupcu na razpolago bodisi blago bodisi listine, na podlagi katerih lahko razpolaga z blagom. Prodajalec lahko postavi pogoj, da se blago ali listine izročijo proti takšnemu plačilu kupnine.

(2) Če je s pogodbo določen prevoz blaga, ga lahko prodajalec odpravi pod pogojem, da se blago ali listine, na podlagi katerih se lahko razpolaga z blagom, ne izročijo kupcu, dokler ne izplača kupnine.

(3) Kupec ni dolžan izplačati kupnine pred pregledom blaga, razen če načini dobave ali plačila, s katerimi sta se strani strinjali, izključujejo takšno možnost.

59. člen

Kupec je dolžan izplačati kupnino tistega dne, ki je določen v pogodbi ali ki se lahko določi na podlagi pogodbe ali te konvencije, ne da bi prodajelec postavil kakršnokoli zahtevo ali poskrbel za kako drugo obličnost.

II. odsek

Prevzem dobave

60. člen

Kupčeva obveznost glede prevzema dobave je:

(a) opravljanje vseh dejanj, ki jih je primerno od njega pričakovati, da bi omogočil prodajalcu izvršiti dobavo; in

(b) prevzem blaga.

III. odsek

Sredstva, s katerimi razpolaga prodajalec, kadar kupec krši pogodbo

61. člen

(1) Če kupec ne izpolni katerekoli svojih obveznosti, ki jih ima na podlagi pogodbe ali te konvencije, lahko prodajalec:

(a) uveljavlja pravice iz 62. do 65. člena;

(b) zahteva povrnitev škode, predvideno v 74. do 77. členu.

(2) Prodajalec ne izgubi pravice zahtevati povrnitev škode, četudi je uveljavljal svoje pravice glede drugih sredstev.

(3) Če prodajalec uporabi sredstvo, ki je predvideno za kršitev pogodbe, sodišče ali arbitraža kupcu ne smeta dovoliti podaljšanja roka.

62. člen

Prodajalec lahko zahteva od kupca, da plača kupnino, prevzame dobavo ali izpolni druge svoje obveznosti, če se prodajalec ne opredeli za sredstvo, ki je v nasprotju s takšnimi zahtevami.

63. člen

(1) Prodajalec lahko določi kupcu primerno dolg dodatni rok za izpolnitev njegovih obveznosti.

(2) Če prodajalec ne prejme obvestila od kupca, da ne bo izpolnil svojih obveznosti v tako določenem roku, ne sme do preteka tega roka uporabiti kateregakoli sredstva, ki je predvideno za kršitev pogodbe. Zaradi tega pa prodajalec ne izgubi pravice, da zaradi zamude kupca zahteva povrnitev škode.

Article 64

(1) The seller may delcare the contract avoided:

(a) if the failure by the buyer to perform any of his obligations under the contract or this Convention amounts to a fundamental breach of contract; or

(b) if the buyer does not, within the additional period of time fixed by the seller in accordance with paragraph (1) of article 63, perform his obligation to pay the price or take delivery of the goods, or if he declares that he will not do so within the period so fixed.

(2) However, in cases where the buyer has paid the price, the seller loses the right to declare the contract avoided unless he does so:

(a) in respect of late performance by the buyer, before the seller has become aware that performance has been rendered; or

(b) in respect of any breach other than late performance by the buyer, within a reasonable time:

(i) after the seller knew or ought to have known of the breach; or

(ii) after the expiration of any additional period of time fixed by the seller in accordance with paragraph (1) of article 63, or after the buyer has declared that he will not perform his obligations within such an additional period.

64. člen

(1) Prodajalec lahko izjavi, da razdira pogodbo:

(a) če pomeni neizpolnjevanje katerekoli obveznosti, ki jo ima kupec na podlagi pogodbe ali te konvencije, bistveno kršitev pogodbe ali

(b) če kupec tudi v dodatnem roku, ki ga je prodajalec določil v skladu s prvim odstavkom 63. člena, ni izpolnil svoje obveznosti, da plača kupnino ali prevzame dobavo blaga, ali je izjavil, da tega ne bo storil v tako določenem roku.

(2) Če je kupec plačal kupnino, pa izgubi prodajalec pravico razdreti pogodbo, če tega ni storil:

(a) v zvezi z zamudo glede izpolnitve kupca, preden je zvedel za izpolnitev; ali

(b) glede katerekoli druge kršitve, razen zamude pri izpolnitvi v primernem roku:

(i) potem, ko je prodajalec zvedel ali bi bil moral zvedeti za kršitev; ali

(ii) po preteku dodatnega roka, ki ga je prodajalec določil v skladu s prvim odstavkom 63. člena, ali potem, ko je kupec izjavil, da ne bo izpolnil svojih obveznosti v tem dodatnem roku.

Article 65

(1) If under the contract the buyer is to specify the form, measurement or other features of the goods and he fails to make such specification either on the date agreed upon or within a reasonable time after receipt of a request from the seller, the seller may, without prejudice to any other rights he may have, make the specification himself in accordance with the requirements of the buyer that may be known to him.

(2) If the seller makes the specification himself, he must inform the buyer of the details thereof and must fix a reasonable time within which the buyer may make a different specification. If, after receipt of such a communication, the buyer fails to do so within the time so fixed, the specification made by the seller is binding.

65. člen

(1) Če je kupec po pogodbi dolžan določiti obliko, mere ali druge značilnosti blaga, te specifikacije pa ne sestavi do dogovorjenega datuma ali do poteka primernega roka, ko je od prodajalca dobil zahtevo, naj to stori, lahko prodajalec, ne da bi pri tem posegel v svoje druge pravice, ki jih lahko ima, sam sestavi to specifikacijo v skladu s kupčevimi potrebami, ki so mu lahko bile znane.

(2) Če prodajalec sam sestavi specifikacijo, je dolžan obvestiti kupca o njenih posameznostih in mu določiti primeren rok, v katerem lahko sestavi kakšno drugo specifikacijo. Če kupec po prejemu obvestila prodajalca tega ne stori v tako določenem roku, je specifikacija, ki jo je sestavil prodajalec, obvezna.

CHAPTER IV

PASSING OF RISK

Article 66

Loss of or damage to the goods after the risk has passed to the buyer does not discharge him from his obligation to pay the price, unless the loss or damage is due to an act or omission of the seller.

IV. POGLAVJE

PRENOS RIZIKA

66. člen

Ko rizik preide na kupca, je ta dolžan plačati kupnino ne glede na izgubo ali poškodbo blaga, razen če sta izguba ali poškodba posledica prodajalčevega dejanja ali opustitve.

Article 67

(1) If the contract of sale involves carriage of the goods and the seller is not bound to hand them over at a particular place, the risk passes to the buyer when the goods are handed over to the first carrier for transmission to the buyer in accordance with the contract of sale. If the seller is bound to hand the goods over to a carrier at a particular place, the risk does not pass to the buyer until the goods are handed over to the carrier at that place. The fact that the seller is authorized to retain documents controlling the disposition of the goods does not affect the passage of the risk.

(2) Nevertheless, the risk does not pass to the buyer until the goods are clearly identified to the contract, whether by markings on the goods, by shipping documents, by notice given to the buyer or otherwise.

67. člen

(1) Če je treba po prodajni pogodbi prepeljati blago, prodajalec pa ga ni dolžan izročiti v določenem kraju, preide rizik na kupca, ko je blago izročeno prvemu prevozniku, da ga prepelje kupcu v skladu s prodajno pogodbo. Če je prodajalec dolžan blago izročiti prevozniku v določenem kraju, preide rizik na kupca šele, ko je blago izročeno prevozniku v zadevnem kraju. Dejstvo, da ima prodajalec pravico obdržati listine, na podlagi katerih se lahko razpolaga z blagom, ne vpliva na prenos rizika.

(2) Rizik ne preide na kupca, vse dokler na blagu, v prevoznih listinah ali obvestilu, ki je bilo poslano kupcu, ali kako drugače ni jasno označeno, da gre za blago, namenjeno za izpolnitev pogodbe.

Article 68

The risk in respect of goods sold in transit passes to the buyer from the time of the conclusion of the contract. However, if the circumstances so indicate, the risk is assumed by the buyer from the time the goods were handed over to the carrier who issued the documents embodying the contract of carriage. Nevertheless, if at the time of the conclusion of the contract of sale the seller knew or ought to have known that the goods had been lost or damaged and did not disclose this to the buyer, the loss or damage is at the risk of the seller.

Article 69

(1) In cases not within articles 67 and 68, the risk passes to the buyer when he takes over the goods or, if he does not do so in due time, from the time when the goods are placed at his disposal and he commits a breach of contract by failing to take delivery.

(2) However, if the buyer is bound to take over the goods at a place other than a place of business of the seller, the risk passes when delivery is due and the buyer is aware of the fact that the goods are placed at his disposal at that place.

(3) If the contract relates to goods not then identified, the goods are considered not to be placed at the disposal of the buyer until they are clearly identified to the contract.

Article 70

If the seller has committed a fundamental breach of contract, articles 67, 68 and 69 do not impair the remedies available to the buyer on account of the breach.

CHAPTER V

PROVISIONS COMMON TO THE OBLIGATIONS OF THE SELLER AND OF THE BUYER

Section I

Anticipatory breach and instalment contracts

Article 71

(1) A party may suspend the performance of his obligations, if, after the conclusion of the contract, it becomes apparent that the other party will not perform a substantial part of his obligations as a result of:

(a) a serious deficiency in his ability to perform or in his creditworthiness; or

(b) his conduct in preparing to perform or in performing the contract.

(2) If the seller has already dispatched the goods before the grounds described in the preceding paragraph become evident, he may prevent the handing over of the goods to the buyer even though the buyer holds a document which entitles him to obtain them. The pesent paragraph relates only to the rights in the goods as between the buyer and the seller.

(3) A party suspending performance, whether before or after dispatch of the goods, must immediately give notice of the suspension to the other party and must continue with performance if the other party provides adequate assurance of his performance.

Article 72

(1) If prior to the date for performance of the contract it is clear that one of the parties will commit a fundamental breach of contract, the other party may declare the contract avoided.

68. člen

Rizik za blago, ki je prodano med prevozom, preide na kupca ob sklenitvi pogodbe. Če okoliščine kažejo na to, pa preide rizik na kupca takrat, ko je bilo blago izročeno prevozniku, ki je izdal listine, s katerimi se potrdi pogodba o prevozu. Če pa je ob sklenitvi prodajne pogodbe prodajalec vedel ali bi bil moral vedeti, da je bilo blago izgubljeno ali poškodovano in tega ni sporočil kupcu, sam trpi rizik za takšno izgubo ali poškodbo.

69. člen

(1) V primerih, ki niso določeni v 67. in 68. členu, preide rizik na kupca takrat, ko prevzame blago ali, če tega ne stori pravočasno, takrat, ko mu je blago dano na razpolago; kupec pa s tem, da blaga ne prevzame, krši pogodbo.

(2) Če mora kupec prevzeti blago v kraju, ki ni sedež prodajalca, preide rizik takrat, ko bi bilo treba opraviti dobavo, pri čemer je bilo kupcu znano, da mu je bilo blago dano na razpolago v tem kraju.

(3) Če se pogodba nanaša na blago, ki še ni identificirano, se šteje, da je blago dano kupcu na razpolago šele, ko je jasno identificirano kot blago, namenjeno za izpolnitev pogodbe.

70. člen

Če je prodajalec bistveno kršil pogodbo, določbe 67., 68. in 69. člena ne ovirajo kupca, da uporabi sredstva, ki so mu na razpolago v primeru takšne kršitve.

V. POGLAVJE

SKUPNE DOLOČBE ZA PRODAJALČEVE IN KUPČEVE OBVEZNOSTI

I. odsek

Kršitev pogodbe pred zapadlostjo in pogodbe z zaporednimi dobavami

71. člen

(1) Ena pogodbenica lahko preloži izpolnitev svojih obveznosti, če postane po sklenitvi pogodbe jasno, da druga stran ne bo izpolnila bistvenega dela svojih obveznosti zaradi:

(a) resnega pomanjkanja sposobnosti za izpolnitev ali kreditne sposobnosti; ali

(b) njenega obnašanja glede priprav za izpolnitev ali glede izpolnitve pogodbe.

(2) Če je prodajalec že odpravil blago, preden je prišlo do razlogov iz prejšnega odstavka, lahko prepreči izročitev blaga kupcu celo, če ima ta že v rokah kakšno listino, na podlagi katere lahko dobi blago. Ta odstavek se nanaša samo na kupčeve in prodajalčeve vzajemne pravice glede blaga.

(3) Stran, ki preloži izpolnitev bodisi pred odpravo blaga ali po njej, mora o tem takoj poslati obvestilo drugi strani in nadaljevati z izpolnjevanjem, če ji druga stran da zadostno zavarovanje za redno izpolnjevanje svoje obveznosti.

72. člen

(1) Če je pred rokom za izpolnitev pogodbe očitno, da bo ena stran bistveno kršila pogodbo, lahko druga stran izjavi, da razdira pogodbo.

(2) If time allows, the party intending to declare the contract avoided must give reasonable notice to the other party in order to permit him to provide adequate assurance of his performance.

(3) The requirements of the preceding paragraph do not apply if the other party has declared that he will not perform his obligations.

Article 73

(1) In the case of a contract for delivery of goods by instalments, if the failure of one party to perform any of his obligations in respect of any instalment constitutes a fundamental breach of contract with respect to that instalment, the other party may declare the contract avoided with respect to that instalment.

(2) If one party's failure to perform any of his obligations in respect of any instalment gives the other party good grounds to conclude that a fundamental breach of contract will occur with respect to future instalments, he may declare the contract avoided for the future, provided that he does so within a reasonable time.

(3) A buyer who declares the contract avoided in respect of any delivery may, at the same time, declare it avoided in respect of deliveries already made or of future deliveries if, by reason of their interdependence, those deliveries could not be used for the purpose contemplated by the parties at the time of the conclusion of the contract.

Section II

Damages

Article 74

Damages for breach of contract by one party consist of a sum equal to the loss, including loss of profit, suffered by the other party as a consequence of the breach. Such damages may not exceed the loss which the party in breach foresaw or ought to have foreseen at the time of the conclusion of the contract, in the light of the facts and matters of which he then knew or ought to have known, as a possible consequence of the breach of contract.

Article 75

If the contract is avoided and if, in a reasonable manner and within a reasonable time after avoidance, the buyer has bought goods in replacement or the seller has resold the goods, the party claiming damages may recover the difference between the contract price and the price in the substitute transaction as well as any further damages recoverable under article 74.

Article 76

(1) If the contract is avoided and there is a current price for the goods, the party claiming damages may, if he has not made a purchase or resale under article 75, recover the difference between the price fixed by the contract and the current price at the time of avoidance as well as any further damages recoverable under article 74. If, however, the party claiming damages has avoided the contract after taking over the goods, the current price at the time of such taking over shall be applied instead of the current price at the time of avoidance.

(2) For the purposes of the preceding paragraph, the current price is the price prevailing at the place where delivery of the goods should have been made or, if there is no current price at that place, the price at such other place as serves as a reasonable substitute, making due allowance for differences in the cost of transporting the goods.

(2) Če razpoložljiv čas to omogoča, mora stran, ki ima namen razdreti pogodbo, poslati primerno obvestilo drugi strani, da bi ji omogočila, da da zadostno zavarovanje za redno izpolnjevanje svoje obveznosti.

(3) Prejšnji odstavek ne velja, če je druga stran izjavila, da ne bo izpolnila svojih obveznosti.

73. člen

(1) Če pomeni pri pogodbi z zaporednimi dobavami neizpolnitev katerekoli obveznosti ene strani, ki se nanaša na eno dobavo, bistveno kršitev pogodbe v zvezi s to dobavo, lahko druga stran izjavi, da razdira pogodbo glede te dobave.

(2) Če lahko zaradi neizpolnjevanja katerekoli obveznosti ene strani glede katerekoli zaporedne dobave druga stran utemeljeno sklepa, da bo prišlo do bistvene kršitve pogodbe pri bodočih dobavah, lahko ta stran izjavi, da razdira pogodbo za naprej, če to stori v primernem roku.

(3) Kupec, ki razdre pogodbo zaradi katerekoli dobave, lahko sočasno izjavi, da razdira pogodbo za že prejete dobave ali za bodoče dobave, če se zaradi njihove medsebojne odvisnosti dobave ne bi mogle uporabljati za namen, ki sta ga strani upoštevali pri sklenitvi pogodbe.

II. odsek

Povrnitev škode

74. člen

Povrnitev škode za kršitev pogodbe ene strani je enaka pretrpljeni izgubi in izgubljenemu dobičku, ki ju ima zaradi kršitve druga stran. To povračilo ne sme biti večje od izgube, ki jo je stran, ki je kršila pogodbo, predvidela ali bi jo bila morala predvideti pri sklenitvi pogodbe kot možno posledico njene kršitve, glede na dejstva, ki so ji bila takrat znana ali bi ji morala biti znana.

75. člen

Če je pogodba razvezana in če je kupec na primeren način in v primernem roku po razvezi kupoval zaradi pokritja ali prodajalec prodajal zaradi pokritja, lahko stran, ki zahteva povračilo škode, dobi razliko med pogodbeno ceno in kupno ceno za kritje oziroma prodajo za kritje ter vsako drugo povračilo škode, ki ga lahko dobi na podlagi 74. člena.

76. člen

(1) Če je pogodba razvezana, obstaja pa tekoča cena za blago, lahko dobi stran, ki zahteva povračilo škode, če ni kupovala ali prodajala zaradi pokritja po 75. členu, razliko med pogodbeno določeno ceno in tekočo ceno ob razvezi pogodbe ter vsako drugo povračilo škode, ki ji pripada po 74. členu. Če pa je stran, ki zahteva povračilo škode, razvezala pogodbo po prevzemu blaga, se uporabi tekoča cena ob prevzemu blaga, ne pa tekoča cena ob razvezi.

(2) Smiselno prejšnjemu odstavku se upošteva tekoča cena v kraju, kjer naj bi bila dobava opravljena, ali, če v tem kraju ni tekoče cene, cena v drugem kraju, ki se lahko primerno uporabi v ta namen, pri čemer je treba upoštevati razliko v stroških s prevozom blaga.

Article 77

A party who relies on a breach of contract must take such measures as are reasonable in the circustances to mitigate the loss, including loss of profit, resulting from the breach. If he fails to take such measures, the party in breach may claim a reduction in the damages in the amount by which the loss should have been mitigated.

77. člen

Stran, ki se sklicuje na kršitev pogodbe, mora storiti vse, kar je po okoliščinah primerno, da se zmanjša izguba, vštevši tudi izgubljeni dobiček, ki ga je povzročila takšna kršitev. Če ne ravna tako, lahko druga stran zahteva zmanjšanje povračila v višini izgube, ki bi se ji lahko izognila.

Section III

Interest

Article 78

If a party fails to pay the price or any other sum that is in arrears, the other party is entitled to interest on it, without prejudice to any claim for damages recoverable under article 74.

III. odsek

Obresti

78. člen

Če ena stran ne plača kupnine ali kateregakoli drugega zneska, s katerim je v zaostanku, ima druga stran pravico do obresti za takšen znesek, pri čemer ne izgubi pravice zahtevati povračilo škode, ki ji pripada po 74. členu.

Section IV

Exemptions

Article 79

(1) A party is not liable for a failure to perform any of his obligations if he proved that the failure was due to an impediment beyond his control and that he could not reasonably be expected to have taken the impediment into account at the time of the conclusion of the contract or to have avoided or overcome it or its consequences.

(2) If the party's failure is due to the failure by a third person whom he has engaged to perform the whole or a part of the contract, that party is exempt from liability only if:

(a) he is exempt under the preceding paragraph; and

(b) the person whom he has so engaged would be so exempt if the provisions of that paragraph were applied to him.

(3) The exemption provided by this article has effect for the period during which the impediment exists.

(4) The party who fails to perform must give notice to the other party of the impediment and its effect on his ability to perform. If the notice is not received by the other party within a reasonable time after the party who fails to perform knew or ought to have known of the impediment, he is liable for damages resulting from such non-receipt.

(5) Nothing in this article prevents either party from exercising any right other than to claim damages under this Convention.

IV. odsek

Oprostitev odgovornosti

79. člen

(1) Če ena stran ne izpolni kakšne izmed svojih obveznosti, ni odgovorna za neizpolnitev, če dokaže, da je do tega prišlo zaradi ovire, ki je bila izven njene kontrole, in da od nje ni bilo primerno pričakovati, da pri sklenitvi pogodbe upošteva ovire, se jim izogne ali pa premosti takšno oviro in njene posledice.

(2) Če je neizpolnitev ene strani posledica neizpolnitve koga tretjega, ki ga je ta stran angažirala, da izpolni pogodbe v celoti ali delno, je oproščena odgovornosti samo:

a) če je oproščena odgovornosti na podlagi prejšnjega odstavka; in

b) če bi bil tisti, ki ga je angažirala, tako oproščen, kadar bi se ta odstavek uporabil zanj.

(3) Oprostitev iz tega člena velja, dokler traja ovira.

(4) Stran, ki ni izpolnila svojih obveznosti, je dolžna obvestiti drugo stran o oviri in njenem vplivu na možnost, da izpolni obveznost. Če druga stran ne prejme obvestila v primernem roku, potem ko je stran, ki ni izpolnila obveznosti, izvedela ali bi bila morala izvedeti za oviro, odgovarja navedena stran za škodo, do katere je prišlo zaradi neprejetega obvestila.

(5) Navedeni člen ni ovira za katerokoli stran, da uveljavlja katerokoli drugo pravico, razen da zahteva povračilo škode po tej konvenciji.

Article 80

A party may not rely on a failure of the other party to perform, to the extent that such failure was caused by the first party's act or omission.

80. člen

Ena stran se ne more sklicevati na neizpolnitev druge strani, če jo je povzročila s svojim dejanjem ali opustitvijo.

Section V

Effects of avoidance

Article 81

(1) Avoidance of the contract releases both parties from their obligations under it, subject to any damages which may be due. Avoidance does not affect any provision of the contract for the settlement of disputes or any other provision of the contract governing the rights and obligations of the parties consequent upon the avoidance of the contract.

V. odsek

Učinek razveze

81. člen

(1) Z razvezo pogodbe sta obe strani oproščeni svojih pogodbenih obveznosti, razen morebitne obveznosti za povračilo škode. Razveza ne vpliva na določila pogodbe o reševanju sporov ali na katerokoli drugo določbo iz pogodbe, ki ureja pravice in obveznosti strani po razvezi pogodbe.

(2) A party who has performed the contract either wholly or in part may claim restitution from the other party of whatever the first party has supplied or paid under the contract. If both parties are bound to make restitution, they must do so concurrently.

Article 82

(1) The buyer loses the right to declare the contract avoided or to require the seller to deliver substitute goods if it is impossible for him to make restitution of the goods substantially in the condition in which he received them.

(2) The preceding paragraph does not apply:

(a) if the impossibility of making restitution of the goods or of making restitution of the goods substantially in the condition in which the buyer received them is not due to his act or omission;

(b) if the goods or part of the goods have perished or deteriorated as a result of the examination provided for in article 38; or

(c) if the goods or part of the goods have been sold in the normal course of business or have been consumed or transformed by the buyer in the course of normal use before he discovered or ought to have discovered the lack of conformity.

Article 83

A buyer who has lost the right to declare the contract avoided or to require the seller to deliver substitute goods in accordance with article 82 retains all other remedies under the contract and this Convention.

Article 84

(1) If the seller is bound to refund the price, he must also pay interest on it, from the date on which the price was paid.

(2) The buyer must account to the seller for all benefits which he has derived from the goods or part of them:

(a) if he must make restitution of the goods or part of them; or

(b) if it is impossible for him to make restitution of all or part of the goods or to make restituion of all or part of the goods substantially in the condition in which he recieved them but he has nevertheless declared the contract avoided or required the seller to deliver substitute goods.

Section VI

Preservation of the goods

Article 85

If the buyer is in delay in taking delivery of the goods or, where payment of the price and delivery of the goods are to be made concurrently, if he fails to pay the price, and the seller is either in possession of the goods or otherwise able to control their disposition, the seller must take such steps as are reasonable in the circumstances to preserve them. He is entitled to retain them until he has been reimbursed his reasonable expenses by the buyer.

Article 86

(1) If the buyer has received the goods and intends to exercise any right under the contract or this Convention to reject them, he must take such steps to preserve them as are reasonable in the circumstances. He is entitled to retain them until he has been reimbursed his reasonable expenses by the seller.

(2) Stran, ki je izpolnila pogodbo v celoti ali deloma, lahko zahteva od druge strani vrnitev tistega, kar je na podlagi pogodbe dobavila ali plačala. Če morata strani vrniti, vračata sočasno.

82. člen

(1) Kupec izgubi pravico izjaviti, da razdira pogodbo ali da zahteva od prodajalca zamenjavo blaga, če ga ne more vrniti v bistveno enakem stanju, v kakršnem ga je prejel.

(2) Prejšnji odstavek ne velja:

(a) če nemožnost vrnitve blaga ali njegovega vračanja v bistveno enakem stanju, v katerem je bilo prejeto, ni posledica dejanja ali opustitve kupca;

(b) če je blago v celoti ali delno propadlo ali se poslabšalo zaradi pregleda iz 38. člena; ali

(c) če je blago v celoti ali delno prodano pri rednem poslovanju, ali ga je kupec porabil ali predelal med njegovo normalno uporabo preden je odkril ali bi bil moral odkriti, da ni enako.

83. člen

Kupec, ki je izgubil pravico izjaviti, da razdira pogodbo ali da od prodajalca zahteva zamenjavo blaga po 82. členu, obdrži vsa druga pravna sredstva po pogodbi in tej konvenciji.

84. člen

(1) Če je prodajalec dolžan vrniti kupnino, mora zanjo plačati obresti, začenši z dnem, ko mu je bila kupnina izplačana.

(2) Kupec je dolžan povrniti prodajalcu vse koristi, ki jih je imel od blaga ali dela blaga:

(a) če je dolžan vrniti blago ali en njegov del; ali

(b) če ne more vrniti blaga ali enega njegovega dela oziroma vrniti blaga ali enega njegovega dela v bistveno enakem stanju, v kakršnem ga je prejel, je pa kljub temu izjavil, da razdira pogodbo oziroma od prodajalca zahteval zamenjavo blaga.

VI. odsek

Hramba blaga

85. člen

Če je kupec v zamudi s prevzemom dobave ali, kadar morata biti plačilo kupnine in dobave sočasna, če ni izplačal kupnine, blago pa je pri prodajalcu ali ga ta kako drugače kontrolira, je prodajalec dolžan ukrepati v skladu z okoliščinami, primernimi za ohranitev blaga. Prodajalec ima pravico obdržati blago, dokler mu kupec ne povrne njegovih primernih stroškov.

86. člen

(1) Če je kupec prejel blago in ima namen uveljaviti svojo pravico na podlagi pogodbe ali te konvencije, da zavrne blago, je dolžan storiti vse, kar je primerno za ohranitev blaga v danih okoliščinah. Prav tako ima pravico, da obdrži blago, vse dokler mu kupec ne povrne njegovih primernih stroškov.

(2) If foods dispatched to the buyer have been placed at his disposal at their destination and he exercises the right to reject them, he must take possession of them on behalf of the seller, provided that this can be done without payment of the price and without unreasonable inconvenience or unreasonable expense. This provision does not apply if the seller or a person authorized to take charge of the goods on his behalf is present at the destination. If the buyer takes possession of the goods under this paragraph, his rights and obligations are governed by the preceding paragraph.

Article 87

A party who is bound to take steps to preserve the goods may deposit them in a warehouse of a third person at the expense of the other party provided that the expense incurred is not unreasonable.

Article 88

(1) A party who is bound to preserve the goods in accordance with article 85 or 86 may sell them by any appropriate means if there has been an unreasonable delay by the other party in taking possession of the goods or in taking them back or in paying the price or the cost of preservation provided that reasonable notice of the intention to sell has been given to the other party.

(2) If the goods are subject to rapid deterioration or their preservation would involve unreasonable expense, a party who is bound to preserve the goods in accordance with article 85 or 86 must take reasonable measures to sell them. To the extent possible he must give notice to the other party of his intention to sell.

(3) A party selling the goods has the right to retain out of the proceeds of sale an amount equal to the reasonable expenses of preserving the goods and of selling them. He must account to the other party for the balance.

PART IV

FINAL PROVISIONS

Article 89

The Secretary-General of the United Nations is hereby designated as the depositary for this Convention.

Article 90

This Convention does not prevail over any international agreement which has already been or may be entered into and which contains provisions concerning the matters governed by this Convention, provided that the parties have their places of business in States parties to such agreement.

Article 91

(1) This Convention is open for signature at the concluding meeting of the United Nations Conference on Contracts for the International Sale of Goods and will remain open for signature by all States at the Headquarters of the United Nations, New York until 30 September 1981.

(2) This Convention is subject to ratification, acceptance or approval by the signatory States.

(3) This Convention is open for accesion by all States which are not signatory States as from the date it is open for signature.

(4) Instruments of ratification, acceptance, approval and accession are to be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

(2) Če je bilo odpravljeno blago dano kupcu na razpolago v namembnem kraju in ta uveljavlja svojo pravico, da ga zavrne, ga mora prevzeti v posest na račun prodajalca pod pogojem, da lahko to stori brez plačila kupnine in brez neprimernih neugodnosti ali neprimernih stroškov. Ta določba ne velja, če je prodajalec ali tisti, ki je pooblaščen za skrb o blagu na njegov račun, v namembnem kraju. Pravice in obveznosti kupca, ki prevzame blago v posest v skladu s tem odstavkom, ureja prejšnji odstavek.

87. člen

Stran, ki je dolžna ukrepati za ohranitev blaga, ga lahko izroči v hrambo v skladišče koga tretjega na račun druge strani pod pogojem, da so stroški za hrambo primerni.

88. člen

(1) Stran, ki je dolžna ohraniti blago v skladu s 85. in 86. členom, ga lahko proda na kateřikoli primeren način, če druga stran neprimerno zavlačuje prevzem blaga v posest ali da ga vzame nazaj ali da plača stroške za hrambo, pod pogojem, da pošlje primerno obvestilo drugi strani o svojem namenu, da bo blago prodala.

(2) Če je blago hitro kvarljivo ali če bi bili za njegovo hrambo potrebni neprimerni stroški, mora stran, ki je dolžna hraniti blago v skladu s 85. ali 86. členom, primerno ukrepati, da ga proda. Če je to možno, mora drugo stran obvestiti o svojem namenu, da bo prodala blago.

(3) Stran, ki proda blago, ima pravico obdržati od zneska, dobljenega s prodajo, znesek primernih stroškov za hrambo in prodajo. Presežek mora izročiti drugi strani.

IV. DEL

KONČNE DOLOČBE

89. člen

Generalni sekretar Združenih narodov je določen za depozitarja te konvencije.

90. člen

Ta konvencija nima prednosti pred katerimkoli mednarodnim sporazumom, ki je bil prej sklenjen, ali ki bo morebiti sklenjen, vsebuje pa določbe, ki se nanašajo na vprašanja, ki jih ureja ta konvencija, če imajo strani svoje sedeže v državah, ki so pogodbenice takšnega sporazuma.

91. člen

(1) Ta konvencija bo odprta za podpis na zaključni seji konference Združenih narodov o pogodbah o mednarodni prodaji blaga in ostane odprta za podpis vsem državam v sedežu Združenih narodov v New Yorku do 30. septembra 1981.

(2) To konvencijo morajo države podpisnice ratificirati, sprejeti ali potrditi.

(3) Ta konvencija je odprta za pristop vsem državam, ki niso podpisnice, od dneva, ko bo odprta za podpis.

(4) Listine o ratifikaciji, sprejetju, potrditvi ali pristopu se deponirajo pri generalnem sekretarju Združenih narodov.

Article 92

(1) A Contracting State may declare at the time of signature, ratification, acceptance, approval or accession that it will not be bound by Part II of this Convention or that it will not be bound by Part III of this Convention.

(2) A Contracting State which makes a declaration in accordance with the preceding paragraph in respect of Part II or Part III of this Convention is not to be considered a Contracting State within paragraph (1) of article 1 of this Convention in respect of matters governed by the Part to which the declaration applies.

92. člen

(1) Država pogodbenica lahko ob podpisu, ratifikaciji, sprejetju, potrditvi ali pristopu izjavi pridržek glede II. ali III. dela konvencije.

(2) Država pogodbenica, ki v skladu s prejšnjim odstavkom izjavi pridržek glede II. ali III. dela te konvencije, se ne šteje za pogodbenico po prvem odstavku 1. člena te konvencije glede snovi, ki jo ureja del, na katerega se takšna izjava nanaša.

Article 93

(1) If a Contracting State has two or more territorial units in which, according to its constitution, different systems of law are applicable in relation to the matters dealt with in this Convention, it may, at the time of signature, ratification, acceptance, approval or accession, declare that this Convention is to extend to all its territorial units or only to one or more of them, and may amend its declaration by submitting another declaration at any time.

(2) These declarations are to be notified to the depositary and are to state expressly the territorial units to which the Convention extends.

(3) If, by virtue of a declaration under this article, this Convention extends to one or more but not all of the territorial units of a Contracting State, and if the place of business of a party is located in that State, this place of business, for the purposes of this Convention, is considered not to be in a Contracting State, unless it is in a territorial unit to which the Convention extends.

(4) If a Contracting State makes no declaration under paragraph (1) of this article, the Convention is to extend to all territorial units of that State.

93. člen

(1) Če ima država pogodbenica eno ali več teritorialnih enot, v katerih se glede vprašanj, ki jih ureja ta konvencija, uporabljajo v skladu z njeno ustavo različni pravni sistemi, lahko ob podpisu, ratifikaciji, sprejetju, potrditvi ali pristopu izjavi, da bo konvencija veljala za vse teritorialne enote ali samo za eno ali za več, pri čemer lahko z naknadno izjavo kadarkoli spremeni takšno izjavo.

(2) O teh izjavah je treba obvestiti depozitarja in v njih izrecno navesti teritorialne enote, za katere velja ta konvencija.

(3) Če po izjavi, dani v skladu s tem členom, konvencija velja za eno ali več enot, ne velja pa za vse teritorialne enote države pogodbenice, in če je sedež ene strani pogodbenice v tej državi, se po tej konvenciji šteje, da ta sedež ni v državi pogodbenici, če ni v teritorialni enoti, za katero ta konvencija velja.

(4) Če država pogodbenica ne predloži izjave v skladu s prvim odstavkom tega člena, velja konvencija za vse njeno ozemlje.

Article 94

(1) Two or more Contracting States which have the same or closely related legal rules on matters governed by this Convention may at any time declare that the Convention is not to apply to contracts of sale or to their formation where the parties have thier places of business in those States. Such declarations may be made jointly or by reciprocal unilateral declarations.

(2) A Contracting State which has the same or closely related legal rules on matters governed by this Convention as one or more non-Contracting States may at any time declare that the Convention is not to apply to contracts of sale or to their formation where the parties have their places of business in those States.

(3) If a State which is the object of a declaration under the preceding paragraph subsequently becomes a Contracting State, the declaration made will, as from the date on which the Convention enters into force in respect of the new Contracting State, have the effect of a declaration made under paragraph (1), provided that the new Contracting State joins in such declaration or makes a reciprocal unilateral declaration.

94. člen

(1) Dve ali več držav pogodbenic, ki imajo enaka ali podobna pravna pravila glede vprašanj, na katera se nanaša ta konvencija, lahko kadarkoli izjavijo, da konvencija ne bo veljala za prodajne pogodbe ali za njihovo sklenitev, kadar imajo strani svoje sedeže v teh državah. Te izjave lahko dajo skupaj ali na podlagi vzajemnih enostranskih izjav.

(2) Država pogodbenica, ki ima enaka ali podobna pravna pravila glede vprašanj, na katera se nanaša ta konvencija, kot ena ali več držav, ki niso pogodbenice, lahko kadarkoli izjavi, da konvencija ne bo veljala za prodajne pogodbe ali za njihovo sklenitev, kadar imajo strani svoje sedeže v teh državah.

(3) Če določena država, glede katere je bila dana izjava po prejšnjem odstavku, naknadno postane država pogodbenica, ima izjava od dne, ko začne konvencija veljati za novo državo pogodbenico, učinek izjave, dane na podlagi prvega odstavka pod pogojem, da se nova država pogodbenica pridruži takšni izjavi ali da vzajemno enostransko izjavo.

Article 95

Any State may declare at the time of the deposit of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession that it will not be bound by subparagraph (1) (b) of article 1 of this Convention.

95. člen

Pri deponiranju svojih listin o ratifikaciji, sprejetju, potrditvi ali pristopu lahko vsaka država izjavi pridržek glede (b) točke prvega odstavka 1. člena te konvencije.

Article 96

A Contracting State whose legislation requires contracts of sale to be concluded in or evidenced by writing may at any time make a declaration in accordance with article 12 that any provision of article 11, article 29, or Part II of this Convention, that allows a contract of sale or its modification or termination by agreement or any offer, acceptance, or other indication of intention to be made in any form other than in writing, does not apply where any party has his place of business in that State.

96. člen

Država pogodbenica, po katere zakonodaji se prodajne pogodbe sklenejo ali potrdijo v pisni obliki, lahko kadarkoli da izjavo v skladu z 12. členom, da 11. in 29. člen ali II. del te konvencije, s katerim se dovoljenje, da se prodajna pogodba sklene, spremeni ali sporazumno razveže, ali ponudba, sprejetje ali katerakoli druga izjava volje sestavi kako drugače, ne pa pisno, ne velja, kadar ima katerakoli stran svoj sedež v tej državi.

Article 97

(1) Declarations made under this Convention at the time of signature are subject to confirmation upon ratification, acceptance or approval.

(2) Declarations and confirmations of declarations are to bi in writing and be formally notified to the depositary.

(3) A declaration takes effect simultaneously with the entry into force of this Convention in respect of the State concerned. However, a declaration of which the depossitary receives formal notification after such entry into force takes effect on the first day of the month following the expiration of six months after the date of its receipt by the depositary. Reciprocal unilateral declarations under article 94 take effect on the first day of the month following the expiration of six months after the receipt of the latest declaration by the depositary.

(4) Any State which makes a declaration under this Convention may withdraw it at any time by a formal notification in writing addressed to the depositary. Such withdrawal is to take effect on the first day of the month following the expiration of six months after the date of the receipt of the notification by the depositary.

(5) A withdrawal of a declaration made under article 94 renders inoperative, as from the date on which the withdrawal takes effect, any reciprocal declaration made by another State under that article.

97. člen

(1) Izjave, dane na podlagi te konvencije ob podpisu, se morajo potrditi po ratifikaciji, sprejetju ali potrditvi.

(2) Izjave in potrditve izjav morajo biti pisne in uradno poslane depozitarju.

(3) Za zadevno državo začnejo izjave veljati istočasno s konvencijo. Izjava, ki jo depozitar uradno prejme po takšni uveljavitvi, ima učinek prvega dne naslednjega meseca po poteku šestmesečnega roka od dneva, ko jo je depozitar prejel. Vzajemne enostranske izjave, dane na podlagi 94. člena, imajo učinek prvega dne naslednjega meseca po poteku šestmesečnega roka od dneva, ko je depozitar prejel zadnjo izjavo.

(4) Vsaka država, ki da izjavo na podlagi te konvencije, jo lahko kadarkoli umakne z uradnim pisnim obvestilom, ki ga pošlje depozitarju. Ta umik ima učinek prvega dne naslednjega meseca po poteku šestmesečnega roka od dneva, ko je depozitar prejel takšno obvestilo.

(5) Umik izjave, dane na podlagi 94. člena, razveljavi od dneva uveljavitve vsako vzajemno izjavo, ki jo je na podlagi navedenega člena dala kaka druga država.

Article 98

No reservations are permitted except those expressly authorized in this Convention.

98. člen

Nobeni pridržki, razen tistih, ki so izrecno dovoljeni v tej konvenciji, niso dovoljeni.

Article 99

(1) This Convention enters into forse, subject to the provisions of paragraph (6) of this article, on the first day of the month following the expiration of twelve months after the date of deposit of the tenth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, including an instrument which contains a declaration made under article 92.

(2) When a State ratifies, accepts, approves or accedes to this Convention after the deposit of the tenth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, this Convention, with the exception of the Part excluded, enters into force in respect of that State, subject to the provisions of paragraph (6) of this article, on the first day of the month following the expiration of twelve months after the date of the deposit of its instrument of rafitication, acceptance, approval or accession.

(3) A State which ratifies, accepts, approves or acsedes to this Convention and is a party to either or both the Convention relating to a Uniform Law on the Formation of Contracts for the International Sale of Goods done at The Hague on 1 July 1964 (1964 Hague Formation Convention) and the Convention relating to a Uniform Law on the International Sale of Goods done at The Hague on 1 July 1964 (1964 Hague Sales Convention) shall at the same time denounce, as the case may be, either or both the 1964 Hague Sales Convention and the 1964 Hague Formation Convention by notifying the Government of the Netherlands to that effect.

99. člen

(1) Razen v primerih iz šestega odstavka tega člena, začne veljati ta konvencija prvega dne naslednjega meseca po poteku dvanajstmesečnega roka od dneva deponiranja desete listine o ratifikaciji, sprejetju, potrditvi ali pristopu, vštevši listino, ki vsebuje izjavo, dano na podlagi 92. člena.

(2) Ko država ratificira, sprejme ali potrdi konvencijo ali pristopi k njej po deponiranju desete listine o ratifikaciji, sprejetju, potrditvi ali pristopu, začne ta konvencija brez dela, ki je izključen, veljati za to državo, razen v primerih iz šestega odstavka tega člena, prvega dne naslednjega meseca po poteku dvanajstmesečnega roka od dneva deponiranja njenih listin o ratifikaciji, sprejetju, potrditvi ali pristopu.

(3) Država, ki ratificira, sprejme ali potrdi to konvencijo ali pristopi k njej, je pa članica konvencije, ki se nanaša na enotna pravila o sklepanju pogodb o mednarodni prodaji premičnin, sprejete v Haagu 1. julija 1964 (haaška konvencija o sklepanju pogodb iz leta 1964) ali konvencije, ki se nanaša na enotna pravila o prodaji premičnin, sprejete v Haagu 1. julija 1964 (haaška konvencija o prodaji iz leta 1964) ali obeh teh konvencij, hkrati odpove, odvisno od primera, eno ali obe konvenciji – haaško konvencijo o prodaji iz leta 1964 in haaško konvencijo o sklepanju pogodb iz leta 1964 – z obvestilom, ki ga v tem smislu pošlje nizozemski vladi.

(4) A State party to the 1964 Hague Sales Convention which ratifies, accepts, approves or accedes to the present Convention and declares or has declared under article 92 that it will not be bound by Part II of this Convention shall at the time of ratification, acceptance, approval or accession denounce the 1964 Hague Sales Convention by notifying the Government of the Netherlands to that effect.

(5) A State party to the 1964 Hague Formation Convetion which ratifies, accepts, approves or accedes to the present Convention and declares or has declared under article 92 that it will not be bound by Part III of this Convention shall at the time of ratification, acceptance, approval or accession denounce the 1964 Hague Formation Convention by notifying the Government of the Netherlands to that effect.

(6) For the purpose of this article, ratifications, acceptances, approvals and accesions in respect of this Convention by States parties to the 1964 Hague Formation Convention or to the 1964 Hague Sales Convention shall not be effective until such denunciations as may be required on the part of those States in respect of the latter two Conventions have themselves become effective. The depositary of this Convention shall consult with the Government of the Netherlands, as the depositary of the 1964 Conventions, so as to ensure necessary co-ordination in this respect.

Article 100

(1) This Convention applies to the formation of a contract only when the proposal for concluding the contract is made on or after the date when the Convention enters into force in respect of the Contracting States referred to in subparagraph (1) (a) or the Contracting State referred to in subparagraph (1) (b) of article 1.

(2) This Convention applies only to contracts concluded on or after the date when the Convention enters into force in respect of the Contracting States referred to in subparagraph (1) (a) or the Contracting State referred to in subparagraph (1) (b) of article 1.

Article 101

(1) A Contracting State may denounce this Convention, or Part II or Part III of the Convention, by a formal notification in writing addressed to the depositary.

(2) The denunciation takes effect on the first day of the month following the expiration of twelve months after the notification is received by the depositary. Where a longer period for the denunciation to take effect is specified in the notification, the denunciation takes effect upon the expiration of such longer period after the notifacation is received by the depositary.

Done at Vienna, this day of eleventh day of April, one thousand nine hundred and eighty, in a single original, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic.

In withess whereof the undersigned plenipotentiaries, being duly authorized by their respective Governments, have signed this Convention.

(4) Država članica haaške konvencije o prodaji iz leta 1964, ki ratificira, sprejme ali potrdi to konvencijo ali pristopi k njej in na podlagi 92. člena izjavi ali je že izjavila pridržek glede II. dela te konvencije, odpove ob ratifikaciji, sprejetju, potrditvi ali pristopu haaško konvencijo o prodaji iz leta 1964 z obvestilom, ki ga v tem smislu pošlje nizozemski vladi.

(5) Država članica haaške konvencije o sklepanju pogodb iz leta 1964, ki ratificira, sprejme ali potrdi to konvencijo ali pristopi k njej in na podlagi 92. člena izjavi ali je že izjavila pridržek glede III. dela te konvencije, bo ob ratifikaciji, sprejetju, potrditvi ali pristopu odpovedala haaško konvencijo o sklepanju pogodb iz leta 1964 z obvestilom, ki ga v tem smislu pošlje nizozemski vladi.

(6) Po tem členu začnejo ratifikacije, sprejetja in potrditve te konvencije ali pristopi k njej držav članic haaške konvencije o sklepanju pogodb iz leta 1964 ali haaške konvencije o prodaji iz leta 1964 veljati šele, ko začnejo veljati odpovedi, ki se zahtevajo od takšnih držav glede omenjenih dveh konvencij. Depozitar te konvencije se posvetuje z nizozensko vlado kot depozitarjem konvencije iz leta 1964, da se zagotovi potrebna koordinacija v tem smislu.

100. člen

(1) Ta konvencija se uporablja za sklenitev pogodbe samo, če je bil dan predlog za sklenitev pogodbe na dan ali po dnevu njene uveljavitve za države pogodbenice iz (a) točke prvega odstavka 1. člena ali države pogodbenice iz (b) točke prvega odstavka 1. člena.

(2) Ta konvencija velja samo za pogodbe, sklenjene na dan ali po dnevu njene uveljavitve za države pogodbenice iz (a) točke prvega odstavka 1. člena ali države pogodbenice iz (b) točke prvega odstavka 1. člena.

101. člen

(1) Država pogodbenica lahko odpove to konvencijo, ali njen II. ali III. del z uradnim pisnim obvestilom, ki ga pošlje depozitarju.

(2) Odpoved začne veljati prvega dne naslednjega meseca po poteku dvanajstmesečnega roka od dneva, ko je depozitar prejel obvestilo. Kadar je v obvestilu naveden daljši rok, v katerem odpoved učinkuje, odpoved učinkuje po poteku takšnega daljšega roka potem, ko depozitar prejme obvestilo.

Sestavljeno na Dunaju enajstega aprila tisoč devetsto osemdeset v enem izvirniku, katerega besedila v arabskem, angleškem, francoskem, kitajskem, ruskem in španskem jeziku so enakoveljavna.

Da bi to potrdili, so spodaj podpisani, po predpisih pooblaščeni predstavniki svojih vlad, podpisali to konvencijo.

3. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu SFRJ – Mednarodne pogodbe.

Izdaja Časopisno-založniški zavod Uradni list Socialistične federativne republike Jugoslavije, Beograd, Jovana Ristića 1, Poštni predal 226. – Direktor ter glavni in odgovorni urednik Veljko Tadić. – Tiska ČZZ Uradni list SFRJ, Beograd, Jovana Ristića 1

Gospodarska zbornica Slovenije

Chamber of Commerce and Industry of Slovenia

Priročnik po mojem mnenju pomeni velik prispevek k večji prepoznavnosti Konvencije pri nas. Namenjen je poslovni praksi, to pa je segment, ki je v naši literaturi v zvezi s Konvencijo v pretežni meri še nepokrit, saj so dosedanje publikacije namenjene predvsem ožji pravniški strokovni javnosti in so težje dostopne širšemu krogu uporabnikov. Kljub temu pa ne dvomim, da bo priročnik lahko koristno uporabil tudi prenekateri študent prava ali pravnik v praksi.

Prof. dr. Matjaž Tratnik

Slovenski gospodarstvenik tako v Konvenciji ne bo naletel na določbe, ki bi bile naši pravni in poslovni kulturi tuje ali presenetljive. Kljub temu je treba vedeti, da se Konvencija razlikuje od slovenskega prava in je zato pomembno, da jo pravniki in komercialisti razumejo, da osvojijo njena temeljna načela, in da lahko vsak trenutek v logično urejenem besedilu Konvencije najdejo odgovor. Pričujoča knjiga bo v tem smislu slovenski gospodarski praksi služila kot koristen priročnik.

Dr. Jernej Sekolec

Dobro poznavanje pravne ureditve mednarodne prodaje poslovnim subjektom prinaša praktične prednosti, ki prihajajo do izraza v vseh fazah življenjskega cikla posla. Knjiga je kot pripomoček namenjena vsem, ki že med pogajanji o sklenitvi pogodbe želijo oceniti, katera rešitev jim pri ureditvi določene pravice ali obveznosti najbolj ustreza, pa tudi tistim, ki se med izvrševanjem pogodbe ali ob morebitnem sporu znajdejo pred odprtimi vprašanji.

Mag. Samo Hribar Milič